

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINDA FİZİK ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN

YÜRÜTÜLEBİLECEK ETKİNLİKLER VE KAZANDIRILABİLECEK

DAVRANIŞLARIN BELİRLENMESİ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Doktor (Fen Bilimleri Eğitimi)”
Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir

Ahmet Zeki SAKA

106491

**T.C. YÖKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 04.05.2001

Tezin Savunma Tarihi : 15.06.2001

Tez Danışmanı

: Doç. Dr. Ali Rıza AKDENİZ

Jüri Üyesi

: Doç. Dr. Salih ÇEPNİ

Jüri Üyesi

: Prof.Dr. Yaşar ERSOY

Enstitü Müdürü

: Prof. Dr. Asım KADIOĞLU

TRABZON 2001

ÖNSÖZ

Eğitim, geniş bir yetenek yelpazesinde uzmanlık gerektiren bir sanattır. Öğretmenleri öğretmek için eğitmenin, uygun bilgi ve yetenekler gerektirdiği bilinmektedir. Bu bağlamda, fizik öğretmenlerinin eğitiminde öğretmenlik uygulamalarının rolü ve önemi, uygulama etkinliklerinin çağdaş bir standarda kavuşturulmasını gerekli kılmaktadır. Dünyanın farklı yerlerinde yapılmakta olan eğitim reformlarında, eğitimciler acil bir şekilde öğretmen etkililiğini anlamaya yoğunlaşmak için eğitim politikalarını genişletme ve okul uygulamalarını geliştirmeye gereksinim duymaktadırlar. Bu çalışma, dünyadaki gelişmeler doğrultusunda ülkemizde yürütülmekte olan öğretmenlik uygulamalarındaki mevcut yetersizlikleri giderici nitelikte, gerçekleştirilecek uygulama etkinliklerinden alınacak verime katkıda bulunmak amacı ile yapılmıştır. Yapılan çalışma ile, uygulama deneyiminin niteliğinde belirgin farklılıkların ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Eğitim araştırmalarında özellikle öğretmen eğitiminin ön plana çıktığı günümüzde, böylesine güncel bir konunun seçiminde bana ışık tutan, danışmanlığımı üstlenip her açıdan tez çalışmasını yönlendirerek yardımlarını esirgemeyen sayın hocam Doç Dr. Ali Rıza AKDENİZ'e, yapıcı eleştirilerinden faydalandığım Doç.Dr. Salih ÇEPNİ, Doç.Dr. Ali Paşa AYAS, Doç.Dr. Adnan BAKİ ve Doç.Dr. Yaşar ÖZBAY'a teşekkür ederim. Ayrıca, literatür desteğinde yardımlarını esirgemeyen Yrd.Doç.Dr. Rahmi ÇİÇEK ve Yrd.Doç.Dr. İsmail DEMİRCİOĞLU'na, bilgilerinden faydalandığım Arş.Gör. Ahmet AYDIN, Öğr.Gör. Hikmet YAZICI ve Öğr.Gör.Dr. Nevzat YİĞİT'e ve çalışmanın dilbilgisi denetimini titizlikle yapan Arş.Gör. Mustafa YEŞİLYURT ve edebiyat öğretmeni Sakine OTABAŞI'na teşekkürlerimi sunarım. Diğer taraftan, araştırma verilerinin toplanmasında gönüllü ve özverili bir şekilde çalışmaya katılan fizik uygulama öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına katkılarından dolayı minnettarım. Bunların dışında, bu kritik süreçte bana destek olan değerli eşim Arş.Gör. Arzu SAKA'ya ve anneme sonsuz teşekkür ederim.

Ahmet Zeki SAKA

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TÜRKÇE ÖZET.....	VI
SUMMARY.....	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	IX
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Problem.....	2
1.3. Araştırmanın Gerekçesi.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Araştırmanın Amacı.....	6
1.6. Sayıtlar.....	6
1.7. Sınırlılıklar.....	6
1.8. Hizmet Öncesi Öğretmen Yetiştirme Modelleri.....	7
1.9. Ülkemizde Öğretmen Yetiştirme.....	12
1.10. Öğretmen Eğitiminde Öğretmenlik Uygulamaları.....	14
1.10.1. Öğretmenlik Uygulamalarının Amacı, Hedefleri ve Önemi.....	15
1.10.2. Uygulama Öğretmenlerinin Rolü.....	16
1.11. Öğretmenlik Uygulamalarında Kullanılan Yaklaşımlar.....	22
1.11.1. Öğretmen Adaylarının Gelişim Aşamaları.....	26
1.11.2. Öğretmenlik Uygulamaları Modelleri.....	29
1.11.3. Öğretmenlik Uygulamaları İlişkilerinin Evreleri.....	34
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	38
2.1. Araştırma Yöntemi.....	38
2.1.1. Örneklem.....	43
2.2. Veri Toplama Araçları.....	44
2.2.1. Anket Yöntemi.....	44
2.2.2. Mülakat Yöntemi.....	46

2.2.3. Gözlem Yöntemi.....	48
2.2.4. Doküman Metodu.....	49
2.3. Veri Toplama Araçlarını Hazırlama ve Geliştirme.....	50
2.4. Veri Çözümleme Teknikleri.....	51
2.5. Verilerin Yorumlanması.....	52
3. BULGULAR.....	54
3.1. Ön Çalışmaya İlişkin Bulgular.....	54
3.2. Öğretmen Adayı Anketi, Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanı Mülakatlarına İlişkin Bulgular	59
3.2.1. Öğretmen Adaylarına Uygulanan Anketten Elde Edilen Bulgular.....	59
3.2.2. Uygulama Öğretmenleri ile Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular.....	69
3.2.3. Uygulama Öğretim Elemanları ile Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular.....	73
3.3. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarından Beklenti ve Kazanımlarının Karşılaştırılmasına, Karşılaşılan Problemlere ve Sunulan Önerilere İlişkin Bulgular.....	77
3.3.1. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarından Beklenti ve Kazanımlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	78
3.3.2. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Programının Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Bulgular.....	80
3.3.3. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamaları Dersinin Yürütülüşüne Yönelik Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular.....	82
3.3.4. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarının Yürütülüşüne Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular.....	85
3.4. Öğretmen Adaylarına Göre Yürütülen Uygulama Etkinliklerinin Kazandırabileceği Davranışlara İlişkin Bulgular.....	87
3.5. Öğretmen Adaylarının Belirttiği Uygulama Etkinliklerinin Yürütülmesi Sonucu Kazanılabilecek Davranışlara Ek Olarak Uygulama Öğretmenlerinin İfade Ettikleri Davranışlara İlişkin Bulgular.....	92
3.6. Öğretmenlik Uygulamalarının Yürütülüşüne Yönelik Uygulama Öğretmenlerinin Değerlendirme ve Önerilerine İlişkin Bulgular.....	103
3.7. Uygulama Etkinliklerinin Yürütülüşüne Yönelik Uygulama Öğretmenlerinin Önerdiği Modellere İlişkin Bulgular.....	108

3.8. Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarının Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular.....	110
3.8.1. Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarını Mesleki Yeterlik Alanlarındaki Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular.....	111
3.8.2. Uygulama Öğretim Elemanlarının Gözlem Değerlendirmelerinde Belirledikleri Yetersizlik Açıklamalarına İlişkin Bulgular.....	119
4. UYGULAMA ÖĞRETMENLERİNİN ÖNERDİĞİ MODEL.....	127
4.1. Önerilen Uygulama Etkinlikleri Modeli.....	127
4.2. Uygulama Etkinliklerinin Geliştirebileceği Becerilere İlişkin Davranışlar.....	127
4.3. Modelin Uygulanma Sürecinde İlgili Taraflara Yönelik Dikkate Alınması Gereken Uyarılar.....	147
5. TARTIŞMA.....	152
5.1. Öğretmen Adayları İle İlgili Bulguların İrdelenmesi.....	152
5.2. Uygulama Öğretmenleri İle İlgili Bulguların İrdelenmesi.....	156
5.3. Uygulama Okulu İle İlgili Bulguların İrdelenmesi.....	162
5.4. Uygulama Öğretim Elemanı İle İlgili Bulguların İrdelenmesi.....	163
5.5. Fakülte İle İlgili Bulguların İrdelenmesi.....	165
5.6. Fakülte-Okul İşbirliği İle İlgili Bulguların İrdelenmesi.....	167
6. SONUÇLAR.....	170
7. ÖNERİLER.....	177
8. KAYNAKLAR.....	189
9. EKLER.....	199
ÖZGEÇMİŞ.....	266

ÖZET

Ülkemizde eğitim fakültelerinin yeniden yapılanması kapsamında öğretmenlik uygulamalarının nasıl yürütüldüğünü, hangi becerileri kazandırdığını ve bu süreçte ilgili tarafların karşılaştığı problemleri irdeleyen araştırmaların çok az sayıda olduğu bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı, fizik öğretmen adayları için öğretmenlik uygulamalarında yürütülebilecek uygulama etkinliklerini ve bu etkinliklerle kazandırılabilir becerileri kapsayan bir model oluşturmaktır. Çalışmada, gelişmiş ülkelerde ve ülkemizdeki öğretmen eğitimi modelleri, öğretmenlik uygulamaları yaklaşımları ve öğretmen adaylarının bu süreçteki gelişim basamakları incelenerek araştırmanın teorik temelleri oluşturulmuştur. Araştırma, 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılı ile 1999-2000 eğitim-öğretim yılları arasında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü fizik öğretmenliği programında Öğretmenlik Uygulamaları dersini yürüten dört uygulama öğretim elemanı, 88 öğretmen adayı ve bu süreçte Trabzon merkezindeki uygulama okullarında görev alan 19 uygulama öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmada, konu bazında özel durum yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışmada veriler; öğretmen adaylarına uygulanan anket ve gözlemlerden, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları ile yapılan mülakatlardan ve öğretmen adaylarının hazırladığı öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin doküman analizlerinden elde edilmiştir. Bu araştırmada; mevcut öğretmenlik uygulamalarında genel olarak ders gözlemleme, ders yürütme, yıllık ve günlük plan hazırlama gibi altı etkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Bu çalışmada ayrıca, fizik uygulama öğretmenlerinin kullanabilecekleri 16 etkinlik ve bu etkinliklerin uygulanması ile adayların kazanabilecekleri davranışlar belirlenmiştir. Ayrıca, bu etkinliklerin yürütülüş aşamaları diyagramlaştırılmıştır. Mevcut durumda uygulanan etkinliklerin yetersiz olmasının yanında, uygulama öğretmenlerinin daha etkili bir şekilde bilinçlendirilmeleri ile öğretmenlik uygulamalarının istenen düzeyde yürütülebileceği sonucuna varılmıştır. Öğretmen adaylarına uygulamalarda amaçlanan davranışları kazandırabilmek için, uygulama öğretmenlerinin kullanabileceği etkinlikleri içeren bir model önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik uygulamaları, Uygulama etkinlikleri, Fizik öğretmen adayı, Fizik uygulama öğretmeni

SUMMARY

Determining Activities and Objectives for Physics Student Teachers in Teaching Practice

Although the structure of faculty of education has changed recently in Turkey, research have not been conducted on the current activities, objectives and problems faced during teaching practice. The purpose of this study is to develop a model for student teachers in physics consists of the activities and the objectives during teaching practice. A literature review has been done to examined teacher training models, approaches and the developmental stages of student teacher in developed countries. Field work included student teachers in physics attended in teaching practice between 1997-98 spring term and 1999-2000 education term at Fatih Faculty of Education in KTÜ. Study sample consisted of 4 method tutors, 88 student teachers in physics and 19 mentors in a case study research methodology. Data collected by using questionnaire and observation from student teachers and interviews from mentor and method tutor and analysis of student teachers in physics homework prepared during practice teaching. It has been found that expecially six activities such as, observing lesson, teaching lesson, preparing yearly and daily plan, teaching lesson in laboratory, assesment of students achievements were used in teaching practice. 16 activities and gained objectives by using these activities were determined and stages in implementing these activities were presented by means of diagrams. It was concluded that, in spite of the shortages of the existing activities, if mentors were well-trained about the teaching practice these activities will be implemented more efficiently. An activitiy based model to be used by mentors was developed to equip the students in teaching practice with professional skills and abilities.

Key words: Teaching practice, Application activities, Physics student teacher, Mentor

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

- Şekil 1. C kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli.....109
- Şekil 2. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının gözlem değerlendirmelerinin yeterlik alanlarına göre dağılımı.....113
- Şekil 3. Uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının fizik öğretmen adaylarını son değerlendirme notlarının gösterimi.....118

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo	1. Çeşitli ülkelerde uygulanan öğretmenlik uygulamaları modelleri.....	9
Tablo	2. Öğretmen adaylarının öğretmeyi öğrenmelerine yönelik aşama modeli.....	32
Tablo	3. Araştırmanın yürütülmesi sürecinde anket, mülakat, gözlem ve doküman analizi yapılan örneklem grupları.....	43
Tablo	4. Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerinin nitelikleri.....	44
Tablo	5. Öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler.....	56
Tablo	6. 1-7. anket soruları ile ilgili bulgular.....	59
Tablo	7. Deneyimin eğitim faaliyetleri ile ilişkisi.....	63
Tablo	8. Uygulama öğretmenlerinde bulunması gereken özelliklerin önem sırası.....	63
Tablo	9. Öğretmen adaylarının, uygulama okulundaki fizik laboratuvarı imkanlarının yeterliliğine ve bu imkanlardan faydalanabilme düzeylerine ilişkin görüşleri.....	64
Tablo	10. Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin hazırlanmasında öğretmen adaylarına yardım etme düzeylerine ilişkin adayların görüşleri.....	65
Tablo	11. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle sorunları hakkında iletişim kurma düzeylerine ilişkin görüşleri.....	65
Tablo	12. Öğretmen adaylarına göre uygulama öğretmenlerinin yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi.....	66
Tablo	13. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde kendilerini her yönden yeterli hissetme düzeyleri.....	66
Tablo	14. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında mesleğe hazırlanmaya yönelik becerileri kazanma düzeylerine ilişkin görüşleri.....	67
Tablo	15. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştığı sorunlar.....	68
Tablo	16. Mülakat çalışmalarına katılan uygulama öğretmenlerinin mesleki deneyim süreleri.....	70
Tablo	17. Uygulama öğretim elemanlarının mesleki deneyimleri	74
Tablo	18. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarından beklenti ve kazanımları.....	79
Tablo	19. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaştıkları problemler.....	81
Tablo	20. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşüne yönelik değerlendirmeleri.....	82

Tablo 21.	Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yönelik önerileri.....	86
Tablo 22.	Öğretmen adaylarına göre yürütülen uygulama etkinliklerinin kazandırabileceği davranışlar ve sıklıkları.....	88
Tablo 23.	Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında yürütülen etkinlikler sonucu kazanılabilecek becerilere yönelik belirttikleri davranışların ifade edilme yoğunluğuna göre sıralaması.....	91
Tablo 24.	Uygulama öğretmenlerine göre ‘Ders Gözlemleme’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar	93
Tablo 25.	Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını gözlem değerlendirmeleri.....	112
Tablo 26.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının konu alanı bilgisi yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı.....	114
Tablo 27.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının alan eğitimi bilgisi yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı.....	114
Tablo 28.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının planlama yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı.....	115
Tablo 29.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretim süreci yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı.....	115
Tablo 30.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının sınıf yönetimi yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı.....	116
Tablo 31.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının iletişim yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı.....	116
Tablo 32.	Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının son değerlendirme notlarının dağılımı.....	119
Tablo 33.	Uygulama öğretim elemanlarının ders gözlem formu kullanarak belirledikleri yetersizlik açıklamaları.....	120
Tablo 34.	Öğretmen adaylarının ‘Okulun Tanıtımı ve Uygulama Öğretmeni ile Tanışma’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	128
Tablo 35.	Öğretmen adaylarının ‘Ders Gözlemleme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	129
Tablo 36.	Öğretmen adaylarının ‘İdare ve Öğretmenlerle Diyalog’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	131
Tablo 37.	Öğretmen adaylarının ‘Yıllık Plan Hazırlama’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	133

Tablo 38.	Öğretmen adaylarının ‘Günlük Plan Hazırlama’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	134
Tablo 39.	Öğretmen adaylarının ‘Derse Hazırlanma’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	135
Tablo 40.	Öğretmen adaylarının ‘Ders Yürütme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	136
Tablo 41.	Öğretmen adaylarının ‘Konu tekrarı ve Test Çözme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	138
Tablo 42.	Öğretmen adaylarının ‘Laboratuvar Çalışması Yürütme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	138
Tablo 43.	Öğretmen adaylarının ‘Yazılı Yoklama Yapma’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	140
Tablo 44.	Öğretmen adaylarının ‘Sınav Kağıtlarını Değerlendirme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	141
Tablo 45.	Öğretmen adaylarının ‘Nöbet Tutma Çalışmalarına Katılma’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	142
Tablo 46.	Öğretmen adaylarının ‘Dönem Ödevi Verme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	143
Tablo 47.	Öğretmen adaylarının ‘Rehberlik Çalışmaları’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	143
Tablo 48.	Öğretmen adaylarının ‘Okuldaki Diğer Etkinlikler’ e katılarak kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	145
Tablo 49.	Öğretmen adaylarının ‘Zümre Toplantıları’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar.....	146
Tablo 50.	Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenlik uygulamaları başlangıcında dikkate alınacak uyarılar.....	147
Tablo 51.	Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenlik uygulamaları sürecinde dikkate alınacak uyarılar.....	148
Tablo 52.	Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenlik uygulamaları sonrası dikkate alınacak uyarılar.....	151
Tablo 53.	Önerilen uygulama etkinlikleri modelinin kullanılması sürecindeki aşamalar.....	176

1.GENEL BİLGİLER

1.1. GİRİŞ

Hizmet öncesi öğretmenlik programlarında verilmesi amaçlanan bilgi ve yeterlikler, öğretmenlerin meslekî formasyonlarının temelini oluşturur. Öğretmen adaylarına yürütülen ders ve uygulamalarla istenen davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu süreçte, öğretmenlik uygulamaları teori ile pratiği bütünleştiren bir köprü işlevi görmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bundan dolayı öğretmenlik uygulamalarının, adayları pratikte belirli mesleki standartlara ulaştıracak düzeydeki etkinlikleri kapsayacak nitelikte düzenlenmesi gerekmektedir [1]. Bu durum, öğretmen adaylarının amaçlanan davranışları kazanabilmeleri için, eğitim fakültelerinde öğretmenlik uygulamalarına ilişkin araştırma geliştirme çalışmalarına önem verilmesinin gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Son zamanlarda bu alandaki araştırmalarda, öğretmenlik uygulamalarında adayın kendisi ve çevresi ile ilgili durumları, sistematik olarak düşünme ve pratik yapma yoluyla bilgi, davranış ve becerilerini ortaya çıkararak geliştirmesi gerektiği görüşü yaygın olarak benimsenmektedir [2].

Öğretmenlik uygulamalarında uygulama öğretmenlerinden ve uygulama öğretim elemanlarından kaynaklanan yetersizliklerin yanında, uygulamalarda rolü olan ilgili tarafların konuyu farklı biçimlerde algılayışları, sorumluluklarının tam olarak farkında olmayışları, bu sürecin program açısından yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir [1], [3], [4]. Bu amaçla alanda yapılan araştırmalar sonucu, günümüzde öğretmenlik uygulamaları geliştirilen Mentoring Sistemleri ile yürütülmektedir. Bu sistemler, adayın okulu anlamasının gelişimini, mesleğin ve yeni rolünün açıklamasını yapmayı, mesleki becerilerin uygulanmasına yönelik dönüt sağlamayı, çok büyük etkililik için fırsatlar belirtmeyi ve adaya kişisel destek vermeyi hedeflemektedir [5]. Son zamanlarda yürütülen ilgili araştırmalarda, öğretmenlik uygulamalarının deneyimli öğretmenlerle verimli bir şekilde yürütülmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır [6], [7].

Gelişmiş ülkelerde, eğitim fakülteleri ile yerel eğitim kurumları arasında koordinasyon sağlanarak yürütülen uygulama çalışmaları sonucunda, adaya öğretim ile ilgili somut bilgi ve deneyim kazandırmak amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik birçok

model geliştirilmiştir. Bu modeller genel olarak, öğretmen adaylarının fakülte-okul işbirliğinde bir intörlük döneminden geçirilmelerini desteklemektedirler. Çağdaş ülkelerde öğretmenlik uygulamaları, öğretmen adaylarına uygulama süreci boyunca gittikçe artan ölçüde rol ve sorumluluk veren bir yaklaşımla yürütülmektedir. Bu yaklaşımda, eğitim fakülteleri ve uygulama okulları, öğretmen yetiştirmede aynı derecede görev ve sorumluluk üstlenmektedirler. Bunun sonucu olarak, her iki tarafın da öğretmen yetiştirmeye karşı istekliliği artmaktadır [8], [9].

Ülkemizde öğretmenlik uygulamaları, yeniden yapılanma kapsamında Fakülte-Okul İşbirliği Modeli ile yürütülmektedir. Bu modelde adaylar, fakültedeki derslere devam ederken, haftada en az 6 saat olmak koşulu ile bir dönem boyunca öğretmenlik uygulamalarına katılmaktadırlar. Adayların mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla, uygulama öğretim elemanları tarafından yapılan gözlemlere dayalı onlara dönütler verilmektedir. Bunun yanında, uygulama etkinlikleri yürütülmekte ve bu etkinliklerin yürütülme sürecinde verilen ödevler uygulama öğretmenleri rehberliğinde tamamlanmaktadır. Gözlem, uygulama ve ödevlerle, öğretmen adaylarının sahip olduğu beceriler ortaya çıkarılarak, bunların mesleki standartlar düzeyine ulaştırılmasına çalışılmaktadır. Bu süreç, mesleki yeterlilikleri kazandırmaya dönük etkinliklerin zenginleştirilmesini ve öğretmen adaylarının farklı kişi, kurum ve kaynaklarla etkileşimde bulunmalarını gerektirmektedir. Bu çalışma, öğretmenlik uygulamaları sürecinde uygulama okullarında fizik öğretmen adaylarının mesleki becerilerini geliştirecek etkinlikleri ve bunların kazandırabileceği davranışları içeren ayrıntılı bir model oluşturmak amacıyla planlanmıştır.

1.2. PROBLEM

Ülkemizde öğretmen yetiştirme, yıllardan beri daha çok nicel yönden hedeflenen düzeye getirilmeye çalışılmış, fakat nitelik dikkate alınmadığından sorunlar günümüze kadar süregelmiştir [10]. Bundan dolayı, genelde eğitim, özelde ise öğretmen eğitimi ülkemizin en önemli ve öncelikli sorunu haline gelmiştir [11]. Bilginin her yıl arttığı günümüzde, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde kazandığı bilgilerin üç beş yıl içinde yetersiz kalması, mesleğin istenen düzeyde yürütülmesini güçleştirmektedir. Bu yüzden öğretmen eğitiminin, hem hizmet öncesinde hem de hizmet içinde uygulamalı bir süreç

olması gerektiği belirtilmektedir [12], [13], [14]. Öğretmenlerde tespit edilen belirgin yetersizlikleri gidermek için yürütülen kursların, gerçek gereksinimlere dayalı olarak düzenlenememesi, yetersizliklerin istenen düzeyde giderilememesine neden olmaktadır. Bu durumun sonucunda eksiklikler, belirli ortak noktalarda yoğunlaşarak artmaktadır [15], [16]. Ayrıca, teori ile uygulama arasındaki kopukluğun, özellikle öğretmenlerin mesleklerinin ilk yıllarında çeşitli problemlerle karşılaşmalarına neden olduğu ifade edilmektedir [17]. Diğer taraftan, öğretmenlik uygulamalarındaki yetersizliklerin de, adayların, mesleğin gerektirdiği yeterliklere istenen düzeyde ulaşmalarını engellediği düşünülmektedir [1], [18]. Bu görüş, öğretmenlik uygulamaları sürecinde öğretmen adaylarının, kuram ile uygulamayı ayırt edemedikleri, öğrenci düzeyine inemedikleri, öğretim ilke ve yöntemlerini etkili şekilde uygulayamadıkları ve uygulama öğretmeni ile verimli diyalog kuramadıklarının tespit edilmesiyle de kuvvetlenmektedir [19]. Bundan dolayı, öğretmen adaylarının kazanmış oldukları bilgileri uygulamaya dönüştürmeleri için, öğretmenlik uygulamaları sürecinde yapılan etkinliklerin, nitelikli ve kapsamlı bir şekilde uygulanabilirliğinin sağlanmasına gereksinim duyulmaktadır.

Öğretmen adaylarının, uygulama dönemini verimli şekilde tamamlaması için, uygulama öğretmenlerinin yürütecekleri etkinliklerin uygulanış biçimini gösteren bir kaynağın oluşturulması gerekmektedir. Böyle bir kaynak ise mevcut değildir. Bununla birlikte, yeniden yapılanma kapsamında uygulamaların daha etkili olabilmesi için “Fakülte-Okul İşbirliği Modeli” geliştirilmesine rağmen bu modelde uygulama okullarında yaptırılacak öğretmenlik uygulamaları etkinlikleri, ayrıntılı olarak ifade edilmemiştir. Ayrıca, bu modele ilişkin kılavuzda belirtilen etkinlikler, her düzeyi aynı kabul eden bir yaklaşımla düzenlendiğinden, branşlara özgü olarak oluşturulmamıştır. Uygulama öğretim elemanlarının yanında uygulama öğretmenlerinin de, kendilerinden beklenen görev ve sorumluluklardan yeterince haberdar olmadıklarını ortaya koyan araştırmalar mevcuttur [10], [20]. Aynı zamanda, uygulama öğretmenlerinin istenen amaçları gerçekleştirecek etkinlikleri hangi düzeyde uyguladıklarına yönelik araştırmalara pek rastlanılmamaktadır. Ülkemizde bu alanda yapılacak nitelikli ve kapsamlı çalışmalarla, öğretmenlik uygulamaları sürecinde öğretmen adaylarına kazandırılacak yeterliliklerin geliştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

1.3. ARAŞTIRMANIN GEREKÇESİ

Öğretmen adaylarına kişisel ve mesleki becerilerini geliştirme fırsatı sağlanan öğretmenlik uygulamalarında amaçlanan başarının elde edilememesi, karşılaşılan sorunları giderici araştırmaların yapılmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu bağlamda, çalışmaya temel teşkil eden gerekçeler aşağıda sıralanmaktadır:

1) Öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili yapılan araştırmalarda, bazı uygulama öğretmenlerinin bu çalışmaları sıkıcı ve zor bularak önemsememelerinin, öğretmen adaylarının bu süreçten istenen düzeyde faydalanamamalarına neden olduğu belirtilmektedir [1], [3].

2) Bu alanda yapılan araştırmalarda, uygulama okulu personeline görülen yetki ve sorumlulukların tam olarak anlaşılamamasından doğan ilgisizlik, diyalog eksikliği, sorumluluk almaya isteksizlik, uygulama amaçları ve yöntemi hakkındaki bilgi eksikliği ve uygulamalar için yeterli düzeyde çalışma ortamı hazırlayamama gibi durumların, öğretmen adaylarını olumsuz etkilediği ifade edilmektedir [3], [5].

3) Öğretmen adaylarının, alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik formasyonu derslerinde kazandığı bilgi, beceri ve tutumları mesleki ortamda etkili ve verimli bir şekilde kullanamadığını vurgulayan araştırmalar mevcuttur [5], [19].

4) Yeni öğretmenlerin çoğunluğunun, ilk yıllarında atandıkları okullarda, gözleyebilecekleri ve faydalanabilecekleri deneyimli öğretmenler bulamamaları ve öğretmenlik yeterliliklerini kendi kendilerine geliştirmek zorunda kalmaları, mesleki gelişimlerini hedeflenen düzeyde olmaksızın uzun zamanda tamamlamalarına neden olmaktadır [21].

5) Yapılan araştırmalarda, kendini bilgi ve beceri yönünden yetersiz bulan öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları sürecinde çekingen, güvensiz, kararsız, heyecanlı ve korkak bir tutum içine girdikleri belirtilmektedir [1], [19].

6) Gerek uygulama okulundaki öğrencilerden, gerekse öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinden kaynaklanan sorunlardan dolayı, öğrenci-öğretmen arasındaki diyalogun beklenen düzeyde kurulamadığı düşünülmektedir.

7) Yapılan araştırmalarda, öğretmenlik uygulamaları çalışmalarının, “Fakülte-Okul İşbirliğı Modeli” kapsamında hedeflenen nitelikte yürütülmediğı, üniversite ve okullar arasında yeterli işbirliğinin yapılmadığı ve dolayısıyla uygulama öğretmenleri ile öğretim elemanlarının sorumluluklarını beklenen düzeyde yerine getiremedikleri belirlenmiştir [3], [4].

8) Öğretmenlik uygulamaları sürecinde uygulama öğretmenlerince adaylara mesleki yeterlilikleri kazandırmaya yönelik yürütülecek etkinlikleri içeren ve gereksinimleri karşılayabilen, özellikle branşa yönelik bir kaynak materyalin olmadığı bilinmektedir.

9) Öğretmen eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalarda, uygulama öğretmenlerinin danışmanlık ve rehberlik işlevlerini nasıl yürütecekleri konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları belirtilmektedir [3], [22].

1.4. ARAşTIRMANIN ÖNEMİ

Öğretmenlik uygulamalarının, öğretmen adayının mesleğe atacağı ilk adım olduğu düşünülürse, etkili bir şekilde sürdürülmüş bir uygulama dönemiyle, mesleğe giriş davranışlarının istenen düzeyde kazanılabileceğı ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öğretmen adaylarına mesleğin gerektirdiğı becerileri kazandırmaya yönelik olarak yürütülen araştırmaları önemli hale getirmektedir [1], [3], [4].

Fizik öğretimi daha çok uygulamayla kalıcı ve aktif bilgi öğrenmeyi gerektirdiğı için, öğretmen adayının böyle bir öğrenmeyi sağlayacak ortamlarla tanıştırılması gerekmektedir. Bundan dolayı, uygulama öğretmenin bu yönde çeşitli etkinlikler tasarlayıp yürütmesinin çok önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma sonunda fizik uygulama öğretmenleri için geliştirilecek model ile, öğretmen adayları ve yeni öğretmenlerin eksikliklerini daha iyi algılamaları sağlanacaktır. Böylece, adayların mesleki gelişimlerini gerçekleştirmelerine önemli ölçüde katkıda bulunulabilecektir. Bununla birlikte, ilgili taraflardan özellikle uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları sürecinde üstleneceğı rolü yerine getirmelerine katkı sağlayabilecek bir materyal oluşturulması açısından çalışma önemli hale gelmektedir. Ayrıca bu çalışmada, öğretmen adaylarının beklentilerinin gerçeğeşme düzeyi belirlenecektir. Böylece, uygulama öğretim

elemanları karşılanamayan beklentileri önem derecesine göre dikkate alarak, gerekli düzenlemelerin yapılması imkanına sahip olacaklardır. Bu çalışma ile, belirlenen sorunların giderilmesine katkı sağlanarak bu alanda ülkemizde yapılacak araştırmalara temel oluşturulacaktır. Böylece, uygulama etkinlikleri hedeflenen nitelikte düzenlenerek, ilgili tarafların görev ve sorumlulukları hakkında bilinçlenmeleri sağlanacaktır. Ayrıca, uygulamalar arasında eşgüdüm sağlanıp öğretmen nitelikleri hedeflenen seviyeye ulaştırılarak ülkemiz koşullarında daha iyi bir eğitim-öğretim gerçekleştirebilecektir.

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik uygulamaları sürecinde uygulama okullarında fizik öğretmen adaylarının mesleki becerilerini geliştirecek etkinlikleri ve bunların kazandırabileceği davranışları içeren ayrıntılı bir model oluşturmaktır.

1.6. SAYILTILAR

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri ve adayların anket, mülakat ve yazılı dokümanlarda araştırmaya katkı sağlayacakları bilinciyle gerçeği ifade ettikleri ve fizik öğretmen adaylarının gözlem sürecinde doğal hallerini yansıttıkları kabul edilmiştir.

1.7. SINIRLILIKLAR

Araştırma, aşağıda belirtilen yönleriyle sınırlandırılmıştır;

1) Araştırma, Trabzon ili içindeki liselerde görev yapan deneyimli 19 fizik uygulama öğretmeni, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi (OFME) Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamaları dersini yürüten dört uygulama öğretim elemanı ve 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılı ile 1999-2000 eğitim öğretim yılları arasında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamalarına katılan 88 öğretmen adayı ile yürütülmüştür.

2) Araştırmada veriler; anket, mülakat, gözlem ve doküman analizi yolu ile öğretmenlik uygulamaları sürecinde elde edilmiştir.

1.8. HİZMET ÖNCESİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME MODELLERİ

Öğretmen yetiştirme uygulamaları incelendiğinde, öğretmen eğitiminde genel olarak iki temel yaklaşımın kullanıldığı görülmektedir. Bunlar, önce teori sonra pratik ve teorileri iş başında öğrenme yaklaşımlarıdır [15]. Önce teori sonra pratik yaklaşımında, öğretmen adayları, alan ve alan eğitimi bilgilerini fakültelerinde teorik olarak öğrenirler. Daha sonra, belirlenen uygulama okullarına giderek bir kaç hafta bu bilgi ve becerilerini pratikte uygulamaya çalışırlar. Bu süreç, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına gereken özeni göstermedikleri ve adayların formalite gereği okulda bulundukları yönünden eleştirilmektedir [24]. Bu yaklaşımda, uygulama okulları üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmemekte, hatta uygulama öğretmenleri asıl sorumluluğun uygulama öğretim elemanlarında olduğunu düşünmektedirler. Diğer taraftan, öğrenmenin ihtiyaçtan doğduğu dikkate alındığında, adayların teori aşamasında öğretmenlik uygulamalarını ihtiyaç haline getirmeleri sağlanamamaktadır. Bundan dolayı, adayların bu çalışmaları istenen düzeyde önemsemedikleri ve öğretmenlik uygulamalarına yönelik olarak öğrendikleri bilgilerin soyut kalarak, bilimsel temellere dayandıramadıkları belirtilmektedir. Bununla birlikte, bazı uygulama öğretmenlerinde hakim olan anlayış, mesleğin ancak işbaşında öğrenilebileceğidir. Bu tür yanlış uygulama ve anlayışlar sonucu, öğretmen adayları gerçek bir öğretmenlik deneyimi kazanamadan mesleğe atılmaktadırlar [19].

İkinci yaklaşım, teorileri iş başında öğrenme yaklaşımı olarak bilinmektedir. Bu yaklaşımda, öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri, öğretmen adaylarının ancak kendi kişisel çabalarıyla kazanabileceği savunulmaktadır. Bu da, öğretmen adaylarının zamanlarının % 70-80'lik bölümünü uygulama okulunda geçirerek, bizzat işbaşında pratikte olayı yaşamasını gerektirmektedir [25]. Bu yaklaşım, öğretmen adayının gerçek uygulama ortamını yaşayarak, ihtiyaç hissettiği bilgi, beceri ve tutumları öğrenmek için gayret göstermesi esasına dayanır. Bu yaklaşımda, deneme yanılma yoluyla teoriler pratikte kazanılmaya çalışılır ve istenen gelişimin sağlanması çok uzun zaman alır. Ayrıca, öğretmenler test edilmeyen deneyimlere sahip olduğundan, kontrol edilmeyen yanlış bilgilerin kullanımının meslek yaşamı boyunca sürdürülmesi, bu yaklaşımın zayıf

taraflarındandır. Bunun yanında, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yönelik gerekli düzeyde bilgi sahibi olunmadığından, sadece basit deneyimler kazanılmakta ve beklenen gelişmeler gerçekleştirilememektedir. Birinci yaklaşımın aksine, burada sorumluluk daha çok uygulama okulu ve uygulama öğretmenindedir. İkinci yaklaşımda da, uygulama öğretim elemanlarının aşırılığa kayması durumunda, öğretmen adaylarına gereken hassasiyet gösterilmemektedir [23].

Yukarıda belirtildiği gibi iki yaklaşım karşılaştırıldığında, tarafların sorumluluklarını yeterince üstlenmedikleri anlaşılmaktadır. Bu noktada, her iki grubun öğretmenlik uygulamaları sürecinde üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları gereğince yerine getirmeleriyle sorunun giderileceği düşünülmektedir. Bu duruma çözüm olarak da, öğretmen yetiştirmede uygulama okulu ve fakülteye büyük oranda sorumluluk yükleyen, “Fakülte-Uygulama Okulu İşbirliği Modeli” önerilmiştir [26].

Her alanda hızlı bir değişimin yaşandığı dünyamızda, öğretmen eğitiminde kendi araştırma çalışmalarımız yanında, yabancı ülkelerin bu konudaki gelişmelerini de takip etmek önemlidir.

Çeşitli ülkelerdeki öğretmen eğitimi modelleri incelendiğinde, öğretmen eğitiminin 4-6 yılda tamamlandığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlik Sertifikası Programı (İngiltere’deki PGCE [Post Graduate Certificate in Education], Amerika’daki PROTEACH [Professional Teacher] gibi) lisansüstü düzeydedir (Tablo 1). Gelişmiş ülkelerin uyguladıkları öğretmenlik uygulamalarını yürütme yaklaşımları, öğretmen yetiştirme programlarının yapısına göre farklılık göstermektedir. Öğretmen eğitimi genelde, lisans programı Fen ve Edebiyat Fakültelerinde ve öğretmenlik sertifikası programı Eğitim Fakülteleri’nde olmak üzere iki aşamada yürütülmektedir [27]. Öğretmenlik uygulamaları, Eğitim Fakültelerinin kontrolünde iki ile dört dönem arasında değişen sürelerde gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalar adaylara, gittikçe artan ölçüde sorumluluk veren bir yaklaşımla yürütülmektedir. İngiltere’de öğretmenlik programlarında uygulamalar, lisans eğitiminin ardından ve tüm yılı kapsayan 4+1,5 şeklinde, ABD’de tüm dönemi kapsayacak şekilde yürütülmektedir [28]. Fransa’da dört yıllık üniversite mezunları arasından belirlenmiş öğretmen adayı olma şartlarını taşıyanlar, pedagojik formasyon aldıktan sonra ulusal Agregasyon sınavı sertifikasını alarak lise öğretmeni olabilmektedirler [29]. Almanya’da ise, öğretmenlik yapmak eyaletlere bağlı olarak farklılık gösteren öğretmenlik belgesinin

alınmasını gerektirmektedir. Bu belge, eğitim koleji ya da üniversite bitirme belgesini veya on üç yıllık temel öğrenimden yüksek öğrenime geçiş belgesini alıp lisans eğitimini tamamlamanın yanında, öğretmenlik niteliklerine sahip olmak için yürütülen kurslara katılarak alınabilmektedir [30].

Tablo 1. Çeşitli ülkelerde uygulanan öğretmen eğitimi programları

Ülke	Uygulanan Öğretmen Eğitimi Programı	Süresi (yıl)
Amerika	Öğretmen adayları lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim alarak öğretmen olabilmektedirler. } Lisans Proteach	4+1 5
İngiltere	Lisans ve lisansüstü düzeyde öğretmen yetiştirilmektedir. } Lis. mezunlarına yönelik (alan eğ. + öğr. formasyonu) PGCE	4 4+1,5
Fransa	Adaylar üniversite ikinci sınıftan sonra öğretmenliğe yönlendirilerek, lisans eğitimi sonrası yüksek lisans yapmaları ve bölgesel sınavlardan geçmeleri istenmektedir. } Lisans eğt. + öğr. formasyonu + Agregation Sınavı Lisans eğt. + yüksek lis.+ Agregation Sınavı	4+1 4+2
Almanya	Öğretmen eğitimi iki aşamada yürütülmektedir, } Temel öğrenim belgesi + lisans eğitimi+ öğr. formasyonuna yönelik kurslar Lisans eğitimi+ sınavla öğr. formasyonu prog. giriş	13+4 + 1,5-2 3,5+1,5

ABD'deki programın ilk döneminden itibaren, süreç içerisinde giderek artan okul deneyimi kazandırmaya yönelik bir model kapsamında, adaylar okul ortamını tanıdıktan sonra öğretmenliğe başlamaktadırlar. Öğretmenlik uygulamalarında görev alacak uygulama öğretmenleri, eğitim fakültesinde yaklaşık on beş saatlik bir eğitimden geçirilmektedir. Bu eğitim sürecinde, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamalarında dikkat etmesi gereken ilkeler, yöntemler ve değerlendirme formları irdelenmektedir. Böylece uygulama öğretmenlerinin, bu süreçle ilgili fakültenin kendilerinden beklentileri ve takip etmeleri gereken yöntemler hakkında bilgilenmeleri amaçlanmaktadır. Bu uygulamalarla, fakülte ile uygulama öğretmeni arasında etkili bir işbirliği oluşturulmaya çalışılmaktadır. Genellikle, her uygulama öğretmeni günde iki üç saat planlanan uygulama etkinliklerini yürüterek bir öğrencinin mesleki becerilerini geliştirip gözlemlemektedir [31].

Florida Üniversitesi'nde öğretmenlik uygulamaları, lisans ve lisansüstü boyutta yürütülmektedir. Öğretmenlik uygulamalarının başlangıcında adaylar, bir profesör veya ona bağlı birimler tarafından yönetilen, “bright future” adı verilen bir proje hazırlarlar. Genellikle etnik grup öğrencilerine ve gelir düzeyi düşük öğrencilere yönelik olarak öğretim ve öğretme konusunda hazırlanan proje, uygulama dönemi sonunda sunulur [32]. Bu projenin adaylara, farklı kültür ve etnik gruplardan gelen öğrenciler arasındaki ilişkileri anlama fırsatı verdiği belirtilmektedir [33].

Florida Üniversitesi tarafından uygulanan öğretmen yetiştirme programında, İlköğretim, Özel Eğitim ve Ortaöğretimin Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, İngilizce ve Sosyal Bilgiler gibi alanlarında öğretmen yetiştirilmektedir [34]. Proteach (ön öğreti) olarak bilinen beş yıllık bu program uyarınca, ilköğretim ve özel eğitim alanındaki öğretmen adayları, ilk iki yıl Eğitim Fakültesi'nin ön şart derslerini diğer fakültelerde tamamladıktan sonra üçüncü yıl gerekli koşulları sağlayarak Eğitim Fakültesi'ne kabul edilirler [35]. Dört yıllık program kapsamında 120 krediyi tamamlayan adaylar, lisans eğitimi derecesini alırlar. Bunun yanında, belli bir notu tutturana adaylar 36 kredilik ders alıp beşinci yılını tamamlayarak, “Eğitimde Yüksek Lisans” derecesine sahip olabilirler. Bu süreçte adaylar, uygulama çalışmalarına üçüncü yıldan itibaren başlayarak, beşinci yılın sonuna kadar uygulama okullarında gözlem, pratik ve uygulama şeklindeki çalışmalara katılmaktadırlar [31]. Bu çalışmalarda adayların kazandıkları deneyimler, beklenen veya beklenmeyen olayların üstesinden nasıl gelinebileceğinin bilinmesi güveni ile sınıfa girebilmeyi sağlayacak pedagojik bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Diğer taraftan, bu deneyimler, adayların mesleki becerilere yönelik yeterlik potansiyellerini değerlendirmek için ortam oluşturmada araç olmaktadır [33]. Bu süreçte uygulama öğretim elemanları, hem adayları hem de uygulama öğretmenini haftada en az bir kez ziyaret ederek gelişmeleri takip etmektedir [35]. Fakültede de mikro öğretim, taklit yolu ile öğretim ve diğer bazı öğretim tekniklerinin uygulaması yapılmaktadır. Ancak, yüksek lisans yapmak istemeyen öğretmen adayları, 21 kredilik ders alıp öğretmenlik sertifikası almaya hak kazanırlar. Diğer taraftan, Fen Edebiyat Fakültelerinin alan öğrencileri, Proteach programına katılmayı istemeleri halinde, anadal programlarının tamamlanma sürecinde ortaöğretim yan dal programını da tamamlayarak beşinci yıl yüksek lisans programına katılabilmektedirler [31].

İngiltere’de, 36 haftalık lisansüstü sertifika programının 24 haftasını okul uygulamaları kapsadığından, adaylar öğretmenlik uygulamaları eğitiminin çoğunluğunu uygulama okullarında geçirmektedirler [28]. Bu süreçte, adayların kendi düzeylerindeki okulların yanında, alt ve üst düzeydeki okullarda da uygulama çalışmalarına katılmaları gerekmektedir. Çoğu programda adayların, ortaokul düzeyindeki öğrencinin ilkokulda yetiştiği öğretim ortamını gözlemlemeleri açısından, en az iki okulda hatta aynı düzeydeki farklı okul ve sınıflarda da uygulama yapmaları istenmektedir [34]. İngiltere’de ortaöğretime öğretmen yetiştirme sisteminde adayların kişisel gelişim dosyalarının da önemli bir yeri vardır. Hazırlanan bu dosyalar aracılığı ile, öğretmen adaylarının kaydettikleri gelişmeleri izleme fırsatı elde ettikleri kabul edilmektedir. Öğretmenlik uygulamaları süreci başlangıcında adaylar, mesleki becerilerini nasıl geliştirebilecekleri hakkında bilgilendirilirler. Adaylar, edindikleri bilgiler doğrultusunda uygulama süreci boyunca kaydettikleri gelişmeleri ve karşılaştıkları sorunları yazılı doküman haline getirerek dosyalarlar. Hazırlanan dosyalar, uygulama öğretim elemanları tarafından incelenip değerlendirilerek, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini gerçekleştirme düzeyleri belirlenmeye çalışılmaktadır [35]. Öğretmen adaylarının oluşturulan kişisel bilgiler doğrultusunda eksikliklerini belirleyerek gidermeye çalışmalarının, nitelikli öğretmen olmalarında önemli bir yaklaşım sayılabileceği düşünülmektedir [36]. Uygulama çalışmalarına, alan öğretimi derslerinde olduğu gibi ilk yıldan itibaren gittikçe daha fazla yer verilmektedir. Bu süreç içerisinde gözlem, öğrencilere derslerinde yardım etme, grup öğretimi, sınıf öğretimi, materyal geliştirmeye katkıda bulunma, sınıfta teknoloji kullanımı, sınıfta araç gereç ve materyal kullanımı, ölçme ve değerlendirme, plan yapma, değişik öğrenci gruplarına öğretmenlik yapma, sınıf dışı etkinliklere katılma ve toplantılara katılma gibi çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinliklerin gerçekleştirilme düzeyine ilişkin sonuçlar, uygulama öğretmeni ile öğretim elemanı tarafından birlikte değerlendirilmektedir [34].

Fransa’da ise öğretmen olabilmek için üniversitenin ikinci sınıfından sonra aday olunması durumunda üniversite eğitimi sonrası en az iki yıllık bir eğitimin tamamlanması öngörülmektedir [9]. Öğretmenlik formasyonunun verilme sürecinin başlangıcından itibaren, öğrenmenin yaşı olmadığı bilincinin adaylara yerleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla adaylar, üniversite mezunu olduktan sonra ortak bölümlere yönelik olarak modüller halinde verilen iki yıllık bir eğitime katılmaktadırlar. Bu sürecin ikinci sınıftaki her

adayın, mesleğine teorik ve pratik olarak hazırlanmasını sağlayacak kurslar ve konferanslarla desteklenerek, sınıf gözlemi veya sınıf yönetimi gibi uygulamalarla kazandığı deneyimlerini uygulamalara yönelik olarak seçtiği konu ile bütünleştirerek bir tez hazırlamaktadır. Adayların ayrıca, bu kapsamda yüksek lisans çalışması yapmalarının yanında, ulusal boyutta bölgesel olarak yapılan yazılı ve sözlü sınavları da başarıları gerekmektedir [37].

Almanya’da adaylar, ilk kurs derecesini birinci devlet sınavında tamamlayarak, ikinci aşamada okullarda yürütülen sınıf uygulamalarından oluşan Hazırlık Servisleri’ne katılmaktadırlar. Bu uygulamalarda, adalara uygulama öğretmenleri tarafından seminerler verilerek ve sınıfta uygulamalar yaptırılarak mesleki alanda deneyim kazanmaları sağlanmaktadır. Bununla birlikte, adaylar on sekiz ay ile yirmi dört ay arasında değişen bu süreçte, uygulama öğretmeni ile birlikte kazanılan deneyimleri ayrıntılı bir şekilde irdelemektedirler. Eyalet ve alınacak öğretmenlik belgesine bağlı olarak, üç dört dönem arasında değişen bu eğitim sürecinin amacı, adayların eğitimin uygulama alanını çok iyi tanıyarak mesleğinde bağımsız çalışabilir hale gelmelerini sağlamaktır [30].

1.9. ÜLKEMİZDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Osmanlı devletinde, 19. yüzyılın ortalarına kadar Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulan medresede sıbyan okulu öğretmeni olacıklara dönük uygulanan program dışında öğretmen yetiştirme konusu pek gündeme gelmemiştir. Cumhuriyet döneminin başlangıcında, ortaöğretim okullarında görev yapacak öğretmenler, Darülfünun, Yüksek Öğretmen Okulları ile Yüksek İhtisas Okulları mezunlarından atanmışlar ve ilk bir yıllık süreçte öğretmen muavini olarak staj yapmışlardır [38].

1939 yılında Birinci Maarif Şurası’nda, Yüksek Öğretmen Okulu Talebe Stajı Talimatnamesi yayınlanarak, okul öğrencilerinin mesleki alanda hazırlanmalarına yönelik iki hafta süreyle dördüncü yılın sömestr tatilinde öğretmenlik uygulamalarına katılmaları istenmiştir. Bu uygulamalarda, başarısız olanlar okul bitirme sınavlarına da alınmamışlardır. Bu talimatname, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde öğretmenlik uygulamalarına verilen önemi yansıtmaktadır [39].

Öğretmen yetiştiren kurumlar üniversiteye devredilmeden önce, çoğu öğretmen okulunun uygulama okulu vardı. Bunun yanında, 1966'da bir Uygulama ve Staj Yönetmelik Tasarısı hazırlanarak yayınlanmıştır. Fakat, bu tasarı tam olarak uygulanamayarak süre ve şekil değişiklikleri gerçekleştirilmiştir [39]. 1978 yılından sonra Eğitim Enstitüleri'nin öğrenim süreleri üç yıldan dört yıla çıkarılmış ve Yüksek Öğretmen Okulu adını almışlardır. Bununla birlikte, adayların öğretim sürecinde kazandığı bilgi ve becerileri öğretmenlikte kullanabilmeleri için, son sınıfın ikinci yarıyılında en az bir ay öğretmenlik uygulamaları yapmaları istenmiştir. Bu çalışmalarda başarısız olan adaylara, diğer dersleri başarı ile tamamlasalar bile diploma verilmemiştir [38].

1982 yılından sonra yüksek öğretimdeki yeniden yapılanma sonucu, MEB'e bağlı olan öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere verilmiştir. Böylece, öğretmenlik tercih edilen bir meslek haline getirilip, üniversite düzeyinde öğretmen eğitimi alanında bilimsel araştırmaların yapılması amaçlanmıştır. Ayrıca, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunları da, kendi fakültelerinde veya Eğitim Fakülteleri bünyesinde açılan "Öğretmenlik Sertifikası"nı alarak, ortaokul ve lise öğretmeni olarak atanıp ihtiyacın karşılanmasına çalışılmıştır [40].

1983'ten 1996'lı yıllara kadar öğretmenlik uygulamaları, genellikle bir aylık bir süreç kapsamında, ciddi bir rehberlik yapılmadan, öğretmen adayları kendi hallerine bırakılarak yürütülmekteydi. Bu süreçte uygulama öğretmenlerinin çoğu, fakültenin isteklerini göz önünde bulundurmamaktaydılar. Bu durum, onların uygulama aşamasında öğretmen adaylarının yeterince kendilerini geliştiremeyecekleri ve öğretmenliği iş başında öğrenecekleri düşüncelerine sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu yaklaşım, öğretmen adaylarının hedeflenen mesleki becerileri kazanmaya yönelik yaşantılara katılamadan öğretmenlik uygulamalarını tamamlamalarına neden olmuştur [41].

Eğitim alanında akademik araştırmalar yapan uzmanların oluşturduğu çalışma grubu tarafından, sistemin tespit edilen bu ve benzeri aksayan yönlerine getirilen alternatif bir yaklaşım, "Yeniden Yapılanma" adı altında düzenlenerek hazırlanan bir raporla YÖK'e sunulmuştur [8]. YÖK, MEB, Rektörler Komitesi ve Üniversitelerarası Kurul gibi organlardan geçirilerek uygulanmasına karar verilen bu model, "YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" kapsamında 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yürürlüğe konmuştur [42]. Geliştirilen bu modelle, gelecek nesillerin öğretmen tipi oluşturulmaya çalışılmaktadır [26].

Yeniden yapılanmanın öğretmenlik uygulamaları açısından en önemli gerekçesi, aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir. 1997-1998 eğitim-öğretim yılına kadar öğretmenlik uygulamaları süresinin az olmasının yanında, uygulama okullarında öğretmen adayları için uygulanacak program, yönerge ve yönetmelikler tanımlanmamıştı. Bunun sonucu olarak, öğretmen adayları uygulama okullarında mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilecek elverişli ortamlar bulamadıklarından bu süreçten yeterli ölçüde yararlanamamışlardır [13].

Eğitim Fakülteleri'nin yeniden yapılanması kapsamında yapılan grup çalışmaları ile geliştirilen Fakülte-Okul İşbirliği Modeli, *'uygulama boyutu olmadan kuramsal bilginin etkili olmadığı'* esasına dayanmaktadır. Öğretmenlik uygulamalarının ancak gerçek okul ortamında yaşandığında öğretmen adayına hedeflenen becerileri kazandıracağı düşünülmektedir. Bu yaklaşımla verimli bir uygulamanın yürütülmesi, Fakülte-Okul İşbirliği'nin mevcut uygulamalardaki eksiklikleri giderecek şekilde düzenlenmesiyle mümkün olacaktır. Bu işbirliğinin amacı, adayların sahip oldukları bilgi ve becerileri gerçek okul ortamında yaşayarak geliştirebilmeleri için tarafların sorumluluklarını karşılıklı olarak yerine getirmelerini sağlamaktır. Ancak, bu işbirliğinin etkin kılınması için, ilgili tarafların yürütülecek programın gereğine inanmaları ve bu yönde çaba göstermeleri son derece önemlidir. Bundan dolayı, modelin başarılı olabilmesi için tarafların etkili bir iletişim kurmaları, sorumluluklarının bilincinde olmaları ve uygun öğrenme yaşantıları oluşturmaları gerekmektedir. Bu kapsamda, öğretmenlik uygulamaları süreci sonunda adayların sahip olmaları gereken öğretmen yeterlikleri Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu'nda belirtilmektedir [26].

Bu açıklamalar ışığında, yeniden yapılanmanın öğretmenlik uygulamalarına yönelik en önemli olumlu katkısının, sürenin arttırılması ve uygulama çalışmalarına gereken önemin verilmesi olduğu belirtilmektedir [11], [43].

1.10. ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARI

Bu başlık altında, öğretmenlik uygulamalarının amacı, hedefleri ve önemi ve uygulama öğretmenlerinin rolü ele alınmaktadır.

1.10.1. Öğretmenlik Uygulamalarının Amacı, Hedefleri ve Önemi

Öğretmenlik uygulamaları, öğretmen adayının mesleki becerilerini ortaya çıkarıp geliştirmek amacıyla, uygulama okullarında yürüttüğü etkinlikleri ve sınıf içi öğretim uygulamasını kapsayan bir süreçtir [26]. Bundan dolayı, bu süreçte adayların öğretmen yeterliklerine sahip olmalarına katkıda bulunacak destekleyici gözlemler yapmalarına ve bu yolla yeni fikirler geliştirmelerine fırsat sağlanmaktadır [44]. Öğretmenlik uygulamalarının genel amacı; öğretmen adaylarına alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik formasyonu derslerinde kazandıkları bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlıkları, mesleki ortamda etkili, verimli ve güvenli bir şekilde yansıtmaya imkanı tanıyarak, onların bireysel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaktır. Öğretmenlik uygulamalarının istenen düzeyde yürütülebilmesi, bu çalışmalara yönelik amaçların aynı titizlikle algılanmasının önemini zorunlu hale getirmektedir. Bu uygulamalarda öğretmen adaylarından beklenen davranış değişiklikleri, aşağıdaki şekilde belirtilmektedir [1], [44].

- 1) Öğretmenlik mesleğinin temel niteliklerini bilme ve mesleki etkinlikleri yeterince gerçekleştirme,
- 2) Sınıf ortamında öğrencilerin öğrenmesini olumlu ve olumsuz etkileyen faktörlerin daha çok farkında olma,
- 3) Temel sınıf yönetimi becerilerini öğretim ortamında sergileme,
- 4) Öğrencilerin öğrenmeye ihtiyaç duyduğu konulara yönelik basılı materyallere dayalı ders planlama,
- 5) Öğrencilerin konuda geçen kavramlara yönelik bilimsel yorum yapabilme becerilerini geliştiren materyal ve etkinlikler geliştirerek kullanma,
- 6) Öğrencilerin nasıl öğrendikleri ve kendilerine uygun öğrenme stratejilerinin ne olduğu konusunda bilgilenmelerini sağlama,
- 7) Yürütülen dersler hakkında yaratıcı ve eleştireci düşünme becerisi geliştirme,
- 8) Mesleki ortamda işbirliği yapma ve diyalog kurma becerisi geliştirme.

Öğretmenlik uygulamalarında başarı sağlanabilmesi için, ilgililerin konu hakkında eksiksiz bir bilgi donanımına sahip olmaları ve bu bilgiler ışığında sorumluluklarını uygulamaya dönüştürmede etkin hale getirilmeleri gerekmektedir. Öğretmenlik uygulamalarını öğretmen adayının başarı ile gerçekleştirmesinde;

- Öğretmen adayının bireysel gayreti,

- Uygulama öğretim elemanının danışmanlığı,
- Uygulama öğretmeninin rehberliği,
- Uygulama ortamı şartlarının yeterliliği,
- Öğretmen aday ile öğrencileri arasındaki diyalog,
- Uygulama okulu personelinin yaklaşımı,
- Uygulama dönemi öncesi öğretmenlik eğitimi programında yer alan derslerin pratikte kullanılabilirliği önem taşımaktadır [1].

Mesleki etkinlikleri bütünleştirme ve işlevselleştirmeyi esas alan uygulama etkinlikleri, günümüzde öğretmen eğitimi programlarının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu önemli boyut, her bir öğretmen adayına gözlem, taklit, katılma, mesleki anlayış, sezgi, muhakeme, yönetme, mesleki karar verme ve mesleki beceriler geliştirme ile ilgili yaşantılar kazandıracak ortamların oluşturulabilmesiyle doğrudan ilişkilidir [12]. Öğretmen adayları, aldıkları eğitim sürecinde kazandıkları çok yönlü bilgi ve deneyimlerini, uygulama çalışmalarında kullanmaktadırlar [45]. Böylece adaylar, uygulama etkinliklerine katılarak gerçek öğretim etkinliklerini yürütme düzeyi hakkında kendi eğitimlerini değerlendirebilmektedirler [46], [47]. Diğer taraftan, uygulama etkinlikleri, öğretmenlik uygulamaları programının bütünlük kazanması için de temel teşkil etmektedir. Bu etkinliklerin programdaki yeri ve önemi aşağıdaki gibi özetlenmektedir. Uygulama etkinlikleri;

- Adayların mesleki kararlarına temel oluşturma,
- Mesleğin teorik ve kavramsal boyutuna ilişkin adayın bilinçlenmesini sağlama,
- Mesleğe hazır hale gelmeye katkıda bulunma,
- Mesleki amaçlara yönelik gelişme sağlama,
- Mesleki değerlendirme yeterliğine sahip olma,

gibi yönlerden önemlidir [1]. Bundan dolayı, bu süreçte aktif rol alan uygulama öğretmenlerinin sorumluluklarının belirlenmesi zorunlu hale gelmektedir.

1.10.2. Uygulama Öğretmenlerinin Rolü

Uygulama öğretmenleri, uygulamalar boyunca öğretmen adaylarına en yakın olan kişilerdir. Adayların kazandıkları deneyimler, ancak uygulama öğretmenlerinin rehberliğiyle istenen düzeye ulaşır. Bundan dolayı, öğretmenlik uygulamalarının istenen

düzeyde yürütülebilmesi için uygulama öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Onların bu görevleri yerine getirilebilmesine yönelik olarak belirlenen sorumluluklar aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır [48]:

1) Adayların uygulama çalışmalarına başlatılmasında;

- Okul hakkında adayları bilgilendirme,
- Adayları, branştaki diğer uygulama öğretmenleri ile tanıştırmak onları rollerinin sınırlarını açıklama,
- Uygulama çalışmalarına yönelik rehberlik yaparak adayları ulaşabilecekleri kaynaklara ve günlük yapılması gerekenleri yapmaya yönlendirme,
- Zümre toplantıları ve öğretim programının geliştirilmesi gibi toplantılara uygun olacak mesleki içerikler hakkındaki beklentilerin sınırlarını belirtme,
- Adaylar için çalışma ortamı sağlama.

2) Okuldaki ve üniversitedeki programa katılmada;

- Uygulama öğretim elemanı ile düzenlemeler yapılmadan önce uygulama programının içeriği hakkında iletişim kurma,
- Adayların harekete geçmelerini sağlamak için aktif ve pasif katılımlarını gerektiren planlamalarla bireysel çalışma, seminer ve gözlem şeklindeki değişik etkinliklerle bir dizi uygulamalar organize etme,
- Öğretim için uygulama sürecinin aşamalandırılarak planlanması sayesinde, adayların bütün öğretim uygulamasındaki uygulama etkinliklerini coşkulu bir şekilde yürütebileceğini dikkate alma. Bireysel ve küçük gruplarla çalışma, bir dersin kısımlarının sorumluluğunu alma, birlikte ders planlama, grup öğretimi, ders değerlendirmesine katılma ve birlikte not verme gibi,
- Takip edilecek çalışmalara uygun olarak hazırlanan kısa raporla programa ilişkin gözlem yapma,
- Konunun boyutları ve yetenek grupları bakımından adayların deneyimlerini yansıtan “öğretim zaman çizelgesi”ni düzenleme,
- Bireysel ihtiyaçları, çalışma planlarını ve grupların üzerinde düşünmeleri gereken bilgileri sağlama,
- Öğretmenlik uygulamalarına memnun edici bir şekilde başlayabilmek için, adayların ders hazırlıklarını ve uygulamalar sonrasındaki planlarını kontrol etme,

- Adayların aldıkları dersleri, meslektaşlarına danışmada öğretmen adaylarına plan sağlama,

3) Mesleki başarı kayıtlarının değerlendirilmesine katkıda bulunmada;

- Adayların gelişim sürecini tartışmak için biraraya gelerek, kendi değerlendirme tekniklerinin gelişiminde sergiledikleri hem iyi hem de zayıf tarafları dikkate alarak, ileri mesleki gelişimlerine yönelik hedeflerini oluşturmada yardımcı olma, ders gözleminin yapılanmasındaki hedefleri birlikte oluşturma ve davranış planlarının değerlendirilmesini kontrol etme,

- Mesleki başarının sağlanmasına yönelik yazılı dokümanların ilgili bölümlerini tamamlamalarına yardımcı olmak için adaylarla görüşme yapma,

- Adayların özetleyici ifadelerindeki hemfikir olunan konuları ve uygulama bitmeden önce mesleki başarı kayıtlarını kontrol etme,

- Karşılaşılan durumlarda veya ilk deneyimin başarılmaması için belirlenen hedefleri kontrol etme,

- Adayları herhangi bir durumda resmi olmayan şekilde ve belirlenen zamanlarda resmi bir şekilde gözlemlene,

- Resmi olarak gözlenen bütün derslerdeki yazılı yorumları, uygulama öğretim elemanına sağlama,

- Adaylarla çalışmada uygun bir yaklaşımın paylaşılabilmesi için, gözlemler ve dönüt teknikleri hakkında meslektaşlarını bilgilendirme,

- Her bir adayın mesleki gelişimini kontrol etme ve özellikle yoğunlaşılan sorunlar hakkında okul koordinatörünü bilgilendirme,

- Deneyim kazanma sürecinde ciddi zorluklarla karşılaşmadan önce adayları, uyararak hazırlıklı olmalarını sağlama,

- Öğretmenlik uygulamaları sonunda, geçme veya kalmanın tavsiye edildiği aşamada, her bir adayın başarı ve yeterliğine ilişkin özetleyici rapora katkıda bulunma.

Diğer taraftan, ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumların öğretmenlik uygulamalarında paralellik sağlamak amacıyla, 28 temmuz 1998 tarihinde ‘**Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi**’, imzalanan protokol kapsamında yürürlüğe konmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan bu yönergede, uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır [49].

1) Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamında yürütecekleri etkinlikleri hazırlamak için uygulama öğretmen elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yapar,

2) Uygulama programının gerektirdiği etkinliklerin başarılı bir biçimde yürütülmesini sağlar ve öğretmen adayına rehberlik ederek etkinlikleri izler ve denetler,

3) Uygulama çalışmaları sonunda, öğretmen adayının uygulama çalışmalarını değerlendirerek uygulama okulu koordinatörüne teslim eder.

Diğer taraftan Reid ve Jones [50], öğretmen adaylarını başarılı kılacak uygulama öğretmenini;

- 1) Kendi öğretim deneyimleri ile adayların sorumluluk almalarına yardım eder,
- 2) Birbirlerinden öğrenmelerini kolaylaştırır,
- 3) Girişimde bulunmalarına imkan tanır,
- 4) Kendilerini göstermelerine destek sağlar,
- 5) Beklentilerini karşılar ve sorumluluk almalarını teşvik eder,
- 6) Dünyayı anlamalarına yardımcı olur,
- 7) Kendi ilgilerine yönelebilmelerine ve sınıftaki deneyimlerine izin verir,

şeklinde tanımlamaktadırlar. Uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları; uygulamalar esnasında öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini sağlamak için okuldaki alışlagelen günlük kuralları öğrenebilmelerinde onları desteklemek, rehberlik etmek ve işlerini kolaylaştırmaktır. Uygulama öğretmenleri, öğretmen adayları tarafından okuldaki deneyimleri esnasında en önemli destek kaynağı olarak görülmektedirler [22]. Bu nedenle uygulama öğretmenin en önemli görevi, öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki açıdan en iyi şekilde gelişmelerini sağlayacak ortamlar hazırlamaktır.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yardımcı olmalarında, sahip oldukları mesleki yaklaşımlar yanında, kişilik özellikleri, kişiler arası ilişki kurma becerilerinin de önemli olduğu belirtilmektedir [20], [48]. Bundan dolayı, uygulama öğretmenlerinin seçiminde dikkate alınması gereken nitelikler belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu alandaki çalışmalar sonucu belirlenen nitelikler aşağıdaki şekilde ifade edilebilir [48], [52]. Uygulama öğretmeni;

- Uygulamalarda görev almaya istekli olmalı,
- Eğitim kurslarına katılmaya istekli olmalı,
- Başarılı bir öğretmen olmalı,
- Mesleki gelişimle aktif bir şekilde meşgul olmalı,
- Meslektaşları ile başarılı bir şekilde diyalog kurabilmeli,
- Öğretimde akıcı bir şekilde coşkulu yansıma yapabilmeli,
- Okul süresince eğitim fırsatlarının sırasını organize etmeli,
- Kendine güvenini arttırmalı ve harekete geçirmeli,
- Çevresindekilerle olumlu ilişkiler kurmalı,
- Korkutucu olmayan bir yaklaşımla yetişkinlerle çalışmalı,
- Öğrencileri anlama yaklaşımında sempatik bir şekilde ulaşılabilir olmalı,
- Olumlu ve cesaretlendirici bir tutuma sahip olmalı,
- İyi bir dinleyici ve destekleyici olmalı,
- Yapıcı şekilde eleştiri yapma yeteneğine sahip olmalı,
- Adayların kendi uygulamaları ile deneyim kazanmaları için kritik bir şekilde hazırlanma becerisine sahip olmalı,
- Bireysel gereksinimleri karşılamak ve deneyimlere izin vermek için yeterince esnek olmalı,
- Özenli bir şekilde kayıtlı tutulan becerilere sahip olmalı ve iyi organize olmalı,
- Hareket planları geliştirmeli ve kendi değerlendirmeleri için adaylara yardımcı olmalı,
- Adayların uygulama çalışmaları ile ilişkili olabilecek eğitim teorileri hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Diğer taraftan, Azar [1998] tarafından uygulama öğretmenlerinin belirlenmesinde aşağıdaki özelliklerin göz önünde bulundurulması gerektiği önerilmektedir [19]:

- 1) Mesleki deneyimi en az beş yıllık olmalı,
- 2) Öğretmen yetiştirmeye katkıda bulunmaya ve mesleğinde kendini yetiştirmeye istekli olmalı,
- 3) Tutum ve davranışları ile öğrencilere örnek olabilecek bir kişiliğe sahip olmalı,
- 4) İyi bir alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisine sahip olmalıdır.

Bunların dışında uygulama öğretmenlerinin, öğretim hakkındaki her şeyi bilmesinin gerekmediği belirtilmektedir. Fakat onların, öğretmen adaylarının mesleki anlayışlarını ve öğretim becerilerini geliştirebilmeleri için adaylara yardım edebilecek kişiler olmaları beklenmektedir [52]. Bundan dolayı, etkili uygulama öğretmenin aşağıda ifade edilen alanlarda deneyim kazanmasının ve uzmanlaşmasının zorunluluğu önemle vurgulanmaktadır. Bu alanlar şunlardır [48]:

- Mesleki becerilerin öğretimi,
- Sınıf organizasyonu ve yönetimi,
- Öğretim programı planlama ve geliştirme,
- Öğrencilerin öğretim pedagojisi,
- Uyumsuz öğrencilerle ilişki kurma,
- Değerlendirme, notlandırma, kaydetme ve açıklama teknikleri,
- Uygun pratik çalışma yönetimi ve planlaması yapma,
- Meslektaşları ile işbirliği içinde çalışma.

Bu rollerin ve sorumlulukların algılanmasında, uygulama öğretmenlerine yönelik olarak düzenlenen eğitim programlarının çok önemli olacağı açıktır. Bu bağlamda uygulama öğretmeni eğitimi, ihtiyaç duyulan tutum ve becerilerin ortaya çıkarılmasına aracılık etme rolünün nasıl yerine getirileceğini düşünme ile başlamaktadır. Uygulama öğretmenlerinin bu etkinlikteki rollerini açıklamada, sahip olmaları gereken becerileri kazanmalarına yönelik katıldıkları düzenli kurslar belirleyici niteliktedir. Bu eğitim süreçlerinde onlar, daha önceki uygulamalarda görev almış uygulama öğretmenlerinin önerileri ile mesleki yaşamda karşılaşacakları sürpriz ve zorlukları tanımaktadırlar. Ayrıca, bu süreçte sınıf öğretiminin dengesinin nasıl kurulacağı ve uygulama öğretmenlerinin sorumlulukları gibi ayakta kalma becerilerine ve yönetim tarzlarına yönelik işlik çalışmaları yapılmaktadır. Bu tür çalışmalarda ele alınan konulardan bazıları aşağıda belirtilen bölümlerde verilmektedir [52].

- Uygulama öğretmenliğine yeni başlayan öğretmenlere yardımcı olmak için, öğretmenlerin karşılaştıkları tipik problemler hakkında uygulama öğretmenleri bilgilendirilmektedirler. Bunun yanında onlar, adayların mesleki gelişimine katkıda bulunabilmenin yolları ve aralarındaki ilişki sorunları hakkındaki önerilerden haberdar

olmaktadırlar. Örneğin; yeni öğretmenlerin kullanması için kaynak materyal dosyası geliştirme, not defterinin doldurulmasını açıklama gibi.

- Yeni uygulama öğretmenlerine sınıf düzenini ve yönetimini sağlayabilmeleri için, etkili yönetim konusunda sınıf merkezli yapılan araştırmaların ortaya koyduğu iyi test edilmiş pratik programlar tanıtılmaktadır. Bu tanıtım kapsamında yönetimin farklı alanları için kontrol listelerinin planlanması, sınıf düzenlenmesi, çalışma kuralları ve ilkelerinin geliştirilmesi, sınıf başkanının sorumlulukları, ilk hafta için etkinliklerin planlanması, idari sistemin yürütülmesi ve eğitimin düzenlenmesi yer almaktadır.

- Uygulama öğretmenleri, sınıf danışmanlığı, gözlem ve yönlendirme yapabilme ile ilgili test edilmiş tekniklere yönelik konularını öğrenmektedirler. Bu bölüm, sınıfta öğretme ve öğrenme devam ederken, öğretmenlerin öğrencilere yardımcı olabilmesi için diğerlerinin çalışmalarını görmesi gerektiği esasına dayanmaktadır.

Eğitim süreci sonunda uygulama öğretmenleri kendilerinin farklı yönlerini keşfetmektedirler. Bu eğitim, onların kendi etkinliklerindeki yansımalarını ve verilen dönütlerle sağladıkları ilerlemeyi algılama biçimlerini irdeledikleri ekip toplantılarına dönüşmektedir. Bu yolla uygulama öğretmenleri sürekli olarak kendi mesleki gelişimleri ile meşgul olmaktadır. Uygulama öğretmenlerinin, adayların onlarla çalışma yaklaşımı yanında, onların da adaylarla çalışma yaklaşımı arasında ilişki kurmaya başlamaları beklenmektedir. Bu durum, ilişkilerin güçlü olduğunu ve her iki tarafı da istenen düzeyde etkili bir şekilde çalıştırdığını göstermektedir [52].

1.11. ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINDA KULLANILAN YAKLAŞIMLAR

Son yirmi yıl içinde nüfusta meydana gelen değişiklikler, insanların hayat hikayelerini ve çocuklarının da eğitim ihtiyaçlarını değiştirmiştir [53]. Bugünün değişik öğrenci topluluklarının ihtiyaçlarına cevap vermek için, donanımlı, anlayışlı ve kolay uyum sağlayabilen öğretmenlerin yetiştirilmesinde John Dewey'in pratik yapmaya dayalı uygulama modeli gerçekçi ve umut verici bir araç olarak kabul edilmektedir [54]. Bununla birlikte, günümüzde öğretmenlik uygulamalarının daha nitelikli yürütülmesini sağlamak için, yapılan araştırmalarla yeni öğretmenlik uygulamaları sistemleri geliştirilmektedir. Bu alanda yapılan araştırmalar, birbirleriyle ilişkili olan dört grupta sınıflandırılmıştır [7]:

Birinci grupta; öğretmen adaylarının yetiştirilmesi çalışmalarına katılarak, farklı kişilerin özel bilirkışı raporları incelenip, süreçte rol alan tarafların karmaşık görev ve sorumlulukları ayrı ayrı geliştirilmektedir.

İkinci grupta; pratik yaklaşım ele alınarak öğretmen adaylarının gelişim evreleri tanımlanmakta ve bu evreler dikkate alınarak, adayların mevcut gereksinimlerini giderici nitelikte yeni mentoring modelleri geliştirilmektedir.

Üçüncü grupta; öğretmenlik uygulamaları sürecindeki mentoring ilişkilerinin tipik evreleri irdelenmekte ve öğretmeyi öğrenmenin mesleki yanlarından çok, kişiler arasında gelişen durumlar vurgulanmaktadır.

Dördüncü grupta; uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının ihtiyaç duyduklarından çok daha fazla niteliğe cevap verdikleri tartışılmaktadır. Adayların gelişiminde etkili olan mentoring tarzının görevleri için kendi bakış açıları, değerleri ve varsayımları belirlenmeye çalışılmaktadır.

Bu çalışma, genel olarak yukarıda belirtilen ilk iki gruptaki araştırmaları kapsamına almaktadır. Diğer taraftan belirtilen Mentoring yaklaşımlarının uygulanması sürecinde, öğretmen adaylarının gelişim aşamaları değişik araştırmacılara göre irdelenmiştir. Bu bağlamda Hermans vd., [1993], öğretmen adaylarının öğretmen eğitimi programının farklı aşamalarında deneyimle öğrenme olgusunun yapılanmasında kullanılmak üzere beş basamaklı bir yaklaşım önermektedirler [54].

1. Basamak. Ödevlerle kazanılacak davranışlara hazırlanma: Bu basamakta öğretmen adayları, fakültede veya uygulama okulunda kazanacakları davranışlara yönelik ödev etkinliklerine katılırlar.

2. Basamak. Deneyimler: Öğretmen adayları, deneyim kazanacakları okula giderek uygulama yapar. Bu uygulamalar öğretme, mülakat yapma, test yöneltme gibi etkinlikleri kapsar. Bu etkinliklerin istenen düzeyde yürütülebilmesi için öğretmen adaylarına fakültede gerekli becerileri kazandıracak deneyimlerin yaşatılması gerekmektedir.

3. Basamak. Yapılanma: Bu aşamada, öncelikle teorik bilgi önemlidir. Teorik dersi çok uzun süre dinlemek zorunda kalma, okul dersleri ve günlük hayat arasında hiçbir

bağlantı bulamama veya düşük notlar alma gibi nedenler, uygulama okulunda öğrencilerin motivasyonunu düşüren faktörler olabilir. Bu durumda, öğretmen eğitimcisi böylesine ileri duruma karşı adayları hazırlamak için, uygulama okulundaki iç ve dış şartlara bağlı deneyimleri ile onları baş başa bırakabilir. Bu aşamada kuramsal unsurlar arasındaki ilişkiler genellikle tanıtılmaz. Öğretmen adayları, bu tür geçişleri kuramsal olarak kavrayamazlar. Çünkü bu durum, çok açık bir şekilde onların deneyimleri ile ilişkilidir.

Deneyimlerin rapor edilmesi, açıklama, sınıflandırma ve genelleme becerilerinin kazanılabilmesine katkıda bulunur. Örneğin; öğretmen eğitimcisinin böyle bir raporla, tespit edemediği durumlar, video kaydı yardımıyla veya kısa temel sorularla daha ayrıntılı olarak oluşturulabilir.

4. Basamak. Odaklanma: Bir becerinin kazanılabilmesi için, gerekli yeteneklere veya genel özelliklere yönelik öğretmen adaylarının güçlü ve zayıf yönleri, ne öğrenecekleri, gelecekteki öğrenme hedeflerinin ne olduğu ve yaygın bir şekilde algılanan öğrenme ihtiyaçları gibi bir çok farklı konulara odaklanmaları gerekmektedir. Uygulama öğretmeni, önemli olduğunu düşündüğü nitelikleri önceden seçebilir veya öğretmen adayları becerilerini geliştirmek için odaklanmaya yönlendirilirler.

5. Basamak. Teorilerin Tanıtımı: Bu son aşamada öğretmen eğitimcisi, teorileri kaynaktan geleneksel bir şekilde anlatabilir. Bu anlatım, açıklama formunda veya yazılı metinden sunum şeklinde olabilir. Başlangıç konuşması standart bir konuya yönelik olursa, genellikle öğretmen adaylarının deneyimleri ve teori arasındaki ilişkiye kesinlik kazandırmak gerekli olacaktır. Teori öğretmen adaylarının ön yargıları ile uyumsuzluk halinde ise, öğretmen adaylarının alternatif yöntemleri öğrenmek üzere motive edilebilmeleri için, onların bu programa girmeden önce sahip oldukları fikirlerin azaltılacağı uzun ve özenle hazırlanmış bir yaklaşım gerekebilir.

Diğer taraftan Furlong, vd., [55] uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının yetişmesinde farklı fakat tamamlayıcı rol ve sorumluluklara sahip olduklarını belirtmektedirler. Uygulama öğretmeni, doğrudan veya dolaylı uygulamalarla katkı yapmaktadır. Bununla birlikte, uygulama öğretim elemanı daha çok teori ve ilkeler bazında katkıda bulunmaktadır. Barrie [1992] bu modeli, bir hiyerarşiye bağlı olduğundan eleştirmektedir [56]. Buna rağmen bu model, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı ve öğretmen adayı arasındaki ilişkiyi açıklamada

faydalı bulunmaktadır [57]. Bununla birlikte, personelle ilgili farklı görevleri belirlemek için benzer bir model, Bennett ve Dunne [1996] tarafından önerilmiştir. Bu araştırmacılar, farklı okullarda dört öğretmen adayı ile on hafta boyunca öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adayı, uygulama öğretmeni, okul koordinatörü ve uygulama öğretim elemanı olarak tanımlanan kişilerle bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu çalışma kapsamında, öğretmen adaylarının farklı kişilerle olan etkileşimlerine bağlı tartışmaları irdelenmiştir. Bu araştırmanın bulguları, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'ndeki ayırt edilmiş görev ve sorumlulukların uygulamaya konulmasında ve başarılı bir şekilde uygulama öğretmeni eğitim programına bilgi vermede kullanılabileceğine değinmektedir [58].

Araştırmacılar bu alanda yürüttükleri çalışmalarda, ilgili taraflar arasındaki görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekilde belirlemişlerdir. Uygulama öğretmenleri; bilginin nasıl öğretileceği, okul koordinatörü; öğretim programı bilgisi, uygulama öğretim elmanı da; konu alanı bilgisine yönelik prensip yönelimli sonuçlar, teoriler ve öğretme metotları hakkındaki konulara yoğunlaşmaktadırlar [59], [55].

Araştırmalarda kritik düşünmenin, öğretmen adaylarının mesleki gelişimine olumlu yönde yardımcı olma potansiyeline sahip olduğu belirtilmektedir [56], [57], [58]. Eğer adaylar kritik düşünme yeteneklerini kullanırsa, uygulama ve entellektüel deneyimlerini daha iyi değerlendirebilirler. Bunun yanında, onların deneyimlerini gelişen öğretme ve öğrenme planlarıyla daha iyi ilişkilendirebilmelerinin mümkün olacağı ifade edilmektedir [57]. Kritik düşünce, düşünme ve problem çözmeyi içermektedir [57], [58]. Problem çözümü, yetenekli bireylerin zor bir durumdan anlam çıkarmaya çalıştığı dikkatli şekilde inceleme gerektiren uygulama alanlarını belirlediği, gelişme için hedefler tanımladığı ve bunlara ulaşmak için harekete geçtiği bir yöntemdir. Kritik düşünceli (reflective) uygulamacılar, mesleki uygulama anlayışlarını değiştirmek ve geliştirmek için bu yöntemi kullanmaktadırlar. Yansıtmalı (reflective) uygulama, eğitsel uygulamanın güdüler, metotlar, materyaller ve sonuçlarından oluşan disiplinli bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, pratisyenlere eğitim-öğretim durumlarını, öğrencilerin başarılarını yükselten veya engelleyen davranışları, titiz bir şekilde gözden geçirme olanağı sağlar. Diğer taraftan, bu yaklaşımda pratik yapma sürecinde de dönüt almak önemlidir [59]. Bunun yanında, kritik düşüncenin ortaya çıkabilmesi için iki önemli öge gereklidir. Birincisi, öğretmen adayları düşüncelerine temel oluşturacak uygulama deneyimlerini denetlemiş olmalıdırlar. İkinci olarak ise, pedagojide kişisel olarak anlamlı bir bilgi tabanına ve öğrenme teorisine sahip

olmalıdırlar. Bununla birlikte, adayların edindikleri deneyimleri ilişkilendirebilecekleri sosyal, tarihi ve pratik bir bilgi temeline sahip olmalarının önemi vurgulanmaktadır [60]. Diğer taraftan, bu konuda yapılan araştırmalarda adayların teori ve uygulamayı aktif bir şekilde birleştirebilmeleri gerektiği ön plana çıkmaktadır [25], [61].

1.11.1. Öğretmen Adaylarının Gelişim Aşamaları

Öğretmen eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, genellikle öğretmenin hizmet öncesi eğitimini kapsayan araştırmaların varlığı dikkati çekmektedir. Bu alandaki çalışmaların, fakülte eğitimi sürecindeki dersleri ve öğretmenlik uygulamalarını içerdiği bilinmektedir. Bunun yanında, öğretmen adaylarının mesleki gelişim aşamalarını irdeleyen çalışmalar da mevcuttur.

Anderson [1980], beceri kazanım sürecinde üç aşama tanımlamaktadır. Birincisi, bir işi gerçekleştirmek üzere konuya özgü ifade edilen bilgiyi yorumlamak için bireyin, uygulamadan bağımsız sonuçları kullandığı “bilişsel aşama”dır. Genellikle öğrenecek kişinin, istenen davranışı oluşturmasını sağlayacak sözel bir yeteneğe sahip olduğu kabul edilir. Bilginin sözel anlatımı, bireyin bu aşamada olduğunun bir göstergesidir. “Birleştirme aşaması” olarak adlandırılan ikinci aşama, belirli becerilerin bütünleştirildiği anı gösterir. Bu an, beceriden bağımsız kazanımların uygulamalarının tekrarlanması bir sonucudur. Bu süreçte, önceki bilgiler sonrakilerle birleştirilir. Bu aşamada, başlangıç durumundaki anlama hataları belirlenip giderilir ve amaçlanan performans geliştirilmeye çalışılır. Üçüncüsü “özerk aşama” olarak isimlendirilir ve performansta devam eden gelişmeyi betimler. Bu, sadece bilginin işlemsel yapısına uygulanan öğrenme yaklaşımları ile açıklanır [60].

Öğretmenin mesleki gelişim basamakları, profesyonelleşme sürecinde geçirdiği doğal evreler anlamına gelmektedir. Bazı araştırmacılar, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini özel olarak gözden geçiren aşamalı modeller oluşturmuşlardır [12], [62]. Berliner [1987], öğretmenlerin mesleki gelişiminin beş basamakta gerçekleştirildiğini kabul etmektedir. Bunlar; *acemilik*, *başlangıç*, *yeteneklilik*, *yeterlilik* ve *uzmanlık dönemi* olarak sıralanmaktadır [62].

Galton [1989], aynı okulda görevli biri yetenekli diğeri uzman iki öğretmen ile, özel durum çalışması gerçekleştirmiştir. Bu süreçte, bir öğretmen adayı da aynı okulda bulunuyordu. Öğretmen adayı, resmi olarak uzman öğretmenin rehberliğindeydi. Buna rağmen, fırsat buldukça yetenekli öğretmenle çalışıyordu. Galton [1989], öğretmenleri ve öğretmen adayını gözlemlemiştir. Bu gözlemlere dayalı olarak yazdığı notlarla öğretmen adayının uzman (expert) öğretmenin kendisine sunduğu tüm deneyimlerin kullanılmasını gerçekleştiremediğini belirlemiştir [63]. Galton, bütün öğretmenlerin mesleki gelişim yapılanmalarının tam olarak sağlanabilmesi için, yetenekli öğretmenler tarafından yönlendirilen yeni nitelikli öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına karşı düşüncelerinin alınmasını önermektedir. Bu sayede, adayların yansıtıcı uygulamaları ve gelecekteki mesleki gelişimleri için temel oluşturularak kendi kendilerine en iyi olmalarının sağlanacağı savunulmaktadır. Öğretmenlerin farklı evlerde mesleki gelişimleri için gerçekten ne yaptıkları hakkında yapılan araştırma sonucunda, uzman öğretmenlerin bile aday öğretmenlerin yararına olan eylemlerinin arkasındaki düşünceleri açıkça ifade etmede oldukça zorluk çektikleri vurgulanmaktadır [63].

Kagan [1992], yeni bir öğretmenin öğretmen olarak imajının, onun öğrenci imajı ile çok yakın ilişkisi olduğunu ifade etmektedir. Eğitim imajının yapılandırılmasında, öğretmen adaylarının, bir öğrenci olarak kendi deneyimlerinden yola çıkarak öğrencilerin kendilerinininkine benzer öğrenme tarzları, yetenekleri, ilgileri ve problemleri olacağını varsayarak genel bir sonuç çıkardıkları ileri sürülmektedir [64]. Huloregtse vd., [1994], deneyimli öğretmenlerin tercih ettikleri öğretme şekli ile kendilerinin öğrenmek istedikleri yöntem arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, öğretmen adayları öğrenme yöntemlerine tek taraflı bakış açısına sahip olduklarından, kendi öğrenme yöntemlerini öğrencilerinin öğrenme şekline yansıtmaya eğilimli oldukları görülmektedir [65].

Maynard ve Furlong [1993] öğretmen adayları ve yeni öğretmenlerin öğretmeyi öğrenmeye yönelik mesleki gelişimlerinin beş farklı aşamada gerçekleştiğini belirtmektedirler. Bunlar; *başlangıç idealizmi*, *ayakta kalmak (göğüs germek)*, *zorlukları tanıma (kabul etme)*, *temel düzeye ulaşma* ve *yoluna devam etme* şeklindedir [66]. Bu aşamalar aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

Başlangıç İdealizmi: Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri ile ilgili yapılan araştırmalarda, öğrencilere karşı oldukça idealist davrandıkları belirlenmiştir. Fuller ve Bown [1975] öğrencilerin, adayları gerçekçi bir şekilde fakat sempatik olmayan hatta saldırganca tanımladıklarını belirtmektedirler [67]. Bununla birlikte, adaylar sık sık olmak istedikleri öğretmen tipinin açık bir imajına sahip görünmektedirler. Adaylar, yıllar sonra öğretmenler odasının bir köşesine çekilmiş zavallı, yaşlı ve herkesin kendi çıkarları için çalıştığına inanan birisi gibi olmaktan korkmaktadırlar [52].

Ayakta Kalmak: Öğretmen adaylarının idealizmleri öğretmenlik uygulamaları sürecinde sınıf ortamının gerçekleri ile karşılaştıklarında kendi idealleri zayıflamaktadır. Adayların başlıca sorunları arasında, sınıf yönetiminin sağlanması ve kendilerini uygun öğretmen olarak kabul ettirme durumu sayılmaktadır. Bu aşamada adaylar, sık karşılaşılmayan problemlerden bahsetmektedirler. Bununla birlikte, adaylar her şeyin belirsiz olduğunu, belli bir yönelim gösteremediklerini, kendi yollarını hissettiklerini ve öğretmenin hareketlerinin amacını anlamadıklarını belirtmektedirler [68]. Adaylar, basitçe neyin arayışında olduklarını tahmin edememektedirler [69].

Zorlukları Tanıma: Adaylar bu aşamada, çeşitli isteklerini yapmak için duygusal bir biçimde etkileyici performans sergilemeye eğilimli olmaktadır. Onlar, kendi güvenlerine kavuşarak çoğu zaman değerlendirme sorunlarında üstün olmaya başlamaktadırlar. Uygulama öğretmenleri oldukça erken aşamalarda adayların “yeterli olmak, sınıf geçmek” gibi kaygılara sahip olduklarının farkındadırlar. Bu gerçeğe rağmen onlar, deneyimin ana noktasını kaçırmaktadırlar. Bu aşamada adayların ayrıca, öğretim metotları ve materyal sorunlarına odaklanarak, sık sık kaynak yetersizliklerine veya sınıftaki zorluklara değindikleri belirtilmektedir [52].

Düzlüğe Erişme: Adayların, uygulama sürecine ilişkin beklentilerden haberdar edildikten birkaç hafta sonra istenen düzeye ulaşmaları ümit edilmektedir. Sonunda onlar, çalışmak için öğretme tarzının yolunu bulmuşlardır ve bu yolda devam etmektedirler. Bununla birlikte onlar, öğrencilerin öğrenme gereksinimi sorunlarını belirlemeyi veya diğer konulara kendilerini yönlendirmeyi çoğu zaman büyük zorluk olarak görmektedirler [52]. Öğretim sürecinde öğrencilerin öğrenmesindeki bu etkinlikler arasında genelde çok büyük ayrılıklar vardır [70].

Devam Etme: Adaylar en sonunda deneyimlerini ortaya koymakta veya öğrencilerin öğrenmeleri için gerekli ilgiyi olumlu müdahale olmaksızın göstermektedirler. Bununla birlikte onların, deneyimlerini sergilemelerinin mesleki öğrenmelerinin gelişmesinde faydasız ve yüzeysel olacağı belirtilmektedir [71]. Diğer taraftan gelişmenin son aşamasının, öğretmenlerin mesleğinde deneyim kazandıktan yani yaklaşık yedi yıldan sonra meydana geleceği ifade edilmektedir [52].

Adayların tam anlamıyla mesleki gelişimini kolaylaştırmak için, belirtilen aşamaların uygulama boyutunda *çıraklık modeli*, *yeterlilik modeli* ve *yansıtıcı model* olmak üzere üç öğretmenlik uygulamaları modeli sunulmaktadır [7]. Bu modeller Bölüm 1.11.2’de belirtilmektedir.

Furlong ve Maynard, hizmet öncesi öğretmen eğitiminin en iyi şekilde yapılandırılması için, öğretmen adaylarının görüş ve düşüncelerini belirlemenin uygulanacak etkinliklerin tespitinde önemli olacağını belirtmektedirler. Bununla birlikte bu yaklaşım, farklı uygulama öğretmenleri için olağan dışı ve kişisel sorumluluğu olan bir gelişme niteliğinde oldukça idealleştirilmiş bir yöntem olduğundan, kullanışı sınırlı bir model olarak algılanmaktadır [65].

Genelde bu alanda yapılmış çalışmalar, temelini yeni öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerini inceleyen ve bu konuda bir model geliştiren Fuller ve Bown’dan almaktadır. Bu modele göre, öğretmenlerin mesleki gelişim sürecinde üç basamak vardır. Bunlar; *kendisini düşünme*, *kendisini kabul ettirme* ve öğrencilerin daha iyi öğrenmeleri için *kendisini geliştirme basamağıdır* [66].

1.11.2. Öğretmenlik Uygulamaları Modelleri

Öğretmen adaylarının mesleki gelişim aşamalarını kolaylaştırmak için, çıraklık modeli, yeterlik modeli ve yansıtıcı model olarak bilinen öğretmenlik uygulamaları modellerinden faydalandığı belirtilmektedir [7]. Belirtilen bu modeller aşağıda açıklanmaktadır.

Çıraklık Modeli: Öğretmeyi öğrenme yaklaşımında bazı zor, karmaşık, yüksek ahlakî ve kültürel değerleri kapsayan becerilerin, en iyi şekilde rehberlik yoluyla

öğrenilebileceği ifade edilmektedir [72]. Ancak, bu rehberliğin denetim altında uygulama yaparak gerçekleştirilmesi çok önemlidir. Diğer taraftan, bu sürecin deneyimli uygulayıcıların izinde uzun bir geleneksel yoldan gidilerek tamamlanması gerektiği belirtilmektedir [73]. Bununla birlikte adaylar, sınıfta yaşananların anlamını açıklayabilen bir uygulama öğretmeni ile birlikte çalışma gereksinimindedirler. Bu nedenle, onlar kendilerine birini model alma ihtiyacı hissedebilirler. Adaylar, öğretim deneyiminin ilk haftalarında sık sık öğrencilerle bireysel olarak veya küçük gruplar halinde çalışmalıdırlar. Küçük gruplarla çalışma, öğrenciler arasındaki bireysel farklılık sorunlarına odaklanmalarına yardımcı olur. Adaylar temel işlerinden uzaklaştırılırlarsa, uygulama öğretmenlerinin model olarak davranma fırsatları azalmaktadır. Diğer taraftan, adayların uygulama öğretmenleri ile çalışmasının bu ilk evresinde önerilen daha uygun strateji, onların bütün öğretim yönteminin küçük bir parçasının sorumluluğunu almaları şeklinde ifade edilmektedir [52].

Çıraklık modelinde öğretmenler meslektaşları ile karşılaştıklarında, acil olarak dikkat edilmesi gereken sınıf sorunları hakkında konuşmak için fırsat oluşturabilirler. Bundan dolayı bu model, problemlerin çözümünde hızlı çözümlere varılmasına imkan tanıyarak adaylar açısından istenen gelişmeleri sağlar. Ayrıca, bu modelde adayların kendi arzuları ile istediği gelişme türünü seçmede serbest oldukları ifade edilmektedir. Bu modelin ifade edilen avantajları yanında, ciddi dezavantajları vardır. Bireylerin gereksinimlerinin karşılanamaması bu modelin eksikliklerindendir. Bundan dolayı bu model, gelişmenin sağlanmasına iyi bir kaynak teşkil edemez. Diğer taraftan, deneyime bağlı olarak sistematik bir şekilde rehberlik yapılamayabilir. Bu eksikliklere rağmen, çıraklık modelinin popüler kaldığı belirtilmektedir [74].

Yeterlik Modeli: Bu modelde uygulama öğretmeni, önceden belirlenmiş gözlem çizelgeleri ile adayları gözleyen ve dönüt sağlayan sistematik eğitici rolünü almaktadır. Uygulama öğretmenleri, fikir birliğine varılan davranış listelerini dikkate alarak adayların mesleki becerilerinin gelişimine katkıda bulunurlar [73]. Öğretmeyi öğrenmenin bu aşamasında adaylara sınıf içi öğretimin kontrolünün verilmesi önerilmektedir. Bu yolla öğretmenlerin kazandırdıkları, onların öğretim işini gerçek bir şekilde yaparak öğrenmelerinin sağlanmasıdır. Bundan dolayı, bu yöntemde uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının gelişiminde aktif rol almalı, deneyimlerini ayna gibi yansıtmalı veya antrenör gibi çalışmalıdırlar. Bu noktada uygulama öğretmenin görevi, sadece adayların daha önce

kazanmış oldukları davranışları ortaya koymalarını sağlamak değil, aynı zamanda onları farklı öğretim biçim ve stratejilerini gözlemlemeleri ve deneyim kazanmaları için cesaretlendirmek olmalıdır [73], [75].

Yansıtma Modeli: Günümüzde yaygın bir şekilde kullanılan yaklaşım yansıtma uygulama modelidir. Bu modelde uygulama öğretmenlerine, adaylara sistematik destek olmaları önerilmektedir. Adayların temel sınıf yeterliklerine sahip olmaları, uygulama çalışmaları sürecinde karşılaştıkları kritik mesleki unsurları özümsemelerine bağlıdır. Bununla birlikte, belirlenen bu öğrenme yönteminde adayların aktif rol almalarının gerekliliği vurgulanmaktadır [76].

Öğretmen adayları, öğrencilerin öğrenmesine daha etkili bir şekilde yoğunlaşmak için, sahip oldukları öğretim becerilerini daha hızlı harekete geçirmeye cesaretlendirilmelidirler. Adayların temel yeterlikleri kendi kendilerine kazanmalarına izin verildiğinde, uygulama öğretmenlerinin kendilerini geri çekerek onları tek başlarına bırakmaları yaygındır. Uygulama öğretmenleri, adayların bu yönelmeye ulaşmalarını kolaylaştırmak için, onlara aktif rol almaya devam etmelerini önermektedirler. Diğer taraftan, adayların öğretim yeterliklerinde bazı becerileri kazanıncaya kadar kendi pratiklerinin yansıma şekilleri için hazırlıklarının yetersiz olacağı belirtilmektedir. Öğretmen adayları öğrencilerin öğrenmesine, kendi öğrenme biçimlerindeki yönelimlerini taşıma düşüncesindedirler. Bu durum, adayların kendi öğretimlerindeki bazı mesleki becerileri tam olarak kazanıncaya kadar değişmez. Bu yöntemi kolaylaştırmak için, uygulama öğretmenlerinin rollerinin model olması gerekir. Ayrıca, onların sorgulayan bir öğretici rolü üstlenmesi gerektiği ifade edilmektedir [52].

Maynard ve Furlong, her bir modelin kısmen etkili ve yetersiz olduğu alanların bulunabileceğini ve belki de bu modellerin bazı özel aşamalarının adayların gelişimi için uygun olabileceğini belirtmektedirler. Bu bağlamda yukarıdaki modellere alternatif olarak Furlong ve Maynard'ın sunduğu aşama modeli Tablo 2'de özetlenmiştir [48].

Tablo 2. Öğretmen adaylarının öğretmeyi öğrenmelerine yönelik aşama modeli

Öğretim şekli	Adayların öğrenme yönelimleri	Uygulama öğretmeni rolü	Mentoring stratejisinin esası
Başlangıç öğretimi	Kurallar, günlük alışlagelen işler, yetkilileri tanıma	Model	Aday gözlemi ve işbirliği öğretimindeki kural ve usullere odaklanma
Denetimli öğretim	Öğretim yeterlikleri	Antrenör	Adaylarla gözlem, sistematik gözlem ve adayların performanslarındaki dönütler
Öğretimden öğrenme	Öğrencilerin öğrenmesini anlama, etkili öğretim gelişimi	Kritik arkadaş	Aday gözlemi, ders planının yeniden incelenmesi
Kendi kendine öğretim	Uygulama için temel araştırma	Birlikte sorgulayan	İşbirliği öğretimi, denetimli işbirliği

Bu aşama modelinde uygulama öğretmenin üstlendiği; Eğitici Model, Antrenör, Kritik Arkadaş ve Birlikte Sorgulayan öğretmen rolleri ise aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

Eğitici model olarak uygulama öğretmeni: Yeterlik modelinde eğitici, adayların resmen göreve başlatılma kapasitesi ve becerisine sahip görünümündedir. Bununla birlikte bu modelde eğitici, geleneksel çıraklık modeli ile önceden belirlenen yeterlik ölçütlerine adayların sahip olmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca eğitici, bu amaca yönelik gerçekleştirilecek eğitimin sistematik programını oluşturmak için üzerine büyük bir sorumluluk almaktadır. Uygulama öğretmeni çıraklıkta, öğretmenlik uygulamalarındaki rolünü yerine getirmekten çok öğretim ile ilgili becerileri sergileyen en önemli eğitici modeldir. Eğitcinin rolü, performans ölçütlerini ve gözlem formunun ayrıntıları olabilecek değerlendirme ölçütlerini yerine getirmek için, izin verilen etkinliklerin programını tasarlamaktır [48].

Yansıtıcı antrenör olarak uygulama öğretmeni: Antrenör, öğretmen adayına kendilerini mesleki alanda geliştirmeleri için yansımalarına dayalı dönütler vererek uygulama etkinliklerini yürütürken kullanmada yardımcı olur. Antrenörlük, adayları karşılaştıkları sorunlara karşı daha çözümsel ve duyarlı yapmak için, onların yansımalarına sistematik müdahaleler yapan ve planlar geliştiren etkili bir yöntemdir [48]. Uygulama öğretmeni, irdeleme gereksinimi duyduğu konuları ve değerleri ileri düzeyde araştırarak adayları önemli alanlara yönlendirip, onların tutarlı değişiklikler yapmalarına yardımcı

olabilir. Aday, görüşlerini derinleştirmek için olayların yorumlarını irdeleyerek fikirleri soruşturabilir. Böylece, adaylar uygulama çalışmaları sürecinde karşılaştıkları durumlar dışındaki alternatif vakaları incelemek için teşvik edilmektedirler. Bu yaklaşımla, adayların görüş açılarının geliştiği belirtilmektedir [77].

Kritik arkadaş olarak uygulama öğretmeni: Adaylar, öğretmen olarak kendilerine önemle vurgulanan temel etkinlikleri yerine getirirken kendilerini öğrenci gibi görmektedirler. Bu yolla, daha etkili uygulayıcı olmayı amaçlamaktadırlar. Bununla birlikte, onların gerekli mesleki becerileri nasıl öğrendiklerini belirlemek için, öğrencilerin öğrenme potansiyelleri hakkında düşünmeleri sağlanmaktadır. Bu durumda adaylar, bireysel olarak öğrenme fırsatı elde etmek için ders gözlemleri yapmaya gereksinim duymaktadırlar. Öğrenci ilgileri yönlendirilerek öğrenmenin kolaylaştırılmasını sağlamaya yönelik geçişler genelde zor olmaktadır. Uygulama öğretmeni, adaylara yardım etme sürecindeki bu zor geçişin sağlanmasında kritik arkadaş rolü üstlenmektedir [78]. Adaylar, çoğunlukla sahip oldukları öğretim becerilerinin yeterliliğinden emin olmadıklarından desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Birlikte sorgulayan uygulama öğretmeni: Birlikte sorgulamada uygulama öğretmeni, adayların önceliklerini belirlemek için onlarla görüşür. İşbirliği öğretimi ve gözlem, diğerlerinde olduğu gibi bu modelin de temel teknikleridir [48]. Bu modelde uygulama öğretmeni, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi sürecinde yerine getirmeyi düşündüğü etkinliklerin adaylar tarafından değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Uygulama öğretmeni ayrıca, adayların daha sonraki uygulamalara yönelik önerilerini dikkate alarak uzman rolünü yapılandırmaya çalışmaktadır. Birlikte sorgulama, adayların yeterliklere sahip olmalarında başlangıç rolünü oynayan öğretmenlik uygulamaları şeklinin oldukça ileri bir düzeyidir. Birlikte sorgulama, uygulamanın kısıtlı bir boyutunda temel yeterliklerle yetinmeyen adayları harekete geçirmek için cesaretlendirici bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, adaylara belirli görevler verilerek mesleki sorumluluklarının gelişmesine yardımcı olunur [79].

1.11.3. Öğretmenlik Uygulamaları İlişkilerinin Evreleri

Uygulama öğretmeni ile öğretmen adayı arasında kurulan ilişkiler, bütün öğretmenlik uygulamaları çalışmaları boyunca geniş bir perspektifte, bilişsel, duyuşsal ve kişiler arası faktörler ile programın tamamlanmasına katkı sağlamaktadır. Uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmaları sürecinde adaylara yardımcı olmadaki etkilerinin ve yapılan desteklerin bağlı olduğu yaklaşımların belirlenmesine yönelik araştırmaların yürütülmesi gerekmektedir [7].

Öğretmen adaylarının gelişimindeki evreler üzerine odaklanan yaklaşımlar, mesleki gelişime vurgu yapma eğilimindedir [80], [81]. Diğer bazı araştırmacılar ise, öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşü ve öğretmeyi öğrenme konularını içeren kişiler arasındaki yönler üzerinde odaklanmaktadır [51], [82], [83], [84], [85]. Brooks [1996], hizmet öncesi programda bir yıl deneyimi olan 150 uygulama öğretmeni ile bir çalışma yürütmüştür. Brooks bu çalışmada, uygulama öğretmenlerinin görevleri arasında çok önemli saydıkları beceri ve niteliklerin hangilerine öncelik tanıdıklarını araştırmıştır. Araştırma sonunda uygulama öğretmenlerinin mesleki deneyimine, özel alan uzmanlığına ve kişisel niteliklerine verdikleri önemden daha çok, kişiler arası becerilerine oldukça yüksek oranda (yaklaşık % 40) öncelik tanıdıkları belirlenmiştir. Açıkça uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarıyla ilişki kurmada kişiler arası unsurların çok önemli olduğuna inandıklarını belirtmektedirler [51]. Bu bağlamda bazı araştırmacılar, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları arasındaki öğretmenlik uygulamaları ilişkilerine ve bu ilişkileri gözden geçiren çeşitli evrelere odaklanmışlardır [82], [83]. Bu alandaki bir araştırmada, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı ilişkilerinde geliştirilmiş üç evre tanımlanmaktadır [84];

1) Resmi evre: Öğretmen adayları kendilerini uygulama öğretmenlerine geleceğin öğretmeni gibi sunarlar. Uygulama öğretmenleri de onlara hazırlanmalarında yardımcı olur.

2) Samimi evre: Uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı arasında mesleki ve kişisel seviyelerde güven ve saygının büyüdüğü evredir. Öğretmen adayları, kaçınılmaz hayal kırıklıkları ve tereddütlerle uğraşırken, uygulama öğretmenleri bir eğitmen ve eleştirmen gibi davranarak onlara güven telkin ederler.

3) Arkadaşlık evresi: Öğretmen adayları, belirgin nitelikteki çeşitli özellikleriyle uygulama öğretmenlerini arkadaş gibi gördüklerinde güven kazanırlar. Bu sayede öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerine artık daha az ihtiyaç duyarlar. Adayların büyüyen güvenleri sonucu, uygulama öğretmenlerinin kendilerini geri çekmeleri ve adayları kendi başlarına bırakmaları çok kısa sürede gerçekleşebilir.

Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları arasındaki ilişkilerin değişen modelinin idealleştirilmiş kısa bir şekli, bu görüş biçimiyle sınırlandırılabilir. Bu görüş, istenen mesleki amaç ve sonuçlara ulaşılmadaki etkililik veya etkisizlikten çok, ilişkilerin niteliğini tanımlamaktadır [80]. Öğretmenlik uygulamaları ilişkileri, belirtilen önerilerden çok daha fazla karmaşıktır. Bu ilişkiler, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı karakterlerinin yanında, kişiler arası psikolojik gelişimi, mesleki ve eğitsel gelişimi ve bireyler arası deneyim ve uzmanlık farklılığını da içermektedir. Bununla birlikte, öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri arasındaki ilişki düzeyinin, öğretmenlik uygulamalarının nitelik kazanmasında çok önemli bir yeri vardır. Diğer taraftan, verilen bu karmaşık ilişkilerde zorluklarla karşılaşma ihtimalinin yüksek olduğu ifade edilmektedir [85].

Bazı araştırmacılar, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamalarındaki görevlerine karşı nasıl yaklaşım gösterdiklerini konu alan modeller önermektedirler. Bu araştırmacılar, farklı öğretmenlik uygulamaları rolleriyle ilgili geniş kapsamlı listeler sunmaktadırlar [86], [87], [88]. Bu rollerin tanımları, uygulama öğretmenlerinin adaylara yaptığı destek sistemleri ile ilgili, aksaklıkları giderici, yapının iskeletini kurucu, rehber, danışman ve model rollerini içermektedir [85].

Saunders, vd. [89], 32 uygulama öğretmeniyle yaptıkları görüşmelerin analizi sonucu uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmalarının yürütülmesinde sergiledikleri yaklaşımlara dayalı dört farklı yönelim belirlemişlerdir.

1. **tip: Kendi kararlarını vermelerine izin veren, müdahale etmeyen kolaylaştırıcı uygulama öğretmeni.** Bu uygulama öğretmeni, takım olarak öğretmekten veya paylaşmaktan ziyade adaylarla tartışma üzerinde durur. Öğretmen adayının mesleki gelişiminin sağlanmasında, uygulama öğretmenlerinin bağımsız fikirleri ve potansiyelleri bu uyumu destekler.

2. **tip:** Aşama aşama işbirliği yapan uygulama öğretmeni. Adaylarla yan yana çalışma üzerinde durur. Öğretmen adaylarının güven ve becerilerinin artması için öneriler yapar.
3. **tip:** Profesyonel arkadaş uygulama öğretmeni. Öğretmen adaylarını okulun birer parçası olarak sayar. Adayların sınıftaki gerçek performanslarının önemi değerlerin değişimi ve adayların takdir edilmesi hakkında sık sık vurgu yapar.
4. **tip:** Klasik uygulama öğretmeni. Danışmanlık teknikleri, problemleri dinleme ve geri bildirim sağlama üzerinde durur.

Özetle, öğretmenlik uygulamalarının öğretmen eğitiminde, uygulama etkinliklerinin de öğretmenlik uygulamalarının istenen düzeyde gerçekleştirilmesinde büyük bir önemi olduğu görülmektedir. Bu önem, gelişmiş ülkelerde uygulanmakta olan öğretmenlik uygulamaları modelleri ile yansıtılmaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki öğretmenlik uygulamaları programları, bir ilâ dört dönem arasındaki farklı sürelerde yürütülmektedir. Öğretmenlik uygulamaları, farklı öğretmen yetiştirme programları ile öğretmen adaylarına süreç içerisinde gittikçe artan düzeyde okul deneyimi kazandırmaya yönelik modeller uygulanmaktadır. Böylece adayların, eğitimin uygulama alanını çok iyi yaşayarak mesleklerinde bağımsız çalışabilecek düzeye gelmeleri amaçlanmaktadır.

Ülkemizde ise öğretmenlik uygulamaları, yeniden yapılanmanın uygulamaya geçmesine kadarki tarihsel süreç boyunca iki haftalık veya bir aylık sürelerle yürütülmekteydi. Ancak yeniden yapılanmanın gerçekleştirildiği 1996 yılından sonra öğretmenlik uygulamaları, bir dönemi kapsayacak şekilde “Fakülte-Okul İşbirliği Modeli” ile yürütülmektedir. Alandaki araştırmalarla, uygulama öğretmenlerinin bu süreçteki aktif rolü de vurgulanmıştır. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarını, uygulama okulunda oluşturulacak uygulama etkinlikleri kapsamındaki çeşitli yaşantılarla, giderek artan bir sorumlulukta yürütmeleri beklenmektedir. Bu sürece ilişkin, ilgili taraflar arasındaki görev ve sorumluluklar “Fakülte-Okul İşbirliği Modeli” kapsamında ele alınmaktadır. Bununla birlikte, uygulama etkinliklerinin amaçlanan şekilde yürütülmesi sonucu, öğretmen adaylarının beklenen davranış değişikliklerini kazanabileceği düşünülmektedir. Adaylara bu davranışların kazandırılmasında uygulama öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin önemli bir rolü olduğundan, onların bu alanda görev alabilmeleri için gerekli yeterlikler belirlenmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, gerekli yeterliklere sahip

uygulama öğretmenlerinin bu süreçteki görev ve sorumluluk alanları da ilgililerin bilgisine sunulmaktadır. Belirtilen sorumlulukların yerine getirilmesi için uygulama öğretmenlerinin uzmanlaşmaları gereken konular açıklanmıştır. Diğer taraftan, uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını algılamalarına yönelik olarak düzenlenen eğitim programlarının kapsamından bahsedilmiştir. Bununla birlikte, öğretmenlik uygulamaları alanındaki araştırmalarda kullanılan yaklaşımlar kapsamında, öğretmen adaylarının deneyimle öğrenmelerine yönelik beş basamaklı aşama modeli önerilmektedir. Ayrıca, önerilen bu modelde yer alan ödevlerle kazanılacak davranışlara hazırlanma, deneyimler, yapılanma, odaklama ve teorilerin tanıtımı şeklindeki aşamalar açıklanmıştır. Bazı araştırmacılar tarafından, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini istenen düzeyde gerçekleştirebilmeleri için başlangıç idealizmi, ayakta kalmak, zorlukları tanıma, temel düzeye yükselme ve yoluna devam etme şeklinde beş farklı aşama tanıtılmaktadır. Bu aşamaların gerçekleştirilmesinde ise çıraklık, yeterlik ve yansıtıcı model olarak bilinen üç model tanımlanmaktadır. Ayrıca, bu modellerin uygulanması boyutunda uygulama öğretmenlerinin eğitici model, yansıtıcı antrenör, kritik arkadaş ve birlikte sorgulayan rollerini almaları beklenmektedir. Bunların dışında, bazı araştırmacılar uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları arasında öğretmenlik uygulamaları sürecinde gerçekleşen ilişkileri inceleyerek, bu ilişkileri farklı evrelere indirgemişlerdir. İncelenen bu yaklaşımlar, genelde ilişkilerin niteliğine yönelik olarak yapılandırılmaktadır. Uygulama öğretmenleri ile yapılan görüşmelerle, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine ilişkin değerlendirmeleri sınıflandırılarak belirlenen yönelimleri vurgulanmaktadır.

Öğretmenlik uygulamalarına yönelik çalışmalar çoğunlukla, ilgili tarafların görüş ve düşüncelerine yer verilerek, derinlemesine mülakat yapılarak gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında, süreci irdeleme yolu ile olaya katılarak yürütülen araştırmaların varlığı da dikkat çekmektedir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Bu bölümde çalışmada kullanılan araştırma yöntemi, örnekleme, bu örneklemden elde edilen verilerin hangi araçlarla nasıl toplandığı ve toplanan verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

2.1. Araştırma Yöntemi

Çalışmada özel durum yaklaşımı aşağıda belirtilen gerekçeler göz önünde bulundurularak kullanılmıştır.

Özel durum çalışmaları, araştırılan konuyu derinlemesine incelemeye imkan verdiğinden özellikle bireysel yürütülen çalışmalar için çok uygun olduğu savunulmaktadır [90]. Özel durum çalışmalarında veriler sistematik bir şekilde toplanıp faktörler ve deliller arasındaki ilişkilere dayalı sebep sonuç durumları irdelenmektedir. Bu çalışmalarda bütün metotlar kullanılabilir olmasına rağmen, özellikle gözlem ve mülakatlar uygulanmaktadır. Araştırmacıya özel bir konu üzerinde yoğunlaşma fırsatı vermesi, özel durum çalışmalarının en önemli avantajıdır. Bu çalışmalarda elde edilen verilerle konunun ayrıntıları sebep sonuç ve değişkenler arasındaki ilişkilere dayalı olarak açıklanabilmektedir. Bu yöntem, genellikle anket çalışması ile ön plana çıkan özel durumun incelenmesi üzerine kurulmaktadır. Anket çalışmaları ile belirlenen problemleri derinlemesine irdellemek için özel durum çalışmalarından faydalanılmaktadır [91]. Bu bağlamda özel durum çalışmasının kurucusu olan Stake bu tür araştırmaları “sınırları kesinlikle belirlenmiş olan uygun bir durumu bütünüyle incelemek” olarak tanımlamıştır [92].

Bu araştırmada da özel durum çalışması ön çalışma kapsamında yürütülen anket ile belirlenen problemlerin ayrıntılı incelenmesinde kullanılmıştır. Ön çalışma, problem alanlarını belirleyip ön bilgilerin elde edilmesi amacı ile yapılmıştır.

Araştırmalarda geçerlik, bulguların konuyu yansıtma düzeyini belirtmede kullanılmaktadır. Buradaki temel şart; araştırılan problemi tam olarak yansıtacak araştırma

metotları veya ölçüm araçları geliştirmektir. Geçerlik, iç ve dış geçerlik olmak üzere iki çeşittir. İç geçerlik, genelde doğru ve tutarlı veriler elde etmede kullanılmaktadır [93]. Araştırmacı, çalışmalarını kendinden öncekilerinin bulgularına dayandırmak zorundadır. Bu kaynaklarda gelen bilgilerin yanlış olma ya da araştırmacı tarafından yanlış anlaşılma olasılığı yüksektir. Böyle durumlarda, bulgular deneyin sonucu gibi görülebilir ve yanlış yorumlama hatasına düşülmesine neden olabilir. Bu gibi olumsuzlukları gidermek için, ölçme aracının iç geçerliğine bakılması gerekir [91]. Bu bağlamda, iç geçerliliğin istenen düzeyde gerçekleştirilmesi için altı öneri ileri sürülmektedir [94]. Bunlar:

- 1) **Üçgenleme (Triangulation):** Bu öneride, çok sayıda veri kaynağı kullanılarak elde edilen bulguların ortak ve farklı noktaları sınıflandırılıp irdelenmektedir.
- 2) **Verilerin kontrolü:** Araştırma verilerinin toplanıp değerlendirilmesinden sonra, sonuçların örnekleme sunularak kontrol edilmesidir.
- 3) **Gözlemlerin uzun süre alması:** Gözlemlerin tekrarlanarak sonuçların kontrol edilmesidir.
- 4) **Katılımcı araştırma modellerini kullanma:** Araştırma probleminde yer alan kişilerin çalışmanın tamamına katılmasıdır.
- 5) **Verilerin başkaları tarafından incelenmesi:** Araştırmacının, verileri arkadaşları ile irdemesidir.
- 6) **Araştırmacıların önyargıları:** Araştırmacıların, çalışma konuları ile ilgili görüşleri ve kabullerine dayalı yaklaşımlarının tespit edilmesidir.

Dış geçerlik, araştırma sonuçlarının genellenebilme düzeyini betimlemektedir. Özel durum çalışmalarının tek kişi ya da küçük bir grup üzerinde yapılması yanlış genellemelere gidilmesine sebep olabileceğinden dış geçerlilik derecesi düşüktür. Bundan dolayı bu tür araştırmalarda objektifliğin sağlanması zordur. Belirtilen iki husus özel durum çalışmasının önemli eksikliklerini teşkil etmektedir. Özellikle inceleme yapılan kişinin davranışları, karakteri ve güdülerini hakkında araştırmacının değerlendirme yapması objektifliğin zayıflamasına neden olabilmektedir [90]. Bununla birlikte bulguların geçerliliğinin artırılmasında genelde iki metot kullanılmaktadır. Bunlardan birincisi olan örneklemin rastgele seçiminde, aynı tür çalışmalar benzer durumlarda yapılarak varılan sonuçlar karşılaştırılmaktadır. İkincisinde yapılan çalışmaların oluşan durumları ayrıntılı bir şekilde yansıtması gerekmektedir. Bu yapıdaki çalışmalar çoğunlukla araştırılan duruma yönelik olduğundan, çalışma sonucunda varılan fikirler yetkilileri harekete geçirerek bulguların

kullanılmasını sağlamalıdır. Genelleme sorununun aşılması için araştırmacı incelenen duruma yönelik, ayrıntılı bir şekilde tanımlayıcı bilgilendirme yapmalıdır [91].

Bu araştırmada elde edilen verilerin geçerliğini sağlamak için aşağıdaki noktalara dikkat edilmiştir. Bunlar:

- 1) Verilerin toplanması sürecinde örneklem grubu mümkün olduğu kadar geniş tutulmuştur. Ayrıca verilerin toplanmasında çok kaynaklı teknikten yararlanılmıştır.
- 2) Mülakatların süresi uzun tutulmuştur.
- 3) Araştırma verilerinin geçerliğini arttırmak için ön çalışma yapılmıştır.
- 4) Verilerin güvenilirliğini arttırmak için örnekleme sorulan mülakat soruları, özellikle örneklemdaki kişilerle bire bir görüşülerek kaydedilmiştir.
- 5) Gözlem durumlarında örneklemin doğal olarak kendilerini ifade etmelerini sağlayıcı telkinlerde bulunulmuştur.

Güvenirlik, aynı davranışın bağımsız ölçümleri arasındaki tutarlılıktır. Ölçülmek istenen belli bir davranışın sürekli olarak aynı değerleri vermesidir [90]. Bilimsel çalışmaların ilk koşullarından olan güvenilirlik, araştırmada aynı süreçlerin aynı ölçütlerle izlenerek benzer sonuçların alınabilmesidir. Sonuçların güvenilirliği ancak bu yolla belirlenebilir. Bu yaklaşımla araştırma sonuçlarının başka araştırmacılar tarafından test edilmesi imkanı elde edilir. Güvenirliği düşük olan bir ölçmenin bilimsel önemi olmamasının yanında, güvenilirliğinin yüksek olması da yapılan ölçmenin amaca uygunluğunun garantisi değildir. Bu yüzden güvenilirlik gerek fakat yeter şart değildir. Bununla birlikte geçerlik ve güvenilirliğin araştırma kapsamında birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Diğer taraftan nitel araştırma türleri ile güvenilirlik tam olarak uyuşmamaktadır. Bundan dolayı bu yapıdaki araştırmalarda sonuçların bağımlılığı ve tutarlılığı daha önemlidir. Merriam [94], bu yapıdaki araştırmaların tutarlılığını arttırmak için iki öneri belirtmektedir. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1) Araştırmacının pozisyonu: Burada araştırmacının, çalışmasının dayalı olduğu teori ve kabulleri açıklaması gerekmektedir. Bundan dolayı araştırmacının çalışma grubu ile ilişki düzeyi bilinmelidir.

2) Üçgenleme (Triangulation): Araştırma verilerinin toplanmasında ve analizinde birçok metot kullanılarak aynı anda güvenilirlik ve iç geçerlik düzeyi artırılabilir.

Bu çalışmada üçgenleme kullanılarak güvenirliği yükseltmek için;

1) Araştırmanın zamana ve duruma göre güvenirliği sınırlı tutulmuştur. Farklı zaman dilimlerinde aynı kişiler ölçülseydi, zamana bağlı ölçülerin gelişim eğilimi söz konusu olduğundan, aynı durumlar elde edilemezdi.

2) Örneklemin geniş alınmasıyla güvenilir ölçümler alınması sağlanmaya çalışılmıştır.

Öğretmenlerin meslekî gelişim ve becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili literatürdeki birçok çalışmada [66], [93], [95] özel durum çalışmasının uygulanması ve kullanılması gerektiğinin önerilmesi araştırma metodunun seçiminde belirleyici olmuştur.

Araştırmaya başlamadan önce ilgili kurumlar arasındaki izin yazışmaları yürütülmüştür. Bu süreç kapsamında önce OFME Bölüm Başkanlığı'na çalışmanın adını, niteliğini ve kapsamını da içeren bir dilekçe yazılmıştır (Bu dilekçe Ek 1'de verilmektedir). Bölüm Başkanlığı bu dilekçede belirtilen izin isteğini Dekanlık makamına ve Dekanlık da İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne iletmıştır. Ek 2'de verilen gerekli izin yazısı elde edildikten sonra araştırmanın amacı doğrultusundaki çalışmalar yürütülmeye başlanmıştır. Konu bazında özel durum yaklaşımı ile yürütülen bu çalışmada anket, mülakat, gözlem ve doküman metotları kullanılmıştır. Çalışma; 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılı ve 1998-99, 1999-2000 eğitim-öğretim yıllarında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'na kayıtlı öğretmen adayları, bu programda öğretmenlik uygulamaları dersini yürüten öğretim elemanları ve Trabzon merkezindeki uygulama okullarında, öğretmenlik uygulamalarında görevli uygulama öğretmenleri ile yürütülmüştür. Araştırma verileri öğretmen adayları ile anket, mülakat, öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin doküman analizinden ve gözlem yapılarak elde edilmiştir.

Çalışma verileri, öğretmenlik uygulamaları dersinin 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılından 2000-2001 eğitim-öğretim güz yarıyılına kadar beş dönemlik sürecinde toplandığı için, yürütülen çalışmalar her bir dönemde ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, araştırmacı tarafından 1997-98 eğitim-öğretim bahar ve 1998-99 güz yarıyılarında öğretmen adaylarına, öğretmenlik uygulamalarında uygulanan etkinliklerin yürütülmesi sürecinde yaşanan durumları belirlemek için anket uygulanmıştır. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları ile de uygulama etkinliklerinin istenen nitelikte yürütülmesindeki etkenleri irdeleyen mülakat çalışmaları yapılmıştır. Mülakat

çalışmaları verileri, 1998-99 eğitim-öğretim yılında uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları ile bire bir görüşülerek elde edilmiştir. 1998-99 eğitim-öğretim güz yarısında adayların hazırladığı öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin doküman analizi yapılmıştır. Verilen ödevler yardımı ile uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının uygulamaların yürütülüşüne yönelik düşünceleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan, 1998-99 ve 1999-2000 eğitim öğretim yılında ders gözlem formu, gözlem çizelgesi olarak adayların sınıf içi öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullanılmıştır (Kullanılan ders gözlem formu Ek 7’de verilmiştir).

Çalışmada, uygulama öğretmenlerinin deneyimlerine dayalı görüş ve düşüncelerinden ve adayların hazırladığı öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin doküman analizinden faydalanarak, öğretmen adaylarının meslekî becerilerini beklenen düzeyde geliştirebilmeleri için uygulayacakları etkinlikler ve bu etkinliklerle geliştirilebilecek davranışlar belirlenmiştir. Öğretmenlik uygulamaları ödevleri, uygulama öğretim elemanları tarafından adayların bu süreçte kazanmaları beklenen mesleki becerileri kazandırıcı nitelikteki etkinliklerle yürütülmesini sağlayarak, hedeflenen verimin alınmasına katkıda bulunmaya yönelik olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu ödevlerin hazırlanma sürecinde, adayların uygulama öğretmenlerinden yardım alarak uygulama etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını algılamalarının sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakatlardan bu süreçte adayların yürütebilecekleri uygulama etkinlikleri modelleri ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda, belirtilen bu model önerilerine dayalı ayrıntılı bir uygulama etkinlikleri modeli geliştirilmiştir. Diğer taraftan, araştırma sürecinde “ders gözlem formu” gözlem çizelgesi olarak kullanılarak, uygulama öğretmenlerinin değerlendirme formlarını hangi düzeyde kullandıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada; gerek literatür taraması gerekse anket, mülakat, gözlem ve doküman analizi yapılarak elde edilen veriler birlikte değerlendirilmiştir.

2.1.1. Örneklem

Araştırma örneklemine, 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılı ve 1998-99, 1999-2000 eğitim-öğretim yıllarında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamaları dersi yürüten dört uygulama öğretim elemanı, bu dersi alan 88 öğretmen aday ve Trabzon il merkezindeki uygulama okullarında öğretmenlik uygulamalarında görevli 19 uygulama öğretmeni oluşturmaktadır. Yapılan çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulandığı örneklem grupları Tablo 3'te verilmiştir.

Örneklemdeki uygulama öğretmenlerinin seçiminde:

- 1) Mesleğinde en az on yıl deneyimli olanlar,
- 2) Öğretmenlik uygulamalarında görev almaya karşı istekli olanlar,
- 3) Araştırmanın amacına uygun veriler sağlamayı kabul edenler,
- 4) Öğretmen potansiyeli yüksek olan uygulama okullarında görev yapanlar

dikkate alınmıştır.

Tablo 3. Araştırmanın yürütülmesi sürecinde anket, mülakat, gözlem ve doküman analizi yapılan örneklem grupları

Örneklem Grubu	Örneklem	Anket	Mülakat	Gözlem	Doküman Analizi
Fizik Öğretmen Adayı	88	56	-	52	32
Fizik Uygulama Öğretmeni	19	-	19	-	-
Uygulama Öğretim Elemanı	4	-	4	-	-

Örneklemdeki uygulama öğretmenlerinden yedisinin öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik görüş ve düşünceleri yarı formal ve 10 uygulama öğretmenin bu uygulamaların yürütülüşüne ilişkin değerlendirme ve önerileri informal mülakatlar yolu ile belirlenmiştir. Araştırma için seçilen okullar ve uygulama öğretmeni isimleri, çalışmanın etik boyutu dikkate alınarak gizli tutulmuştur. Bu nedenle uygulama okulları 1,2,3,.. ve araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri A,B,C,.. şeklinde sembolik olarak belirtilmiştir (Tablo 4). Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerinin deneyim süreleri, konu

alanları ve uygulama okulu sembolleri Tablo 4'teki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerinin nitelikleri

Uygulama Öğretmeni	Mesleki deneyimi (yıl)	Öğr. uyg. yürütme deneyimi (yıl)	Konu alanı	Uygulama okulu kodu
A	24	20	Fizik	1
B	17	10	Fizik	1
C	23	7	Fizik	2
D	24	22	Fizik	2
E	16	12	Fizik	2
F	24	16	Fizik	2
G	14	10	Fizik	3
H	16	10	Fizik	3
I	18	11	Fizik	3
J	11	7	Fizik	3
K	16	8	Fizik	3
L	22	16	Fizik	4
M	23	14	Fizik	4
N	27	20	Fizik	4
O	22	16	Fizik	4
P	20	10	Fizik	5
R	26	18	Fizik	6
S	24	16	Fizik	6
T	16	10	Fizik	7

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada faydalanan anket, mülakat, gözlem ve doküman metotları ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

2.2.1. Anket Yöntemi

Anket, araştırma konusuna yönelik olarak toplanılacak bilgilerle kalıplar oluşturup gerekli karşılaştırmaları yapmak amacıyla uygulanır. Anket çalışmalarında temsili bir örneklem seçilir ve bu temsili gruptan alınan veriler tüm gruplar üzerinde genelleştirilmeye çalışılır. Bundan dolayı temsili örneklem seçimi bu metodun uygulanmasında çoğunlukla problem oluşturmaktadır. Çünkü temsili grup, tüm grubun belirli veya benzer karakterlerine sahip olmalıdır [96]. Anket metodunda, örnekleme aynı soruların aynı şartlarda sorulması gerekmektedir. Anket sorularının her kişi için aynı anlam vermesi,

soruların hazırlanmasında ön çalışma yapmayı gerektirmektedir. Bu tip çalışmalarda elde edilen veriler sadece bilgi toplamak için değil, aynı zamanda veriler arasında ortak özellikler belirleyerek seviyelendirme yapmak amacıyla kullanılır. Anket çalışmaları “ne, nerede, ne zaman ve nasıl” sorularına cevap verebilmektedir. Ancak bu yöntem sebep sonuç ilişkilerini içeren nedensel ilişkileri açıklayamadığından “niçin” sorusunu cevaplayamamaktadır [90]. Anket metoduyla yürütülen araştırmaların en iyi yönü, mevcut doğruların ucuz ve kısa zamanda belirlenebilmesidir. Anketler, genellikle geniş örneklem gruplarına uygulanır ve sonuçlar üzerinde istatistiksel değerlendirmeler yapılır. Anket soruları, açık veya kapalı uçlu sorulardan oluşur.

Çalışma kapsamında hazırlanan anket formları seçmeli, sıralamalı ve açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Anket çalışmaları açık uçlu sorularla, örneklem grubunun konuyla ilgili görüş ve düşüncelerini ayrıntılı belirleyebilme imkanı elde edildiğinden, çalışma bu tip sorularla yürütülmüştür. Anket formu, açık ve anlaşılır olması açısından araştırmanın adı ve araştırmanın yapıldığı kurum belirtilerek düzenlenmiştir. Anket uygulamaları araştırmacı tarafından bireysel olarak yürütülmüştür. 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılında 28 ve 1998-99 eğitim öğretim güz yarıyılında da 28 olmak üzere toplam 56 öğretmen adayına anket uygulanmıştır. Öğretmenlik uygulamalarını tamamladıktan sonra bu gruplardan birincisine, uygulanan etkinliklerin yürütülmesi sürecinde karşılaştıkları problemleri ve bu problemlerin giderilmesine yönelik önerilerini belirtmelerini içeren açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ancak bu anket, adayların konu hakkındaki görüş ve düşüncelerini daha tutarlı bir şekilde elde edebilmek için araştırmacı tarafından yazılı sınav sorularına dönüştürülerek uygulanmıştır. Ön çalışma niteliğinde, yazılı sınav formunda yapılan bu anket çalışmasından elde edilen veriler; araştırmada kullanılan veri toplama araçlarını ve araştırma probleminin boyutlarını belirlemek amacıyla toplanmıştır. Daha sonra elde edilen bilgiler dikkate alınarak seçmeli, sıralamalı ve açık uçlu sorulardan oluşan 31 soruluk bir anket, öğretmenlik uygulamalarını tamamlayan ikinci gruba uygulanmıştır. Bu anket, adayların uygulama etkinliklerinin yürütülmesi sürecinde yaşadıkları durumlar hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemek için araştırmacı tarafından uygulanmıştır (Uygulanan anket formu, Ek 3’te verilmektedir).

2.2.2. Mülakat Yöntemi

Mülakat, belirli amaçlar için insanlarla iletişime girmek olarak tanımlanmaktadır. Mülakatın amacı, iletişim kurulan bireyin araştırılan konu hakkındaki duygu, düşünce ve inançlarının neler olduğunu ortaya çıkarmaktır [90]. Birçok kimse düşüncelerini açıklamada sözlü anlatımı yazılı anlatıma tercih eder. Bunun en önemli nedeni, yazılı anlatımda yanlış anlamaların daha fazla olabileceği, ek açıklamalarda bulunma imkanının sınırlı olması ve mülakatların daha rahat bir ortamda uygun zamanda yapılması sayılabilir. Görüşmede söylenenlerin yüzeysel anlamları yanında, gerçek ve derinliğine anlamları da çıkarılabilir. Yapmacık cevapların ayıklanabilme ve gerçeklerin ortaya çıkarılabilme olasılığı yüksektir. Araştırmacı, karşılaştığı her karanlık noktayı anında soracağı sorularla aydınlatma olanağına sahiptir. Mülakatlar yapılanmış (formal) mülakatlar, yapılanmamış (informal) mülakatlar ve yarı yapılandırılmış (az formal) mülakatlar olmak üzere üç kısma ayrılır. Yapılanmış mülakatlarda mülakatı yapan kişi daha önceden planlanmış bir forma uymak zorunda olduğundan, bu yaklaşımın iletişime katkısı bulunmamaktadır [97]. İnfomal mülakatta (yapılanmamış mülakat); mülakatı yapan kişi pasif, mülakat yapılan kişi ise aktiftir. Örneklemin çok geniş olduğu durumlarda çoğunlukla formal mülakat kullanılır. Örneklemin genişliği sayesinde hipotezler test edilir ve sonuçlar nicel olarak ortaya konulur. İnfomal mülakat ise, genellikle çok az vakadan oluşur. Bir konu ortaya atılır ve mülakat boyunca araştırmacı karşısındaki insanın konuşmasını kesmez ve söylenenlere kendi fikirlerini katmadan not alır. Bilgiyi toplayan kişinin uzman olmasının gerekliliği ve bu şekilde toplanan verileri belirli düzene koymak için çok zamana ihtiyaç olması infomal mülakatın zayıf tarafıdır. Yarı yapılanmış mülakatta ise, mülakatçı konuşmayı konusu ile ilgili bir soru ile başlatır ve tartışmada sorulan soruların dışına çıkıldığında müdahale ederek, tartışmayı üzerinde tartışılan konu üzerinde yoğunlaştırmaya çalışır. Mülakatlar: 1) Araştırmanın hedefleri ile ilgili olan temel bilgileri biraraya getirmek, 2) Verilen hipotezleri test etmek, yeni hipotezler önermek ve çalışmadaki değişkenler arasındaki ilişkileri belirleyebilmek için açıklayıcı araç olarak kullanmak, 3) Diğer metotların güvenilirliğini arttırmak için, elde edilen verileri farklı metotlardan elde edilenlerle karşılaştırmak için yapılmaktadır [90].

1998-99 eğitim-öğretim güz yarıyılında, Trabzon merkezdeki beş farklı uygulama okulunda, öğretmenlik uygulamalarında görevli yedi fizik uygulama öğretmeni kapsayan uygulama etkinliklerinin yürütülmesine ilişkin görüşlerin belirlenmesine yönelik yarı

formal mülakatlar yürütülmüştür. Bununla birlikte, aynı dönemde KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamalarında görevli dört uygulama öğretim elemanının, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'nin uygulamadaki yürütülüşüne ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla informal mülakatlar yapılmıştır. Ayrıca, 1998-99 eğitim-öğretim bahar yarıyılında Trabzon merkezindeki yedi farklı uygulama okulunda öğretmenlik uygulamalarında görev alan 19 fizik uygulama öğretmeni ile yarı formal mülakatlar yapılmıştır. Bu mülakatlarda, öğretmenlik uygulamalarında yürütülen uygulama etkinliklerinin adaylara kazandırabileceği davranışlara yönelik öğretmen adaylarından elde edilen veriler, uygulama öğretmenlerinin bilgisine sunulmuştur. Uygulama öğretmenlerinden, uygulanan etkinliklerle geliştirilebilecek becerilere ilişkin olarak ifade edilen davranışlara ekleyebilecekleri hedef davranışları belirtmeleri istenmiştir. Araştırmanın bu bölümü, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile bire bir görüşme şeklinde yürütülmüştür. Bunu takiben, aynı süreçte örneklemdaki on uygulama öğretmenin öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik değerlendirme ve önerilerine ilişkin görüşleri informal mülakatlar yolu ile elde edilmiştir. Bu mülakatlar sonrası, uygulama öğretmenlerinin kendilerine özgü ifadeleri daha düzgün açıklamalara dönüştürülerek analiz edilmiştir (Bölüm 3.6). Mülakatların araştırmanın amacı paralelinde yürütülebilmesi, zamanın etkili kullanılabilmesi, verilerin sistematik olarak kayıt edilebilmesi ve değerlendirilebilmesi amacıyla mülakat formları düzenlenmiştir (Düzenlenen mülakat formları; Ek 4 (Uygulama öğretmeni mülakat formu 1), Ek 5 (Uygulama öğretim elemanı mülakat formu) ve Ek 6 (Uygulama öğretmeni mülakat formu 2)'da verilmektedir).

Mülakatta veriler; teyp ile kayıt, mülakat boyunca önemli noktaları not alma ve mülakat tamamlandıktan sonra hatırlanan önemli noktaları yazma şeklinde üç değişik yolla kaydedilebilir [93]. Bu çalışmada, görüşme sırasında çalışmanın amacına yönelik olan önemli açıklamalar, sonrasında da not alınamayan sonradan hatırlanan kısımlar yazılarak kayıt edilmiştir.

Mülakattan elde edilen verilerin analizlerinin nasıl yapılacağı, halen tartışılan bir konudur. Bu, konuda söz sahibi olan Yin [98], bireylerin fikir birliğine vardığı veya ayrı düştüğü noktaları tespit edebilmek için mülakattan elde edilen verileri karşılaştırarak verilen cevapların frekanslara göre kategorilere konulmasını önermiştir. Bununla birlikte, mülakattan bazı cümleler direkt alınarak bireyin düşüncelerini olduğu gibi yansıtmının da

çok yararlı olacağına inanılmaktadır. Merriam [94] ise, araştırma konusu ile doğrudan ilişkisi olan verilerin parantez içine alınarak olduğu gibi okuyucuya aktarılmasının gerekliliğini savunmaktadır. Yorum yapmadan verileri olduğu gibi aktarmak, okuyucunun ön yargısız olarak verileri kendi yorumları ile ortaya koyabilmelerini mümkün kılar. Günümüzde veri toplanmasında anket çalışması yanında mülakatın da kullanılmasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir [99]. Anket ve mülakat çalışmalarında, birbirine paralel sorular sorularak öğretmen adayları ile uygulama öğretmenlerinin aynı konudaki görüşleri karşılaştırılmış ve böylece daha güvenilir sonuçlara ulaşmak amaçlanmıştır. Bu araştırmada her iki yöntem de kullanılmıştır.

2.2.3. Gözlem Yöntemi

Gözlem; bir kimse, yer, olay, nesne veya durumla ilgili bilgi toplamak için belli hedeflere yöneltilmiş bir bakıştır. Gözlenenlerin kendi doğal ortamında bulunması, gözlem metodunun en önemli özelliğidir. Ancak, bu şekildeki davranışlar objektif olarak tespit edilebilir. Özellikle insanları konu alan araştırmalarda veri toplanırken bireylerin “oldukları gibi” değil de “görünmek istedikleri gibi” davranma eğiliminde oldukları bilinmektedir. Gözlem sırasında “doğal ortamın” değişmemesi ve gözlenmek istenen özelliklerin eksiksiz kayıt edilmesi çok önemlidir. Gözlemcinin verileri tamamen belirleyebilmesi, gözlem sürecinde zaman zaman gözlem kılavuzuna bakarak gerekli durumlara hazırlıklı olmasına bağlıdır [98]. Mülakat ile insanların neyi, niçin düşündüğünü belirleyebilmemize rağmen olayların meydana geliş biçimleri hakkında fazla bilgi edinilemediği bilinmektedir [90]. Araştırılan konu hakkında sözlü olarak bilgi edinilemiyorsa veya durumun açıklanmasında zorlukla karşılaşıyorsa böyle durumlarda bilgi toplamak için en uygun yöntem gözlem metodudur. Diğer taraftan araştırılan durumun gözlenmesiyle verilerin güvenilirliği de arttırılmaktadır [66]. Araştırmacının, gözlem öncesi neyi, hangi koşullarda gözleyip, ne tür davranışları kaydedeceğini belirlemesi önemlidir. Gözlem yönteminde, gözlem yapmak ve sonrasında da elde edilen verileri kaydetmek için gözlem çizelgeleri geliştirilmiştir. Bu alanda, literatürdeki gözlem çizelgeleri, temelini Flanders’in geliştirdiği gözlem çizelgesinden almıştır. Flanders, gözlem çizelgesinde öğrenci ve öğretmen davranışlarını kapsayan on kategori geliştirmiştir [91]. Flanders’in gözlem çizelgesini kullanan araştırmacılar, belirlenen kategorilerin sınıf ortamında hangi sıklıklarla tekrarlandığını işaretleyerek nicel veriler elde ederler.

Araştırmacıların kullandıkları gözlem çizelgelerini kendi çalışmalarına ve çalıştıkları ortamlara uyarlayabilmeleri için, kendilerine göre geliştirmelidirler.

Araştırma kapsamında, 1998-99 ve 1999-2000 eğitim-öğretim yılında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamaları dersini alan 52 öğretmen adayının süreç sonunda gözlem değerlendirmeleri, öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilen 19 uygulama öğretmeni ve dört uygulama öğretim elemanı tarafından yapılmıştır. Bu değerlendirmeler öncesinde araştırmacı tarafından örneklemdaki uygulama öğretim elemanları araştırmanın amacı doğrultusunda bilgilendirilerek daha nitelikli gözlem yapmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Gözlem değerlendirmelerinde, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerince “Ders Gözlem Formu” kullanılmıştır (Kullanılan ders gözlem formu, Ek 7’de verilmiştir). Ayrıca, her bir adayın uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları tarafından verilen son değerlendirme notları da incelenmiştir.

2.2.4. Doküman Metodu

Mevcut kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplama, doküman analizi olarak nitelendirilmektedir. Belgesel gözlem veya belgesel tarama şeklinde de tanımlanan bu metot, aynı zamanda mevcut kayıt ve belgelerin veri kaynağı olarak sistemli bir şekilde incelenmesidir [97]. Bu açıklamalar doğrultusunda doküman analizinde; araştırma amacına yönelik kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemleri yapıldığı anlaşılmaktadır.

Doküman metodunun en önemli özelliği araştırmacı ile belge arasında iletişim sağlamanın gerekliliğidir. Belgede ifade edilenlerle araştırmacının anladığı arasındaki sapma en aza indiğinde iletişim hedeflenen şekilde kurulmuş olur. Doküman metodu, “genel tarama” ve “içerik çözümlemesi” şeklinde iki ayrı amaç için yapılabilir. Genel tarama, genellikle araştırmaların tamamında izlenen “literatür taraması” olarak bilinir. İçerik çözümlemesi; bir metin, kitap veya belgenin araştırma konusu ile ilgili özelliklerinin sayısallaştırılarak tespit edilmesi amacıyla yapılır. İçerik çözümlemesi’nde sayısallaştırma ölçütlerinin geliştirilerek, belgelerin belirlenmiş bakış açıları ile değerlendirilmesi gerekmektedir [97]. Doküman analizinin araştırma konusuna beklenen düzeyde katkı

sağlayabilmesi; konuya ilişkin belgelerin bulunmasına, belgelerin incelenmesine ve belli durum veya düşünceleri tespit edecek senteze ulaşılabilmesine bağlıdır.

1998-99 eğitim-öğretim güz yarıyılında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamaları dersini alan 32 öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin doküman analizi yapılmıştır. Doküman analizi yapılan ödevler, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarından:

- 1) Beklentilerini,
- 2) Kazandıkları davranışları,
- 3) Karşılaştıkları problemleri,
- 4) Değerlendirme ve önerilerini,
- 5) Uygulama öğretmenlerinin bu süreçte uyguladıkları etkinlikleri ve geliştirdikleri davranışları belirtmelerini içermektedirler.

Bu ödevler, uygulama etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını algılamalarının sağlanması amacıyla uygulama öğretim elemanları tarafından adaylara uygulama öğretmenlerinden yardım alarak hazırlanmışlardır. Bu araştırmada, doküman analizi kapsamında “içerik çözümlemesi tekniği” kullanılmıştır. Bu teknik, öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarından hazırlamalarını istedikleri ödevlerden araştırmanın amacına yönelik olanların incelenip düzenlenmesinde kullanılmıştır. Bu inceleme sürecinde adayların ödevlerinde belirttikleri davranış ifadeleri, frekanslanıp yüzdelik haline dönüştürülerek düzenlenmişlerdir.

2.3. Veri Toplama Araçlarını Hazırlama ve Geliştirme

Bu kısımda, veri toplamada kullanılan ölçme araçlarının seçimi ve geliştirilmesi sürecinde yapılan ön çalışmalarla ilgili açıklamalara yer verilmektedir. Araştırma öncesi çalışmaya yönelik olarak, yapılan ön çalışma aracılığı ile araştırma teknikleri belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamaları dersini alan 28 öğretmen adayı ile ön çalışma kapsamında anket çalışması yürütülmüştür. Anket, adayların daha bilinçli cevap vermelerini sağlamak için uygulamalar

sırasında karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini içeren, açık uçlu sorulardan oluşan bir yazılı sınav formunda uygulanmıştır. Elde edilen veriler değerlendirilerek bu konuda daha önce yapılan araştırma verilerinin mevcut durumda da devamlılığının kontrolü yapılmaya çalışılmıştır. Böylece, çalışmaya temel teşkil edecek mülakat soruları saptanarak araştırmanın kapsamı netleştirilmiştir. Bu paralelde yürütülecek uygun araştırma yöntemi tespit edilerek araştırma araçlarına son hali verilmiştir. Ayrıca, ön çalışma yapılması ile örneklerin araştırma sorularına uygunluğunun belirlenmesine de katkıda bulunulmuştur.

Araştırma sürecinde, “Ders Gözlem Formu” gözlem çizelgesi olarak kullanılmıştır. Bu noktada, her bir adayın kullanılan değerlendirme formundaki ölçütlere dayalı, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından yapılan değerlendirmelerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Böylece, uygulama öğretmenlerinin değerlendirme formlarını hangi düzeyde kullandıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçüm araçları; öğretmenlik uygulamalarında yürütülebilecek etkinlikleri ve bu etkinliklerin yürütülmesi ile adayların kazanabilecekleri becerilere ilişkin davranışların belirlenmesine yönelik olarak uygulama sürecini ele alıcı nitelikte şekillendirildiğinden özgünlük taşımaktadır.

2.4. Verileri Çözümleme Teknikleri

Araştırmaya yönelik olarak uygulanan anketten elde edilen verilerin ortak noktaları gruplandırılarak, frekans ve yüzdelikler halinde düzenlenmiştir. Mülakat verileri de irdelenerek, yaşanan önemli ve belirginleşen durumlar halinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Uygulama öğretmenlerinin mülakat verileri, öncelikle öğretmenlerin ifade ettikleri şekilde belirtilmiş, daha sonra araştırmanın amacı doğrultusunda daha düzgün ifadelere dönüştürülmüştür. Ders Gözlem Formu kullanılarak elde edilen gözlem verileri de tablolaştırılıp, grafik ve istatistiksel olarak irdelenmiştir. Araştırmaya yönelik olarak yürütülen ön çalışma kapsamında adaylara, uygulamalar sırasında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerini içeren açık uçlu sorular, bilinçli şekilde cevap vermelerini sağlayacak biçimde yazılı sınav halinde yöneltmiştir. Elde edilen veriler, dikkate alınacak durumlara göre ilgili taraflarla ilişkilendirilerek tablolaştırılmıştır. Öğretmenlik uygulamaları dersi

ödev verileri doküman metodu ile ortak ve önemli noktalar doğrultusunda ifade edilme sıklıkları, ilgili taraflara yönelik olarak dikkate alınıp tablo halinde düzenlemiştir. Bu aşamadan sonra, belirli konularda yoğunlaşan bulgular gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Doküman metodu sürecinde veriler, ifade edilme sıklıklarına bağlı olarak kayıt edilip frekans ve yüzdelikler şeklinde düzenlenmiştir. Daha sonra gözlem formlarından elde edilen veriler, SPSS/WINDOWS istatistik programı ile analiz edilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalar için, “t” testi değerleri hesaplanmıştır. Karşılaştırmalarda hesaplanan değerler $\alpha = 0,001$ anlamlılık düzeyindeki tablo değerleri ile karşılaştırılarak irdelenmiştir.

2.5. Verilerin Yorumlanması

Araştırma verileri, çalışmanın amacına göre irdelenerek, bulgular bölümünde tablolar şeklinde düzenlenmiştir. Bulgular, karşılaştırmalı frekans ve yüzdelikler halinde tablolatırılmıştır. Tablo değerlerine göre grafikler çizilerek ve “t” testi yapılarak oluşturulan grafikler ve tablolar, literatürdeki araştırma sonuçları dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Görüldüğü gibi, özel durum çalışmalarının araştırma problemini derinlemesine ve kısa sürede çalışılmasına imkan vermesi, bireysel çalışmalar için uygunluğunu ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca bu çalışmaların araştırma metotlarının tümünü kapsaması, bir metottan elde edilen verilerin diğerlerinden elde edilenlerle desteklenmesini ve zayıf yönlerin giderilmesini mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda araştırma verileri, özel durum çalışması kapsamında anket, mülakat, gözlem ve doküman metotları ile elde edilmiştir. Araştırma, 1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılı ve 1998-99, 1999-2000 eğitim-öğretim yıllarında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı’nda öğretmenlik uygulamaları dersini veren dört uygulama öğretim elemanı, bu dersi alan 88 öğretmen adayı ve Trabzon ili merkezindeki uygulama okullarında öğretmenlik uygulamalarında görevli 19 uygulama öğretmeni ile yürütülmüştür. Veri toplamak için, öğretmen adayları ile anket, gözlem ve öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin doküman analizi yapılmıştır. Uygulama öğretmenleri ile de yarı yapılandırılmış mülakat tekniği hazırlanan mülakat formu kullanılarak bire bir görüşmeler şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma yöntemi kapsamında yapılan doküman analizinde “içerik çözümlemesi tekniği” uygulama öğretim elemanlarının adaylara hazırlattığı ödevlerin

incelenmesinde kullanılmıştır. Ayrıca, “Ders Gözlem Formu” gözlem çizelgesi olarak kullanılıp uygulama öğretmenlerinin bu formları kullanma düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular incelenerek sekiz bölüm halinde düzenlenmiştir. *Birinci bölümde;* araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geliştirilmesinde faydalanılan ön çalışmaya ilişkin bulgular yer almaktadır. *İkinci bölümde;* araştırmaya yönelik örneklemdaki öğretmen adayları anketleri, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı mülakatlarından elde edilen veriler belirtilmektedir. *Üçüncü bölümde;* öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin doküman analizi metoduyla incelenmesinden elde edilen veriler sunulmaktadır. *Dördüncü bölümde;* öğretmen adaylarına göre uygulama öğretmenleri tarafından yürütülen etkinliklerle kazanılması beklenen becerilere ilişkin davranışlar belirtilmektedir. *Beşinci bölümde;* öğretmenlik uygulamaları sürecindeki uygulama etkinliklerinin, adaylara kazandırabileceği becerilere yönelik, öğretmen adaylarının ifade ettiği hedef davranışlara ek olarak, uygulama öğretmenlerince belirtilen davranışlara ilişkin bulgular verilmektedir. *Altıncı bölümde;* öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik, uygulama öğretmenlerinin değerlendirme ve önerilerine ilişkin bulgular sunulmaktadır. *Yedinci bölümde;* uygulama öğretmenlerine göre öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik geliştirilen uygulama etkinlikleri model önerilerine ilişkin bulgular belirtilmektedir. *Sekizinci bölümde;* uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarını gözlem değerlendirmelerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

3.1. Ön Çalışmaya İlişkin Bulgular

1997-98 eğitim-öğretim bahar yarıyılında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü fizik öğretmenliği programı dördüncü sınıfındaki 28 öğretmen adayına anket uygulanmıştır. Bu anket, öğretmenlik uygulamaları tamamlandıktan sonra daha tutarlı veriler elde etmek için yazılı sınav formunda yürütülmüştür. Bu süreçte açık uçlu sorularla öğretmen adaylarından, mevcut öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi sürecinde mesleki becerilerini geliştirmeleri açısından, karşılaştıkları problemleri ve bu problemlere yönelik önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Anket yöntemiyle yazılı sınav formunda açık uçlu sorularla yapılan bu ön çalışma, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarını ve araştırma probleminin boyutlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yazılı doküman

verileri araştırmanın amacı göz önünde bulundurularak incelenerek karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler Tablo 5'teki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde karşılaştığı problemler, çoğunlukla sınıf içi öğretim uygulamasına ve bu sürece motive olamama ile ilgilidir. Belirtilen problemlerin çözümüne yönelik ifade edilen öneriler ise sınıfa ve uygulama etkinliklerine uyum sağlayamama, uygulama öğretmenlerinin adaylara güven duymamaları ve zaman ayırmamaları ve adayların kendi eksikliklerini belirleyememeleri ile ilgilidir. Adayların karşılaştıkları problemlerin çözümüne yönelik önerileri, Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında ilgili taraflara yönelik olarak gruplandırıldığında bu önerilerin, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı ve fakülte etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Uygulama öğretmenlerine yönelik olan öneriler ise, genelde adayların ders yürütme öncesi ve ders yürütme sürecinde dikkat etmesi gereken noktalar hakkındaki bilgilendirmelere yöneliktir. Adayın sınıf hakimiyetinin sağlanmasında uygulaması gereken yaklaşımlar; ders yürütme öncesi ders planının irdelenerek değerlendirilmesi, sık karşılaşılan sorunlara dikkat çekmedir. Uygulama sürecinin yürütülmesinde kaydedilen gelişmelere ve belirlenen eksikliklere dair görüşme yaparak değerlendirmelerde bulunulması isteği uygulama öğretmenlerine yönelik olarak belirtilen en önemli öneriler arasında yer almaktadır. Adayın kazandığı davranışları ve yaşadığı sorunları öğretmenlik uygulamaları dersinde rapor şeklinde sunması, uygulama öğretmenlerine verilecek uygulama çizelgesi ile uygulama etkinliklerinin yürütülmesinin sistematize edilmesinin sağlanması, uygulama öğretim elemanına yönelik olarak sunulan önerilerin en dikkat çekici olanlarındandır. Ayrıca, fakültede hizmet içi eğitim düzenlenerek uygulama öğretmenlerinin uygulama etkinliklerinin yürütülmesi ile ilgili konularda bilinçlendirilmeleri ve Fakülte-Okul İşbirliği'nin daha etkili hale getirilmesi gerektiği fakülteye yönelik önerilerin en önemlileri arasındadır.

Tablo 5. Öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler
(ÖA:öğretmen adayı, UÖ: uygulama öğretmeni, OK: okul koordinatörü, UÖE: uygulama öğretimi elemanı., F: fakülte)

Karşılaşılan sorunlar	Sorunlara yönelik öneriler
Öğretim uygulamasında sınıfa adapte olmada zorluk çekme	Bir öğretmenin performansını etkileyen faktörlerin neler olabileceği ve bu olumsuz etkenlerin nasıl önleneceği hakkında bilgilendirme yapılmalı (UÖ) Öğretmen adayı, farklı seviyedeki sınıflarda sınıf hakimiyetinin sağlanmasında yapılabilecek etkinlikler ve deneyimler hakkında bilgilendirilmeli (UÖ) Sınıf içi öğretim uygulaması öncesi, sınıfın başarı düzeyi hakkında adayı bilgilendirmeli (UÖ) Öğrenci başarısında öğretmen sevgisinin önemine dikkat çekilmeli (UÖ) Mesleğin yürütülmesi sürecinde dikkat edilmesi gereken noktalar hakkında bilinçlendirme yapılmalı (UÖ) Aday; derse hazırlık, yararlanılacak kaynaklar, yıllık planı kullanma, ders defteri ve yoklama fişini doldurma ve günlük plan ile ilgili konularda bilgilendirilmeli (UÖ) Sınıf ortamında istenen düzeyde öğretim deneyimi kazanabilmek için, daha fazla ders yürütme fırsatı verilmeli (OK) Konu anlatımı yetenek gerektirdiğinden, aday önce soru çözerek heyecanını yenmeli (UÖ) Öğretmen adayı en çok karşılaşılan sorunlar ve çözümleri hakkında bilinçlendirilmeli (UÖ) Ödül ve ceza uygulaması motivasyon açısından irdelenerek aday bilgilendirilmeli (UÖ) Öğretmen adayının uygulama okulunun niteliğine göre deneyim kazandığı dikkate alınmalı (UÖE) Adayın değişik anlatım tekniklerinin kullanımında deneyim kazanması için uygulama öğretmeni dışındaki öğretmenlerin de derslerini gözlemleme fırsatı verilmeli (OK) İlk ders planının hazırlanmasında adaya yardımcı olunmalı (UÖ) Yararlanılacak kaynaklar hakkında aday bilgilendirilmeli (UÖ) Adayın ders planını inceleyerek uygulanabilirliğini değerlendirmeli (UÖ) Ders gözlemlerken dikkat edilecek hususlar belirtilmeli (UÖ) Öğrencinin dersi dinleme isteğini sürekli canlı tutmak için, nasıl bir çaba içinde olunması gerektiği uygulamalı olarak gösterilmeli (UÖ) Öğretmen adaylarının önce seviyesi düşük sınıflardan başlayarak, lise 1, lise 2 ve lise 3. sınıflarda da öğretim deneyimi kazanmaları sağlanmalı (OK) Uygulama öğretmeni ders anlatımında, tahta kullanımında, öğrenci ile iletişim kurmada karşılaştığı problemleri ve deneyimleri hakkında adayları bilgilendirmeli (UÖ) İlk haftadaki ders anlatımına gelen eleştirilere göre aday kendini geliştirmeli (ÖA) Aday, ders yürütme sürecinde ölü zaman geçirilmesinin öğretmenin deneyimsizliğinden kaynaklandığı konusunda bilinçlendirilmeli (UÖ)
Düşük seviyeli sınıflarda öğrencilerin dikkatini çekememe	
Uygulama öğretmeni dışındaki öğretmen ve idarecilerle istenilen iletişimi kuramama	
Öğretim uygulamasında günlük planı izlemekte zorlanma	
Öğrencilerin derse katılımını sağlamada yetersiz kalma	
Öğrenci seviyesine istenen düzeyde inememe	
Tahtayı düzgün kullanamama	
Öğretim uygulamasında öğrencilerle yeteri kadar göz teması sağlayamama	
Öğretim uygulamasında etkinlikler arası geçişi tam olarak yapamama	

Tablo 5'in devamı

Uygulama öğretmeni tarafından adaya yeterince zaman ayırmama	Uygulama öğretmenlerinin seçiminde planları ve ders yürütüşü ile örnek nitelikte olanlar tercih edilmeli (OK)
	Öğretmenlik uygulamaları çalışmalarını yürütmeye istekli öğretmenler görevlendirilmeli (OK)
	Uygulama öğretmenlerine uygulama çizelgesi verilerek, uygulama döneminin akışı içerisinde ne zaman ne yapılacağı daha düzenli hale getirilmeli (OK)
	Hizmet içi eğitimle öğretmenlik uygulamaları desteklenmeli, uygulama öğretmenleri yeterlik kazandıktan sonra öğretmenlik uygulamaları çalışmalarında görevlendirilmeli (F)
Uygulama öğretmeni adaya karşı olan güvensizliğini hissetme	Uygulama öğretmeni, öğretmenlik uygulamaları öncesi seminer ve konferanslara davet edilmeli (F)
	Öğretmenlik uygulamalarına yönelik tam bir formal yetki oluşturularak uygulama okullarının, adayları fazladan bir yük olarak algılamaları anlaşıp değiştirilmeli (F)
	Aday, derse başlarken güdüleme ve motivasyon artırıcı etkinlikleri yapmanın önemi hakkında bilinçlendirilmeli (UÖ)
	Öğretmen adayına öğretmen olduğu hissini uyandırmak için iyi yönlere takdir edilmeli, eksikleri de olumlu karşılanarak meslekteki gibi uygun bir dille belirlenmeli (UÖ)
Adayların kendi eksikliklerini istenen düzeyde belirleyememesi	Sınıf içi öğretim uygulamasında ön yargı giderilerek adaya güven duyulmalı (UÖ)
	Öğrenci hakkındaki görüşlerini öğretmen adayı ile paylaşarak, ona öğrencileri yakından tanıyabilme fırsatı verilmeli (UÖ)
	Fakülte bünyesinde hizmet içi eğitim düzenlenerek uygulama öğretmeninin öğretmen adaylarına yardımcı olmaları ve güven duymaları sağlanmalı (F)
	Fakülte-Okul İşbirliğinin daha sağlıklı hale gelebilmesi için uygulama okulu ile daha yakın iletişime girilmeli (F)
Öğrencilerde beklenen iletişimi kuramama	Öğrenciye yaklaşım ve öğrenci psikolojisi hakkında daha içerikli bilgi verilmeli (UÖ)
	Aday, öğretmenlik uygulamaları dersinde yürütülen ödev çalışmalarının faydası hakkında bilinçlendirilmeli (UÖE)
	Uygulama öğretmenin aday hakkında tuttuğu rapor sonuçları dikkate alınarak, öğretmenlik uygulamaları derslerinde eksiklikleri giderilmeli (UÖE)
	Öğretmen adayının kazandığı davranışları ve yaşadığı sorunları, öğretmenlik uygulamaları dersinde rapor halinde sunması için yönlendirme yapılmalı (UÖE)
Öğrencilerde beklenen iletişimi kuramama	Okul idaresi-uygulama öğretmeni-uygulama öğretim elemanı ilişkisi, eksiklerin giderilebilmesi açısından daha sıkı olmalı (F)
	Birden fazla okulda öğretmenlik uygulamaları çalışmalarını yürütenlerin daha etkili olacağı dikkate alınmalı (F)
	Kazanılan davranışlar ve karşılaşılan sorunlar uygulama öğretmenine rapor halinde sunulmalı (UÖ)
	Aday, öğrencilerin gösterebileceği davranış biçimleri hakkında bilgilendirilmeli (UÖ)

Tablo 5'in devamı

Öğretim uygulamasında konunun nasıl öğretileceği hakkında yetersiz kalma	Alan bilgisi hakimiyetinin, konuyu akıcı bir şekilde öğretmeye imkan verdiği konusunda aday bilinçlendirilmeli (UÖ) Aday, öğretilecek konuya uygun öğretim tekniğinin seçimini yapabilme hakkında bilgilendirilmeli (UÖ)
Uygulama etkinliklerine istenen düzeyde motive olamama	Öğretmenlik uygulamalarının mesleki gelişimdeki yeri ve önemi hakkında bilinçlenmeli (UÖE) Uygulama öğretmeni ile ders aralarında sık sık bir araya gelip birlikte olarak uygulama etkinliklerini değerlendirmeli (UÖ) Uygulama etkinlikleri zenginleştirilip amacına uygun olarak titizlikle planlanarak hazırlanmalı (UÖE) Aday ile haftada bir kez görüşerek, sınıfın durumu, öğrencilerdeki değişiklikler, eksiklikler ya da güncel olaylar irdelenerek, bir tartışma ve durum değerlendirmesi yapılmalı (UÖ) Adayın uygulama okulu ile bütünleşmesini sağlamak için okulca yapılan, gezi, mülamere ve maç gibi faaliyetlere öğretmen adayı da davet edilmeli (UÖ) Adayın kendini yalnız hissedip okul ortamına uyum sağlamada güçlük çekmemesi için onunla yakından ilgilenilmeli (UÖ) Öğretmenlik uygulamalarının ilk gününde okulun tanıtımı yapılarak, okul şartları, çalışma ortamı ve öğrenciden beklenenler hakkında bilgilendirme yapılmalı (UÖE) Sık sık okula gelip öğretmen adayıyla görüşmeli (en az 3 kez gözlemlemeli) (UÖE) Öğretmen adayının davranışsal yapısı hakkında uygulama öğretmene ön bilgi verip, uygulama dönemi boyunca onunla, adayın durumu ve gelişimi hakkında fikir alış verişinde bulunmalı (UÖE) Adayın öğrencilerle daha etkili iletişim kurabilmesi için, öğretmenlik uygulamaları birbirini takip eden günler şeklinde düzenlenmeli (F) Öğretmen adayı için öğretmenlik uygulamalarına yönelik hedef davranışlar belirlenip, uygun programlarla yürütülerek değerlendirilmeli (F) Zümre tutanağı örneği incelenerek öğretmenin adayının bilgileneceği sağlanmalı (UÖ)
Öğrenciler tarafından ciddiye alınmama Konunun değerlendirilmesinde yetersiz kalma	Öğrencilerin öğretmenin adayına karşı olan ön yargılarını giderici bilinçlendirme yapılmalı (UÖ) Aday, ders sonunda öğrencilere pratik zeka geliştirici sorular yöneltenin gereği hakkında bilgilendirilmeli (UÖ)

3.2. Öğretmen Adayı Anketi, Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanı Mülakatlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde, ele alınan bulgular üç farklı başlık altında verilmiştir:

- 1) Öğretmen adaylarına uygulanan anketten elde edilen bulgular
- 2) Uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular
- 3) Uygulama öğretim elemanları ile yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular

3.2.1 Öğretmen Adaylarına Uygulanan Anketten Elde Edilen Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim güz yarısında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nın dördüncü sınıfındaki öğretmenlik uygulamaları dersini tamamlayan 28 öğretmen adayının mevcut durumdaki öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşü ile ilgili görüş ve düşüncelerini belirlemek için çoktan seçmeli, sıralamalı ve açık uçlu sorulardan oluşan 31 soruluk bir anket uygulanmıştır. Uygulanan öğretmen adayları anket formu Ek 3'te verilmektedir. Bu anket verilerinden ilk yedisi incelenerek frekans ve yüzdelik halinde Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6. 1-7. anket soruları ile ilgili bulgular

Soru no	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Emin Değilim	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1	21	75	6	21	1	4	-	-
2	1	4	13	46	13	46	1	4
3	2	7	18	64	7	25	1	4
4	3	11	18	64	5	18	2	7
5	3	11	18	64	6	21	1	4
6	8	29	7	25	11	39	2	7
7	6	21	15	54	5	18	2	7

1) Öğretmenlik uygulamalarının öğretmen yetiştirmede önemli bir yere sahip olduğuna, örneklemdeki öğretmen adaylarının % 75'i (21 kişi) katılıyorum, % 21'i (6 kişi) kısmen katılıyorum, 1 kişi katılmıyorum yanıtını vermişlerdir.

2) Fakülte ve uygulama okulları arasında tam bir koordinasyon olduğuna örneklemdeki öğretmen adaylarından 1 kişi katılıyorum, % 46'sı (13 kişi) kısmen

katılıyorum, % 46'sı (13 kişi) katılmıyorum ve bir kişi emin değilim şeklinde yanıt vermişlerdir.

3) Uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarının bilincinde oldukları görüşüne, örneklemdeki öğretmen adaylarının; % 7'si (2 kişi) katılıyorum, % 64'ü (18 kişi) kısmen katılıyorum, % 25'i (7 kişi) katılmıyorum ve bir kişi emin değilim yanıtını vermişlerdir.

4) Öğretmenlik uygulamalarına katılacak öğretmen adaylarına kazanacakları davranışlar hakkında bilgi verildiğine örneklemdeki öğretmen adaylarının, % 11'i (3 kişi) katılıyorum, % 64'ü (18 kişi) kısmen katılıyorum, % 18'i (5 kişi) katılmıyorum ve % 7'si (2 kişi) emin değilim şeklinde görüş bildirmişlerdir.

5) Öğretmenlik uygulamalarının alana sağladığı yararların öğretmen adayları tarafından kavrandığına örneklemdeki öğretmen adaylarının, % 11'i (3 kişi) katılıyorum, % 64'ü (18 kişi) kısmen katılıyorum, % 18'i (5 kişi) katılmıyorum ve % 7'si (2 kişi) emin değilim şeklinde görüş bildirmişlerdir.

6) Yapılan uygulamaların eksik yönlerinin değiştirilmeden geleneksel bir çizgide devam ettiğine örneklemdeki öğretmen adaylarının, % 29'u (8 kişi) katılıyorum, % 25'i (7 kişi) kısmen katılıyorum, % 39'u (11 kişi) katılmıyorum ve % 7'si (2 kişi) emin değilim şeklinde görüş bildirmişlerdir.

7) Eğitim fakültelerinin öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulamaları için hazır hale getirdiğine örneklemdeki öğretmen adaylarının, % 21'i (6 kişi) katılıyorum, % 54'ü (15 kişi) kısmen katılıyorum ve % 18'i (5 kişi) katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir.

8) Öğretmen adaylarına göre uygulamaya gidecek adayların, uygulama okulunda yapması gereken etkinlikler için öğretmen adaylarının;

a) % 75'i (21 kişi); ders gözlemlene, ders yürütme, ders planı hazırlama, laboratuvar çalışması yapma, öğretmen ve idare ile diyalog, yazılı yoklama yapma, sınav kağıtlarını değerlendirme ve öğretim yöntemlerini kullanma şeklinde belirtmişlerdir.

b) % 14'ü (4 kişi); öğrencilere kendini kabul ettirmek, öğrencilerle etkili bir diyalog kurmak şeklinde belirtmişlerdir.

c) % 4'ü (1 kişi); verilen görevleri yerine getirme, zamanında okula gitme, ders yürütmek için çaba gösterme ve uygulama öğretmeni ile iyi diyalog kurma olarak belirtmiştir.

- d) % 4'ü (1 kişi); sınıf kontrolünü kaybetmeme, sınıfa kendini ve dersi sevdirebilecek şekilde davranma ve sınıfta öğrencilerin zeka seviyelerine dikkat edilmesinin gereğini belirtmiştir.
- e) % 4'ü (1 kişi); idari işlerin yapılışı, ders içinde nasıl davranılacağı ve dersin en iyi şekilde nasıl öğretileceğinin öğrenildiğini belirtmiştir.

9) Öğretmenlik uygulaması öncesi yapılan ön hazırlıklar için adayların;

- a) % 71'i (20 kişi); günlük plan hazırladıklarını, kaynaklardan yararlandıklarını ve deney ya da gösteri deneyi yapılacaksa dersten önce deneyerek kontrol ettiklerini belirtmişlerdir.
- b) % 7'si (2 kişi); derse hazırlığa yönelik fazlaca bir gayret göstermediklerini belirtmişlerdir.
- c) % 7'si (2 kişi); önce okulda uygulanacak kuralları öğrendiklerini, uygulama okulunu ve uygulama öğretmenini tanıdıklarını belirtmişlerdir.
- d) % 7'si (2 kişi); uygulama okulunun kuralları hakkında bilgi edindiklerini belirtmişlerdir.
- e) % 7'si (2 kişi); sanki dersi o gün anlatacakmış gibi kendilerini hazır ve heyecanlı hissettikleri doğrultusunda görüş bildirmişlerdir.

10) Öğretmenlik uygulamaları sürecinin yeterliliği hakkında öğretmen adaylarının;

- a) % 50'si (14 kişi); uygulamada öğretmen adayının kendi çabalarıyla mesleki gelişimini sağlayabileceğini, ancak farklı yapıdaki okullar öğretmen adayına farklı beceriler kazandıracağından, uygulamanın bir dönem boyunca sadece bir okulda yürütülmemesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- b) % 7'si (2 kişi); yeterli hatta fazla olduğunu belirtmişlerdir.
- c) % 4'ü (1 kişi); daha kısa (3 hafta ve sürekli haftanın her günü) yapılırsa daha verimli olacağını belirtmiştir.
- d) % 39'u (11 kişi); bir dönemin yeterli olduğunu fakat, girilebilecek ders sayısının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

11) Uygulama dosyasını hazırlarken karşılaştıkları sorunlar sorusuna karşılık öğretmen adaylarının;

- a) % 32'si (9 kişi); bilginin ne şekilde ve nasıl elde edileceğinin belli olmadığını ve uygulama öğretmenin yardım etmediğini belirtmişlerdir.

- b) %25'i (7 kişi); uygulama dosyasını hazırlarken fazla bir sorunla karşılaşmadıklarını sadece ödevleri yetiştirmede sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- c) % 21'i (6 kişi); bazı bilgilerin gereksiz olduğunu ve bunların öğretmen adayına hiçbir şey kazandırmadığını belirtmişlerdir.
- d) % 21'i (6 kişi); uygulama öğretmenleri yardımcı olduğundan fazla zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

12) Öğretmenlik uygulamalarındaki sınıf içi öğretim uygulamasında her bir öğretmen adayının birden fazla gözlemlenmesinin gerekliliği konusunda adayların;

- a) % 7'si (2 kişi); uygulamada adayın birden fazla kişi tarafından gözlemlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.
- b) % 7'si (2 kişi); bir kez izlenmenin yeterli olduğu düşüncesindedirler.
- c) % 7'si (2 kişi); düşünce beyan etmemişlerdir.
- d) % 43'ü (12 kişi); bir kez gözlemlenmenin yeterli olmadığını, adayın en az iki kez gözlemlenmesi gerektiğini, böylece aday hakkında daha iyi yorum yapılacağı doğrultusunda görüş belirtmişlerdir.
- f) % 36'sı (10 kişi); adayın en az üç kez izlenmesi gerektiği doğrultusunda görüş bildirmişlerdir.

13) Öğretmenlik uygulamalarının mesleki yeterliliklerin kazanılmasındaki yeri için, adayların;

- a) % 25'i (7 kişi); okul ortamının tanınarak, ders dinlerken ve anlatırken neler yapılması gerektiği hakkında bilgi sahibi olunduğu ve ilk heyecanlar yaşandığı için öğretmenlik uygulamalarının gerekliliği doğrultusunda görüş bildirmişlerdir.
- b) % 14'ü (4 kişi); dört sene boyunca öğrendiklerini uygulama imkanı bulduklarını ve bu yüzden son derece önemli olduğunu belirtmişlerdir.
- c) % 14'ü (4 kişi); bir öğretmen adayı için son derece faydalı olduğunu, meslek için bir ön hazırlık olduğunu ve genişlemesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- d) % 21'i (6 kişi); mesleki yeterlilikleri tam olarak kazandıramadığını belirtmişlerdir.
- e) % 21'i (6 kişi); uygulamanın yeterli olmadığını, sadece insana güven verdiğini belirtmişlerdir.
- f) % 4'ü (1 kişi); bu konuda görüş belirtmemiştir.

14) Öğretmen adaylarına, uygulama öğretmenlerinin deneyiminin eğitim kalitesi, öğretmenlik uygulamalarını yürütme, sınıf yönetimi, öğrenci ile iletişim, değerlendirme yapabilme, planlı ders işleme ile ilişkisi sorulduğunda; deneyimin en çok (% 92) dersin planlı işlenmesinde, en az ise değerlendirmede (% 71) etken olduğu belirlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Deneyimin eğitim süreci ile ilişkisi

Düzey	Eğitim kalitesi		Öğr. uyg. yürütme		Sınıf yönetimi		Öğrenci ile iletişim		Değerlendirme		Planlı ders işleme	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Az	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Normal	5	18	5	18	5	18	7	25	8	29	4	14
Fazla	23	82	23	82	23	82	21	75	20	71	24	86

15) Öğretmen adaylarına, uygulama öğretmenlerinde bulunması gereken özelliklerden on tanesi verilip, bu özelliklerle ilgili uygulama öğretmenlerinin yeterliliklerini önem sırasına göre, 1-6 puan arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Adaylar öğretmen nitelikleri arasında, öncelikle; alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ve iletişim kurma yeterliklerinin, sonuncu olarak da deneyim ve planlama yeterliklerinin gerekliliğine inandıklarını belirtmişlerdir (Tablo 8).

Tablo 8. Uygulama öğretmeninde bulunması gereken özelliklerin önem sırası

Yeterlik Alanları	Önem derecesi											
	1		2		3		4		5		6	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Alan Eğitimi Bilgisi	8	29	9	32	7	25	2	7	2	7	0	0
Alan Bilgisi	9	32	4	14	4	14	5	18	4	14	2	7
Deneyim	1	4	3	11	5	18	5	18	4	14	10	36
Sınıf Yönetimi	2	7	3	11	3	11	7	25	9	32	4	14
Planlama	1	4	3	11	4	14	5	18	4	14	11	39
İletişim Kurma	8	29	6	21	6	21	4	14	3	11	1	4

16) Öğretmenlik uygulamalarında fakülte'deki alan eğitimi bilgisi derslerinin faydalı olma düzeyleri hakkında adayların; % 14'ü kesinlikle faydalı, % 68'i faydalı, % 14'ü biraz faydalı, % 3'ü çok az faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

17) Fakülte'deki alan bilgisi derslerinin öğretmenlik uygulamalarında faydalı olma düzeylerine ilişkin adayların; % 10'u kesinlikle faydalı, % 32'si faydalı, % 21'i biraz faydalı, % 25'i çok az faydalı, % 10'u çok az faydalı olduğunu ifade etmişlerdir.

18) Öğretmenlik uygulamaları süreci başlangıcında, uygulama öğretmenlerinin, uygulama okulu ve sınıfları hakkında bilgilendirme yapma düzeyi için örneklemdaki öğretmen adaylarının; % 43'ü (12 kişi) iyi düzeyde, % 43'ü (12 kişi) orta düzeyde ve % 14'ü (4 kişi) de zayıf düzeyde olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir.

19) Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları sürecinde adaylara; sınıf disiplinini sağlama veya ders yürütürken karşılaşılabilecekleri sorunlar ve çözümleri hakkında bilgilendirme yapıp yapmadığı sorulduğunda örneklemdaki öğretmen adaylarının; % 43'ü (12 kişi) yeterli, % 46'sı (13 kişi) biraz yeterli, % 11'i de (3 kişi) yetersiz düzeyde olduğu yanıtını vermişlerdir.

20) Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde plan hazırlama ve uygulanabilirliği hakkında gerekli bilgilendirmeleri yapma düzeyine ilişkin adayların; % 25'i (7 kişi) iyi, % 54'ü (15 kişi) orta, % 21'i (6 kişi) de zayıf düzeyde gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir.

21) Uygulama okulundaki fizik laboratuvar imkanlarının yeterliliği ve bu imkanlardan faydalanabilme düzeylerine ilişkin adaylar tarafından; laboratuvar imkanları yeterli olmasına rağmen imkanlardan faydalanamadıkları (% 39), laboratuvar imkanları yetersiz olduğu ve mevcut imkanlardan faydalanılamadığı (% 21), laboratuvar imkanlarının biraz yeterli olmasına karşın faydalanılamadığı (% 18) belirtilmektedir (Tablo 9).

Tablo 9. Öğretmen adaylarının, uygulama okulundaki fizik laboratuvarı imkanlarının yeterliliğine ve bu imkanlardan faydalanabilme düzeylerine ilişkin görüşleri

Gruplandırılmış Görüşler	f	%
Laboratuvar imkanları yeterli idi ve imkanlardan faydalandık	2	7
Laboratuvar imkanları yeterli olmasına karşın imkanlardan faydalanamadık	11	39
Laboratuvar imkanları yeterli olmasına karşın imkanlardan az faydalandık	1	4
Laboratuvar imkanları yetersizdi ve mevcut imkanlardan faydalanamadık	6	21
Laboratuvar imkanları biraz yeterli idi ve imkanlardan faydalanamadık	5	18
Laboratuvar imkanları biraz yeterli idi ve imkanlardan çok az faydalandık	3	11

22) Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin hazırlanmasında adaylar uygulama öğretmenlerinin özellikle; gerekli dokümanları temin edip kısmen yardımcı olduğunu (% 46), gerekli dokümanları temin etmelerine rağmen istekli yardımcı olmadığını (% 25) ve gerekli dokümanları temin edip gayet iyi yardımcı olduğunu (% 21) ifade etmişlerdir (Tablo 10).

Tablo 10. Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin hazırlanmasında öğretmen adaylarına yardım etme düzeylerine ilişkin adayların görüşleri

Gruplandırılmış Görüşler	f	%
Gerekli dokümanları temin ederek kısmen yardımcı oldu	13	46
Sadece gerekli dokümanları temin etti ve istekli olarak yardımcı olmadı	7	25
Gerekli dokümanları temin etti ve iyi bir düzeyde yardımcı oldu	6	21
Ödevler hakkında bilgisi olmadığı için yardımcı olamadı	1	4
Önce yardımcı olmaya çalışmasına rağmen daha sonra sıkılarak yardımını kesmeye başladı	1	4

23) Adaylar, öğretmenlik uygulamalarına yönelik sorunları hakkında uygulama öğretmenleriyle çoğunlukla, her konuda gayet iyi iletişim kurduklarını (% 50) belirtmişlerdir (Tablo 11).

Tablo 11. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle sorunları hakkında iletişim kurma düzeylerine ilişkin görüşleri

Gruplandırılmış Görüşler	f	%
Her konuda gayet iyi iletişim kuruldu	14	50
Sorunların dışındaki konularda genel olarak iletişim kuruldu	3	11
Sorunlarla ilgili kısmen olmasına karşın genelde iletişim kuruldu	3	11
Sorunlarla ilgili hiç konuşamamanın yanında, kısmen iletişim kuruldu	3	11
Uygulama öğretmenin ilgisizliği yüzünden kısmen iletişim kuruldu	2	7
İletişim kurulamadı	3	11

24) Uygulama öğretmenlerinin yeterlilik düzeylerine ilişkin ağırlıklı olarak öğretmen adaylarının; % 46'sı uygulama öğretmenin her yönüyle yeterli olduğunu, % 18'i öğrenci ile iletişim dışında yeterli olduğunu, % 11'i laboratuvar etkinlikleri yapmaması dışında yeterli olduğunu, % 11'i deneyim eksikliği nedeniyle yetersiz olduğunu belirtmektedirler (Tablo 12).

Tablo 12. Öğretmen adaylarına göre uygulama öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin değerlendirilmesi

Gruplandırılmış Görüşler	f	%
Her yönüyle yeterli	13	46
Öğrenci ile iletişim dışında yeterli	5	18
Laboratuvar etkinlikleri yapmaması dışında yeterli	3	11
Deneyim eksikliği nedeniyle yetersiz	3	11
Öğrenci ile iletişim, alan bilgisi, sınavların güvenilir ve geçerli olmamasından dolayı yetersiz	1	4
Zamanın kısıtlılığı sebebiyle konuları yüzeysel geçmesi dışında yeterli	1	4
Eğitim-öğretim tekniklerini kullanma konusunda adaya yardımcı olmadığından yetersiz	1	4
Mesleki sorunlardan bunaldığından isteksiz ders anlattığı için yetersiz	1	4

25) Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde kendilerini yeterli hissetme düzeyleri ile ilgili örneklemdaki öğretmen adaylarının; % 21'i kendilerini her yönden yeterli bulduğunu, % 21'i deneyim eksikliği dışında yeterli hissettiğini, % 11'i alan bilgisi eksikliği dışında yeterli bulduğunu, % 14'ü öğrenci seviyesine inme dışında yeterli bulduğunu, % 11'i öğrencilerin kendilerine öğretmen gözüyle bakmamaları yüzünden öğrenci ile etkili bir iletişim kuramama dışında yeterli bulduğunu, % 11'i sınıf hakimiyetini sağlama dışında yeterli hissettiklerini ifade etmektedirler (Tablo 13).

Tablo 13. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde kendilerini her yönden yeterli hissetme düzeyleri

Gruplandırılmış Görüşler	f	%
Her yönüyle yeterli	6	21
Alan bilgisi eksikliği dışında yeterli	3	11
Deneyim eksikliği dışında yeterli	6	21
Laboratuvar etkinlikleri dışında yeterli	2	7
Öğrenci seviyesine inme dışında yeterli	4	14
Tahtayı düzenli kullanma dışında yeterli	1	4
Öğrencilerin kendilerine öğretmen gözüyle bakmamaları yüzünden öğrenci ile etkili bir iletişim kuramama dışında yeterli	3	11
Sınıf hakimiyetini sağlama dışında yeterli	3	11

26) Öğretmenlik uygulamalarında mesleğe hazırlanmaya yönelik becerileri kazanma düzeylerine ilişkin örneklemdaki öğretmen adaylarının; % 36'sı (10 kişi) kısmen faydası olduğunu, % 25'i (7 kişi) çok büyük deneyimler kazandığını, % 14'ü (4 kişi) süreç kısıtlı olduğundan becerilerin kısmen kazanıldığını belirtmektedirler (Tablo 14).

Tablo 14. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında mesleğe hazırlanmaya yönelik becerileri kazanma düzeylerine ilişkin görüşleri

Gruplandırılmış Görüşler	f	%
Çok önemli deneyimler kazanıldığı	7	25
Kısmen faydası olduğu	10	36
Süreç kısıtlı olduğundan becerilerin kısmen kazanıldığı	4	14
Öğrenci başarısını arttırmak için velilerle iletişim kurabilme dışında çok beceri kazanıldığı	2	7
Uygulama sürecinin kopukluğu yüzünden kısmen faydası olduğu	2	7
Süreç yetersizliğinden öğrencilerle iletişim ve idari çalışmalarda eksiklikler dışında çok beceri kazanıldığı	1	4
Sürecin yetersizliği ve fakülte'deki derslerin devamlılığının olumsuz etkilerine rağmen, gerekli becerilerin kazanıldığı	1	4
Laboratuvar etkinliklerinden faydalanamama dışında, çok beceri kazanıldığı	1	4

27) Uygulama okulu idaresi tarafından adayların; % 57'si (16 kişi) iyi, % 25'i (7 kişi) ilgisiz, % 17'si (5 kişi) "yine mi öğretmen adayları geldi?" şeklinde bir yaklaşımla karşılandıklarını ifade etmişlerdir.

28) "Uygulamaya başlamadan önce uygulamanın gerçekleşme aşamalarını içeren bir kitapçığın olmasını ister miydiniz?" sorusuna adayların; % 86'sı (24 kişi) evet, % 14'ü (4 kişi) fark etmez yanıtını vermişlerdir.

29) Öğretmenlik uygulamaları dersinden öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik olarak adayların; % 18'i (5 kişi) yararlanabildiklerini, % 36'sı (10 kişi) yararlanamadıklarını, % 46'sı (13 kişi) yaklaşık olarak yararlandıkları yanıtını vermişlerdir.

30) Uygulama sırasında yapacakları etkinlikler hakkında adayların; % 71'i (20 kişi) meslek hayatına geçişte katkı sağladığına inandığından yararlı bulduğunu, % 14'ü (4 kişi) bazı etkinlikler gereksiz olduğundan daha çok deneyim kazandıranlar üzerinde yoğunlaşılması gerektiğini, % 43'ü (12 kişi) öğretmenlik uygulamaları süresince, fakülte'deki derslerin devamının, etkinliklerin beklenen düzeyde gerçekleştirilememesine neden olduğunu, % 29'u (9 kişi) etkinliklerin yapılış amacının yeterince bilinmediğini belirtmişlerdir.

31) Öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaştığı sorunlara ilişkin öğretmen adaylarının; % 39'u (10 kişi) sürecin yetersizliğini, % 31'i (8 kişi) uygulama okulunun olumsuz tutuma sahip olmasını, % 31'i (8 kişi) rehber öğretmenlerin sorumluluklarına karşı ilgisiz olmalarını % 31'i (8 kişi) fakülte'deki derslerin devam etmesini, % 23'ü

(6 kişi) uygulama öğretmenlerinin sorumluluklarına karşı duyarsız davranmalarını sorun olarak gördüklerini ifade etmişlerdir (Tablo 15).

Tablo 15. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştığı sorunlar

Karşılaşılan Sorun	f	%
Uygulama okulunun olumsuz tutumu	8	31
Uygulama öğretmenlerinin sorumluluklarına karşı duyarsız davranması	6	23
Rehber öğretmenin sorumluluklarına karşı ilgisizliği	8	31
Öğrencilerin derse olan ilgisizliği	2	8
Sürecin yetersizliği	10	39
Adaylara yeterince sorumluluk verilmemesi	3	12
Fakültedeki derslerin devamı	8	31
Fakültedeki alan eğitimi derslerinden yeterince faydalanamama	2	8
Fakülte-Okul İşbirliği' nin yetersizliği	5	19
Uygulama etkinliklerin az olması	2	8
Uygulama etkinliklerin çok olması	1	4

Görüldüğü gibi, araştırma kapsamında 28 öğretmen adayına uygulanan anket çalışmasında; adayların çoğunluğu öğretmenlik uygulamalarının öğretmen yetiştirmede büyük öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Diğer taraftan adayların yarısına yakını, öğretmenlik uygulamaları sürecinde Fakülte-Okul İşbirliği' nin gerçekleştirilme düzeyini kısmen yeterli, diğer yarısına yakını ise yetersiz bulmaktadırlar. Adayların yarıdan fazlası, görev ve sorumlulukları hakkında kısmen bilgilendirildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, bu süreçte kazanacakları davranışlara yönelik adayların yarıdan fazlası kısmen bilgilendirildiklerini ifade etmişlerdir. Uygulamaların alana sağladığı yararları, adayların yarıdan fazlası kısmen bildiğini belirtmişlerdir (Tablo 6). Bu durum adayların, uygulamaların önemine inanmalarına rağmen, ilgili taraflar arasındaki gerekli işbirliği kurulamadığından amaçlar hakkında bilgilendirilemediklerini göstermektedir.

Adayların yarıdan azı, uygulamalardaki eksikliklerin geleneksel bir şekilde devam ettiğini düşünmektedirler. Bu görüşe adayların dörtte biri kısmen, yarisından azı hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6). Bununla birlikte, adayların dörtte biri öğretmenlik uygulamalarında okul ortamını tanıma, ders dinlerken ve yürütürken yapılması gerekenler hakkında bilgi sahibi olarak ilk heyecanlarını giderme fırsatı elde ettikleri için uygulamaların gerekliliğine inandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, adayların yarısından azı fakültede öğrendikleri teorik bilgileri uygulama imkanı bulduklarından uygulamaların son

derece önemli olduğunu belirtmişlerdir. Adayların dörtte birine yakını mesleki yeterlilikleri tam olarak kazanamadıklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan yapılan ankette, fakültedeki alan ve alan eğitimi derslerinin adayları uygulama çalışmalarına hazırlama düzeyine yönelik, adayların dörtte biri alan bilgisinin çok az faydalı, beşte biri biraz faydalı, yarısından azı faydalı olmadığını belirtmişlerdir. Alan eğitimi bilgisi ile ilgili olarak ise, adayların yarısından çoğu faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Adayların çoğunluğu uygulama okulundaki mevcut fizik laboratuvar imkanlarının yeterliliğine karşın, bu imkanlardan faydalandırılmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 9). Adayların sadece yarısı, uygulama öğretmenleri ile öğretmenlik uygulamaları sürecinde her konuda iyi iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir. Diğer yarısı iletişim kurma konusunda çeşitli problemlerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 11). Adaylar, öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilen uygulama öğretmenlerinin yarıya yakınına yeterli, diğer yarısını ise kısmen yeterli düzeyde bulduklarını belirtmişlerdir (Tablo 12). Ayrıca, adayların yarısından azının, fakültede öğrendiklerini uygulama fırsatı elde ettikleri ve bu uygulamalardan beklenen ölçüde faydalanabildikleri görülmüştür. Diğer taraftan, adayların okulların fizik laboratuvarı imkanlarından yeterince faydalandırılmadıkları ortaya çıkmıştır.

Adayların yarıya yakını öğretmenlik uygulamaları dersinden kısmen, yarısından azı ise hiç yararlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, adaylar öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin amaçlarına yönelik yeterince bilgilendirilmemeleri ve sınırlı uygulamalar gerçekleştirmeleri dışında uygulamaların çok faydalı olduğunu düşünmektedirler. Bu durum, uygulama öğretim elemanlarının adayları öğretmenlik uygulamalarına yönelik olarak beklenen düzeyde bilgilendirmediğini göstermektedir.

3.2.2. Uygulama Öğretmenleri İle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında, Trabzon merkezindeki beş farklı uygulama okulunda öğretmenlik uygulamalarında görev alan yedi uygulama öğretmenini kapsayan, öğretmenlik uygulamaları ile ilgili yarı formal mülakatlar yürütülerek, en fazla üzerinde durulan konular belirlenmiştir. Yapılan mülakatlara ilişkin form Ek 4'te verilmektedir.

Uygulama öğretmenlerine yöneltilen sorulara alınan yanıtlar düzenlenerek; aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

1) Mülakat çalışmasına katılan uygulama öğretmenlerinin mesleki deneyimleri ve öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilme süreleri (yıl olarak) Tablo 16’da belirtilmektedir.

Tablo 16. Mülakat çalışmalarına katılan uygulama öğretmenlerinin mesleki deneyim süreleri

Uygulama öğretmeni kodu	Mesleki deneyim(yıl)	Öğr. uygul. görevlen. süresi (yıl)
B	17	10
D	24	22
I	18	11
K	16	8
L	22	16
N	27	20
P	20	10

2) Uygulama süresince uygulama okulu ile fakülte arasında kurulan iletişimi uygulama öğretmenleri kesinlikle yeterli görmemektedirler. Bunun yanında, iletişimin sağlanması için fakültenin sorumluluğunda, uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin birbirini tanıması, uygulama öğretim elemanının sadece ders gözlemlemeye gelmemesi, sık sık okulları gezip uygulama öğretmenin görüşlerini alması ve öğretmen adayının okuldaki durumunu takip etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

3) Uygulama öğretmenleri, öğretmenlik uygulamaları süresince öğretmen adaylarına öncelikli olarak kazandırmayı ve onlarda gözlemlemeyi planladıkları mesleki becerileri şu şekilde ifade etmektedirler;

1) Sınıfa hakim olabilme, 2) Derse ilgi çekebilme, 3) Tahtayı etkili kullanabilme, 4) Öğrenci ile olumlu ilişki kurabilme, 5) Farklı öğrenci grupları için farklı yöntemler kullanabilme, 6) Dersi planlı ve düzenli bir şekilde yürütebilme, 7) Eğitim teknolojisi kullanabilme, 8) Milli eğitim mevzuatını ve yönetmelikleri bilme

4) Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının küçük eksikliklerini zamanla düzeltilebileceklerini düşünerek, planladıkları becerileri yeterince kazandırabildiklerine inandıklarını ifade etmektedirler. Kendi çabalarının yanında, öğretmen adaylarının

öğretmenlik uygulamalarına karşı olan tutum ve davranışlarının da, bu konuda etkili olduğunu ve adayların yaklaşım farklılıkları gösterdiğini düşünmektedirler. Uygulamalarda daha kalıcı becerileri kazandırmak için, sürenin artırılması, süreklilik sağlanması, Fakülte-Okul İşbirliği'nde özellikle uygulama öğretmeni ve rehber öğretmen diyalogunun sağlanması gerektiğini ve öğretmen adaylarının fakültedeki derslerinin getirdiği zorlukların giderilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

5) Uygulama öğretmenleri gözlemleri sonucu, öğretmen adaylarının uygulama başlangıcı ile uygulama sonu arasında kazandığı davranış değişiklikleri için, adayların kendilerine güvenlerinin artarak, üzerlerindeki öğrencilik psikolojisini attıklarını, okullara aşinalık kazandıklarını ve hangi davranışlarını geliştirmeleri gerektiğini yaşayarak öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

6) Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının uygulama süresince okulda düzenlenen etkinliklere katılarak görev almaları, diğer öğretmenlerle diyalog içinde olmaları, ders içi ve ders dışı etkinlikleri izlemeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca onlar, adayların kendilerini öğretmen olarak görerek, beklenen davranışları sergilemeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

7) Uygulama öğretmenleri, adayların uygulama sürecindeki en büyük eksikliklerinin deneyimsizlik olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, uygulama öğretmenleri adayların başlangıçta heyecanlarını yenemediklerini, sınıfta öğrenciyi nasıl etkileyip, iletişim kurulabileceğini bilemediklerini belirtmelerinin yanında, öğretmenliği sadece ders anlatmak olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Uygulama öğretmenleri adayların olumlu taraflarını; daha çok bilgi ve mesleki beceri yönünden yeterli olmaları, görev alma ve yapmaya istekli olmaları, heyecanlı, samimi ve duyarlı olmaları şeklinde ifade etmişlerdir.

8) Öğretmenlik uygulamalarının gerçekleştirilmesi aşamasında karşılaşılan problemlerle ilgili uygulama öğretmenleri, öğretmenlik uygulamalarına gönderilen adayların belirli günlerde değil, uygulama öğretmenin programına göre düzenlenen günlerde gönderilmesi gerektiğini, aksi halde hafta içerisinde bir gün adayın diğer gün de uygulama öğretmenin derse girmesinin konu bütünlüğünü bozduğunu ifade etmişlerdir. Uygulama öğretmenleri, ciddi ve samimi olmayan adayların her türlü problemlere yol açabildiğini, bu tip adaylara bir şeyler kazandırılmadığını belirtmişlerdir.

Uygulama öğretmenleri, uygulamada anlatılan konularla fakülte'deki konular arasında olan aşırı kopukluk yüzünden, adayın konuyu basite indirgeyemediğini belirterek, fakülte'de bu yönde çalışmaların yapılmasının dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca uygulama öğretmenleri, öğretmenlik uygulamaları sürecinde fakülte'deki derslerinin devam etmesinin adayların motivasyonlarını bozduğunu ifade etmişlerdir.

9) Öğretmenlik uygulamalarının daha etkili gerçekleşmesi için uygulama öğretmenlerine düşen görevlere yönelik uygulama öğretmenleri, yönerge ile belirlenen görevlerinin dikkate alınarak yerine getirilmesi ile, daha verimli çalışmaların yürütülebileceğini ifade etmişlerdir. Uygulama öğretmenleri, uygulama öğretmenin örnek bir kişiliğe sahip olarak öğrenciyi tanıma, sınıf hakimiyeti, öğrenci ile iletişim kurma konularında öğretmen adayına yardımcı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan, uygulama öğretmenin adaya, ders içi etkinliklerde olduğu gibi ders dışı etkinliklerle de yardımcı olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

10) Öğretmenlik uygulamalarına yönelik bilgilenme düzeylerine ilişkin uygulama öğretmenleri, herhangi bir seminere katılmadıklarını fakat, seminerlerin gerekliliğine inandıklarını belirtmişlerdir. Uygulama öğretmenleri, öğretmenlik uygulamalarına yönelik bilgilerin daha çok yaşanarak öğrenildiği için, geleneksel bir uygulama öğretmeni tipi çizildiğini ve daha çok deneyimlerle işlerin yürütüldüğünü ifade etmişlerdir.

11) Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği rol ve davranışları kazanmaları, samimi, çalışkan ve istekli olmalarını, öğrencileri sevmeye kendilerini mecbur hissetmeleri gerektiğini önermektedirler. Ayrıca, uygulama öğretmenleri; adaylara, uygulama öğretmenin çok iyi gözlemleyerek kendilerine bir öğretmen profili oluşturma çabasında olmaları gerektiğini önermektedirler.

Görüldüğü gibi, uygulama öğretmenleri Fakülte-Okul İşbirliği' nin yeterli düzeyde yürütülmediğini ifade etmektedirler. Bununla birlikte onlar, adayların belirli eksikliklerini zaman içerisinde giderecekleri düşüncesi ile, hedeflenen davranışları kazandıklarını belirtmektedirler. Uygulama öğretmenleri ayrıca, adayların uygulama çalışmaları süresince kendilerine güvenlerinin arttığını, öğrencilik psikolojisinden kurtulduklarını, okula uyum sağladıklarını, geliştirmeleri gereken becerileri yaşayarak öğrendiklerini düşünmektedirler. Diğer taraftan onlar, adayların uygulama süresince yürütmeleri gereken okul etkinliklerini izlemeleri ve bu etkinliklerde görev almaları, öğretmenlerle iletişim kurarak öğretmen

davranışlarını sergilemeleri gerektiğini vurgulamaktadırlar. Uygulama öğretmenleri, adayların öğretmenlik uygulamalarında özellikle deneyim konusunda sorun yaşadıklarını belirtmektedirler. Onlar ayrıca, adayların uygulama günlerinin öğretmenin ders programına göre düzenlenmesi gerektiğini dile getirmektedirler. Bu durum, öğretmenlik uygulamaları süreci boyunca ilgili taraflar arasındaki yetersiz işbirliğinin, adayların gerekli mesleki becerileri istenen ölçüde kazanamamalarına neden olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, eksik kalan becerilerin adaylar tarafından zamanla kazanılmasının beklenildiği düşünülmektedir.

Uygulama öğretmenleri, adayların ders yürütme etkinliğinde konuyu basite indirgeyememelerinin, fakültede öğrenilenlerle uygulamada anlatılan konuların ilişkisiz olmasından kaynaklandığını belirtmektedirler. Ayrıca onlar, öğretmenlik uygulamaları sürecinde fakültedeki derslerinin devamının, adayların uygulama çalışmalarına olan motivasyonlarını bozduğunu ifade etmektedirler. Uygulama öğretmenleri, uygulama çalışmalarından beklenen verimin elde edilebilmesinin öğretmenlik uygulaması yönergesinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi ile sağlanabileceğini düşünmektedirler. Onlar ayrıca, öğretmenlik uygulamalarına yönelik bilgi birikimlerini genel olarak yaşayarak öğrendiklerini, bu konuda herhangi bir seminere katılmadıklarını vurgulamaktadırlar. Onlar adaylara, öğretmenlik uygulamaları çalışmaları süresince öğretmenlerini dikkatli bir şekilde gözlemleyerek, kendi öğretmen profillerini oluşturmaları gerektiğini önermektedirler. Bu durum, öğretmenlik uygulamalarından beklenen verimin alınamamasında, fakültedeki derslerle uygulama okulunda anlatılan konuların ilişkisiz olmasının, bu süreçte adayların fakültedeki derslerinin devam etmesinin ve uygulama öğretmenlerinin adaylara rehberlik yapma konusunda herhangi bir eğitim almadan görevlendirilmelerinin önemli etkileri olduğunu göstermektedir.

3.2.3. Uygulama Öğretim Elemanları İle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi'nde öğretmenlik uygulamalarında görev alan dört uygulama öğretim elemanının, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'nin uygulama düzeyi hakkındaki görüşleri, informal mülakatlarla belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan mülakatlara ilişkin form Ek 5'te verilmektedir. Bu form

kullanılarak yapılan mülakatlardan elde edilen veriler, ortak görüşler doğrultusunda irdelenerek aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

1) Mülakatlara katılan uygulama öğretim elemanlarının mesleki deneyimleri ve öğretmenlik uygulamaları dersini yürütme süreleri yıl olarak Tablo 17’de belirtilmiştir.

Tablo 17. Uygulama öğretim elemanlarının mesleki deneyimleri

Uyg. öğr. el. kodu	Mesleki deneyimi (yıl)	Öğr.uyg. dersini yürütme süresi (yıl)
A	25	22
B	13	8
C	13	8
D	8	3

2) Uygulama öğretim elemanları, uygulama okulu ile fakülte arasında kurulan iletişimi ve bu iletişimin yeterlilik seviyesini değerlendirerek, uygulama koordinatörü ve uygulama öğretim elemanlarının, uygulama okulu koordinatörü ile biraraya gelerek planlar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Onlar, fakülte ve uygulama okulu arasındaki işbirliğinin, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli ile yayınlanan yönergede belirtilen yapılmaya göre yürütülmeye çalışıldığını belirtmişlerdir. Uygulama öğretim elemanları ayrıca, yönergenin uygulanmasına yeni başlandığından, belli problemlerle karşılaştığını, özellikle öğretmen adayı sayısının fazla olması ve fakülteye yakın uygulama okulu sayısının az olması nedeniyle adayların uygulama okullarında yığılma oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Çözüm olarak öğretmen adaylarının iki kısım halinde uygulamalara alındığını belirtilmişlerdir. Diğer taraftan uygulama öğretim elemanları tarafından, MEB ile YÖK arasında imzalanarak yürürlüğe konulan bir protokol kapsamında hazırlanan yönergenin, uygulanabilirliği yüksek olmasına rağmen, tam olarak anlaşılamaması, öğretmenlere ulaşmasında sorunların yaşanması ve bazı maddelerin istenildiği şekilde uygulanamaması sonucu Fakülte-Okul İşbirliği Modeli’nin beklenen düzeyde yürütülemediği belirtilmektedir. Onlar ayrıca, uygulama etkinliklerinin amaçlanan nitelikte yürütülebilmesi için, öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında adaylara ödevler verildiğini ifade etmişlerdir. Onlar verilen bu ödevler aracılığı ile uygulama öğretmenlerini uygulama çalışmalarının amaçları doğrultusunda yönlendirildiklerini dile getirmektedirler.

Bununla birlikte uygulama ğretim elemanları, uygulama ğretmenlerinin adayların hazırlayacakları ödevlere yapacakları katkı ile adayları yetiştirmelerini sağlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

3) Uygulama ğretim elemanları, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi ile ilgili fakültenin uygulamalarına ilişkin ğretmen adayları tarafından belirtilen en çok karşılaşılan sorunları; ğretmen adayına karşı ilgi ve işteğin olmaması, müdür ya da okul koordinatörünün sorumluluğunu tam bir görev bilinci ile yapmaması ve uygulama okulundaki ders programıyla fakültedeki ders programının uymaması şeklinde sıralamışlardır. Bununla birlikte, belirtilen problemlerin “Tezsiz Yüksek Lisans” programıyla tamamen giderilmesinin amaçlandığını belirtmişlerdir. Uygulama ğretim elemanları ayrıca, uygulama ğretmenlerinin neyi, nasıl, niçin yapacağını istenen düzeyde bilmediklerini ifade etmişlerdir.

4) ğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi süresince, uygulama öğretmenleri tarafından, fakültenin uygulamalarına yönelik gelen şikayetler için, uygulama ğretim elemanları; uygulama ğretmenlerinin, ekstra görev aldıkları için çalışmalarının karşılıklarının verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Uygulama ğretim elemanları; ğretmen adaylarının fakültedeki derslerini gerekçe göstererek, uygulama etkinliklerini aksatmalarını ve ilgisiz davranmalarını en önemli problem olarak ifade etmişlerdir.

5) “ğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik bir kitapçık hazırlamayı düşündünüz m, veya böyle bir çalışmanız var mı?” sorusuna, uygulama ğretim elemanları bu konuda Fakülte-Okul İşbirliği kitapçığının geliştirildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, uygulama ğretim elemanlarınca; ğretmen adayı ve uygulama öğretmeninin görev ve sorumluluklarını irdeleyen lisansüstü araştırmalar yaptırıldığı ifade edilerek, mevcut eksikliklerin genel olarak “ğretmenlik Uygulamaları” dersi ile kapatılmaya çalışıldığı açıklanmıştır. Ancak, uygulama ğretim elemanlarının bu derse gereken ilgiyi göstermediğinden, o grubun adaylarının bilgilenme açısından sorun yaşayabildiği ifade edilmiştir.

6) Uygulama ğretim elemanları, fakültede ğretmen adaylarına yönelik öğretmenlik uygulamaları hakkında panel, konferans, seminer şeklindeki çalışmaların daha çok bölümdeki, öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında verilmeye çalışıldığı, fakat daha genel bir kapsamla diğer bölümlerin de katılmasıyla geniş, kaynaştırmacı ve ortak

problemlerin çözülmesine yönelik bir çalışmanın yapılabileceğini belirtmişlerdir. Ancak, şu ana kadar geniş kapsamlı genel bir panel veya konferansın verilmediğini ifade etmişlerdir.

7) Uygulama öğretim elemanları deneyimlerine dayanarak, öğretmenlik uygulamalarının, zaman olarak bir ve iki dönem olması gerektiği gibi ifadeler kullanmalarının yanında, yeni yapılanma ile sorunun büyük ölçüde çözüleceği düşüncesine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlik uygulamaları sırasında alan derslerinin de verilmesi hakkında, uygulama öğretim elemanları, öğretmenlik uygulamalarının haftanın beş günü, bir dönem boyunca sürekli olması gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir.

8) Uygulama öğretim elemanları, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli' ne göre fakülte uygulama koordinatörü, uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörünün biraraya gelerek öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yönelik planlamalar yaptığını belirtmişlerdir. Onlar ayrıca, uygulama öğretmeni ile dönem başında planlı bir çalışma yapılmadığını, informal olarak biraraya gelindiğinde, lisansüstü araştırmalar yürütülürken ve öğretmen adaylarının gözlemlenmesi esnasında yapılan görüş alışverişlerinin de yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Uygulama öğretim elemanları, bu iletişim yetersizliğinin uygulama okulu koordinatörlerinin, problemlerden tam olarak haberdar olamaması sonucunu doğurduğunu düşünmektedirler.

9) Öğretmen adayları, yaptıkları gözlemlerde öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde uygulama öğretmenlerinin % 60'ını yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu ifadeye ilişkin uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenlerinin yetersizliklerini giderici bilgilendirilmelere yönelik seminer ve panellerin düzenlenebileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, uygulama öğretim elemanları en büyük problemin bilginin var olmasına karşın ulaşılmaması olduğunu, en önemli tarafın da istekli bir şekilde kendini bu işe vermek olduğunu ifade etmişlerdir.

Görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanları öğretmenlik uygulamalarının hazırlanan yönerge kapsamında yürütülmeye çalışıldığını belirtmektedirler. Ancak, onlar bu yönergeye ilişkin uygulama sürecinin başlangıcında olduğundan, belli problemlerle karşılaşıldığını ifade etmektedirler. Bunun yanında onlar, bu çalışmaların yürütülmesi sürecinde ortaya çıkan en belirgin problemin, adaylara karşı ilgisizlik ve uygulama öğretmenin ders programı ile uygulama günlerinin uyuşmaması olduğunu dile

getirmektedirler. Bu bağlamda, uygulama öğretim elemanları tarafından, adayların fakültedeki derslerinin takibini gerekçe göstererek uygulama etkinliklerini planlanan nitelikte yürütmemeleri ve ilgisiz davranmaları en önemli sorun olarak görülmektedir. Diğer taraftan onlar, uygulama çalışmalarının yürütülmesine yönelik olarak Fakülte-Okul İşbirliği kılavuzunun geliştirildiğini ifade etmektedirler. Ayrıca, adayların bilgilendirilmelerinin öğretmenlik uygulamaları derslerinde yapıldığı belirtilmektedir. Bununla birlikte uygulama öğretim elemanları, Fakülte-Okul İşbirliği yetersizliğinin uygulama okulu koordinatörlerinin yaşanan sorunlardan tamamı ile bilgi sahibi olmamalarından kaynaklandığını dile getirmektedirler. Bunların dışında onlar, uygulama öğretmenlerinin yetersizliklerinin seminer ve panellerle giderilebileceğini açıklamaktadırlar. Belirtilen durumlardan, Fakülte-Okul İşbirliği ile öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine henüz yeni başlanıldığından, bazı problemlerle karşılaşıldığı söylenebilir. Ayrıca, adaya karşı ilgisiz tutum ve adayın uygulama günleri ile uygulama öğretmenin ders programının uyuşmaması ve fakültedeki derslerin devam etmesinin, uygulama etkinliklerinin planlanan nitelikte yürütülmesini olumsuz etkileyen faktörlerin başında yer aldığı ifade edilebilir.

3.3. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarından Beklenti ve Kazanımlarının Karşılaştırılmasına, Karşılaşılan Problemlere ve Sunulan Önerilere İlişkin Bulgular

Bu bölümdeki veriler dört başlık altında ele alınmaktadır.

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarından beklenti ve kazanımlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular,
2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi sürecinde karşılaştıkları problemler,
3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşüne yönelik değerlendirmelerine ilişkin bulgular,
4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik önerilerine ilişkin bulgular.

1998-99 eğitim-öğretim güz yarısında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı öğrencilerinden, öğretmenlik uygulamalarına katılan 32 öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri ile incelenmiştir.

3.3.1. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarından Beklenti ve Kazanımlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlik uygulamaları sürecinde yürütülen uygulama etkinliklerinin, adayların beklentilerine dayalı olarak uygulanma düzeyini belirlemek amacı ile öğretmenlik uygulamaları ödevleri incelenmiştir. Öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında dönem başında öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulamaları süreci boyunca aşağıda konuları belirtilen ödevleri hazırlamaları istenmiştir. Bu ödev konuları şunlardır;

- 1) Uygulama okulunda, uygulama öğretmeni rehberliğinde yürütülecek etkinlikler ve geliştirilecek hedef davranışlar,
- 2) Uygulama okulunun yönetimi ve akademik yapısı,
- 3) Yıllık fizik ders planı örneği hazırlama,
- 4) Günlük fizik ders planı örneği (3 farklı konuya yönelik),
- 5) Yazılı sınav sorusu ve cevap anahtarı örnekleri (3'er adet),
- 6) Sınav sorularının Bloom Taksonomisi' ne göre seviyelendirilmesi,
- 7) Örnek ödev konuları ve ödevlerin kazandırdıkları,
- 8) Zümre toplantılarının dokümanlarından örnekler, içerik ve uygulama yönünden eleştirel değerlendirilmeleri,
- 9) Öğretmenlik uygulamaları sürecine ait tutulan günlükler,
- 10) Öğretmenlik uygulamaları sürecinden;
 - a) Uygulamalar öncesi beklentileri,
 - b) Uygulama sonrası kazandırdıkları,
 - c) Uygulama sürecinde karşılaştığı problemler,
 - d) Uygulamaların daha nitelikli yürütülmesine yönelik değerlendirme ve önerilerinin yazılı olarak belirtilmesi.

Belirtilen ders kapsamında, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarından beklentilerine ve uygulama sonrası kazanımlarına ilişkin hazırlanan onuncu ödevin doküman analiziyle, elde edilen veriler karşılaştırmalı şekilde, frekans ve yüzdelikler halinde Tablo 18'deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 18. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarından beklenti ve kazanımları
(f_1^* ifade edilen beklenti sıklığı, f_2^* ifade edilen kazanım sıklığı, f_1^{**} beklenti yüzdesi, f_2^{**} kazanım yüzdesi)

	Öğretmen adayı beklentisi ve kazanımı (N= 32)	f_1^*	f_2^*	f_1^{**}	f_2^{**}
Uygulama	Öğretmenliğe alışma	24	14	0,75	0,44
	Sınav kağıtlarını değerlendirme	16	6	0,50	0,19
	Sınıf seviyesine göre sınav sorusu ve cevap anahtarı hazırlama becerisini geliştirme	15	3	0,47	0,09
	Öğrenciler karşısındaki heyecanını yenebilme	5	-	0,16	-
	Öğrencilerle iletişimde deneyim sahibi olma	32	20	1,00	0,63
	Etkili ders anlatma becerisi geliştirme	32	20	1,00	0,63
	Sınav gözetmenliği yaparak sınıf kontrolünü sağlayabilme becerisi geliştirme	7	8	0,22	0,25
	Öğretim programına göre konuları takip edebilme becerisini geliştirme	3	-	0,09	-
	Konuya göre ders materyallerinin kullanımında deneyim sahibi olma	6	-	0,19	-
	Farklı öğrenme-öğretme tekniklerini uygulayabilme becerisini geliştirme	10	5	0,31	0,16
	Öğrenci sorularına cevap verebilme becerisini geliştirme	5	10	0,16	0,31
	Etkili bir ders planı hazırlayabilme becerisini geliştirme	14	14	0,44	0,44
	Öğrencilere sınıf öğretmeni olarak rehberlik yapma becerisi geliştirme	9	-	0,28	-
	Ders için gerekli araç gereçleri etkili bir şekilde kullanabilme	4	-	0,13	-
	Nöbet tutma çalışmalarına katılarak deneyim kazanma	7	7	0,22	0,22
	Laboratuvar çalışması yürütme becerisini geliştirme	23	7	0,72	0,22
	Gösteri deneyi yapma becerisi geliştirme	-	2	-	0,06
	Öğrencileri derse motive etme becerisi geliştirme	-	12	-	0,38
	Olaylara öğrenci gözüyle bakmak yerine öğretmen gözüyle bakabilme becerisi geliştirme	-	4	-	0,13
	Konu ile ilgili sorularla pekiştirme sağlama becerisi geliştirme	-	5	-	0,16
	Her yönden gerek ders içi gerek ders dışı anlayışlı bir uygulama öğretmenliğiyle etkinlikleri yürütebilme	12	-	0,38	-
	Uygulamaya yönelik beklenti veya kazanım ifadesi sıklıkları toplamı	224	137	-	-
Gözlem	Ders dinlerken öğretim etkinliklerinin yürütülüşünü gözlemlene	21	18	0,66	0,56
	Fizik eğitiminde bilgisayarın (teknolojinin) etkili kullanımını gözlemlene	7	5	0,22	0,16
	Sınıf hakimiyetinin sağlanmasını gözlemlene	16	14	0,50	0,44
	Öğrencilerin başarı seviyelerinin tespit edilerek yönlendirilmelerini gözlemlene	5	6	0,16	0,19
	Okulda yaşanan ilişkileri gözlemlene (öğretmen-idareci, öğretmen-öğretmen, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli)	17	4	0,53	0,13
	Gözlem yapmaya dönük beklenti ve kazanım ifadesi sıklıkları toplamı	66	47	-	-
Bilgilenme	Okulun uygulama öğretmeni tarafından tanıtılması	12	-	0,38	-
	Okulun not sistemine göre öğrencilerin değerlendirilmesi hakkında bilgilenme	4	-	0,13	-
	Disiplin kurulunun işleyişi hakkında bilgi sahibi olma	2	-	0,06	-
	Diğer öğretmenlerle tanışarak deneyimlerinden faydalanabilme	7	-	0,22	-
	Zümre kararlarının alınış şekli hakkında bilgi sahibi olma	-	5	-	0,16
	Öğrencilere sözlü notu verilmesi hakkında bilgilenme	3	-	0,09	-
	Ödüllendirme ve cezalandırmanın uygulanış tarzı hakkında bilgi sahibi olma	2	4	0,06	0,13
	Yıllık plan yapılış hakkında bilgi sahibi olma	5	15	0,16	0,47
	Yıllık ödevlerin verilmiş, yürütülüş ve değerlendirilmesi hakkında bilgilenme	9	7	0,28	0,22
	Okulun idari yönetimi hakkında bilgi sahibi olma	13	-	0,41	-
	Okul-aile birliği toplantılarının içeriği hakkında bilgilenme	3	-	0,09	-
	Eğitsel kol faaliyetlerinin yürütülüşü hakkında bilgilenme	6	-	0,19	-
	Mesleğin görev ve sorumlulukları hakkında bilgilenme	11	19	0,34	0,59

Tablo 18'in devamı

Bilg.	Ders anlatmadan önce yapılması gereken hazırlıklar hakkında bilgi sahibi olma	15	4	0,47	0,13
	Bilgilenmeye dönük beklenti ve kazanım ifadesi sıklıkları toplamı	92	55	-	-

Tablo 18'de öğretmenlik uygulamaları ile ilgili adayların beklenti ve kazanımlarının; uygulama, gözlem ve bilgilenme aşamalarında sınıflandırıldığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu süreçte, özellikle kendilerinin uygulama yapma yoluyla davranışlar kazanma beklentisi içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bu aşamayı, bilgilenme ve gözlem yoluyla geliştireceği davranış beklentileri izlemektedir. Kazanıldığı düşünülen davranışların ifade edilme sıklığı, genel olarak beklentisi ifade edilen davranışların sıklığının, yarıdan fazlasını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, beklenti şeklinde ifade edilen davranışlardan bazılarının kazanılmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının uygulamaya dönük beklenti ve kazanım ifadelerinin ağırlıklı olarak; öğrencilerle iletişimde deneyim sahibi olma (%100-63), etkili ders yürütme becerisi kazanma (%100-63), öğretmenliğe alışma (%75-44), laboratuvar çalışması yürütme (% 72-22) şeklinde olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının beklenti ve kazanımları bilgilenme aşamasında; ders anlatmadan önce yapılması gereken hazırlıklar (% 47-13) ve okulun idari yönetimi hakkında bilgi sahibi olma (%41-) şeklinde belirtilmiştir. Gözlem sürecine ilişkin olarak, öğretmen adaylarının beklenti ve kazanım ifadelerinin; ders dinlerken öğretim etkinliklerinin yürütülüşünü (% 66-56), okulda yaşanan ilişkileri (% 53-13) ve sınıf hakimiyetinin sağlanmasını gözlemleme (% 50-44) konularında yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Elde edilen bu bulgulardan adayların, öğrencilerle iletişim kurma, ders yürütme ve laboratuvar çalışması yürütme etkinliklerini beklenen nitelikte yürütemediklerinden öğretmenliğe alışamadıkları ifade edilebilir.

3.3.2. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarının Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Bulgular

Adayların öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaştığı problemler öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Doküman analizi sonucu, elde edilen veriler frekans ve yüzdelik şeklinde Tablo 19'daki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 19. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaştıkları problemler (f*:ifade edilme sıklığı, f **:sıklık yüzdesi)

	Karşılaşılan problem (N= 32)	f*	f**
Uygulama Öğretmeni	Uygulama öğretmenin adayına karşı ilgisiz tavrının aday olumsuz etkilemesi	5	0,16
	Uygulama öğretmenlerinde gözlemlenen formasyon eksikliği	8	0,25
	Uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarına karşı duyarsız davranması	7	0,22
	Öğretmen adayının kendini geliştirmede uygulama öğretmenin istenen gerekli materyalin teminine duyarsız davranması	7	0,22
	Sınıf yönetiminde dikkat edilecek noktalar hakkında bilgilendirilme yapılmaması	6	0,19
	Mesleğini sevmeyen öğretmenlerin adayları olumsuz etkilemesi	6	0,19
	Yazılı sınav sorusu hazırlama becerisi geliştirilememesi	14	0,44
	Eğitsel kol ve rehberlik çalışmalarının amaç ve işleyiş biçimi, uygulamaları hakkında bilgilenememe	7	0,22
	Cevap anahtarı hazırlayarak öğrencilerin sınav kağıtlarını değerlendirme imkanı bulunamaması	8	0,25
	Öğrencilere ödev veya soru vererek seviyelerini ölçme imkanı sağlanmaması	5	0,16
	Uygulama öğretmeni ile ilgili ifadelerin sıklıkları toplamı	73	-
Uygulama Okulu	Uygulama öğretmenin ders saatleri az olduğundan, sadece bir sınıfa gitmesi verimin düşmesine neden olması	6	0,19
	Düzenli bir lab. ortamı olmadığından lab. çalışması yürütme becerisi geliştirilememesi	16	0,50
	İdari işlerin nasıl yürütüldüğünün detaylı olarak öğrenilememesi	15	0,47
	Okul yönetiminin adaylara öğretmen gibi davranmaması	9	0,28
	Anlatılmakta olan dersle ilgili ÖSS' de soru çıkmayacak oluşu, öğrencilerin dersi dinlememelerine dolayısıyla adayın beklenen davranışları gerçekleştirememesine neden olması	10	0,31
	Kayıt işlemleri ve sınıf geçme kalma durumları hakkında bilgilendirme yapılmaması	8	0,25
	Disiplin kurulunun işleyiş biçimi ve oluşturuluş şekli hakkında bilgi verilmemesi	6	0,19
	Uygulama okulu ile ilgili ifadelerin sıklıkları toplamı	70	-
Fakülte	Yıllık ödev konuları dönem başında verilerek dönem sonunda istendiğinden uygulama sürecinde değerlendirme fırsatı bulunamaması	14	0,44
	Anlatılan dersler arasında uygulama günlerinden kaynaklanan kesintilerin önceki dersin tekrarına yönelik etkinliklerin gerçekleştirilememesine neden olması	7	0,22
	Bazı formasyon bilgilerinin zaman yetersizliği yüzünden uygulama imkanı bulunamaması	6	0,19
	Öğrencileri tanımaya uygulama süresinin yetersiz kalması	14	0,44
	Uygulama öğretim elemanı tarafından devamlı denetleme gerekirken ders yoğunluğundan dolayı gerçekleştirilememesi	12	0,38
	Zaman kısıtlılığı nedeniyle ders işleniş sırasındaki uygulanacak değişik öğretim yöntemlerini uygulayamama	7	0,22
	Fakülte ile ilgili ifadelerin sıklıkları toplamı	60	-

Tablo 19'da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaştığı problemler; uygulama öğretmeni, uygulama okulu ve fakülte başlıkları altında gruplandırılmıştır. Öğretmen adaylarının karşılaştığı problemlerin, çoğunlukla uygulama okulu ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu problem grubunu,

uygulama öğretmeni ve fakülte ile ilgili olanlar izlemektedir. Düzenli bir laboratuvar ortamı olmadığından, laboratuvar çalışması yürütme becerisinin geliştirilememesi (% 50) ve idari işlerin nasıl yürütüldüğünün öğrenilememesi (% 47), uygulama okulu ile ilgili adayların çoğunluğu tarafından ifade edilen problemler arasında yer almaktadır. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmene ilişkin ifade ettikleri en belirgin problemin, yazılı sınav sorusu hazırlama becerisinin geliştirilememesi (% 44) olduğu görülmektedir. Ayrıca, öğretmen adayları tarafından fakülte ile ilgili problemler, özellikle yıllık ödev konularının dönem başında verilerek dönem sonunda istendiğinden uygulama süresince değerlendirme fırsatının elde edilememesi (% 44), uygulama süresinin öğrencileri tanımaya yetersiz kalması (% 44) ve uygulama öğretim elemanı tarafından sürekli denetlenme gerekirken ders yoğunluğundan gerçekleştirilememesi (% 38) şeklinde ifade edilmiştir. Buradan, öğretmenlik uygulamaları sürecinde; laboratuvar çalışması yürütme, idari çalışmalar hakkında bilgilenme, yazılı sınav sorusu hazırlama ve dönem ödevi verme etkinliklerinin beklenen düzeyde yürütülemediği ve sürecin yetersizliğinden öğrenci ile iletişimde istenen etkileşimin oluşturulamadığı karşılaşılan önemli problemler arasında sıralanabilir.

3.3.3. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamaları Dersinin Yürütülüşüne Yönelik Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşüne yönelik değerlendirmelerini belirlemek için, bu ders kapsamında hazırlanan öğretmenlik uygulamaları ödevleri incelenmiştir. Bu incelemeden elde edilen veriler, frekans ve yüzdeler halinde Tablo 20'deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 20. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşüne yönelik değerlendirmeleri

Problem	Değerlendirme
	Öğretmenlik uygulamaları ile ilgili anlaşılmayan noktalara ve olumsuzluklara yeterince açıklık getirilememesi
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin amaçlarının tam olarak açıklanmadığından dolayı, ödevlerle ilgili yöneltilen sorulara tatmin edici açıklamalar kazandırılmaması (hangi ödevden ne kazanmanın beklendiği ve niçin yapıldığı)
	Uygulama grupları arasında tutarlı bir değerlendirmenin olmaması
	Öğretmenlik uygulamaları dersinin bazı şartlar ve mevcut imkanlar dahilinde sınırlı uygulamalar gerçekleştirildiği için yeterli olmaması

Tablo 20'nin devamı

Katkı Sağlama	Öğretmenlik uygulamaları dersinin verilen ödevler vasıtasıyla dikkat edilmesi gerekenlerin bildirilerek, yönlendirmelerin yapılmasını sağlaması açısından faydalı olması
	Öğretmenlik uygulamaları derslerinde, adayların görüşleri alınarak bilgilendirilmelerinin, mesleki becerilerin kazanılmasında olumlu katkılarda bulunması
	Uygulama öğretmenlerinin adaylara kazandırmayı amaçladığı davranışların öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri vasıtasıyla gerçekleştirilmesi
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri vasıtasıyla mesleki bilincin oluşmasına katkı yapılarak, gelişim basamakları arasındaki geçiş hakkında bilgi sahibi olunmasının sağlanması
	Adayların kontrol edildiği bilinci oluşturularak sorumluluğunu algılamasının sağlanması
	Öğretmenlik uygulamaları dersinin; öğretmenlik mesleğini tanıma, toplum içindeki rolü, uygulama öğretmeninden yararlanma yaklaşımı, idari personel ve öğretmenler arası iletişim düzeyi konularında bilinçlenmeyi sağlaması
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin etkin şekilde hazırlanması sayesinde, mesleğe başlandığında karşılaşılabilecek sorunların telafi edilebileceğinin hissedilmesi
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ve ödevleri vasıtasıyla, öğrenme ve öğrenilenlerin öğretilmesinden büyük bir zevk alır hale gelinmesi
	Öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında, uygulama etkinlikleri belirtilerek, karşılaşılan problemlerin çözümlenmeye çalışılması
	Öğretmenlik uygulamaları dersinin, öğretmenlik uygulamalarının planlı ve programlı yürütülmesini sağlaması
Öneri	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, eksiklikleri giderici nitelikte planlanacak yeni etkinliklerle, hedeflenen düzeye ulaşılması sağlanabilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde sadece ödevler tartışılmamalı, aynı zamanda verilebilecek ödev kapsamında uygulama öğretmenin eleştirisinin yapılarak sınıf ortamında irdelenmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersi, etkinliklerin yapılış şeklinin irdelenmesi yanında, tartışmalı ve soru-cevap şeklinde yürütülmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin dönem sonunda teslimi istendiğinde, gereken önem verilmediğinden, belirli zamanlarda teslim edilmelerinin istenmesi ile, daha faydalı olunabileceği dikkate alınmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, uygulamaya gitmeden önce karşılaşılabilecek sorunlar karşısında yapılması gerekenler tartışılmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, verilen ödevlerin yapılış şekline yönelik neyin nasıl yapılması gerektiği hakkında çok etkili rehberlik yapılmalı
	Öğretmenlik uygulamalarının önemine inanan ve yardımcı olma çabasında olan öğretim elemanlarına öğretmenlik uygulamaları dersi verilmeli
	Orta öğretim kurumlarında sık sık yönetmeliklerin değiştiği dikkate alınarak, yazılı doküman veya verilebilecek rehberlik dersi ile bilgilendirme yapılmalı
	Uygulama süreci artırılarak, öğretmenlik uygulamaları dersinin aday için daha verimli olması sağlanmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin amaçları hakkında, adaylar bilgilendirilerek daha bilinçli olarak ödevleri hazırlamaları sağlanmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri dışında, adayların ilgilendiği konularda da çalışmalar hazırlamasını sağlayıcı düzenlemeler yapılmalı
	Öğretmenlik uygulamalarına daha alt sınıflarda başlanması ile, öğretim metotları açısından edinilen bilgilerin daha sıcak bir şekilde uygulanma fırsatı bulunacağı dikkate alınmalı
	Öğretmenlik uygulamalarına karşı duyarsız davranan uygulama öğretmenleri, eğitim fakültelerinde hizmet-içi eğitim kapsamında verilecek konferans, seminer ve kurslarla bilinçlenmeleri sağlanmalı
	Aday, uygulama öğretim elemanı tarafından değerlendirilirken, sadece uygulama okulundaki sınıf öğretim uygulaması değil, öğretmenlik uygulamalarındaki diğer etkinliklerdeki becerisi de dikkate alınmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersleri, tartışma şeklinde yürütülerek, daha aktif hale getirilmeli
	Yürütülen etkinlikleri verimli kılabilmek için, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri kapsamındaki bilgi birikimlerini belirleyici anket ve mülakatlar yapılarak, yeterli görülen uygulama öğretmenleri görevlendirilmeli
	Yürütülecek etkinlikler hakkında uygulama öğretmeni bilgilendirilmeli

Tablo 20'nin devamı

Öneri	Uygulama etkinliklerinden beklenen verimi alabilmek için, uygulama öğretmenlerinin seçiminde, öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında verilen ödevlere yönelik bilgi birikimine sahip öğretmenler tercih edilmeli
	Uygulama okuluna karşı olan yabancıliğin giderilebilmesi için, adayın okul deneyimi dersinde özellikle tanıma çalışması yaptığı okul, uygulama okulu olarak belirlenmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödev konularının kapsam olarak genişletilmesiyle, daha verimli bir uygulama çalışmasının yürütülmesi sağlanmalı
	Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ile organize bir iletişim kurarak, adayları yönlendirebilmeli
	Öğretmen adayı, uygulama okulunda olumsuz yaklaşımlara maruz kalmaması için, kimlik olarak ara bir statüye kavuşturulmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında, her uygulama öğretim elemanının grubundan birer kişi, dönem sonunda karşılaştıkları sorunları belirtmeli ve çözüm getirilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, öğretmenlik uygulamaları sorunlarını dönem içerisinde çözebilecek öneriler geliştirilmeli
	Uygulama etkinlikleri başlangıcındaki, öğretmenlik uygulamaları dersinde uygulama okulunun tanıtımı yapılmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersleri, uygulama etkinliklerinin istenen düzeyde gerçekleştirilmesine rehberlik yapacak şekilde yürütülmeli
	Uygulama öğretmenlerinin de öğretmenlik uygulamaları derslerine katılmaları sağlanarak, taraflara aynı ortamda olayları irdeleme fırsatı tanınmalı
	Öğretmenlik uygulamaları çalışmaları sonrası, adayların eksikliklerini giderici düzenlenmelere gidilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde karşılaşılan sorun ve çözüm önerileri, yazılı doküman haline getirilerek yeni adayların bilgisine sunulmalı
	İdari çalışmalarla ve veli toplantılarına katılma ile ilgili etkinlikler de planlanmalı
	Aday, sınıf içi öğretim uygulamasında öğreteceği konuyu, önce öğretmenlik uygulamaları dersinde sınıf arkadaşlarına anlatarak, eksiklikleri irdelenerek deneyim kazanması sağlanmalı
	Uygulama öğretim elemanı gözlem yapacağı zamanları adaylara bildirilmeyip, her an gözlem yapılabileceği bilinci oluşturulup, daima hazırlıklı olmaları sağlanmalı
	Uygulama öğretim elemanının sorumluluklarının artırılarak, adayın daha etkili takibi sağlanmalı
	Uygulama öğretim elemanı tarafından uygulama öncesinde karşılaşılabilecek sorunlar hatırlatılarak, sınıf ortamında irdelenmesinin sağlanması
	Uygulamalar sırasında ilginç olan öğrenci davranışlarının nedenleri ile birlikte belirlenmesi konusunda etkinlik düzenlenmeli
	Disiplin yönetmeliğine göre, hangi durumlarda neyin yapılabileceği konusunda etkinlik düzenlenmeli

Tablo 20'de görüldüğü gibi, öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşüne ilişkin problem alanları ile ilgili olarak öğretmen adayları özellikle, bu süreçteki uygulamalara yönelik anlaşılmayan noktaların ve olumsuzlukların beklenen düzeyde açıklanmadığını ve öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin yapılaş amaçlarına ilişkin yeterli bilgilendirme yapılmadığını belirtmişlerdir.

Adaylar, ağırlıklı olarak öğretmenlik uygulamaları dersinin verilen ödevler vasıtasıyla dikkat edilmesi gereken noktaları ön plana çıkardığını ifade etmektedirler. Adaylar, bu yolla uygulama öğretmenlerinin onlara kazandırmayı amaçladığı davranışlar

hakkında planlı olarak bilgilenme fırsatı elde ettiklerinden, öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin katkı sağlayıcı olduğunu belirtmektedirler.

Öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşüne yönelik adayların belirttiği önerilerin dikkat çekici olanları ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretmenlik uygulamaları dersinde uygulamalara başlamadan önce, karşılaşılabilecek sorunlar karşısında yapılması gerekenler irdelenmelidir.
- Öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında, her uygulama öğretim elemanının grubundan birer adayın, dönem sonunda karşılaştıkları sorunları sınıf ortamında belirterek sınıfla birlikte çözüm getirilmelidir.
- Öğretmenlik uygulamaları dersinde, bu süreçte karşılaşılan sorunları dönem içerisinde çözebilecek öneriler geliştirilmelidir.
- Öğretmenlik uygulamaları dersleri, uygulama etkinliklerinin istenen düzeyde gerçekleştirilmesine rehberlik yapacak şekilde planlanarak yürütülmelidir.
- Uygulama öğretmenlerinin de öğretmenlik uygulamaları derslerine katılmaları sağlanarak, taraflara aynı ortamda olayları irdeleme fırsatı tanınmalıdır.
- Öğretmenlik uygulamaları dersinde karşılaşılan sorunlar ve bunların çözüm önerileri, yazılı doküman haline getirilerek yeni adayların bilgisine sunulmalıdır.
- Öğretmen adayları, sınıf içi öğretim uygulamasında öğreteceği konuyu, önce öğretmenlik uygulamaları dersinde sınıf arkadaşlarına sunmalı bu yolla eksiklikler irdelenerek deneyim kazanması sağlanmalıdır.

3.3.4. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarının Yürütülmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular

Adayların, daha nitelikli bir öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yönelik düşünceleri öğretmenlik uygulamaları ödevleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler, frekans ve yüzdelikler halinde Tablo 21'deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 21. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yönelik önerileri (f*: ifade edilme sıklığı, f :sıklık yüzdesi)**

	Sunulan öneri (N= 32)	f*	f**
Fakülte	Daha ideal bir uygulama dönemi için projeler üretilmeli	11	0,34
	Öğretmenlik uygulamaları fakültedeki derslerin devamı süresince olmamalı	21	0,66
	Öğretmen adayı-uygulama öğretmeni diyalogunun artmasına dönük bilinçlendirmeler yapılmalı	8	0,25
	Uygulama süresi daha uzun ve kesintisiz olmalı	32	1,00
	Öğretim elemanları birden fazla ders dinlemeye gelmeli	15	0,47
	Uygulama öğretmenlerinin deneyimlerini öğretmen adayları ile paylaşabilmeleri için fakülte ve okullarda çeşitli platformlar oluşturulmalı	26	0,81
	Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'nin daha etkin hale dönüştürülmesiyle beklenen verimin elde edilebileceği dikkate alınmalı	24	0,75
	Adaylar için uygulamalara yönelik etkinlikleri etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için bir kılavuz kitapçık oluşturulmalı	26	0,81
	Seçmeli konular dersinde Serway Fizik kitabından ders anlatmak yerine, tamamen lise düzeyindeki müfredata yönelik, uygulamaya hazırlık niteliğinde ders anlatılması sağlanmalı	14	0,44
	Adaylara okullarda habersiz denetleme yapılmalı	11	0,34
	Uygulamanın alt sınıflarda başlatılmasıyla öğretim metotlarını daha etkin şekilde yaşıntıya dönüştürerek kalıcılığı artırma imkanı bulunabilmeli	21	0,66
	Her seviyedeki öğrencilerle etkileşimde deneyim sahibi olmak için, farklı okullara da öğretmenlik uygulamalarına katılma fırsatı verilmeli	16	0,50
	Uygulama öğretmenin ders saatleri ile uygulama günlerinin uyuşması sağlanmalı	25	0,78
	Fakülteye ilişkin ifadelerin sıklıkları toplamı	240	-
Uygulama Okulu	Uygulama öğretmenlerinin adaylara danışmanlık yapabilmeleri için ders programlarında uygun bir zaman belirlenmeli	8	0,25
	Öğrencilerin derse ilgisiz kalmalarına neden olabilecek sebeplerin dikkate alınarak gerekli önlemler önceden uygulamaya konulmalı	12	0,38
	Okulu tanıtan, neyin nerede olduğunu gösteren bir rehberlik dersi öğretmeni görevlendirilmeli	6	0,19
	Okul idaresi öğretmen adayına daha ılımlı ve toleranslı davranmalı	9	0,28
	MEB'da yürürlüğe giren uygulamaları takip etme imkanı sağlanmalı	8	0,25
	Öğretmenlik uygulamalarının önemi hakkında karşılıklı tarafları bilinçlendirme yapılmalı	14	0,44
	Okulun akademik yapısı ile ilgili etkinliği gerçekleştirirken adayların idare ortamında bulunmasının sağlanarak olayları bizzat yaşamasına imkan tanınmalı	11	0,34
	Adaylara diğer öğretmenlerin de daha yakın ilgi göstermelerinin gerektiği konusunda bilgilendirme yapılmalı	8	0,25
	Uygulama okulunun fiziki imkanlarından adayların daha kapsamlı yararlanabilmesi imkanı tanınmalı	18	0,56
	Zümre toplantısına adayların katılımı sağlanmalı	8	0,25
	Her adayın bir sınıfı olması sağlanmalı	12	0,38
	Uygulama okuluna ilişkin ifadelerin sıklıkları toplamı	114	-
Uygulama Öğretmeni	Uygulama süresince uygulama öğretmeni adaya daha fazla ilgi göstererek daha sıkı denetlemeli	20	0,63
	Yapılan hatalar yadırganmamalı	5	0,16
	Gösteri deneyinin daha fazla sınıfta uygulanması sağlanmalı	6	0,19
	Yazılı yoklama sorusu hazırlayarak uygulama ve değerlendirme fırsatı sağlanmalı	9	0,28
	Ders öğretmenin hazırladığı bir soru formu incelenerek not verme sistemi kavranmalı	9	0,28
	Öğrencilerin yaptığı ödevlerden örnekler alınıp incelenerek, ödev yönetmeliğindeki amaçlara göre değerlendirilmesi yapılmalı	8	0,25
	Uygulama öğretmeni ders anlatım sırasında adaya müdahale etmemeli	4	0,13
	Sınıf disiplini sağlama becerisi yeterince kazanılmadan ders anlatmaya başlanıldığında anlatım sırasında bütün gayretin disiplini sağlamaya yöneltildiğine dikkat edilmeli	8	0,25
	Uygulama öğretmeni ile ilgili ifadelerin sıklıkları toplamı	69	-

Tablo 21’de öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının daha nitelikli yürütülmesine yönelik önerilerinin; fakülte, uygulama okulu ve uygulama öğretmenine dönük olduğu görülmektedir. Sunulan önerilerin çoğunluğunun fakülteye yönelik olduğu tespit edilmiştir. Belirtilen öneriler; fakülteyi takiben, uygulama okulu ve uygulama öğretmeni üzerinde yoğunlaşmıştır. Fakülteye ilişkin olarak; örneklemin tamamı (% 100) uygulama süresinin uzun ve kesintisiz olmasının sağlanması, çoğunluğu ise uygulama öğretmenlerinin deneyimlerini aday öğretmenlerle paylaşabilmeleri için fakülte ve okullarda çeşitli platformların oluşturulması (% 81), adaylar için uygulamalara yönelik etkinlikleri verimli bir şekilde gerçekleştirebilmek için de bir rehber kitapçık oluşturulması (% 81) ve uygulama öğretmenin ders saatleri ile uygulama günlerinin uyuşmasının sağlanması (% 78) önerilerini yapmışlardır. Bununla birlikte; adayların çoğunluğu uygulama okuluna ilişkin, okulun fiziki imkanlarından adayların daha kapsamlı yararlanabilmesinin sağlanması (% 56) ve öğretmenlik uygulamalarının önemi hakkında karşılıklı tarafları bilinçlendirilmesinin gerekliliği (% 44) önerilerini belirtmişlerdir. Uygulama süresince, uygulama öğretmenin adaya daha fazla ilgi göstererek daha sıkı denetlemesinin gerekliliği (% 63), adayların uygulama öğretmenine yönelik ifade ettiği önerilerin en çok paylaşılanını oluşturmaktadır. Buradan, uygulama etkinliklerinin amaçlanan nitelikte yürütülmesini sağlayacak rehber materyalin oluşturulmasının gerekliliği, belirtilen öneriler arasına uygulama etkinliklerine ilişkin olarak ön plana çıkarılabilir.

3.4. Öğretmen Adaylarına Göre Yürütülen Uygulama Etkinliklerinin Kazandırabileceği Davranışlara İlişkin Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim güz yarıyılında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı dördüncü sınıfındaki öğretmenlik uygulamaları dersini alan 32 öğretmen adayının hazırladığı öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamındaki Bölüm 3.3.1.’de belirtilen ödevlerden birincisi incelenmiştir. Yürütülen uygulama etkinlikleri sonucu kazanılması planlanan becerilere yönelik hedef davranışlarla ilgili adayların hazırladığı ödevlerden elde edilen veriler, frekans ve sıklık toplamı halinde Tablo 22’deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 22. Öğretmen adaylarına göre yürütülen uygulama etkinliklerinin kazandırabileceği davranışlar ve sıklıkları (f** : belirtilme sıklığı, f* : sıklık toplamı)

Etkinlik	Hedef Davranış	f**	f(E)*
Okulun Tanıtımı ve Uygulama Öğretmeni ile Tanışma	Okula daha kolay uyum sağlayabilme	6	14
	Uygulama öğretmenin ders programını alarak uygulama programını belirleme	5	
	Okulun akademik yapısı hakkında bilgi edinme	1	
	Okulun mevcut imkanları hakkında bilgi sahibi olma	2	
Ders Gözlemleme	Öğretmenin öğrencilerle iletişim ilişkilerini inceleme	24	197
	Öğretmenin sınıf içi disiplini nasıl oluşturup yürüttüğünü inceleme	22	
	Dersin işlenmesi yöntemlerini inceleme	21	
	Öğretmenin konu anlatımı sürecindeki davranışlarını gözleme (tutum ve duyarlılığını)	23	
	Öğretmenin ses ve mimik hareketlerini nasıl kullandığını gözleme	2	
	Zamanın etkili kullanımını gözlemleme	3	
	Öğrenciler için en etkili öğretim platformu oluşturulmasını sağlayan beceri ve tutumları öğrenmeye çalışma	4	
	Sorulan soruların ne düzeyde olduğunu tespit etme	8	
	İçine düşülebilecek hataları kestirme	3	
	Öğrencilerin öğretmene karşı tutumlarını inceleme	4	
	Öğrencilerin derse ilgilerini incelemek ve seviyelerini tespit etme	9	
	Öğretimin yanında, eğitimin de verilmesini gözlemleme	2	
	Değişen koşullarda öğretmenin nasıl davrandığını gözleme	2	
	Öğretmenlik mesleğinin inceliklerini kavramaya çalışma	3	
	Öğretmenin dersi sevdirebilmek için ders içerisindeki davranışlarını inceleme	6	
	Programa göre hazırlanmış yıllık planın işleyişini ve uygunluğunu gözleme	5	
	Fizik dersinin nasıl yürütüldüğünü gözlemleme	5	
	Dersin işlenişindeki etkinliklerin uygulanış sırasını gözleme (giriş, işleyiş ve bitirme)	8	
	Tahtayı etkili bir şekilde kullanmayı gözleme	11	
	Sınıf defterinin kullanılmasını gözleyebilme	9	
	Derse başlama ve soru sorma formunu gözleme	3	
	Çözülen problemin öğrenciye aktarılışını gözleme	3	
	Dönüt verme işlemini gözleme	3	
	Sınıf ortamını (atmosferini) tanıma	6	
	Derslerin seviyeye uygun şekilde anlatılışını gözleme	2	
	Ödev verme işlemlerini gözlemleme	1	
	Etkili soru ve problem seçimi yönteminin uygulanışını gözleme	2	
	Öğrencilerin sorulara verdiği cevapların niteliğini tespit etme	2	
	Ders anlatma etkinliğine ve öğretmenlik deneyimine hazırlanma	1	
İdare ve Öğretmenlerle Diyalog	Yabancılık çekilen konuları danışarak yardımlarından faydalanma	4	25
	Öğrencilikten öğretmenliğe geçme psikolojisini aşma tutumunu geliştirme	1	
	İyi bir öğretmenin nasıl davranacağını gözleme	2	
	Yetkili kişilerin görev ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olma	5	
	Okul yönetimi hiyerarşisini kavrama	2	
	Öğretmenlik mesleğinin toplum içindeki rolü hakkında bilgilenme	1	
	Eğitim-öğretim hayatında karşılaşılan zorluklar hakkında bilgilenme	1	
	Tebliğler dergisi yayınları hakkında bilgi edinme	2	
	Disiplin işlerinin nasıl yürütüldüğünü gözlemleme	3	
	Öğretmenlik özlük hakları konusunda bilgi edinme (rapor, izin, ücret,...)	2	
	Öğrenci problemlerini idareye bildirerek, birlikte çözüm bulma	1	
	Araç-gereç eksikliğini idareye bildirme	1	

Tablo 22'nin devamı

Yıllık Plan Hazırlama	Ders konularının neler olduğu hakkında bilgi edinme	6	73
	Ders konularının veriliş düzeni hakkında bilgi sahibi olma (akademik takvime göre)	15	
	Planlama yapmanın gereği hakkında bilgilenme	4	
	Derste kullanılacak kaynakların belirleniş hakkında bilgilenme	6	
	Kullanılacak yöntem ve teknikleri belirleme	3	
	Yıllık plan hazırlanırken dikkat edilen kriterleri belirleme	3	
	Yıllık planın kimler tarafından nasıl netleştirildiği konusunda bilgilenme	2	
	Zümre öğretmenleriyle koordineli çalışma becerisi geliştirme	2	
	Ünite ve konuları önem ve öncelik sırasına koyma	2	
	Yıllık plan hazırlayarak uygulama öğretmenine sunma	30	
Günlük Plan Hazırlama	Günlük plan hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini tespit etme	9	84
	Konuları alt birimlere ayırarak genelden özele, özelden genele gidebilme	3	
	Günlük planda bulunması gereken amaç, hedef davranış gibi maddeleri yazabilme becerisi kazanma	11	
	Öğrencilerin karşısına hazır olarak çıkma	1	
	Akıcı bir dille kısa ve öz olarak konuları düzenleyebilme becerisi kazanma	1	
	Planlama yapmanın dersin yürütülmesindeki önemi hakkında bilgi sahibi olma	9	
	Öğretmenin günlük planını inceleme	1	
	Bir ders planı hazırlayarak uygulama öğretmenine sunma	32	
	Anlatılacak konuya ve sınıfın seviyesine uygun öğretim yöntemini belirleme	9	
	Dersleri yıllık plan doğrultusunda işleme becerisi kazanma	3	
	Etkili ders anlatımını gerçekleştirme	2	
	Ders sonunda planın değerlendirilmesi becerisini geliştirme	3	
Derse Hazırlanma	Günlük plan hazırlama becerisi geliştirme	2	21
	Konuya ilişkin sorularla dersi pekiştirebilme	1	
	Dersin dakika dakika uygulama çizelgesini hazırlama	2	
	Öğretim tekniklerini önceden hazırlayarak uygulama	2	
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama	1	
	Eğitim teknolojilerinden yararlanarak derse hazırlanma	3	
	Konunun amacına uygun olarak kaynak, araç-gereç kullanımının nasıl sağlandığı hakkında deneyim kazanma	4	
	Öğrencilerin karşısına çıkmadan önce hangi hazırlıkların yapıldığını bilme	6	
Ders Yürütme	Yaptığımız gözlemlerden yararlanarak dersi etkin sunma becerisi kazanma ve uygulama	11	153
	Öğretmenin sınıfta rolünü oynayan bir aktör olduğu fikrini hissetme	1	
	Planı sunabilme ve değerlendirme yapabilme becerisi kazanma	9	
	Sınıf kontrolünü sağlama	14	
	Öğrencilerle iyi ilişkiler kurma	15	
	Sınıf-içi etkinliklerin uygulanışında deneyim kazanma (öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayabilme becerisi geliştirme)	11	
	Öğrencileri derse motive etme becerisini geliştirme	6	
	Öğrencilere anlaşılabilir düzeyde konu anlatımını gerçekleştirebilme becerisi kazanma	3	
	İlgilili sorularla ve olaylarla öğrencilerin zihinsel yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma	14	
	Karşılaşılan sorunlara karşı nasıl önlem alınacağı konusunda deneyim kazanma	5	
	Değişik öğretim tekniklerini uygulama becerisi kazanma	9	

Tablo 22'nin devamı

Ders Yürütme	Gerçek bir sınıf ortamında deneyim kazanma	12	
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama	3	
	Tahtayı kullanma becerisini geliştirme	9	
	Ders anlatılışında dikkat edilecek yaşantıları gerçekleştirme (ses tonu, etkinlikler arası geçiş, sınıfta dolaşma,...)	7	
	Öğrencilere verilen ödevleri takip etme	2	
	Ders içerisinde dönüt verme becerisini geliştirme	4	
	Ders anlatırken yapılabilecek hataları tespit etme ve heyecanı yenme	5	
	Konuyu ve ilgili soruları belli seviyelere göre sunma	6	
	Öğretmenlik psikolojisini hissederek kendine özgü bir yöntem belirleyebilme	4	
	Öğrencilerin tümüne karşı objektif bir tutum sergileme becerisi kazanma	2	
	Öğrencilerden gelen dönütleri inceleme (sordukları soruları ve merak ettikleri konuları belirleyerek konulara özgü örneklendirmeler yapabilme becerisi kazanma)	2	
	Açık ve net soru sorma becerisi kazanma	1	
Konu Tekrarı ve Test Çözme	Test çözümü ile ilgili önemli noktaları vurgulama	1	9
	Öğrencilerin takıldıkları yerleri belirleyerek açıklık kazandırabilme	6	
	Konu tekrarı ve test çözümünde çeşitli kaynaklardan yararlanma	1	
	Sınavda sorulabilecek soru türlerini belirleme	1	
Laboratuvar Çalışması Yürütme	Deney aletlerini öğrencilere tanıtmaya becerisi kazanma	2	66
	Deney düzeneği hazırlama ve sınıfa görsel olarak sunma	13	
	Deneyi yürütme	6	
	Fiziksel olayları deney yöntemi ile öğrencilere gösterme	7	
	Deney verilerini alma becerisini geliştirme	2	
	Öğrencilerin araştırmacı yönünü geliştirerek projelere karşı ilgilerini çekebilme becerisini geliştirme	1	
	Öğrencilerin zihinlerinde soru oluşturma becerisi kazanma	1	
	Öğrencinin yeteneğini laboratuvar koşullarında ölçebilme	2	
	Fizik laboratuvarının kullanım sıklığını belirleme	2	
	Deneyle ilgili sorular sorarak teorik bilgilerini pekiştirme	1	
	Araç-gereçlere zarar vermeden kullandırma becerisi kazanma	5	
	Öğrencilere deney raporunun hazırlanışını öğretme becerisi kazanma	1	
	Mevcut malzemeleri en iyi şekilde kullanma ve aktif öğrenme ortamı oluşturabilme becerileri kazanabilme	5	
	Laboratuvar araç-gereçlerinin düzenini sağlama becerisi geliştirme	5	
	Kalabalık sınıflarda grup çalışması yaptırmaya becerisi kazanma	2	
	Basit araç gereç kullanımını geliştirebilme	3	
	Sınıf ve laboratuvar ortamları arasındaki farklılıkları, benzerlikleri ve etkinlik derecelerini ayırt etme	3	
	Gözlemlere dayalı olarak yöntemlerin kullanılmasında seçici davranma becerisini geliştirme	3	
Yazılı Yoklama Yapma	Yazılı yoklama sorusu hazırlayabilme (sınıf seviyesine göre)	24	38
	Okuldaki not ölçeğinin nasıl kullanıldığı hakkında bilgi sahibi olma	4	
	Öğretmenin not defterini inceleme	5	
	Yıllık plandaki ağırlığına göre soru sayısını belirleme	2	
	Geçerli ve güvenilir bir sınav yapabilme becerisi kazanma	3	
Sınav Kağıtlarını Değerlendirme	Cevap anahtarının neye göre nasıl hazırlandığını gözlemlleme	11	61
	Öğrencilerin başarılarının objektif bir biçimde nasıl değerlendirileceği hakkında deneyim sahibi olma	28	
	Değerlendirme sırasında sorumluluk bilincinin oluşması	1	
	Verilen öğretimin başarı düzeyini saptama (öğretimin kalitesini ölçebilme)	10	

Tablo 22'nin devamı

Sınav Kağıtlarını Değerlendirme	Öğrencilerin ağırlıklı olarak hatalı yerlerini saptayarak anlaşılmayan konuları tespit edebilme	6	
	Değişik puanlama yöntemlerinin kullanılması hakkında bilgilenme	1	
	Öğrencide meydana gelen davranış değişikliklerini belirleyebilme	4	
Nöbet Tutma Çalışmaları	Uygulamalı olarak nöbet tutma çalışmalarına katılarak yapılanları gözleme	12	34
	Ders dışındaki öğretmen öğrenci ilişkilerini gözlemleme	6	
	Kantinde öğrenci ilişkilerini gözlemleme	1	
	Nöbet tutma çalışmalarının niçin ve hangi kurallar çerçevesinde yapılması gerektiği hakkında bilgi edinme	15	
Dönem Ödevi Verme	Dönem ödevlerinin konularını ve bu konuların nasıl hazırlandığı hakkında bilgi edinme	8	13
	Verilen ödevlerinin dağıtılışı, yürütülüşü ve değerlendirilmesi hakkında bilgi edinme	5	
Rehberlik Çalışmaları	Sınıf öğretmeninin sorumlulukları ve yürüttüğü çalışmaları bilme	2	10
	Öğretmen ve öğrencilerle iyi diyalog kurabilme becerisini geliştirme	2	
	Öğrencilere rehberlik yapma becerisi kazanma	2	
	İyi bir öğretmenin nitelikleri hakkında bilgi sahibi olma	2	
	Öğretmenlik mesleğinin inceliklerini özümseme (her zaman düzenli ve disiplinli biri olmayı gerektirdiğini)	2	
	Öğrencilerin başarısızlık nedenlerine çözüm yolları önerme becerisini geliştirme	2	8
	Öğrencileri daha yakından tanıma	4	
	Öğrencilerin sınav korkusunu yenebilmelerine dönük telkinlerde bulunma	1	
	Öğrencilerin mevcut dilek ve şikayetlerini tespit etme	1	
Okuldaki Diğer Etkinlikler	Okuldaki faaliyetleri gözleme	3	14
	Okulu tarihçesiyle tanıyabilme	2	
	Okulu çevresiyle ve velilerle olan ilişkileriyle gözleyebilme	3	
	Okulda öğretmen-öğrenci, idareci-memur ilişkilerini gözlemleme	1	
	Eğitsel kol etkinliklerinin nasıl ve nerede düzenleneceği hakkında bilgilenme	3	
	Öğretmenler arası ilişkileri gözleme	2	
Zümre Toplantıları	Zümre toplantısının zamanı, sıklığı ve kapsamı hakkında bilgi edinme	3	5
	Zümre öğretileri ile yıl boyunca yapılacak etkinlikleri tartışma	2	

Uygulama öğretmenlerinin gerçekleştirilmesini uygun bulduğu 16 etkinlik, ifade edilme yoğunluğuna göre sıralanarak Tablo 23'teki veriler elde edilmiştir.

Tablo 23. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında yürütülen etkinlikler sonucu kazanılabilecek becerilere yönelik belirttikleri davranışların ifade edilme yoğunluğuna göre sıralaması

Etkinlik	f*	%**
Ders gözlemleme	197	23
Ders yürütme	153	18
Günlük plan hazırlama	84	10
Yıllık plan hazırlama	73	9
Laboratuar çalışması yürütme	64	8

Tablo 23'ün devamı

Sınav kağıtlarını değerlendirme	61	7
Yazılı yoklama yapma	38	5
Nöbet tutma çalışmaları	34	4
İdare ve öğretmenlerle diyalog	25	3
Derse hazırlanma	21	3
Rehberlik çalışmaları	14	2
Okuldaki diğer etkinlikler	15	2
Okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma	14	2
Dönem ödevi verme	13	2
Konu tekrarı ve test çözme	9	1
Zümre toplantıları	5	1

f* hedef davranışların sıklık toplamı

%** sıklık toplamı yüzdesi

Tablo 23'ten, özellikle gerçekleştirilmekte olan etkinliklerin; ders gözlemleme 197 (% 23), ders yürütme 153 (% 18), günlük plan hazırlama 84 (% 10), yıllık plan hazırlama 73 (% 9), laboratuvar çalışması yürütme 64 (% 8) ve sınav kağıtlarını değerlendirme 61 (% 7) olduğu anlaşılmaktadır.

Görüldüğü gibi, ders gözlemleme ve ders yürütme etkinliği, çoğu uygulama öğretmeni tarafından amaçlanmaktadır. Bunun yanında, yıllık ve günlük plan hazırlama, laboratuvar çalışması yürütme ve sınav kağıtlarını değerlendirme etkinliklerinin de diğerlerine oranla daha ağırlıklı olarak gerçekleştirilmesi düşünülmektedir. Diğer taraftan, uygulama okullarında düzenli eğitim-öğretim etkinlikleri dışında öğretmen adaylarına yaptırılacak fazla etkinlik bulunmamaktadır.

3.5. Öğretmen Adaylarının Belirttiği Uygulama Etkinliklerinin Yürütülmesi Sonucu Kazanılabilecek Davranışlara Ek Olarak Uygulama Öğretmenlerinin İfade Ettikleri Davranışlara İlişkin Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim bahar yarısında, Trabzon merkezindeki yedi farklı uygulama okulunda öğretmenlik uygulamalarında görev alan 19 uygulama öğretmeni ile informal mülakatlar yapılmıştır. Bu mülakatlarda; dördüncü bölümde öğretmen adaylarından elde edilen veriler, uygulama öğretmenlerinin bilgisine sunulurken, yürütülen etkinliklerle geliştirilebilecek becerilere ilişkin olarak, ekleyebilecekleri davranışları belirtmeleri istenmiştir. Yapılan mülakatlara ilişkin form Ek 6'da verilmektedir. Örneklemdeki uygulama öğretmenlerinden elde edilen veriler, incelenip düzenlenerek Tablo 24 ve Ek 8'deki şekilde gruplandırılmıştır (*Tablolarda kodu yer almayan uygulama*

öğretmenleri, adayların belirttiği hedef davranışlara ekledikleri davranış ifadeleri olmadığından dikkate alınmamıştır).

Tablo 24. Uygulama öğretmenlerine göre ‘Ders Gözlemleme’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
A	Öğrencinin ruh halini, oturma biçimi ve kendini ifade etme tarzından teşhis ederek öğretmenin yaklaşımını gözlemleme
	Dersin niteliğine göre hangi yöntem ve tekniklerin nerede kullanıldığını gözlemleme
	Soyut fizik kavramlarının anlatımında konuya hazırlık anlamındaki sorularla dersi ilgi çekmeyi gözlemleme
	Öğrenciye yöneltilen soruya kaç kişinin refleks gösterdiğini, kaç kişinin daha sonraki zaman dilimlerinde olaya katılarak fikir geliştirme çabası içerisinde olduğunu gözlemleyerek, konunun özümseme düzeyini belirleme becerisini geliştirme
	Yöneltilen sorulara öğrencilerin duyarsız kalma ve sorumluluk duygusuna sahip olma düzeylerinin belirlenmesini gözlemleme
	Parmak kaldırmayana söz hakkı vererek öğrenci katılımını arttırmayı gözlemleme
B	Öğrencilerin dersin kaynatılması çabasını fark ederek önlem alma şeklini gözlemleme
	Öğrencinin, öğretmenin eksikliğini hissettiği anda üzerine gideceği hakkında bilgi sahibi olarak hazırlıklı olma
	Sınıf disiplini bozma eğiliminde olan öğrencilere karşı sözlü hicivle uyarıda bulunmayı gözlemleme
	Tahta kullanımında satır veya sütun şeklinde yazma şeklini kullanarak düzenli tahta kullanımını gözlemleme
	Fizik kavramlarının öğretiminde öğrencileri konu ile ilgili açıklama yapmaya yönlendirerek onlara konuşma fırsatı tanıyıp düşüncelerini sağlamayı gözlemleme
	Ders sırasında tahtada şekil çizmek için arka döndüğünde en kısa sürede en güzel şekli çizerek sınıfa dönülmesinin gerekliliğini gözlemleme
C	Kuralcı ve sevecen bir öğretmen olduğu inancının öğrenciye hissettirilerek öğretmene güvenin oluşturulmasını gözlemleme
	Sınıfta öğrenci-öğretmen iletişiminin sınıf-içi disiplini sağlamadaki önemini ve etkisini gözlemleme
	Öğretmenin görevinin öğretmen-öğrenci iletişiminin eğitimin köprüsü olduğu bilinciyle, eğitime katkı sağlayacak şekilde bu köprüyü kurmayı gözlemleme
	Sınıf hakimiyetinde göz teması sağlamanın uygulamasını gözlemleme
	Öğretmen sınıfta konunun anlaşılması bakımından zaman zaman mimik ve hareketleri ile bir tiyatrocı gibi davranmasını gözlemleme
	Zamanın etkili kullanımını gözlemleme
	Öğretmenin öğrencinin tutumunu tahmin edebilmesi için öğrenciyi tanımanın önemini gözlemleme
	Öğrenmenin bir ihtiyaç sonucu olduğu bilinciyle, öğrencide öğrenme ihtiyacının oluşturulmasını gözlemleme
	Öğretmenin öncelikli görevinin öğretmekten ziyade eğitmek olduğu bilinciyle öğretmenin doğallığını gözlemleme
	Günümüzde öğrenme olanakları çok geliştiğinden öğretmenin öncelikle eğitimci rolünü yansıtmamasını gözlemleme
	Eğitimin, üniversite kazandırmaktan ziyade öğrenciyi hayata hazırlamak olduğunu gözlemleme
	Fizik öğretiminde konu ile ilgili diğer konuların açıklamalarını öğrencilere sorarak yorum yapma ve düşünme becerilerini geliştirmeyi gözlemleme
	Yıllık öğretim programının öğretmen-öğrenci arasında iletişimi sağlayan araç olduğu bilinciyle, öğrencilerin muhakeme yeteneklerinin geliştirilmesini ve toplum içinde konuşmalarını sağlanmasını gözlemleme

Tablo 24'ün devamı

C	Öğretmenin esas olarak günlük plana göre hareket etmesinin yanında, değişen koşullara göre eğitimin bir parçası olarak değişikliklere gidişini gözlemleme
	Bir sınıftaki değişik görüşte, değişik mantıkta, farklı sorunları, farklı anlama kabiliyetleri, farklı inançları olan öğrencilerin mantığını anlamak için öğretmenliğin inceliklerini gözlemleme
	Öğretmenin başarılı öğrencilere bir şeyler kazandırabileceği gibi başarısız öğrencilere de bir şeyler kazandırma çabasında verici olmasını gözlemleme
	Derslerin seviyeye uygun yürütülüşünü gözlemleme
D	Öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim düzeyini gözlemleme
	İlgiyi artırarak öğrenmeyi etkili kılmayı gözlemleme
	Öğrenilen bilgilerin öncekilerle ilgisini ve aradaki ilişkinin kuruluşunu gözlemleme
	Öğrenilen ve yaşanılanları göz önünde bulundurarak konuların düzenlenmesini gözlemleme
	Konuların izlenme biçimini gözlemleme
	Dersin yürütülmesi sırasında öğrenci ilgi ve dikkatini çekmeyi gözlemleme
F	Öğretmenin derste ki davranışlarını, tahtayı kullanma, öğretmen-öğrenci ilişkilerini gözlemleme
	Dinlenecek konuyu önceden gözden geçirerek, öğrencilerin öğrenmesi gereken amaçları tespit etme
	Konuları muhakeme ve düşünceye dayalı soru ve cevaplarla ifade etmeyi gözlemleme
	Fizik kavramları ile ilgili öğrencilere sorular yönelterek onların bu kavramlarla ilgili ön bilgilerini belirleyerek konunun hangi düzeyde anlatılabileceğine karar vermeyi gözlemleme
	Liselerde amaç öğrenciyi liseden mezun etmek değil üniversiteye hazırlamak olduğundan, bütün çalışmaların bu amaca yönelik olarak planlanmasını gözlemleme
	Ders başında bir önceki konunun gözden geçirilerek eksikliklerin tespiti halinde konu tekrarı yapılmasını gözlemleme
	Yeni öğretmenlerin kibirli bir yaklaşım içerisinde olmadan, diğer öğretmenlere karşı açık fikirli olmasının gereği hakkında bilgilenme
	Çok şey bilen değil bilgisini öğretebilen öğretmenin iyi öğretmen olduğu hakkında bilinçlenme
	Anlatılan konunun, ders bitimine 5-10 dakika kala tekrar gözden geçirilerek, anlaşılmayan konuların yeniden ele alınmasını gözlemleme
G	Öğretmenin öğrenci sorularına yetersiz kaldığında sergilediği davranış biçimini gözlemleme
	Dersle ilgisi olmayan öğrenci soruları karşısında öğretmenin tutumunu gözlemleme
	Dersin işlenmesi sürecinde çıkabilecek disiplinsizlik olaylarını öğretmenin sezmesi sonucunda, olaya karşı yaklaşımını gözlemleme
	Derse geç kalan öğrencilere öğretmenin davranışını gözlemleme
	Ders sürecinde rahatsızlığını ifade eden öğrencilere öğretmenin davranışını gözleme
	Sınıf ortamında 40 kişinin gözü önüne geçeceği duruma psikolojik olarak kendini hazırlama
	Fizik konularının niteliğine göre sınıfta farklı materyaller bulundurarak öğrencilerin ilgili kavramın öğretimine yönelik merak ve şüphelerinin giderilmesi için destekleme yapmayı gözlemleme
	Derse girmeden önce uygulama öğretmeninden sınıf seviyesi hakkında bilgi alma
H	Sınıf hakimiyetinin sağlanmasını gözlemleme
	Öğretmenin konulara olan hakimiyetini gözlemleme
	Bilgi ve becerinin yeterlilik düzeyini gözlemleme
	Fizik konuları ile ilgili günümüzdeki gelişmelerden bahsederek öğrencilerin ilgisini çekmeyi gözlemleme
	Öğretmenin günlük plana uyma şeklini gözlemleme
	Verilen ödevlerin sonuçlarını ve kazandırdıklarını gözlemleme
I	Öğretmenin beklemediği problemler karşısında nasıl tavır takındığını gözlemleme
	Sınıf içerisinde ortaya çıkan öğrencilerle ilgili sorunlara nasıl müdahale edildiğini gözlemleme
	Öğretmenin sağduyu deneyiminin yansımalarını, bu deneyimi karşılaştığı sorunlar üzerinde nasıl ve ne oranda kullandığını gözlemleme
J	Öğrencilerin fiziksel bağıntılarla matematiksel bağıntılar arasında ilişki kurabilme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilgilendirme yapmayı gözlemleme
	Sadece öğretimin değil, eğitimin de öğrencilere nasıl verilebileceğini gözlemleme
K	Konunun günlük hayatla ilişkilendirilişini gözlemleme
	Derse başlamadan, önceki dersle ilgili kısa özet ve hatırlatmalar yapmayı gözlemleme
	Sınıfın derse karşı tutumunu gözlemleme
	Eğitimin bir anlamda öğrenme ihtiyacı oluşturma ile gerçekleştirildiğini gözlemleme

Tablo 24'ün devamı

K	Farklı nitelikteki öğrencilere faydalı olabilmenin öğretmenliğin inceliklerinden olduğunu gözlemleme
	Derse başlamadan önce sınıfla göz teması sağlanarak, öğrencilere önemsendiklerinin hissettirilmesini gözlemleme
	Öğretmenin sınıfın tümüyle ilgilenmesi gerektiğini gözlemleme
	Öğretmenin derse hazır bir şekilde, yapacağını tasarlamış bir şekilde geldiğini gözlemleme
	Fizik öğretiminde öğrencilere anlatılan konuyu kendi yaşantısının hangi aşamasında ve ne şekilde kullanabileceğini açıklayarak ilgilerini derse çekebilmeyi gözlemleme
	Öğretmenin sorularına katılım gösteren öğrenci sayısı ile, konunun anlaşılma düzeyinin ilişkili olduğunu gözlemleme
L	Öğretmenin derse başlamasını, ilk iletişimi kurmasını, sınıfı derse hazırlayışını, öğrenciye karşı yaklaşımını, öğrencinin derse olan tutumunu gözlemleme
	Bazı şekilleri kendi üzerinde veya öğrencilerle canlandırarak gerçekleştirmeyi gözlemleme
	Ders izleme sonunda derse hazırlanış planı hazırlayarak uygulama öğretmeni ile tartışarak kritik yapma
	Derse başlamadan önce, önceki konu veya konu ile ilgili formülleri çok kısa özetlemeyi gözlemleme
	Önceki veya o günkü konu ile ilgili özet yapabilmeyi gerçekleştiren öğrencileri notla mükafatlandırarak yeni konularla aradaki ilişkiyi sağlama sırasında, notun amaç değil araç olduğu bilincini oluşturmaya gözlemleme
M	Sınıfı selamladıktan sonra, oturma işlemi gerçekleştikten sonra birebir sayarak yoklama yapmayı gözlemleme
	Öğrencilerin ders işleniş sırasında konunun akışına göre ilgiyi çekecek ve dikkati yoğunlaştıracak davranış biçimlerini gözlemleme
	Anlaşılmasında zorluk çekilen fizik kavramlarını günlük hayattaki şekli ile dramatize edip açıklayarak etkili ve kalıcı öğrenme sağlamayı gözlemleme
N	Ders işleniş sırasında konuyu öğrenci merkezli küçük kısımlar halinde tartışarak verirken, soru ve problem ile pratik yaptırarak konu da geçen kavramlara destek sağlama becerisi geliştirme
	Gözlemlenen olumlu mesleki nitelikleri, daha önce etkilenilen öğretmen nitelikleri ile bütünleştirilerek kendine göre bir öğretmen profili oluşturma becerisi geliştirme
O	En iyi yakalama çabası içinde belirli örnek davranışlara sahip bir öğretmen modeli oluşturma
	Uygulama öğretmenin olumlu yönlerini ve o ana kadar kendisinde iyi izlenim bırakan öğretmenleri model alarak kendine has bir öğretmen profili oluşturma
R	Fizik kavram ve ilkelerinin öğretiminde tartışma yöntemini kullanarak etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleştirmeyi gözlemleme
	Öğrencilerin etkin biçimde derse katılımlarını sağlamak için sergilenen davranışları gözlemleme
	Ders saatinin en verimli biçimde kullanmanın, günlük plana alınacak konu ile ilişkisini gözlemleme
	Konunun anlaşılma düzeyini öğrenci sorularından belirleyebilmeyi gözlemleme
	Öğrencilerin etkin biçimde derse katılımları sağlamak için sergilenen davranışları gözlemleme
	Tahtanın etkili güzel anlaşılır biçimde kullanılmasını gözlemleme
	Verileri çizimle destekleyerek ve fiziksel bağıntılardan çıkarımlar yaparak fizik problemlerinin çözümünde öğrencilerin sonuca ulaşma becerilerinin geliştirilebileceğini gözlemleme
	Tahta kullanımında yazının, şekillerin anlaşılabilirliği ve güzelliğini gözlemleme
	Öğrencilere ders sonrası ödev verme ve kontrol alışkanlığı için takip çizelgesi gibi kontrol metotlarının kullanılmasını gözlemleme
T	Ders yürütme sürecinde öğretmenin kullandığı öğretim tekniklerini gözlemleme
	Düşük seviyeli sınıflarda, konuyu günlük yaşamla daha çok ilişkilendirerek ders yürütmenin gereğini gözlemleme
	Öğrencinin sorumluluk duygusunun gelişmesi için verilen ödevlerin kontrolünü gözlemleme
	Öğrencilerin fizik kavramları hakkındaki ön bilgilerini sorgulamak için, sınıfta tartışma ortamı oluşturularak yaşantı yolu ile kazandıkları doğru yada yanlış algılarını ortaya çıkarmayı gözlemleme
	Öğrencilerin derse pozitif tutumunun gelişmesi için motive edilmesi ve etkili iletişim kurulmasının gerekliliğini gözlemleme

Tablo 24'ün devamı

T	Öğretmenin ders işleme sürecinde günlük planı takibini gözlemleme
	Alan bilgisi hakimiyetinin sınıf yönetiminde önemli bir etken olduğunun gözlemlenmesi
	Sınıf ortamında öğretmenin bir aktör olduğunu gözlemleme
	Önceki konunun kısa tekrarı ile yeni konunun bağlantısını ifade ederek etkinlikler arası geçişin yapılmasını gözlemleme
	Değişik seviyedeki sınıflarda ders gözlemi yapılarak seviyeye göre uygulanan yaklaşım farklılıklarını gözlemleme

Tablo 24'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının ders gözlemleme etkinliğini yürüterek geliştirebilecekleri becerilere ilişkin; öğrenciye yöneltilen sorularla konunun özümseme düzeyini belirleme becerisini geliştirme, sınıfta tartışma ortamı oluşturularak fizik kavramları hakkında öğrencilerin ön bilgilerini sorgulayarak algılarını ortaya çıkarmayı gözlemleme, deneyimin karşılaşılan sorunlar üzerinde nasıl ve ne oranda kullandığını gözlemleme uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların en önemlileri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, uygulama öğretmenlerinin ders gözlemleme etkinliğinin yapılması ile derse başlama, ilk iletişimi kurma, sınıfı derse hazırlama, öğrenciye karşı yaklaşım ve öğrencinin derse olan tutumunu gözlemleme fırsatının da elde edilebileceği belirtilmektedir. Uygulama öğretmenleri ayrıca, adayların uygulama öğretmeninin olumlu yönlerini izleyerek, o ana kadar kendilerinde iyi izlenim bırakan öğretmenleri model alarak kendilerine özgü bir öğretmen profili oluşturmaları gerektiğini belirtmektedirler. Diğer taraftan, uygulama öğretmenleri anlatılan fizik konularının yaşamın hangi aşamasında ve nasıl kullanılabileceğini ifade ederek derse ilgi çekebilmeyi ve fiziksel bağıntılarla matematiksel bağıntılar arasında ilişki kurabilmeyi gözlemlemenin önemine dikkat çekmektedirler.

Ek Tablo 1 (Ek 8)'de görüldüğü gibi, okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma etkinliğini yürüterek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin; okul ortamına uyum sağlayarak tedirginliğin giderilmesi, uygulanacak kurallar konusunda bilgi sahibi olma, uygulama öğretmeninin programını edinerek uygulamalar hakkında bilinçlenme, öğretmenlik uygulamalarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde uygulama okulunun rolü hakkında bilgilenme ve her günün sonunda, neyin yapıldığı-neyin yapılamadığı-neyin yapılması gerektiği konularında değerlendirme yapma bilincine sahip olma, uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların en önemli olanlarını teşkil etmektedir.

Ek Tablo 2 (Ek 8)'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının idare ve öğretmenlerle diyalog etkinliğini yürüterek geliştirebilecekleri becerilere ilişkin, deneyimli öğretmenlerin öğrenci iletişimindeki yaklaşım tarzları ve ideal öğretmen modelindeki birikimleri hakkında bilgi sahibi olma, idare ve öğrencilerle bazı sorunların çözümünde organize olmanın gereğini bilme uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışların önemlileri arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri bu etkinliğin yapılması ile ayrıca, adayların öğretmenin sorumlulukları ve görevleri, idare ile iletişime geçerek sorumluluk, yetki ve davranışlar hakkında ve ileride mesleğin yürütülmesi sürecinde karşılaşılabilecek zorluklar hakkında bilgi sahibi olabileceklerini de dile getirmektedirler. Diğer taraftan, bu etkinliği yürüterek adayların problemlili öğrencilerin sorunlarının öğretmen-idare-rehber öğretmen işbirliği ile çözülüşü ve öğretmen-öğrenci iletişimde aradaki saygı kavramının yok olmasına sebep olacak söz ve davranışlarda bulunmamanın gerekliliği hakkında bilgilenme fırsatı elde edebilecekleri uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların dikkat çekici olanları arasında sıralanabilir.

Ek Tablo 3 (Ek 8)'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının yıllık plan hazırlama etkinliğini yürüterek geliştirebilecekleri becerilere ilişkin; sınıf seviyesine göre yıllık plan yaparak zamanın etkili kullanımını sağlama becerisini geliştirme, yıllık planın amacına yönelik uygulanabilir nitelikte düzenlenerek hazırlanmasının gereğini bilme, yıllık planın fizik öğretim programına ve akademik takvime göre zümre öğretmenlerince belirleneceği hakkında bilgilenme uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışların en önemlileri arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yaparak ayrıca, konu paralellliğini sağlamak için fizik dersiyle bağlantılı olan branş öğretmenleri ile iletişime geçerek yıllık plan hazırlama ve yıllık planları eğitim-öğretim yılı takvimine göre önemli gün ve haftaları dikkate alarak fizik öğretim programının dağıtımını yapma ve uygulanabilir bir yıllık planın birlikte yapılarak ilgili bölümleri düzenleme becerisi kazanabileceklerini dile getirmişlerdir. Diğer taraftan, uygulama öğretmenleri bu etkinliğin gerçekleştirilmesi ile adayların yıllık planın yüzeysel geçilmeyip konu detayına inilerek düzenlenmesinin önemi ve yıllık plandaki aksaklık ve eksikliklerin planın düşünceler kısmında belirtilerek müfettişlerin dikkatine sunulmasının gereği hakkında bilgi sahibi olabileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 4 (Ek 8)'te görüldüğü gibi, uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının günlük plan hazırlama etkinliğini yaparak geliştirebilecekleri becerilere yönelik; günlük

plan kapsamının dersin özelliğine göre oluşturulabileceği, günlük planda amacın belirlenmesi ile uygulanacak öğretim tekniklerinin daha iyi belirlenebileceği ve günlük plan hazırlanması ile sınıf ortamında yapılanlara tutarlılık kazandırıldığı hakkında bilgi sahibi olma uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların en dikkat çekici olanları arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri, adayların bu etkinliği yürüterek ayrıca, günlük planın hazırlayanın yokluğunda bir başkasının sunabileceği tarzda düzenlenmesi gereğini bilme ve günlük plan hazırlanması ile zamanın etkili kullanımının sağlanarak yapılacak işleri ayrıntılı bir şekilde belirtme becerilerini geliştirebileceklerini ifade etmektedirler. Diğer taraftan, uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliğin yapılmasının öğretmeni sınıf ortamında ayakta tutan, saygınlığını artıran, otoritesini kazandıran ve öğrencilerin gelişmesine aracılık yapması gibi özellikleri açısından günlük planın önemini bilmelerini sağlayabileceğini düşünmektedirler.

Ek Tablo 5 (Ek 8)'te görüldüğü gibi, adayların derse hazırlanma etkinliğini yaparak geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin; karşılaşılabilecek öğrenci profili hakkında bilgilenilerek sınıf ortamına karşı hazır hale gelme ve alan bilgisi hakimiyetinin diksiyon kurallarına ve fiziksel terminolojiye uygun olarak yürütülmesinin gereği hakkında bilgilenme, uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışların en önemlileri arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri, bu etkinliğin yürütülmesi ile adayların ayrıca, fizik konularının güncel hayatla ilişkilendirilmesi ile etkin öğrenme sağlanabileceği, fiziğin insan hayatını kapsadığını dikkate alarak kavram öğretiminde her konuya yönelik farklı modellerin geliştirilebileceği ve fizik öğretiminde öğrenci ilgisini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmenin kapsamlı bir genel kültür birikimi yanında, aktörlük ve inandırıcılık yeteneğine de sahip olması gerektiği hakkında bilinçlenebileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 6 (Ek 8)'da görüldüğü gibi, adayların dersi yürütme etkinliğini yaparak geliştirilebilecekleri becerilerine ilişkin uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışlardan en önemlileri arasında; ders gözlemleme sürecinde benimsediği davranışları uygulama öğretmenine yaşantı şeklinde sergileyerek kritiğine sunma, ders yürütme sırasında öğrencilerin derse katılma, yorum yapma, görüş ve düşüncelerini belirtme yolu ile bağımsız düşünebilme ve zeka yönünden gelişmelerini sağlayarak topluma hitap edebilme yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma sıralanabilir. Ayrıca, adayların öğrencilik hayatı boyunca etkileşime girdikleri öğretmenlerden kendilerine göre en verimli olan öğretmen profilini kendileri ile bütünleştirerek sergileme becerisi kazanma, öğrenci

öğretmen iletişiminde seviyeyi koruma becerisi geliştirme ve anlatılanların öğrenilebilmesi için sınıf disiplininin sağlanmasının ön koşul olduğu hakkında deneyim kazanma uygulama öğretmenlerinin bu etkinliğin gerçekleştirilmesi ile kazanılabileceğini belirttiği davranışlardandır. Bunların yanında onlar adayların bu etkinliği yürüterek, soyut fizik kavramlarının öğretiminde sürekli öğrencilerle etkileşim içerisinde düşüncelerini ifade etmelerini sağlayarak bu kavramları algılama düzeylerini belirleme, fizik öğretiminde basit araç gereç ve modellerden faydalanarak etkili öğrenme ortamı oluşturabilme, fizik ilkelerinin günlük hayattaki kullanım alanlarını belirterek öğrenmeyi ihtiyaç haline getirme ve teknolojik aletlerin çalışma prensipleri ile fiziksel ilkeler arasındaki ilişkiyi ön plana çıkararak verimli bir öğrenme ortamı oluşturma becerilerini geliştirebileceklerini ifade etmektedirler.

Ek Tablo 7 (Ek 8)'de görüldüğü gibi, adayların konu tekrarı ve test çözme etkinliğini yaparak geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışlardan en önemlileri arasında; konu testinden çıkan değerlendirme sonuçlarına göre eksikliklerin yoğunlaştığı bölümleri dikkate alarak konu tekrarı yapmanın gereğini bilme, önceki örnek sorular üzerinde sorulardaki amaç ve hedef davranışları irdeleyerek test çözme becerisini geliştirme ve test çözümü sırasında konunun çözüme katılmasında seviyeye inilerek açıklama yapmanın önemini bilme sıralanabilir. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yürüterek ayrıca, test çözümü sonrası yetersiz bulunan konuların tekrarına gidilmesinin gerekliliği, konu tekrarı yapmaktansa öğrencilerin geçmiş konulara ait soru sormalarını teşvik edip sorularına cevap bulmanın daha faydalı olacağı ve konu sonunda klasik sorulara ek olarak ÖSS soruları ile konuya ısınmanın sağlanarak özgüvenin oluşturulabileceği hakkında bilgilenebileceklerini ifade etmektedirler. Bunların yanında uygulama öğretmenleri, adayların bu etkinliği yaparak her konu sonunda teknik olarak hazırlanmış kısa yanıtlı ve çok sorulu test sınavları uygulama, test çözüm teknikleri hakkındaki püf noktalarını özümseme ve konularla ilgili sorulabilecek soru kalıplarını tanıma becerilerini geliştirebileceklerini düşünmektedirler. Diğer taraftan uygulama öğretmenleri adayların konu tekrarı ve test çözme etkinliğini yürüterek; fizik konularını pekiştirici sorular hazırlama ve pratik çözüm yaptırma becerisi kazanma, fizik konularının tekrarının öğrenmeyi ve bilgilerin kalıcılığını sağladığından konu tekrarının zamanlaması ve planlanması hakkında bilgi sahibi olabileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 8 (Ek 8)'de görüldüğü gibi, adayların laboratuvar çalışması yürütme etkinliğini yaparak geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin; deney sonuçlarını hassas ve dikkatli bir şekilde elde edebilme becerisini geliştirme, fizik eğitiminin çok önemli bir parçası olan fizik laboratuvarı çalışmalarının öğrencilerde merak uyandırma ve el becerilerini geliştirme, soru sormalarını sağlama, öğrenme isteklerini geliştirme amacı doğrultusunda yürütülmesi için gerekli düzenlemeleri yapma becerisini kazanma, uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışlardan en önemlileri arasında belirtilebilir. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yürüterek ayrıca, fizik laboratuvarı çalışmalarında öğrencilerin araştırmacı yönlerinin geliştirilebileceğini, öğretim programının uygulanması sürecinde kullanılacak fizik deney araçları ve fizik laboratuvarı ortamı hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabileceğini ifade etmektedirler. Bunların yanında onlar adayların bu etkinliği yaparak, fizik deneylerinin yapılma aşamasında deney mantığını anlamaları için gerçekleşen olayları öğrencilere yorumlatma, fizikte gösteri deneylerini öğrencileri olaya katarak onları deney ortamına çekme ve laboratuvar ortamında fizik deneylerinin güncel ve somut olaylarla yaşatılarak öğretilmesi yaklaşımını kullanma becerilerini geliştirebileceklerini düşünmektedirler.

Ek Tablo 9 (Ek 8)'da görüldüğü gibi, adayların yazılı yoklama yapma etkinliğini yürüterek geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin; yazılı sınavların öğretmen için değerlendirme aracının olması yanında öğrenci açısından da iyi bir eğitim aracı olduğu hakkında bilgilenme, sınav sorularının fizik öğretim programındaki hedef davranışların kazanılma düzeyini belirleyici nitelikte olmasını bilme, soruları ve cevap anahtarını önceden hazırlayıp yazılı yoklama yapmayı yaşayarak öğrenme, uygulama öğretmenlerinin ifade ettiği davranışların en önemlileri arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri bu etkinliğin yürütülmesi ile adayların ayrıca, sınav sorularına ağır sorularla giriş yaparak öğrenci performansını düşürmeyip basitten zora doğru öğretici, pekiştirici, ayırt edici olarak düzenleyerek süre ayarlamasını yapma becerisi kazanma, bazı basit ÖSS sorularının sınav soruları arasına katılarak bu sorulara karşı tedirginliğin yenilebileceği ve soruların kağıt düzeninde açık ve net olarak kolay okunabilir ve anlaşılabilir nitelikte düzenlenmesinin gerekliliği hakkında bilgi sahibi olabileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 10 (Ek 8)'da görüldüğü gibi, adayların sınav kağıtlarını değerlendirme etkinliğini yürüterek geliştirilebilecekleri becerilerine ilişkin uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların en dikkat çekici olanları; ölçme ve değerlendirmede eşitlik ve

eşitsizliğin kurulmasının, işlem yapma yeteneğinin ve birim analizinin yapılışının ölçüt olarak alınması, öğrencilerin notla değerlendirilmesi sırasında güvenlerinin kazanılmasının ve genelde yapılamayan veya az yapılan soruların sınav sonrası sınıfta çözülmesinin gerekliliği hakkında bilgilendirme şeklinde sıralanabilir. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yaparak ayrıca, formül-işlem-sonuç bölümlerinin kendi içinde ayrı ayrı değerlendirilmesinin, soruların doğru cevaplanma oranlarının belirlenmesi ile anlaşılmayan konuların tespit edilerek ilgili konuları tekrar yapmanın ve objektif bir değerlendirme için mutlaka sınav cevap anahtarının hazırlanmasının gereği hakkında bilgilenebileceklerini düşünmektedirler. Diğer taraftan, uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği gerçekleştirerek cevap anahtarlarında not baremi içi puanlama yapılmasının gereği hakkında bilgilenebileceklerini ve sınav sonrası değerlendirme yaparak öğrenmenin gerçekleşme düzeyini belirleme becerilerini geliştirebileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 11 (Ek 8)'de görüldüğü gibi, adayların nöbet çalışmalarına katılma etkinliğini yürüterek geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin; ortaöğretim dönemindeki gençlerin psikolojik yapıları hakkında bilgi sahibi olarak nöbet tutma çalışmaları sırasında iletişim kurma becerisini geliştirme ve nöbet tutma çalışmalarına katılıp öğrenciye baskıcı bir uygulama olmaksızın kendi bilinci ile derse girip hazırlık yapma becerisi kazandırma uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların en dikkat çekici olanları arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yaparak ayrıca, nöbet tutmanın gereği ve önemi hakkında bilgilendirilerek sorumlulukların bilincinde olabileceklerini ve nöbet tutma çalışmaları sırasında karşılaşılabilecek özel durumlarda yapılması gerekenler hakkında bilgilenebileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 12 (Ek 8)'de görüldüğü gibi adayların dönem ödevi verme etkinliğini yürüterek geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışlardan en önemlileri arasında; yıllık ödev verildikten sonra her ay öğrenci çalışmalarını bir raporla takip etmenin ödevin belirlenmiş amaçlarına olan katkısı, dönem ödevlerinin öğrencilerin araştırmacı yönlerinin gelişmesine yardımcı olacak şekilde yürütülmesi gerektiği hakkında ve ödev yönetmeliğini tebliğler dergisinden inceleyerek zümre toplantısında alınan kararlar ve ödev konuları hakkında bilgilendirme sıralanabilir. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yaparak ayrıca, öğrencilerin fizik konularına yönelik ilgi alanlarını dikkate alarak üretken olma, yorum yapabilme becerilerini geliştirici ve fizik konuları kapsamındaki temel ilke ve kavramları uygulama fırsatı tanıyacak ödevler

vermenin gereği hakkında bilgilenebileceklerini belirtmektedirler. Bunların dışında uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yürütmeleri sonucu, ödevlerin değerlendirilmesi çalışmalarına katılıp deneyim kazanabileceklerini ve ödev notunun ders notuna nasıl yansıdığı hakkında bilgi sahibi olabileceklerini ifade etmektedirler.

Ek Tablo 13 (Ek 8)'de görüldüğü gibi, adayların rehberlik çalışmaları etkinliğini yürüterek geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin; sınıfın toplu sorunlarına çözüm arayarak öğrencilerin sorunları ile ilgilenmenin öğretmenin otoritesinin artmasına yardımcı olacağı bilincine sahip olma, problemli öğrencilerin sorunlarının çözümünde sınıfın diğer öğretmenleri öğrenciler ve velilerle sürekli iletişim halinde olmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma ve sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini bilgi, kabiliyet, akıl ve düşünce yapısı yönleriyle geliştirme çabası içinde olması gerektiği hakkında bilgilendirme uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışların en önemlileri arasında yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yaparak ayrıca, sınıf öğretmenin rehberlik çalışmaları kapsamında ayrı bir yıllık faaliyet planı yapmasının gereği hakkında bilgilendirilerek, demokratik bir ortamda eğitim-öğretime dönük her şeyi tartışıp konuşarak, öğrenci eleştirilerine açık olma becerisi kazanabileceklerini düşünmektedirler. Bunların dışında uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliğin gerçekleştirilmesi sürecinde, önemli bir iki öğrencinin bütün davranışlarını dönem boyu takip edip not ederek yıl sonunda ulaşılan durumu belirleme ve uygulanan tanıma, eleştiri, problem tarama, otobiyografi vb. testlerinin sonuçlarını çok iyi değerlendirip öğrencilere sınıf öğretmeni olarak aktarma becerisi kazanabileceklerini belirtmektedirler.

Ek Tablo 14 (Ek 8)'te görüldüğü gibi, okuldaki diğer etkinlikler yürütülerek adayların geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışlardan en önemlileri arasında; sosyal etkinlikler aracılığı ile bireysel ve grup halinde hareket etme yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma, sosyal etkinlikleri sayısal olarak artırmanın önemi hakkında bilgilendirme ve okulda eğitim-öğretim adına yapılanların gençleri eğitime ve hayata hazırlayabilme açısından değerlendirmesini yapma becerisi kazanma sıralanabilir. Uygulama öğretmenleri tarafından adayların bu etkinliği yaparak ayrıca, yıl sonu ve ara etkinliklerinin halka yansıtılma şekli konusunda bilgilenebilecekleri, önemli gün ve haftalarla yapılmakta olan eğitsel kol faaliyetlerini gözlemleyebilecekleri, okul içi faaliyetler ve sosyal etkinliklerin öğrencileri hayata hazırladığı konusunda

bilinçlenebilecekleri ve okuldaki resim, müzik, spor, tiyatro, bilimsel yarışma ve projelerin düzenlenişi ve amacı hakkında bilgi sahibi olabilecekleri ifade edilmektedir.

Ek Tablo 15 (Ek 8)'te görüldüğü gibi, adayların zümre toplantıları etkinliği yürüterek geliştirilebilecekleri becerilere ilişkin uygulama öğretmenlerinin belirttiği davranışlardan en önemlileri arasında; tebliğler dergisinin her öğretmen tarafından iyi okunarak ilgili kısmın imzalanması gereği, zümre toplantısının her dönemde en az üç ve daha fazla yapılmasının gerekliliğinin işleyişi kolaylaştırdığı ve cuma günleri haftalık olarak aynı sınıflara giren öğretmenlerin karşılaştıkları bireysel ya da ortak sorunları belirleyerek okul idaresi ile çözüme kavuşturabileceği hakkında bilgilendirme yer almaktadır. Uygulama öğretmenleri bu etkinliğin yapılması ile adayların ayrıca, zümre toplantılarının sadece dönem başında değil aynı zamanda planlanan çalışmaların ne düzeyde gerçekleştirebildiğini değerlendirmek için gerektiği zamanlarda yapılmasının önemi hakkında bilgilenebilecekleri, zümre toplantılarının amacını ve önemini bilme, konu paralelliği ve ön bilgi şartlarının yerine getirilmesi açısından diğer zümre öğretmenleri ile işbirliği yapma bilincine sahip olabileceklerini düşünmektedirler. Bunların dışında uygulama öğretmenleri bu etkinliği gerçekleştirerek adayların, fizik ders kitabının seçiminde dikkate alınması gereken kriterler hakkında bilgilendirme, zümre toplantısında bir yıl boyunca gündeme alınacak tüm etkinliklerin bağlayıcı bir şekilde belirleneceği ve müfettişlerin özellikle zümre kararlarının uygulanabilirliğine dikkat ettikleri hakkında bilgilenebileceklerini belirtmektedirler.

3.6. Öğretmenlik Uygulamalarının Yürütülüşüne Yönelik Uygulama Öğretmenlerinin Değerlendirme ve Önerilerine İlişkin Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim bahar yarıyılında, Trabzon merkezinden seçilen yedi farklı uygulama okulundaki öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilen 19 fizik uygulama öğretmeninden 10'unun öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik değerlendirme ve önerileri informal mülakat yolu ile tespit edilmiştir. Bu bölümde, öncelikle uygulama öğretmenlerinin kendilerine özgü ifadelerine örnek olarak bir uygulama öğretmeninden elde edilen veriler aynen belirtilmiştir. Daha sonra bu ifadeler, daha düzgün açıklamalara dönüştürülüp aşağıdaki şekilde düzenlenerek Ek 9'da verilmiştir. Bu aşamadan sonra ise düzenlenen mülakat verileri analiz edilerek ilgili taraflara yönelik başlıklar altında toplanmıştır.

Mülakat yapılan uygulama öğretmenleri kodları ile belirtilmektedir.

A kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri:

“Uygulama okulları fakülteye yakın olanlardan seçilmelidir. Ekonomik harcamalar açısından fakülte bünyesinde uygulama okulu olmalıdır. Uygulama okulları arasında bazı farklılıkların olduğu dikkate alınarak bu süreçte adaylara kazandırılacak beceriler standart hale getirilmelidir. Adaya, anlatacağı fizik konunu geliştirmesi ile ilgili becerilerini ön plana çıkarıcı ev ödevi verilmelidir. Ders gözlemleme sırasında uygulama öğretmenin benimsenen davranışları ile daha önceki beğenilen öğretmen davranışları birleştirilerek aday kendine has bir yaklaşım oluşturmaktadır. Benimsenen bu davranışlar, ders yürütme sürecinde uygulama öğretmenin kritiğine sunulmalıdır. Uygulama öğretmeni, bu davranışların adayla uyumluluk düzeyini adayın sergileyebildiği ölçüde irdeleyerek değerlendirmelidir. Bunun yanında aday, yıllık planın esasları ve yürütülüşüne ilişkin bilgilenmelidir.”

A kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Fakültenin uygulama okuluna yakınlığı sağlanmalı ve ekonomik yöndeki harcamaları azaltmak için fakültenin kendi uygulama okulu olmalıdır.
- Uygulama okulları arasında farklılıkları göz ardı etmeden genel olarak kazanılacak becerilerin belirli bir standarda kavuşturulması gerekir.
- Öğretmen adayı bir ev ödevi aracılığı ile, sınıf içi öğretim uygulamasında öğreteceği fizik konunun geliştirilmesi ile ilgili becerilerini sergileyebilecek şekilde yönlendirilmelidir.
- Öğretmen adayı, ders gözlemleme sırasında uygulama öğretmenin olumlu bulduğu davranışlarla, daha önceki öğretmenlerinin sahip olduğu olumlu yaklaşımları birleştirilerek kendine özgü bir öğretmen profili oluşturmaya çalışmalıdır.
- Ders yürütme sırasında benimsediği bu davranışları, yaşantı şeklinde sergileyerek uygulama öğretmenin kritiğine sunmalı ve uygulama öğretmeni bu davranışların kendisiyle ne derece uyum içinde olduğunu uyarlayabildiği ölçüde kritik yaparak değerlendirmelidir.
- Yıllık planın ana temaları ve işleyişi hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Uygulama Öğretmenlerinin Değerlendirme ve Önerilerine İlişkin Bulguların Düzenlenmesi

Uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakatlar sonucu, değerlendirme ve önerilere dayalı veriler incelenerek; *öğretmen adayı, uygulama öğretmeni, uygulama okulu, fakülte* ve *Fakülte-Okul İşbirliği* başlıkları altında gruplandırılmıştır.

Öğretmen adayı;

Öğretmen adayının, öğretmenlik uygulamaları süresince etkinliklere yoğunlaşarak, uygulama öğretmeni ile daha etkili bir iletişim kurması gerektiği belirtilmiştir. Ders gözlemleme sırasında, uygulama öğretmenin örnek alınabilecek davranışlarını, daha önceden benimsediği model öğretmen profili ile sentez yaparak, kendine özgü bir tarz oluşturma çabasında olması gerektiği önerilmiştir. Bu paralelde, oluşturduğu öğretmen profilini, sınıf içi öğretim uygulaması sırasında, uygulama öğretmenin değerlendirmesine sunabileceği düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrencilerle okul dışında birlikte zaman geçirmesinin, okul içine yansıyor disiplinsizliğe yol açabileceği unutulmayarak, dikkatli davranma bilincine sahip olunması gerektiği ifade edilmiştir.

Uygulama öğretmeni:

Öğretmenlik uygulamaları döneminin, öğretmenliğe geçişte önemli bir basamak olduğuna dikkat çekilerek, çok iyi değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Uygulama okuluna uyum sağlamanın, uygulama öğretmenleri ve öğrencilerle iletişim kurabilmede önemli bir faktör olduğu konusunda, adayların bilgilendirilmesinin önemine dikkat çekilmiştir. Bunun yanında, iyi bir eğitimin öğretim-çevre-aile işbirliği ile yapılandırılarak, gerçekleştirilebileceği bilincinin öğretmen adayında oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmen adayının sınıf içi öğretim uygulamasında, beklenen gelişimi gösterebilmesi için, yeterli düzeyde ders gözlemlemesi yapmadan, ders anlatmasına izin verilmemesinin önemi belirtilmiştir. Öğretmenin verimini etkileyen faktörler ve bu faktörleri kontrol altında tutma yaklaşımları hakkında, adayların bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanında, sınıf içi öğretim uygulamasında, zamanın en etkili biçimde nasıl kullanılabileceğinin birlikte tartışılmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Diğer taraftan, öğretmen adaylarının, laboratuvar çalışması yürütme becerilerini yeterince geliştiremeden uygulama etkinliklerine katıldıkları düşünülmektedir.

Öğretmen adayı, uygulama öğretmeninin ve diğer benimsediği öğretmenlerin davranışlarından model aldığı davranışları sınıf uygulamasında sergilemeli ve bu davranışların adayla uyumu uygulama öğretmeni ile beraber değerlendirilmelidir. Sınıf içi öğretim uygulamasında, sınıf seviyesine inebilme becerisinin, sadece alan bilgisine hakim olma ile sağlanamayacağı ifade edilmiştir. Bundan dolayı, öğretmen adaylarının, sınıf içi öğretim uygulaması sırasında, sınıf seviyesine inebilme hakkında bilinçlenmelerinin sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Model ve benzetme kullanma becerilerinin geliştirilmesiyle laboratuvar imkanlarının kısıtlılığının aşılabileceği belirtilmektedir. Tüm olumsuz koşullara rağmen, bir konunun daha iyi öğretilmesinde uygulanacak öğretim yöntemine göre kazanılması planlanan davranışların, hazırlanan bir ders planında belirtilmesinin önemine dikkat çekilmiştir. Uygulama okulundaki, sınıf içi öğretim uygulaması sürecinde öğretilen konuya ilişkin geliştirilen model ve benzetme etkinliklerinden, uygulama etkinlikleri dışında mesleğe başladıktan sonra da yararlanılabileceği belirtilmiştir.

Uygulama Okulu:

Öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenleriyle etkili bir iletişim kurabilmelerinin, uygulama okullarının onlara kendi öğrencileri gibi yaklaşım göstermeleri ile oluşturulabileceği düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretim programının takibi, kapsamı ve diğer öğretmenlerin yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabilmesi için, onlara diğer uygulama öğretmenlerinin de derslerini gözlemleme fırsatı verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Fakülte:

Mevcut uygulamalarda uygulama öğretmeninin ders saatinin yoğun olması, planlanan etkinliklerin kapsamlı bir şekilde gerçekleştirilememesine neden olmaktadır. Bu sebeple uygulama öğretmeninin, ücret dahilinde fakülte tarafından görevlendirilmesi sonucu, adayın haftanın belli günlerinde sınıf öğretmenliği ve zümre toplantıları hakkında bilgilendirilmesiyle, uygulama döneminin daha verimli bir şekilde tamamlanacağı belirtilmiştir.

Uygulama okulları arasındaki farklılıklar dikkate alınarak, kazanılabilecek becerilerin belirli bir standarda kavuşturulması gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanında, okul deneyimi dersini alan öğrencilerin, sıkı bir şekilde takip edilmesi gerektiği de belirtilmektedir. Okul deneyimi etkinlik planları uygulama öğretmenlerine ulaştırılıp, etkinliklerin yürütülmesine hazırlıklı olmaları sağlanarak, verimli uygulamaların gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarına fakültede öğretmeni olacakları yaş grubu gençlerinin psikolojik durumları ile ilgili derslerin verilmesi yanında, hukuk ve insan hakları konusunda da yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalarının sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Fakülte-Okul İşbirliği:

Fakülte-Okul İşbirliği'nin yetersizliğinin, uygulama öğretmeni ile adayın beklenen iletişimi kuramamasına ve sürecin verimsiz yaşanmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma etkinliğinden önce, uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü kesinlikle işbirliği yaparak, kazanılması beklenen becerilere yönelik hedef davranışları belirlemeleri gerektiği belirtilmiştir.

Fakülte ve uygulama okulunun birlikte düzenleyecekleri program kapsamında; idari çalışmalar, okulla ilgili etkinlikler, rehberlik çalışmaları, nöbet görevlerinin öğrenilmesi, okulun ve genel müfredatın tanıtılması, öğretmenlerin görevleri, özlük hakları ve devlet memurluğunun anlamı konularında adaylara uygulama okulunda eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde konferanslar verilmesinin önemine dikkat çekilmiştir.

Öğretmenlik uygulamaları süresince fakültedeki derslerin devam etmesinin, adayların uygulama öğretmenleri ile beklenen iletişimi kuramamalarına ve uygulama etkinliklerine yeterince konsantre olamamalarına sebep olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden, adayların mesleki becerilerinin belirlenebilmesi ve geliştirilebilmesi için, kendilerini tam olarak sergileyebilmelerine fırsat tanınması gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında, öğretmenlik uygulamaları süreci ve sonrasındaki hafta sınav olmaması için, gereken düzenlemelerin yapılması gerektiği önerilmiştir.

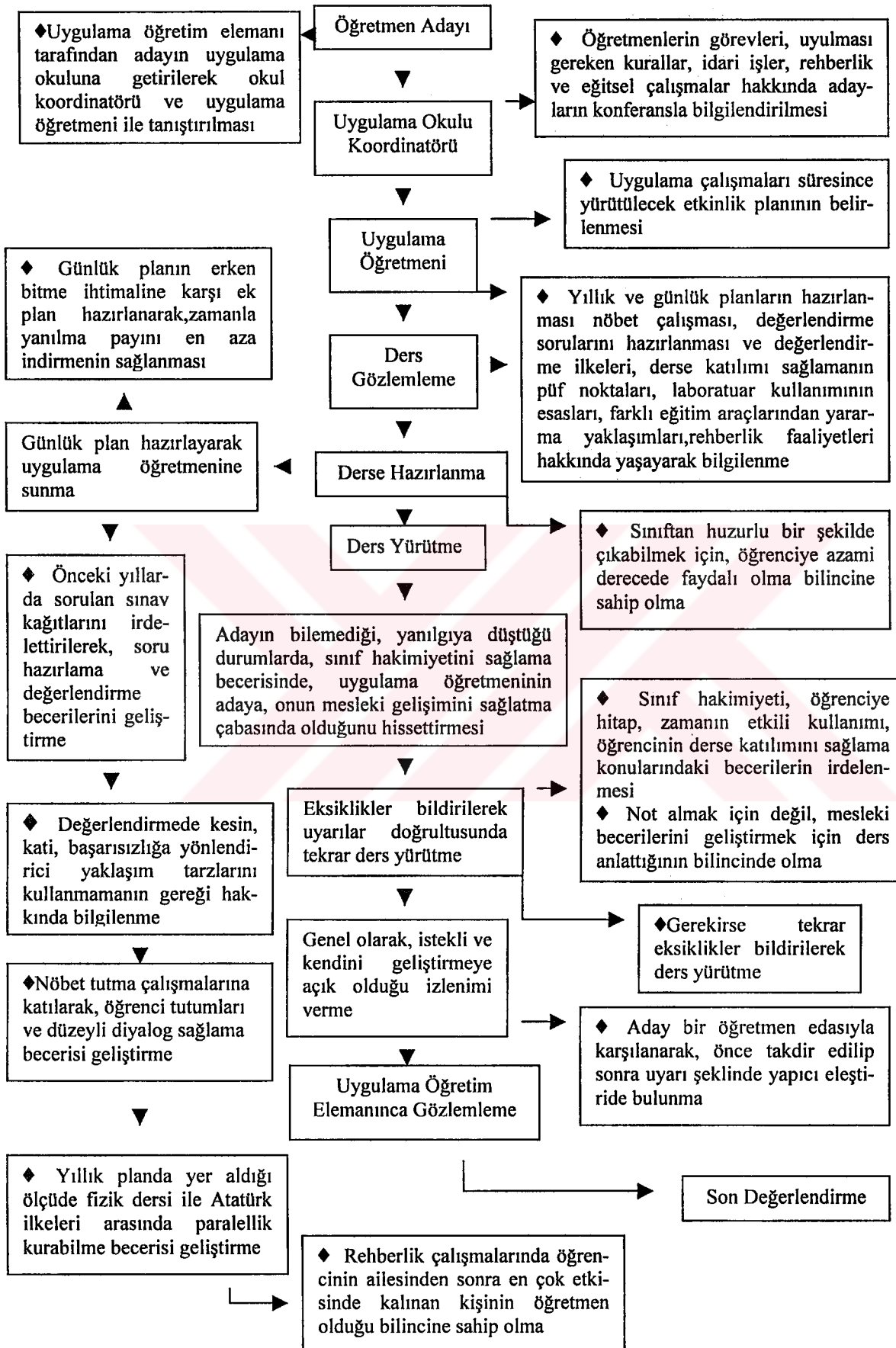
Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevi olarak, yıllık plan hazırlamanın yönlendirilmesiyle, uygulama öğretim elemanının yaptırım gücü ile, ciddiyet ve titizlikle adayların yaparak, yaşayarak öğrenmelerinin sağlanacağı belirtilmiştir. Öğretmenlik

uygulamaları dersi ödevleri kapsamında hazırlanan dosyada, yıllık ve günlük plan dışında, sınıf öğretmenin rehberlik planının da bulundurulmasının gerektiği düşünülmektedir.

3.7. Uygulama Etkinliklerinin Yürütülüşüne Yönelik Uygulama Öğretmenlerinin Önerdiği Modellere İlişkin Bulgular

1998-99 Eğitim-öğretim bahar yarıyılında, Trabzon merkezindeki uygulama okulu olarak kullanılan yedi farklı okuldaki, öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilen 19 uygulama öğretmeni ile yapılan informal mülakatlarda, uygulama etkinliklerinin yürütülüşüne yönelik bir model önerisi geliştirmeleri amaçlanmıştır. Uygulama öğretmenlerinden, adayların uygulama okuluna geldikleri günden itibaren öğretmenlik uygulamaları sürecinin sonuna kadar takip etmeleri gereken etkinlik basamaklarını belirtmeleri istenmiştir. Örneklemdaki her uygulama öğretmenin belirttiği basamak sıralaması verileri, incelenip diyagramlaştırılarak önerilen bir uygulama etkinliği modeli olarak sunulmuştur (Şekil 1 ve Ek 10).

Şekil 1. C kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

Görüldüğü gibi, uygulama öğretmenleri tarafından önerilen uygulama etkinlikleri modellerinin; genelde temel yapı olarak korunduğu görülmektedir (Şekil 1 ve Ek 10). Önerilen modellerin ortak noktaları şunlardır:

1. *Uygulama Öğretim Elemanı ile Birlikte Uygulama Okuluna Gitme*
2. *Okul Koordinatörü ile Tanışma*
3. *Uygulama Öğretmeni ile Tanışma*
4. *Ders Gözlemleme*
5. *Ders Yürütme*
6. *İkinci Ders Yürütme* (imkanlar dahilinde eksiklikler giderilene kadar)
7. *Uygulama Öğretim Elemanının Gözlemlemesi*
8. *Son Değerlendirme*

Uygulama öğretmenlerinin önerdiği uygulama etkinlik modelleri arasındaki farklar, “Ders Gözlemleme” ve “Ders Yürütme” etkinliklerinin yürütülmesi sürecinde gerçekleştirilen davranışlardan kaynaklanmaktadır. Diğer bir fark da, yukarıda belirtilen modellerin ortak yönlerine dayalı olarak ifade edilen etkinliklerin ayrıntılı yönergelerle açıklanmasıdır.

3.8. Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Bu bölümdeki bulgular;

1. Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarını mesleki yeterlik alanlarındaki değerlendirmelerine ilişkin bulgular,
2. Uygulama öğretim elemanlarının gözlem değerlendirmelerinde belirledikleri yetersizlik açıklamalarına ilişkin bulgular olarak iki bölümde ele alınmıştır.

3.8.1. Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarını Mesleki Yeterlik Alanlarındaki Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim yılında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı'nda öğretmenlik uygulamaları dersini alan 52 (26 güz yarıyılı + 26 bahar yarıyılı) öğretmen adayının, öğretmenlik uygulamalarında iki dönem boyunca görevlendirilen 15 uygulama öğretmeni ve 4 uygulama öğretim elemanı tarafından, uygulama sonunda ders gözlem formuna dayalı değerlendirmeler yapılmıştır. Bu süreçte, uygulama öğretmenlerinin rehberlik yaptığı aday sayısı üç veya dört olarak belirlenmektedir. Yapılan gözlem değerlendirmeleri sırasında, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerince "Ders Gözlem Formu" kullanılmıştır. Gözlem değerlendirmelerinin nota dönüştürülmesinde ders gözlem formlarının kullanılış biçimine göre, her bir madde için verilen 'eksiği var' (E=1), 'kabul edilebilir' (K=2) ve 'iyi yetişmiş' (İ=3) olarak alınmıştır. Elde edilen veriler, yeterlik alanlarında alınan notlara göre, düzenlenip gruplandırılmıştır (Tablo 25). Diğer taraftan, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının son değerlendirme notları da aynı tabloya kaydedilmiştir.

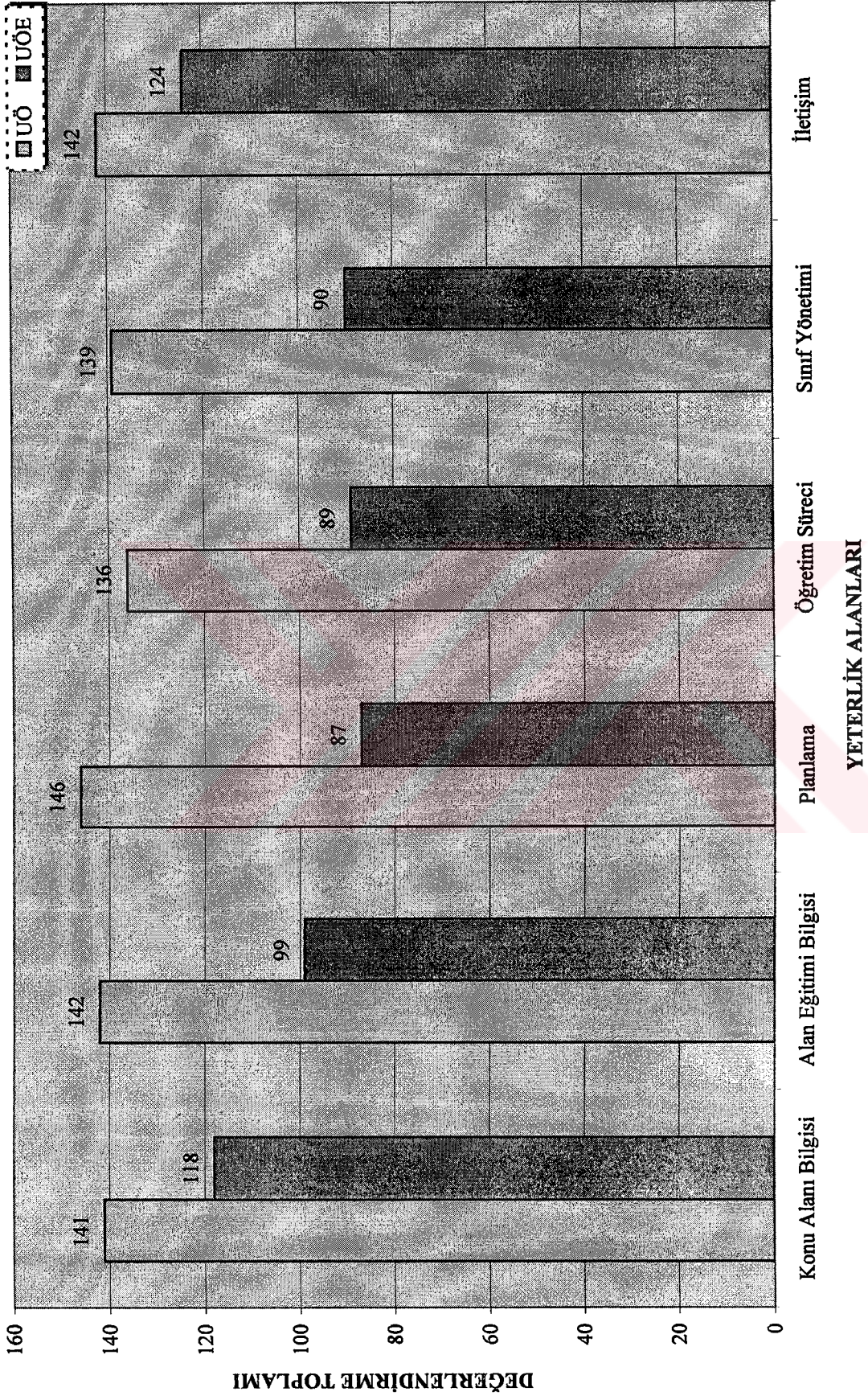
Tablo 25. Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını gözlem değerlendirmeleri
(UÖ: Uygulama Öğretmeni, UÖE:Uygulama Öğretim Elemanı)

Öğ. Ad.	YETERLİK ALANLARI												Son Değerlen- dirme	
	Konu Alanı Bilgisi		Alan Eğitimi Bilgisi		Planlama		Öğretim Süreci		Sınıf Yönetimi		İletişim			
	UÖ	UÖE	UÖ	UÖE	UÖ	UÖE	UÖ	UÖE	UÖ	UÖE	UÖ	UÖE	UÖ	UÖE
1	3,00	2,25	2,40	2,20	2,83	1,50	2,75	1,88	2,78	2,33	2,50	2,50	90	70
2	3,00	2,50	2,40	1,20	2,83	1,00	2,75	1,88	2,78	1,22	2,50	1,67	90	51
3	3,00	2,25	2,80	1,00	2,83	1,50	2,88	1,13	2,78	1,44	2,83	2,67	95	54
4	2,25	2,25	2,40	2,20	2,33	1,00	2,38	1,75	2,33	1,00	2,17	2,33	77	55
5	2,75	1,50	2,80	1,00	2,83	1,00	2,63	1,25	2,56	1,33	2,83	1,67	90	43
6	2,50	1,75	2,80	1,60	2,83	1,00	2,88	1,00	2,67	1,55	2,17	1,67	89	48
7	3,00	2,25	2,60	1,60	2,67	1,50	2,75	1,38	2,89	1,80	3,00	2,50	96	60
8	2,75	2,25	2,80	1,40	2,83	1,33	2,75	1,25	2,67	1,33	2,83	1,33	85	47
9	3,00	1,75	2,60	2,00	3,00	1,83	2,35	1,50	2,78	1,66	2,67	2,83	93	63
10	2,50	2,50	2,60	1,80	2,50	1,00	1,50	1,88	1,44	1,66	1,50	2,50	63	61
11	1,50	2,00	2,40	1,60	2,67	1,33	1,63	1,38	1,55	1,33	1,67	1,83	62	53
12	3,00	2,00	2,60	2,00	2,67	1,67	2,38	1,00	2,33	2,00	2,50	2,83	84	62
13	3,00	2,25	2,60	2,60	3,00	0,60	2,88	1,88	2,78	2,00	2,67	2,50	94	65
14	4,00	3,25	3,60	3,60	4,00	1,60	3,88	2,88	3,78	3,00	3,67	3,50	95	66
15	3,00	1,75	3,00	1,40	2,83	1,40	2,88	1,44	3,00	2,67	3,00	2,67	96	52
16	2,75	2,00	2,80	1,60	2,33	2,00	2,88	2,25	2,89	1,55	3,00	2,67	93	45
17	2,75	1,00	3,00	1,40	2,83	1,00	2,88	1,10	2,67	1,20	3,00	2,33	95	48

Tablo 25'in devamı

18	3,00	2,50	3,00	2,20	3,00	1,80	2,88	1,88	3,00	1,67	3,00	2,33	96	67
19	3,00	2,25	3,00	2,00	2,83	1,20	2,88	1,00	2,89	1,78	2,83	2,17	96	55
20	3,00	2,50	3,00	2,40	3,00	0,80	2,88	1,75	3,00	2,10	2,83	2,50	98	66
21	3,00	2,50	3,00	1,80	3,00	1,60	2,63	1,75	3,00	2,22	2,67	2,33	96	67
22	2,25	2,00	2,60	1,60	2,33	2,67	2,38	1,25	2,33	1,55	2,67	1,83	81	58
23	2,75	2,25	2,20	2,00	2,17	1,83	2,88	2,00	2,89	2,22	3,00	2,16	89	69
24	3,00	2,75	3,00	2,40	2,83	2,17	2,88	2,00	2,67	2,10	2,83	2,33	95	72
25	2,75	2,00	2,80	2,00	2,67	2,83	2,75	2,00	2,89	2,00	3,00	2,50	94	72
26	3,00	2,75	2,80	2,60	2,83	2,83	2,75	1,88	2,89	1,89	2,67	2,33	95	75
27	3,00	2,50	3,00	2,20	2,83	2,50	2,38	1,88	2,67	1,44	2,67	2,33	90	68
28	3,00	2,50	3,00	2,00	3,00	2,17	2,50	1,75	2,78	2,22	2,83	2,50	94	67
29	3,00	2,50	3,00	2,00	2,83	2,00	2,38	1,38	2,89	1,67	3,00	2,33	94	68
30	3,00	2,75	3,00	2,40	2,83	2,00	2,50	2,38	2,89	1,89	2,83	2,00	94	73
31	3,00	2,50	2,60	2,40	2,83	2,50	2,38	2,25	2,56	1,56	3,00	1,67	89	69
32	3,00	2,00	3,00	2,20	3,00	2,00	2,38	1,63	2,33	1,56	3,00	2,17	90	62
33	3,00	2,50	2,80	2,60	3,00	2,17	2,50	2,38	2,56	2,22	3,00	2,83	92	82
34	3,00	2,75	3,00	2,40	3,00	2,83	2,50	2,75	2,67	2,67	3,00	2,83	94	90
35	3,00	2,25	3,00	1,80	2,83	3,00	3,00	1,25	3,00	1,10	2,50	2,17	96	55
36	2,00	2,75	2,00	2,00	3,00	1,67	2,25	2,00	2,33	1,67	2,17	2,33	77	67
37	2,75	2,50	2,60	2,20	2,67	2,00	2,75	1,88	2,67	2,10	2,67	2,83	89	76
38	3,00	3,00	3,00	2,20	3,00	2,50	2,75	1,75	3,00	1,89	3,00	2,67	98	75
39	2,75	2,75	2,33	2,00	2,67	2,50	2,25	1,88	2,00	1,56	3,00	2,17	83	68
40	2,75	2,25	2,40	1,60	2,33	1,33	2,88	1,50	3,00	1,33	2,83	2,00	91	54
41	2,00	1,25	2,00	1,40	2,00	1,50	2,00	1,63	2,10	1,10	2,00	1,83	69	48
42	2,25	2,25	2,20	1,60	2,67	1,33	2,38	1,50	2,33	1,10	2,50	3,00	81	57
43	2,50	1,50	2,80	1,60	2,83	1,00	2,38	1,50	2,67	2,00	2,83	3,00	89	61
44	2,50	1,75	2,20	1,40	2,67	1,00	2,50	1,00	2,56	1,67	2,83	2,00	79	48
45	2,75	3,00	2,80	2,60	3,00	1,00	2,75	1,88	3,00	1,00	3,00	3,00	96	64
46	2,50	3,00	2,60	1,00	3,00	1,20	2,75	2,38	2,89	1,33	2,83	2,67	93	62
47	2,75	2,00	3,00	1,60	3,00	1,33	2,63	1,38	2,78	1,44	2,67	1,50	93	52
48	2,50	1,75	2,20	1,80	2,67	1,20	2,50	1,00	2,56	1,33	2,83	3,00	85	51
49	2,25	3,00	3,00	1,20	3,00	1,00	2,63	2,63	2,67	2,33	2,67	3,00	90	76
50	3,00	3,00	3,00	1,40	3,00	2,00	3,00	1,25	2,78	1,00	2,83	2,67	97	57
51	2,75	3,00	2,80	2,40	3,00	1,50	2,88	2,63	2,78	2,33	3,00	3,00	98	82
52	2,75	2,25	3,00	2,20	3,00	1,83	2,50	1,38	2,78	1,67	2,67	2,50	92	63
Top	141	118	142	99	146	87	136	89	139	90	142	124	4660	3239

Adayların Tablo 25'teki uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından yapılan gözlem değerlendirme notları, Şekil 2'de karşılaştırmalı olarak gösterilmektedir. Şekil 2'de uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının, adayları mesleki yeterlik alanlarındaki değerlendirmelerinde, adayların aldıkları notlar arasında özellikle, “planlama” yeterlik alanında (UÖ= 146 UÖE=87) belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Daha sonra, “sınıf yönetimi” (UÖ=139 UÖE=90), “öğretim süreci” (UÖ=136 UÖE=89), “alan eğitimi bilgisi” (UÖ=142 UÖE=99), “konu alanı bilgisi” (UÖ=141 UÖE=118) ve “iletişim” (UÖ=142 UÖE=124) yeterlik alanlarındaki farklılıklar belirginleşmektedir.

Şekil 2. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının gözlem değerlendirmelerinin yeterlik alanlarına göre dağılımı

Tablo 25'teki gözlem değerlendirme verileri kullanılarak, adayların uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından mesleki yeterlik alanlarındaki değerlendirmeleri “bağımsız t testi” kullanılarak istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır.

Öğretmen adaylarını ders gözlem formundaki “konu alanı bilgisi” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 26’da belirtilmektedir.

Tablo 26. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının konu alanı bilgisi yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı

Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	2,77	0,37	51	5,47	0,000
Uygulama öğr. el.	52	2,31	0,48	51		

Tablo 26’da da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarını “konu alanı bilgisi” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t=5,47$ $p<0,001$. Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını “konu alanı bilgisi” yeterlik alanında değerlendirmelerinin ortalaması ($\bar{UÖ}=2,77$), uygulama öğretim elemanlarının aynı alanla ilgili yeterlik değerlendirmeleri ortalamasından ($\bar{UÖE}=2,31$) büyüktür.

Öğretmen adaylarını ders gözlem formundaki “alan eğitimi bilgisi” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 27’deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 27. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının alan eğitimi bilgisi yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı

Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	2,73	0,32	51	9,88	0,000
Uygulama öğr. el.	52	1,91	0,50	51		

Tablo 27’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarını “alan eğitimi bilgisi” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır, $t=9,88$ $p<0,001$. Öğretmen

adaylarını “alan eğitimi bilgisi” yeterlik alanında uygulama öğretmenlerinin değerlendirmelerinin ortalaması ($\bar{UÖ}=2,73$), uygulama öğretim elemanlarının aynı alanla ilgili değerlendirmelerinin ortalamasından ($\bar{UÖE}=1,91$) büyüktür.

Öğretmen adaylarını ders gözlem formundaki “planlama” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 28’de belirtilmektedir.

Tablo 28. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının planlama yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı

Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	2,81	0,29	51	12,13	0,000
Uygulama öğr. el.	52	1,67	0,61	51		

Tablo 28’den de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarını “planlama” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır, $t=12,13$ $p<0,001$. Öğretmen adaylarını “planlama” yeterlik alanında uygulama öğretmenlerinin değerlendirmelerinin ortalaması ($\bar{UÖ}=2,81$), aynı alanla ilgili uygulama öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin ortalamasından ($\bar{UÖE}=1,67$) büyüktür.

Öğretmen adaylarını ders gözlem formundaki “öğretim süreci” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 29’da belirtilmektedir.

Tablo 29. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretim süreci yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı

Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	2,62	0,36	51	10,90	0,000
Uygulama öğr. el.	52	1,71	0,48	51		

Tablo 29’da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarını “öğretim süreci” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notları arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t=10,90$ $p<0,001$. Öğretmen adaylarını uygulama öğretmenlerinin “öğretim süreci” yeterlik alanındaki değerlendirmelerinin ortalaması ($\bar{UÖ}=2,62$), aynı alanla ilgili uygulama öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin ortalamasından ($\bar{UÖE}=1,71$) büyüktür.

Öğretmen adaylarını ders gözlem formundaki “sınıf yönetimi” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 30’da belirtilmektedir.

Tablo 30. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının sınıf yönetimi yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı

Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	2,68	0,37	51	11,63	0,000
Uygulama öğr. el.	52	1,73	0,46	51		

Tablo 30’da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarını “sınıf yönetimi” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır, $t=11,63$ $p<0,001$. Öğretmen adaylarını uygulama öğretmenlerinin “sınıf yönetimi” yeterlik alanındaki değerlendirmelerinin ortalaması ($\bar{UÖ}=2,68$), aynı alanla ilgili uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme ortalamasından ($\bar{UÖE}=1,72$) büyüktür.

Öğretmen adaylarını ders gözlem formundaki “iletişim” yeterlik alanında, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 31’deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 31. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının iletişim yeterlik alanındaki değerlendirme notlarının dağılımı

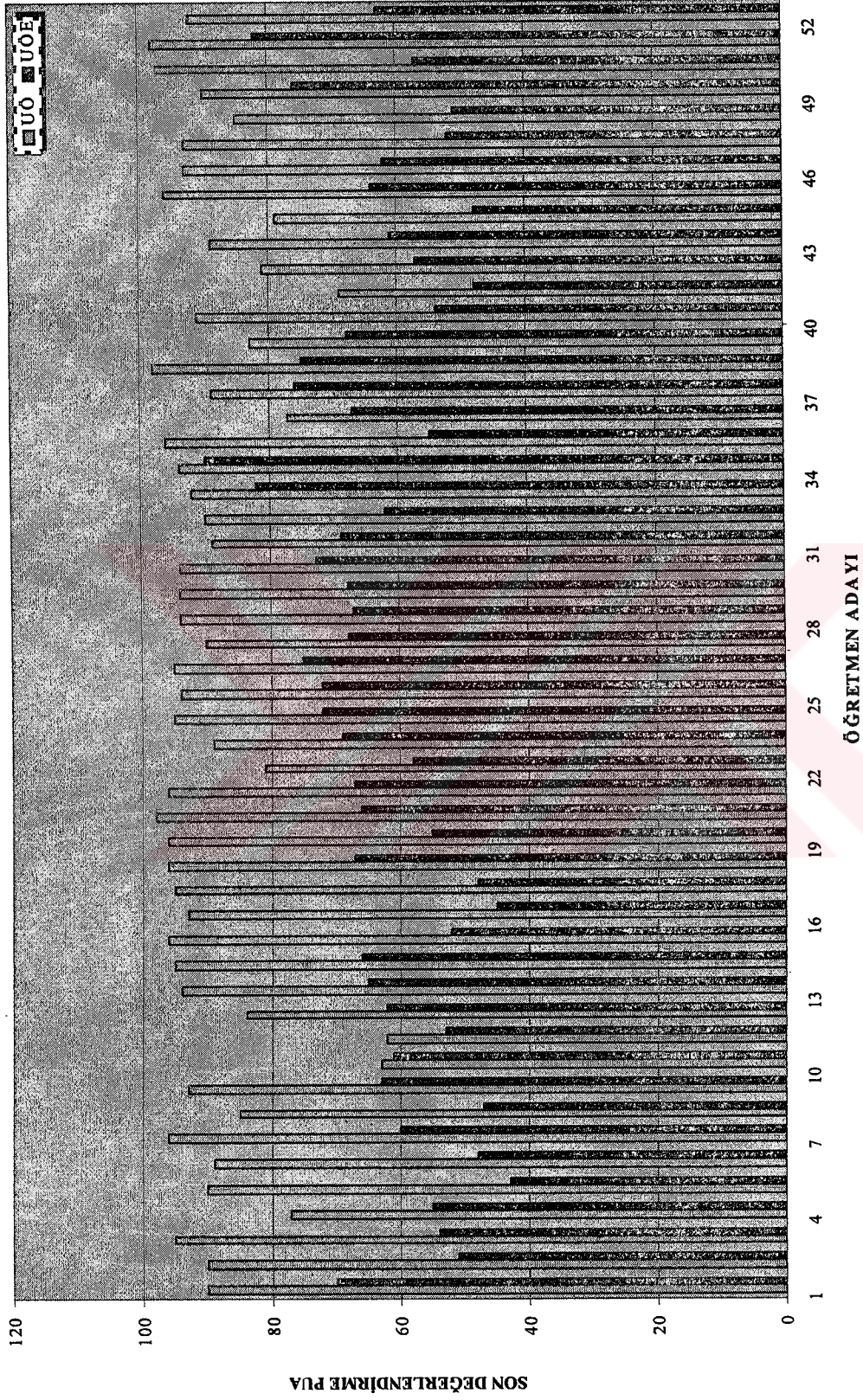
Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	2,73	0,36	51	4,22	0,000
Uygulama öğr. el.	52	2,39	0,46	51		

Tablo 31’de de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarını “iletişim” yeterlik alanında uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının değerlendirme notları arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır, $t=4,22$ $p<0,001$. Öğretmen adaylarını, “iletişim” yeterlik alanında uygulama öğretmenlerinin yaptığı değerlendirmelerin ortalaması ($\bar{UÖ}=2,73$), aynı alanla ilgili uygulama öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin ortalamasından ($\bar{UÖE}=2,39$) büyüktür.

Öğretmenlik uygulamaları sürecine ilişkin, öğretmen adaylarını örneklemdeki uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının gözleme dayalı son değerlendirme notları (Tablo 25) kullanılarak, karşılaştırmalı biçimde Şekil 3’te gösterilmiştir. Şekil 3’te, adayların örneklemdeki uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları tarafından yapılan son değerlendirme notlarının tamamına yakını arasında belirgin bir fark olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının fizik öğretmen adaylarını son değerlendirme notlarının gösterimi

Öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından ders gözlem formunu kullanılarak yapılan değerlendirmelerine ilişkin son değerlendirme notlarının dağılımı Tablo 32’de belirtilmektedir.

Tablo 32. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının son değerlendirme notlarının dağılımı

Katılımcı	N	Ort.	Ss	Sd	t	p
Uygulama öğr.	52	89,61	8,24	51	14,80	0,000
Uygulama öğr. el.	52	62,29	10,46	51		

Tablo 32’de de görüldüğü gibi; öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları tarafından yapılan son değerlendirme notları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t=14,80$ $p<0,001$. Öğretmen adaylarını uygulama öğretmenlerinin son değerlendirme notlarının ortalaması ($\bar{UÖ}=89,61$), uygulama öğretim elemanlarının son değerlendirme notlarının ortalamasından ($\bar{UÖE}=62,29$) büyüktür.

3.8.2. Uygulama Öğretim Elemanlarının Gözlem Değerlendirmelerinde Belirledikleri Yetersizlik Açıklamalarına İlişkin Bulgular

1998-99 eğitim-öğretim yılında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü Fizik Öğretmenliği Programı’nda öğretmenlik uygulamaları dersini alan 52 (26 güz yarıyılı + 26 bahar yarıyılı) öğretmen adayı, süreç sonunda öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilen 4 uygulama öğretim elemanı tarafından gözlemlenmiştir. Ders gözlem formu kullanılarak yapılan bu gözlemlerde, değerlendirmeler sırasında belirlenen yetersizlik açıklamaları, yeterlik alanlarına göre gruplandırılarak, Tablo 33’deki şekilde düzenlenmiştir.

Tablo 33. Uygulama öğretim elemanlarının ders gözlem formunu kullanarak belirledikleri yetersizlik açıklamaları

	Yeterlik Alanları	Gözlemlenen Yetersizlik
	Konu Alanı Bilgisi	Şekil ve formül gösterimlerini ayrıntılı, düzenli ve ilgi çekici biçimde düzenleyememe Şekilleri konuyla ilişkilendirerek anlatımla paralellik sağlayamama
Konu Alanı ve Alan Eğitimi	Alan Eğitimi Bilgisi	Yaşamla ilişkilendirmenin öğrenciye yaptırılarak katılımın arttırılmaması Öğrenciye yöneltilen soruları birkaç yanlış cevaptan sonra hemen cevaplamaya gidilmesi Şekilleri yazılı açıklamalarla desteklememe Öğretim yöntem ve teknikleri arasındaki geçişlerin zayıflığı Öğrencileri soru sormaya teşvik etmede yetersizlik Hedef davranışlara ulaşma düzeyini belirlemeye yeterli zaman ayırmama (sadece bir soruyla yapılması) Kavramları anlatırken öğrencinin önceden bildiği somut uygulamalarla ilişkilendirememe Konu anlatımında bütünlük sağlayamama Konuda geçen kavramları açıklama gereksinimi duymama
Öğretme-Öğrenme Süreci	Öğretim Süreci	Ders başında konunun tahtaya yazılmaması Öğrenciye yöneltilen sorunun cevaplama bitmeden kesilmesi Tahtanın düzensiz ve bilinçsiz kullanımı Konu anlatımından sonra öğrenciye yazma fırsatı tanıyarak anlatım sırasında ilginin öğretmenin anlattıklarına yöneliminin sağlanamaması Genelde klasik ders anlatım yaklaşımının uygulanması Derse uygun girişte yapılacak güdüleme, dikkat çekme yaklaşımlarının kullanılmaması Öğrencinin düşünmesini sağlayacak etkinliklerin düzenlenmemesi Öğrenci ilgisini çekmek için basitte olsa bazı etkinliklerin düzenlenmemesi Zamanı daha etkili kullanarak süreklilik oluşturup verimli ve doyurucu bir öğrenme ortamı oluşturamama Deney verilerini tahtaya yazarak hedef davranışların değerlendirilmesini öğrenciye yansıtmama Problemi önce öğrencilerin çözmeleri istenerek eksikliklerin belirlenmesi sonucu tahtada öğrencilerden birine gerektiğinde destekleyerek çözdürtme yaklaşımını kullanmama Problemlerin çözümünü irdeleyerek ilgi ve dikkat toplamada süreklilik oluşturarak kavramların anlaşılabilirliğini sağlayamama Soru yazdırma sırasında verileri tahtaya sistemli bir şekilde betimleyip zamanı etkili kullanamama Ders sonunda hedef davranışlara yönelik değerlendirme sorularıyla öğrenme düzeyini belirleme yaklaşımını yeterince kullanmama Öğrencileri dersten çıkmaya hazırlamak için konu paralelinde soru yazdırma yaklaşımını kullanmama Zamanın iyi kullanılmasında problemi öğrencilerin çözmesi için süre tanıdıktan sonra bir öğrenciye tahtada çözdürme yaklaşımını kullanmama Problem çözümünde aşamaları çözüm üzerinde irdeleyerek kavramların anlaşılabilirlik oranını yükseltmememe
	Sınıf Yönetimi	Sınıf yönetimi konusunda beklenen davranış örüntüsüne sahip olmama Ders anlatımı sırasında sınıfın dolaşmaması sonucu sınıf hakimiyetinin sağlanmasında yetersiz kalınması Öğrenme ortamında toplu konuşmaları engellemek için tek tek söz isteyen konuşma fırsatı tanınmaması Sınıf yönetiminde öğrenciye karşı çeşitli telkinler kullanmamama

Tablo 33'ün devamı

Öğretme-Öğrenme Süreci	Sınıf Yönetimi	Ders anlatımı sırasında yazmayı yetiştiremeyen öğrenci çoğunluğuna göre sonradan yazmaları konusunda yönlendirerek zamanın etkili kullanımını sağlayamama
		Ders anlatımı sırasında öğrencinin tamamıyla takip edilerek ilginin korunmaya çalışılmaması
		Öğrenciye yöneltilen sorunun uzun olması durumunda diğerlerinin sıkılmaması için cevabın bir bölümünün de farklı kişiye cevaplandırılmama
	İletişim	Öğretmenliğin gerektirdiği rolü iyi sergileyememe
		Tahtaya dönük olarak ders anlatımıyla etkileşimin kopuk olmasına neden olma
		Derste daha ilgili ve aktif olamama
		Açıklamalarda yönergeler arasındaki ilişkiyi sağlayamama
		Türkçe'yi ve bilimsel terminolojiyi beklenen düzeyde kullanamama
		Dersin yetersiz ses tonunda anlatımı ile öğrenme atmosferini olumsuz etkileme
		Konuyu basite indirgeyerek öğrenci seviyesine inememe
		Açıklamaları yavaş yazdırarak dersin kopuk olmasına neden olma

Tablo 33'te görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının açıklamalarına göre öğretmen adaylarının yetersizlikleri ağırlıklı olarak; öğretim süreci, sınıf yönetimi ve alan eğitimi bilgisinde yoğunlaşmaktadır. İletişim ve alan bilgisi ile ilgili yetersizlik ifadeleri ise daha az belirtilmiştir. Öğretim süreci ile ilgili belirtilen yetersizliklerden en dikkat çekici olanları; adaylar tarafından tahtanın bilinçsiz kullanılması, çoğunlukla ders yürütmede klasik yaklaşımının uygulanması, öğrencilerin düşünmesini sağlayacak etkinliklerin düzenlenmemesi ve zamanın etkili kullanılamamasıdır. Sınıf yönetimi ile ilgili olarak en belirgin yetersizliğin, adayların bu alanın gerektirdiği davranışsal yapıya sahip olmaması olduğu ifade edilebilir. Alan eğitimi bilgisi ile ilgili belirlenen yetersizliklerden en önemlileri arasında; adayların öğretim yöntem ve teknikleri arasındaki geçişleri istenen düzeyde gerçekleştirememesi, ders yürütme sürecinde hedef davranışlara ulaşma düzeyini belirlemeye yeterince zaman ayırmama, ders yürütme sürecindeki konu anlatımında bütünlük sağlayamama ve konuda geçen açık olarak ifade edilmesi gereken kavramları açıklama gereksinimi duymama yer almaktadır.

İletişim konusunda adayların belirlenen yetersizliklerinin en önemlileri arasında; yapılan açıklamalardaki yönergeleri birbiri ile ilişkilendirememesi, konunun basite indirgenerek öğrenci seviyesine inilememesi ve tahtaya dönük ders anlatımı ile sınıf içi etkileşimin kopuk olması ifade edilebilir. Alan bilgisine ilişkin yetersizliklerin en önemlisi ise adayların konuda geçen şekillerin konuyla ilişkilendirilmesinde yetersiz kalmalarıdır.

Bulguların Özeti

Elde edilen verilerden görüldüğü gibi, Bölüm 3.1’de belirtilen öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde karşılaştıkları problemler, genellikle ders yürütme süreci ve bu sürece motive olamama ile ilgilidir (Tablo 5). Adayların karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik önerileri ilgili taraflara yönelik olarak düzenlendiğinde; çoğunluk olarak uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı ve fakülte etrafında yoğunlaşma oluşmaktadır (Tablo 5). Bölüm 3.2.1’de araştırma kapsamında öğretmen adaylarına uygulanan anket çalışması sonucu adayların, uygulamaların önemine inanmalarına rağmen, ilgili taraflar arasındaki yeterli işbirliği kurulamadığından, öğretmenlik uygulamalarının amaçları hakkında bilgilendirilmedikleri ve uygulamaların belirgin bir iyileştirilmeye gidilmeden aynı çizgide yürütülmeye çalışıldığı belirlenmiştir.

Bölüm 3.2.2’de uygulama öğretmenleri ile yürütülen mülakatlarda, uygulama süreci boyunca ilgili taraflar arasında gerekli işbirliği kurulamadığından dolayı, adayların bazı becerilerini amaçlanan düzeyde kazanamadıkları ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, öğretmenlik uygulamaları sürecinde adayların fakültedeki derslerinin devam etmesinin, fakültedeki derslerle uygulama okulundaki derslerin ilişkisiz olmasının ve uygulama öğretmenlerinin adaylara rehberlik yapma konusunda herhangi bir eğitim almadan sorumluluk almalarının bu uygulamalardan beklenen verimin alınamamasında önemli rolü olduğu düşünülmektedir.

Bölüm 3.2.3’de uygulama öğretim elemanları ile yapılan mülakatlarda, Fakülte-Okul İşbirliği ile öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yeni başlanıldığı için bazı problemlerle karşılaşıldığı belirlenmiştir. Ayrıca, uygulama okullarında adaylara karşı ilgisiz tutumun varlığının, adayların uygulama günleri ile uygulama öğretmenin ders programının uyuşmamasının ve fakültedeki derslerin devam etmesinin uygulama etkinliklerinden alınacak verimi olumsuz etkilediği belirtilmektedir.

Bölüm 3.3 ve Bölüm 3.4’te öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin incelenerek düzenlenmesi sonucu;

- Adayların; öğrencilerle iletişim kurma, ders yürütme ve laboratuvar çalışması yürütme etkinliklerini planlanan nitelikte yürütemediklerinden öğretmenliğe alışamadıkları belirlenmiştir (Tablo 18).

- Öğretmen adayları, uygulama sürecinde laboratuvar çalışması yürütme, idari çalışmalar hakkında bilgilenme, yazılı sınav sorusu hazırlama ve dönem ödevi verme etkinliklerini beklenen düzeyde yürütülemediğini ve sürecin yetersizliğinden öğrenci ile iletişimde istenen etkileşimin oluşturulamadığını ifade etmektedirler (Tablo 19).

- Öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülüşünde öğretmen adayları problem olarak özellikle, uygulamalara yönelik anlaşılmayan noktaların ve olumsuzlukların beklenen düzeyde açıklanmadığını ve öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin yapılaş amaçlarına ilişkin yeterli bilgilendirme yapılmadığını belirtmişlerdir (Tablo 20).

- Adaylar ağırlıklı olarak öğretmenlik uygulamaları dersinin, verilen ödevler aracılığı ile dikkat edilmesi gereken noktalar hakkında adayları bilgilendirerek, uygulama öğretmenlerinin adaylara kazandırmayı amaçladığı davranışları planlı olarak yürütmelerine katkı sağlayıcı olduğunu ifade etmektedirler. Diğer taraftan adaylar öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri kapsamında, öğretmenlik uygulamaları dersinden uygulamanın amaçları doğrultusunda beklenen verimin alınabilmesi için bu dersin yürütülmesine yönelik bazı öneriler sunmuşlardır (Tablo 20).

- Adayların öğretmenlik uygulamalarının daha nitelikli yürütülmesine yönelik sunduğu önerilerin ilgili taraflar arasında özellikle fakülteye yönelik olarak ifade edildiği belirlenmiştir. Belirtilen önerilerden, uygulama okullarının yapısına ve fiziki durumuna göre kazanılabilecek becerilere ilişkin davranışların belirli bir standarda sahip kılınmasının gerekliliği dikkat çekicidir (Tablo 21).

- Öğretmen adaylarına göre, uygulama öğretmenleri tarafından öğretmenlik uygulamaları sürecinde yürütülen etkinlikler arasında özellikle, ders gözlemlene ve ders yürütme etkinliğinin çoğu uygulama öğretmeni tarafından amaçlandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, yıllık ve günlük plan hazırlama, laboratuvar çalışması yürütme ve sınav kağıtlarını değerlendirme etkinliklerinin de diğerlerine oranla daha ağırlıklı olarak gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Diğer taraftan, uygulama okullarında düzenli eğitim-

öğretim etkinlikleri dışında öğretmen adaylarına yaptırılacak fazla etkinlik bulunmamaktadır (Tablo 22-23).

Bölüm 3.5'te öğretmenlik uygulamaları sürecinde yürütülen uygulama etkinlikleri ile kazanılabilecek becerilere ilişkin adaylarca belirtilen davranış ifadeleri, örneklemedeki uygulama öğretmenleri tarafından geliştirilerek zenginleştirilmiştir (Tablo 24, Ek 8). Uygulama öğretmenlerince geliştirilen 16 etkinlik kapsamında kazanılabilecek becerilere yönelik, aşağıda belirtilen davranış ifadeleri gibi açıklamalarla etkinlik-hedef davranış tabloları oluşturulmuştur.

Okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma etkinliğini yürüterek adayların, okul ortamına uyum sağlayarak tedirginliklerini gidermeleri, uyulacak kurallar konusunda bilgi sahibi olmaları beklenmektedir. Ders gözlemlene etkinliğinin yapılması ile adayların, derse başlama, ilk iletişimi kurma, sınıfı derse hazırlama, öğrenciye karşı yaklaşım ve öğrencinin derse olan tutumunu gözlemlene fırsatını da elde edebilecekleri belirtilmektedir. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yürüterek ayrıca, fizik kavramları ile ilgili öğrencilere sorular yönelterek onların bu kavramlarla ilgili ön bilgilerini belirleyerek konunun hangi düzeyde anlatılabileceğine karar vermeyi, fizik kavram ve ilkelerini günlük hayattaki şekli ile dramatize edip açıklayarak ve tartışma yöntemini kullanarak etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleştirmeyi gözlemleyebileceklerini belirtmektedirler. Uygulama öğretmenleri, idare ve öğretmenlerle diyalog etkinliğini yürüterek adayların deneyimli öğretmenlerin öğrenci iletişimindeki yaklaşım tarzları ve ideal öğretmen modelindeki birikimleri hakkında bilgi sahibi olma, idare ve öğrencilerle bazı sorunların çözümünde organize olmanın gereğini bilme davranışlarını kazanabileceklerini ifade etmişlerdir. Yıllık plan hazırlama etkinliğini yürüterek adayların, yıllık planın fizik öğretim programına ve akademik takvime göre zümre öğretmenlerince uygulanabilir nitelikte belirleneceği hakkında bilgilenebilecekleri ifade edilmektedir. Adayların günlük plan hazırlama etkinliğini yaparak, günlük plan hazırlanması ile sınıf ortamında yapılanlara tutarlılık kazandırıldığı ve fizik öğretiminin etkin hale getirilmesi için sınıf içinde yapılacak etkinliklerin ve fiziksel bağıntılarla ilgili çıkarımların boyut analizi ile birlikte günlük planda ayrıntılı bir yapıda yer alması gerektiği hakkında bilgi sahibi olmaları beklenmektedir. Adayların derse hazırlanma etkinliğini yaparak, karşılaşılabilecek öğrenci profili hakkında bilgilenecek sınıf ortamına karşı hazır hale gelebilecekleri düşünülmektedir. Uygulama öğretmenleri, bu etkinliğin yürütülmesi sonucu

adayların, fizik öğretiminde her ortamı bir laboratuvar gibi düşünüp ilişkilendirilebilecek farklı modellerden çıkarım yaparak ve öğrencide merak duygusu uyandırarak öğrenme arzularını güdüleyebileceklerini belirtmektedirler. Bununla birlikte, uygulama öğretmenleri adayların bu analogileri kurabilmeleri için kapsamlı bir genel kültür birikimine sahip olmaları gerektiğinin bilincine varabileceklerine dikkat çekmektedirler. Ders yürütme etkinliğini yaparak adayların, ders gözlemleme sürecinde benimsedikleri davranışları uygulama öğretmenlerine yaşantı şeklinde sergileyerek değerlendirmelerine sunma fırsatı elde edecekleri belirtilmektedir. Bu etkinliği yürüterek adayların ayrıca, fizik ilkelerinin günlük hayattaki kullanım alanları hakkında bilgilendirme yaparak, anlaşılmasında zorluk yaşanan kavramların öğretiminde modellemelerden yararlanarak ve çelişkili sorular sorarak etkili öğrenme ortamı oluşturma becerisi geliştirebileceklerini vurgulamaktadırlar. Konu tekrarı ve test çözme etkinliğini yaparak adayların, konu testinden çıkan değerlendirme sonuçlarına göre eksikliklerin yoğunlaştığı bölümleri dikkate alarak konu tekrarı yapmanın gereğini bilebileceklerine dikkat çekilmektedir. Laboratuvar çalışması yürütme etkinliğini yaparak adayların, fizik eğitiminin çok önemli bir parçası olan fizik laboratuvarı çalışmalarının öğrencide merak uyandırma ve el becerilerini geliştirme, soru sormalarını sağlama, öğrenme isteklerini geliştirme amacı doğrultusunda yürütülmesi için gerekli düzenlemeleri yapma becerilerini kazanabilecekleri vurgulanmaktadır. Uygulama öğretmenleri adayların bu etkinliği yürüterek ayrıca, fizik deneylerini gösteri şeklinde yaparken öğrencileri olaya katıp onları deney ortamına çekmenin gereğini bilme ve fizik deney düzenekleri ile güncel hayattaki yapılar arasında analogi kurarak öğrencilerin ilgilerini çekip kalıcı ve etkili öğrenme gerçekleştirme becerisi kazanabileceklerini ifade etmektedirler. Yazılı yoklama yapma etkinliğini yürüterek adayların, sınav sorularının fizik öğretim programındaki hedef davranışların kazanılma düzeyini belirleyici nitelikte oluşturulması gereğini bilmelerini sağlayabileceğini düşünmektedirler. Sınav kağıtlarını değerlendirme etkinliğini yürütülerek adayların, ölçme ve değerlendirmede eşitlik ve eşitsizliğin kurulmasının, işlem yapma yeteneğinin ve birim analizinin yapılmasının ölçüt olarak alınmasının gerekliliği hakkında bilgilenebileceklerini belirtmektedirler. Nöbet tutma çalışmalarına katılma etkinliğini yürüterek adayların, bu çalışmalara katılıp öğrenciye baskıcı bir uygulama olmaksızın kendi bilinci ile derse girip hazırlık yapma becerisi kazandırabilecekleri ifade edilmektedir. Uygulama öğretmenleri dönem ödevi verme etkinliğini yürüterek adayların, öğrencilerin üretkenliklerini ön plana çıkarıcı ve yorum yapabilecekleri fizikteki temel ilkeleri ve kavramları uygulamaya imkan sağlayacak

ödevler vererek, bu ödevleri onların araştırmacı yönlerinin gelişmesine yardımcı olacak şekilde yürütülmeleri gerektiği hakkında bilgilenebileceklerini vurgulamaktadırlar. Rehberlik çalışmaları etkinliğini yürüterek adayların, problemli öğrencilerin sorunlarının çözümünde sınıfın diğer öğretmenleri öğrenciler ve velilerle sürekli iletişim halinde olmanın önemi hakkında bilgi sahibi olabilecekleri dile getirilmektedir. Okuldaki diğer etkinlikler yürütülerek adayların, sosyal etkinlikler aracılığı ile bireysel ve grup halinde hareket etme yeteneklerini geliştirme becerisi kazanabilecekleri belirtilmektedir. Uygulama öğretmenleri zümre toplantıları etkinliğini yürüterek adayların, zümre toplantılarının amacını ve önemini bilme, konu paralelliği ve ön bilgi şartlarının yerine getirilmesi açısından diğer zümre öğretmenleri ile işbirliği yapma bilincine sahip olma ve fizik ders kitabının seçiminde dikkate alınması gereken kriterler hakkında bilgilenebileceklerini ifade etmektedirler.

Bölüm 3.6'da örneklemedeki uygulama öğretmenlerinin bazılarının sürecin beklenen düzeyde yürütülmesinin sağlayıcı değerlendirme ve önerileri, Fakülte-Okul İşbirliği ve bu kapsamdaki ilgili taraflara yönelik olarak düzenlenmiştir.

Bölüm 3.7'de uygulama öğretmenleri tarafından önerilen uygulama etkinlikleri modelleri temel yapı olarak çoğunlukla korunduğu dikkat çekmektedir.

Bölüm 3.8.1'de, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının adayları mesleki yeterlik alanlarındaki değerlendirmelerinde, verilen notlar arasında özellikle planlama yeterlik alanında belirgin bir fark olduğu ortaya konmuştur (Şekil 2). Ayrıca, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını mesleki yeterlik alanındaki değerlendirme notları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkların olduğu belirlenmiştir (Tablo 25, Ek 8). Diğer taraftan, örneklemedeki uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının adayları son değerlendirme notlarının tamamına yakını arasında belirgin bir fark olduğu belirlenmiştir (Şekil 3). Bununla birlikte, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını son değerlendirme notları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 32). Bölüm 3.8.2'de uygulama öğretim elemanları ders gözlem formunu kullanıp adayları gözlemleyerek değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeler sonucu adaylara yönelik belirtilen açıklamalara göre, öğretmen adaylarının yetersizlikleri ağırlıklı olarak öğretim süreci, sınıf yönetimi ve alan eğitimi bilgisinde yoğunlaşmaktadır (Tablo 33).

4. ÖNERİLEN UYGULAMA ETKİNLİKLERİ MODELİ

Bu bölümde, araştırmanın amaçlarına yönelik elde edilen veriler düzenlenerek önerilen uygulama etkinlikleri modeli ortaya konmuştur. Önerilen bu model, üç alt başlık altında sunulmuştur. Birinci kısımda, önerilen uygulama etkinlikleri modeli Ek 11’de verilmiştir. İkinci kısımda, bu modelde yer alan uygulama etkinliklerinin geliştirebileceği becerilere yönelik hedef davranışlar (Tablo 34-49) belirtilmektedir. Üçüncü kısımda ise önerilen modelin uygulanması sürecinde dikkate alınması gereken noktalar, ilgili taraflara yönelik uyarılar şeklinde ifade edilmektedir (Tablo 50, Tablo 51, Tablo 52).

4.1. Önerilen Uygulama Etkinlikleri Modeli

Örneklemdaki uygulama öğretmenlerinin mülakat yoluyla belirttiği uygulama etkinlik modellerindeki etkinlik basamakları ortak ve önemli noktalara dayalı olarak incelenip düzenlenmiştir. Bu düzenleme sonucunda, Ek 11’de sunulan bir uygulama etkinlikleri modeli önerilmiştir. Uygulama öğretmenleri tarafından belirtilen etkinliklerin, modelin uygulanış aşamalarında yer aldığı durumlarda bu etkinliklere yönelik becerileri kazandıracak davranış ifadeleri ile ilgili tablo numaraları verilmiştir. Modelin uygulanma boyutundaki her aşamada, etkinliklerin geliştirebileceği becerilere ilişkin davranışların da dikkate alınması gerekmektedir. Önerilen bu modelin, öğretmenlik uygulamaları etkinlikleri kapsamında istenen şekilde yürütülmesi sonucu, uygulama çalışmalarından beklenen verimin alınmasına katkıda bulunulabileceği düşünülmektedir.

4.2. Uygulama Etkinliklerinin Geliştireceği Becerilere İlişkin Davranışlar

Öğretmenlik uygulamaları sürecinde yürütülen uygulama etkinlikleri sonucu geliştirilebilecek becerilere ilişkin örneklemdaki öğretmen adaylarının Bölüm 3.3.1’de belirtilen öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin birincisinde, yürütülen etkinliklerle kazanılabilecek becerilere yönelik davranışları analiz edilip düzenlenmiştir. Ayrıca, bu konuda Bölüm 3.5’te belirtilen uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakat verileri incelenmiş, etkinliklerin niteliğine göre gruplandırılarak aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur

(Tablo 34-49). Önerilen modelin uygulanması sürecinde, model kapsamındaki ilgili etkinliklerin yürütülmesinde geliştirilebilecek becerilere ilişkin belirtilen davranışların dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

Örneklemdaki fizik öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri ile birlikte belirledikleri bu süreçte yürütülebilecek uygulama etkinlikleri aşağıda sıralanmaktadır:

1. Okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma
2. Ders gözlemlene
3. İdare ve öğretmenlerle diyalog
4. Yıllık plan hazırlama
5. Günlük plan hazırlama
6. Derse hazırlanma
7. Ders yürütme
8. Konu tekrarı ve test çözme
9. Laboratuvar çalışması yürütme
10. Yazılı yoklama yapma
11. Sınav kağıtlarını değerlendirme
12. Nöbet tutma çalışmaları
13. Dönem ödevi verme
14. Rehberlik çalışmaları
15. Okuldaki diğer etkinlikler
16. Zümre toplantıları

Tablo 34. Öğretmen adaylarının ‘Okulun Tanıtımı ve Uygulama Öğretmeni ile Tanışma’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Okulun Tanıtımı ve Uyg. Öğr. ile Tanış.	<i>Etkinlik başlangıcında</i>
	Uygulama öğretmenin ders programını öğrenme ve uygulama programını belirleme
	Devletin temel esaslarına ters düşmeyecek davranış sergilemenin gereği hakkında bilgi sahibi olma
	Kendine saygının oluşturularak, giyim ve kuşamın temiz ve düzenli olmasına dikkat çekme
	Öğrencinin dikkatini bozmayacak tarzda öğretmenin giyim şekline dikkat etmesinin gereğini bilme
	<i>Etkinlik süresince</i>
	Okulda uyulacak kurallar hakkında bilgilenme
	Okulun mevcut imkanlarını bilme
	Okulun akademik yapısı hakkında bilgi edinme

Tablo 34'ün devamı

Okulun Tanıtımı ve Uygulama Öğretmeni ile Tanışma	Uygulama yapmanın amaçlarının yerine getirilmesinde uygulama okulunun rolü hakkında bilgilenme
	Kazanılması amaçlanan becerileri değerlendirerek hedefleri belirleme
	Öğretmenlik mesleği ve devlet memurluğu hakkında genel bilgilenme
	Öğrenci merkezli eğitim şekli olan Müfredat Laboratuvar Okulu Programı'nı inceleyerek bilgilenme
	Öğretmen odasında öğretmenler arası ilişkileri gözlemleyerek ortama daha kolay uyum sağlama
	Fizik laboratuvarı yönünden olmayan malzemenin diğer okullardan temin edilebileceğini bilme
	Psikolojik açıdan olumlu gelişmeler hissederek meslekle bütünleşme sağlama
	Eğitim-öğretiminde etkili olan öğrenci potansiyelinin sosyo-ekonomik ve psikolojik seviyesi hakkında bilgi edinme
	Okuldaki diğer öğretmenlerle ve idari görevlilerle tanışarak okul atmosferine uyum sağlama
	Herhangi birinin etkisinde kalmamak için özlük hakları hakkında bilgilenme
	Öğretmenin kişiliği ve öğretmenlik formasyonu hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrencilerin seviyesinin adaydan daha düşük olduğu telkini, heyecanın yenilmesinde önemli bir etken olduğu hakkında bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Hangi etkinliklerle uygulama amacına yönelik becerilerin kazanılabileceği hakkında bilgilenme
	Uygulama yapmanın amaçlarının iyi belirlenmesi gerektiği hakkında bilinçlenme
	Her günün sonunda; neyin yapıldığı, neyin yapılamadığı, neyin yapılması gerektiği konularında muhasebe yapma bilincine sahip olma
	Öğrencilerin aileleri, yetiştiği çevre, arkadaş ilişkileri, derse karşı ilgi ve istekleri gibi genel yapılar hakkında bilinçlenme
	Okulun diğer okullarla olan işbirliğini bilme
	Okulun seviyesi ve fiziki durumuna göre kendini hazırlayarak planlarını düzenleme
	Tedirginliğini gidererek mesleğe ilk adımı atma bilincine sahip olma
	Uygulama etkinlikleri süresince titiz çalışılması gerektiği konusunda istenen bilinçlenmeye sahip olma
	Diğer öğretmenlerle diyalogun gerekliliği bilincine sahip olma
	Okul içi işleyiş ve kişiler arası ilişkiler hakkında bilgilenme
	Öğretmen yetiştirmeye karşı yaklaşım ve duyarlılığını bilme

Tablo 35. Öğretmen adaylarının 'Ders Gözlemleme' etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Ders Gözlemleme	Etkinlik başlangıcında
	Uygulama öğretmeninden sınıf seviyesi hakkında derse girmeden bilgi alma
	Öğretmenin derse başlamasını, ilk iletişimi kurmasını, sınıfı derse hazırlayışını, öğrenciye karşı yaklaşımını, öğrencinin derse olan tutumunu gözlemleme
	Öğretmenin sınıf içi disiplini nasıl oluşturduğunu ve yürüttüğünü inceleme
	Öğretmenin öğrencilerle iletişim ilişkilerini inceleme
	Etkinlik süresince
	Sınıf disiplininin bozma eğiliminde olan öğrencilere karşı sözlü hicivle uyarıda bulunmayı gözlemleme
	Sınıf hakimiyetinde göz teması sağlamanın uygulanışını gözlemleme
	Dersin işlenmesi sürecinde çıkabilecek disiplinsizlik olaylarını öğretmenin sezmesi sonucunda olaya karşı yaklaşımını gözlemleme
	Öğretmenin konu anlatımı sırasındaki davranışlarını gözleme (tutum ve duyarlılığını)
	Öğretmenin sesini ve mimiklerini nasıl kullandığını gözleme
	Değişen koşullara göre öğretmenin nasıl davrandığını gözleme

Tablo 35'in devamı

Ders Gözlemleme	Zamanın etkili kullanımını gözlemleme
	Öğrenciler için en etkili öğretim platformu oluşturulmasını sağlayan beceri ve tutumları öğrenmeye çalışma
	Sorulan soruların ne düzeyde olduğunu tespit etme
	Öğrencilerin öğretmene karşı tutumlarını gözlemleme
	Öğrencilerin derse ilgilerini ve seviyelerini gözlemleme
	Programa göre hazırlanmış yıllık planın işleyişini ve uygunluğunu gözleme
	Tahtayı etkili bir şekilde kullanmayı gözleme (ders araç-gereçleriyle birlikte)
	Sınıf defterinin kullanılmasını gözleyebilme
	Derse başlama ve soru sorma şeklini gözleme
	Dönüt verme işlemini gözleme
	Derslerin seviyeye uygun şekilde anlatılmasını gözleme
	Ödev verme işlemlerini gözlemleme
	Etkili soru ve problem seçimi yönteminin uygulanmasını gözleme
	Öğrencilerin sorulara verdiği cevapların niteliğini tespit etme
	Yöneltilen sorulara öğrencilerin duyarsız kalmalarıyla, sorumluluk duygusuna sahip olma düzeylerinin belirlenmesini gözlemleme
	Öğrencilerin dersin kaynatılması çabasını fark ederek önlem alma şeklini gözlemleme
	Tahta kullanımında satır veya sütun şeklinde yazma şeklini kullanarak düzenli tahta kullanımını gözlemleme
	Öğretmenin sınıfta konunun anlaşılması bakımından zaman zaman mimik ve hareketleri ile bir tiyatrocı gibi davranmasını gözlemleme
	Öğretmenin öğrenci tutumunu tahmin edebilmesi için öğrenciyi tanımanın önemini gözlemleme
	Öğrenmenin bir ihtiyaç sonucu olduğu bilinciyle öğrencide öğrenme ihtiyacının oluşturulmasını gözlemleme
	Öğretmenin esas olarak günlük plana göre hareket etmesinin yanında, değişen koşullara göre eğitimin bir parçası olarak değişikliklere gidişini gözlemleme
	Değişik görüşte, değişik mantıkta, farklı sorunları, farklı anlama kabiliyetleri, farklı inançları olan bir sınıftaki öğrencilerin mantığını anlamak için öğretmenliğin inceliklerini gözlemleme
	Öğretmenin başarılı öğrencilere bir şeyler kazandırabileceği gibi başarısız öğrencilere de bir şeyler kazandırma çabasında verici olmasını gözlemleme
	İlgii artırarak öğrenmeyi etkili kılmayı gözlemleme
	Öğrenilen bilgilerin öncekilerle ilgisini ve aradaki ilişkinin kuruluşunu gözlemleme
	Konuları muhakeme ve düşünceye dayalı soru ve cevaplarla ifade etmeyi gözlemleme
	Liselerde amaç öğrenciyi liseden mezun etmek değil üniversiteye hazırlamak olduğundan, bütün çalışmaların bu amaca yönelik olarak planlanmasını gözlemleme
	Ders başında bir önceki konunun gözden geçirilerek eksikliklerin tespiti halinde konu tekrarı yapılmasını gözlemleme
	Anlatılan konunun, ders bitimine 5-10 dakika kala tekrar gözden geçirilerek, anlaşılmayan konuların yeniden ele alınmasını gözlemleme
	Öğretmenin öğrenci sorularına yetersiz kaldığında sergilediği davranış biçimini gözlemleme
	Dersle ilgisi olmayan öğrenci soruları karşısında öğretmenin tutumunu gözlemleme
	Derse geç kalan öğrencilere öğretmenin davranışını gözlemleme
	Öğretmenin beklemediği problemler karşısında nasıl tavır takındığını gözlemleme
	Öğretmenin günlük plana uyma şeklini gözlemleme
	Ders saatini en verimli biçimde kullanmanın günlük plana alınacak konu ile ilişkisini gözlemleme
	Derse başlamadan, önceki dersle ilgili kısa özet ve hatırlatmalar yapmayı gözlemleme
	Sınıfın derse karşı tutumunu gözlemleme
	Eğitimin bir anlamda öğrenme ihtiyacı oluşturma ile gerçekleştirildiğini gözlemleme
	Konunun günlük hayatla ilişkilendirilmesini gözlemleme
	Öğretmenin sınıfın tümüyle ilgilenmesi gerektiğini gözlemleme
	Öğretmenin sınıfa derse hazır bir şekilde, yapacağını tasarlamış bir şekilde geldiğini gözlemleme

Tablo 35'in devamı

Ders Gözlemleme	Önceki veya o günkü konu ile ilgili özet yapabilmeyi gerçekleştiren öğrencileri notla mükafatlandırarak yeni konularla aradaki ilişkiyi sağlama sırasında, notun amaç değil araç olduğu bilincini oluşturmayı gözlemleme
	Sınıfı selamladıktan sonra oturma işlemi gerçekleştikten sonra birebir sayarak yoklama defterini yazmayı gözlemleme
	Öğrencilerin ders işleniş sırasında konunun akışına göre ilgilerini çekecek ve dikkatlerini yoğunlaştıracak davranış biçimleri hakkında bilgilenme
	Konunun anlaşılma düzeyini öğrenci sorularından belirleyebilmeyi gözlemleme
	Öğrencilerin derse katılımlarını etkin biçimde sağlamak için sergilenen davranışları gözlemleme
	Düşük seviyeli sınıflarda, konuyu günlük yaşamla daha çok ilişkilendirerek anlatmanın gereğini gözlemleme
	Öğrencinin sorumluluk duygusunun gelişmesi için verilen ödevlerin kontrolünü gözlemleme
	Sınıf ortamında öğretmenin bir aktör olduğunu gözlemleme
	Önceki konunun kısa tekrarı ile yeni konunun bağlantısını ifade ederek etkinlikler arası geçişin yapılmasını gözlemleme
	Değişik seviyedeki sınıflarda ders gözlemleme yapılarak seviyeye göre uygulanan yaklaşım farklılıklarını gözlemleme
	Etkinlik sonunda
	Öğrenciye yöneltilen soruya kaç kişinin refleks gösterdiğini, kaç kişinin daha sonraki zaman dilimlerinde olaya katılma fikir getirme çabası içerisinde olduğunu gözlemleyerek, konunun özümseme düzeyini belirleme becerisini geliştirme
	Öğrencinin öğretmenin eksikliğini hissettiği anda üzerine gideceği hakkında bilgi sahibi olarak hazırlıklı olma
	Öğrencilerin derse pozitif tutumunun gelişmesi için motive edilmesi ve etkili iletişim kurulmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Ders işleniş sırasında konuyu öğrenci merkezli küçük bölümler halinde tartışarak verirken, soru ve problem ile pratik yaptırarak konuda geçen kavramlara destek sağlama becerisi geliştirme
	Gözlemlenen olumlu mesleki niteliklerin, daha önce etkilenilen öğretmen nitelikleri ile bütünleştirilerek kendine göre bir öğretmen profili oluşturma becerisi geliştirme

Tablo 36. Öğretmen adaylarının 'İdare ve Öğretmenlerle Diyalog' etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
İdare ve Öğretmenlerle Diyalog	Etkinlik başlangıcında
	Olumsuz davranışlara karşı savunma yapmak için haklarının bilincinde olma
	Öğrenciye ait dersle ilgili yanlış bir düşüncenin tepki gösterilmeden ortaya çıkarılarak, algılama yeteneğinin geliştirilebileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrencilerin özgüvenlerinin oluşturulmasında kullanılabilecek telkinler hakkında bilgilenme
	Öğrencilerin kendi kendilerine yeterek öğrenmelerine katkıda bulunma becerilerini geliştirme hakkında bilgilenme
	Öğretmenliği sanat haline getiren kavramın iletişim olduğu hakkında bilgi sahibi olma
	Okul idaresini aşan problemlerin nasıl giderildiği hakkında bilgi sahibi olma
	Öğretmenin başarısının öğrettikleri ile değil, şekillendirdikleri ile değerlendirilmesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Deneyimli öğretmenlerin öğrenci iletişimindeki yaklaşım tarzları ve ideal öğretmen modelindeki birikimleri hakkında bilgi sahibi olma
	Yönetmelikler hakkında geniş bilgiye sahip olma
	Etkinlik süresince
	Yabancılaşık çekilen konuları, öğretmenlere danışarak bilgi sahibi olma
	İyi bir öğretmenin nasıl davranacağını gözleme
	Yetkili kişilerin görev ve sınırlılıkları hakkında bilgi sahibi olma
	Okul yönetimi hiyerarşisi hakkında bilgi sahibi olma

Tablo 36'nın devamı

İdare ve Öğretmenlerle Diyalog	Öğretmenlik mesleğinin toplum içindeki rolü hakkında bilgilenme
	Disiplin işlerinin nasıl yürütüldüğü hakkında bilgilenme
	Öğretmenlik özlük hakları konusunda bilgi edinme (rapor, izin, ücret,...)
	Öğrenci problemlerini idareye bildirme ve gerektiğinde birlikte çözüm bulmanın önemini bilme
	Sınıf disiplini bozanlara karşı sinirlenerek olayın büyütülmemesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Milli Eğitim Temel Kanunu ve Atatürk İlke ve İlkeleri'nin fizik derslerindeki öğretim esaslarını gözden geçirerek bilinçlenme
	Öğrencilerin öğretmenlerinden şikayetlerini belirtmeleri halinde, konunun o öğretmene açıklanmasını gözlemleme
	Sadece başarılı öğrencilere değil, başarısız öğrencilere de bir şeyler kazandırma çabasında olunması gerektiği hakkında bilgilenme
	Sınıf içerisinde tümüyle gezerek, öğrencilerin dersle veya ders dışı ilgilenmeleri halinde müdahale etmenin gereği hakkında bilgilenme
	Diğer öğretmenlerle de iletişime girerek, onların deneyimlerinden, öğrencilerle diyaloglarından, anılarından, kendi öğretmen modellerini geliştirmek için faydalanma
	Öğrenci ile kurulan iyi iletişimin, saygısızlık yapma eğilimindeki öğrenciyi olumlu hale getirebileceği hakkında bilgilenme
	Şekilleri öğrenci seviyesine inecek şekilde, çizimlerle belirterek, açık net çizimler gerçekleştirmeyi bilme
	İnsan psikolojisini iyi bilmenin önemi hakkında bilgilenme
	Öğrencinin bir soruya ait yaptığı yorumu mükafatlandırarak notla değerlendirmenin, motivasyonunu artırarak derse katılımı sağladığını bilme
	Öğretmenin sicil amirlerine davranma şekli ve iletişim düzeyi hakkında bilgilenme
	Öğretmenin ne yapması gerektiği, sorumlulukları ve görevleri hakkında bilgilenme
	İdare ile iletişime geçerek sorumluluk, yetki, davranışlar ve ileride meslekte karşılaşılabilecek zorluklar hakkında bilgi sahibi olma
	Problemlili öğrencilerin sorunlarının öğretmen-idare ve rehber öğretmen işbirliği ile çözülüşü hakkında bilgilenme
	Öğretmen-öğrenci iletişiminde aradaki saygı kavramının yok olmasına sebep olacak söz ve davranışlarda bulunmamanın gerekliliği hakkında bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Öğrencilikten öğretmenliğe geçme psikolojisini aşma tutumunu geliştirme
	Eğitim-öğretim hayatında ne gibi zorluklarla karşılaşıldığını bilme
	Karşılaşılabilecek olumsuz durumlar karşısında hangi davranışlarda bulunulacağı konusunda bilgi sahibi olma
	Sadece okulda değil her yerde öğretmen olunduğu bilincine sahip olmanın gereği hakkında bilinçlenme
	Branş öğretmenleri ile bilgi alış-verişinde bulunup önyargılarını değerlendirerek, kendini yenileme yoluna gitme becerisini geliştirme
	Öğrencinin zihinsel gelişiminin iletişimle sağlanabileceği konusunda bilinçlenme
	Öğrencinin hayatını kazanmada bilgi sahibi olması yönünde yönlendirmelerde bulunma becerisini geliştirme
	Mesleki alanda yaşanabilecek zorluklar hakkında bilgi sahibi olarak, karşılaşılabilecek durumlara karşı hazırlıklı olma becerisini geliştirme
	Ders dışında öğrencilerle etkileşime girerek sorularına cevap verme ve birebir görüşme yaparak, velileriyle iletişime girerek onların ruhsal veya bedensel problemlerini belirleyebilme becerisi geliştirme
	Her şeyin sevgiyle başlayıp sevgiyle devam edebileceği bilincine sahip olma
	İnsani değerlere önem vererek, tüm öğrencilere karşı demokrat olabilmeyi bilme
	Yönetmeliklerin bilinmesi ile bazı eksikliklerin kendiliğinden giderilebileceği bilincine sahip olma
	İyi bir öğretmende bulunması gereken nitelikleri öğretmenin olaylar karşısında göstermesi gereken davranışlar hakkında bilinçlenme

Tablo 37. Öğretmen adaylarının ‘Yıllık Plan Hazırlama’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Yıllık Plan Hazırlama	Etkinlik başlangıcında
	Ders konularının neler olduğu hakkında bilgilenme (akademik takvime göre özel amaçlar ve araç-gereçlerle birlikte)
	Derste kullanılacak kaynakların önceden nasıl ve neye göre belirlendiğini bilme
	Yıllık plan hazırlanırken dikkat edilen kriterleri ve kimler tarafından nasıl netleştirildiğini bilme
	Öğretmenin otoritesini arttıran en önemli unsurun sınıfta ne yapacağını çok iyi bilmesi olduğu hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrenci ile iletişimi öğretim programı sağladığından, planın amaca yönelik uygulanabilir nitelikte düzenlenerek hazırlanmasının gereğini bilme
	Lise fizik öğretim programını en son haliyle tebliğler dergisinden inceleyerek bilgilenme
	Yıllık plan yapmanın yaşayarak geliştirileceği hakkında bilgilenme
	Öğretim programında yer alan konuların yıllık plandaki işlenişinin zümre kararlarıyla okul yönetimine onaylatılarak, konu akışının gerekiyorsa değiştirilebileceğini bilme
	Etkinlik süresince
	Öğretmenin yıllık planını inceleme
	Öğretim programını inceleyerek programdaki konuların yıl içinde ne zaman ve nasıl değerlendirileceği hakkında bilgilenme
	Hangi konuda hangi araç gereçlerin kullanılacağı hakkında bilgilenme
	Yıllık planın müfredata ve akademik takvime göre zümre öğretmenlerince belirleneceği hakkında bilgilenme
	Yıllık planın yapılırken konu akışına göre gerekli düzenlemelerin diğer branştaki zümre öğretmenleri ile görüşülerek uyum ve paralellik sağlanmasının önemini bilme
	Yıllık planın yüzeysel geçilmeyip, konu detayına inerek temel kısımlarıyla konunun saat saat planının düzenlenmesinin önemi hakkında bilgilenme
	Plan yapma sırasında planın bölümlerinin önemlilik düzeyleri hakkında bilgilenme
	Okulun fizik laboratuvarı şartlarına göre yapılacak deney ve gözlemlerin yıllık planda gösterilişi hakkında bilgilenme
	Yıllık planın yıl sonunda değerlendirilerek karşılaşılan problemlerin gelecek yıllara yansıtılmaması için alınan tedbirler hakkında bilgilenme
	Yazılı sınavların yıllık planlara yerleştirilmesi hakkında bilgilenme
	Ödev konularının planda belirtilmesinin gerekliliği hakkında bilgi sahibi olma
	Yıllık plan işlenirken çıkabilecek aksaklıkların giderilişi hakkında bilgilenme
	Yıllık plandaki aksaklık ve eksikliklerin planın düşünceler kısmına belirtilerek müfettişlerin dikkatine sunulması hakkında bilgi sahibi olma
	Öğretim programı ve eğitim-öğretim iş takvimi alınıp, konuları işleniş sırasına göre dağıtıp, uygulama öğretmenin planını örnek alarak, kendi yıllık planını düzenleme
	Yıllık plan hazırlamanın önemini özümseyerek yıllık plan hazırlayıp uygulama öğretmene sunma
	Yıllık planın akışı içerisinde öğretim programında yer alan deneylerin yapılamama sebeplerinin rapor halinde plana kaydedilmesinin gerekliliğini bilme
	Etkinlik sonunda
	Planlama yapmanın gereğini bilme
	Yıllık plan takibini ve uygulanabilirliğini bilme
	Sınıf seviyesine göre plan yaparak zamanın etkili kullanımını sağlama becerisini geliştirme
	Konu paralellliğini sağlamak için fizik dersiyle bağlantılı olan branş öğretmenleri ile, bu dersin tebliğler dergisinde yayınlanan amaçları doğrultusunda iletişime geçerek, yıllık plan hazırlama becerisi kazanma
	Planlarda yöntem, öğrenilecek konulara, konuların amacına dikkat etme becerisi kazanma
	Anlatılan konular arasında konu paralelliği yapılabilmesi ve gerekli konuların önceden plana alınabilmesi için diğer zümre öğretmenleri ile iletişime girerek planı düzenleyebilme becerisi kazanma

Tablo 38. Öğretmen adaylarının ‘Günlük Plan Hazırlama’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Günlük Plan Hazırlama	Etkinlik başlangıcında
	Günlük plan hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini tespit etme
	Konuları alt birimlere ayırarak genelden özele, özelden genele gidebilmeyi bilme
	Anlatılacak konuya ve sınıfın seviyesine uygun öğretim yöntemini belirleme
	Ders sonunda planın değerlendirilmesini bilme
	Dersin dakika dakika uygulama çizelgesini hazırlama
	Konunun amacına uygun olarak kaynak, araç-gereç kullanımının nasıl sağlandığı hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrencilerin karşısına çıkmadan önce hangi hazırlıkların yapıldığını bilme
	Dersin özelliğine göre günlük planın kapsam ve açılımının farklı şekilde olabileceği konusunda bilgilenme
	Fizik bağıntılarının basite indirgenip boyut analizi yapılarak çıkarılışının günlük plana alınması gereğini bilme
	Öğrencide zihinsel dağınıklık oluşmasının günlük plan yapılarak engellendiği hakkında bilgi sahibi olma
	Günlük planın, hazırlayanın yokluğunda bir başkasının sunabileceği tarzda hazırlanması gereğini bilme
	Günlük planın özellikle ilk yıllarda öğretmene, sınıf hakimiyetini sağlamada kolaylık oluşturduğunu bilme
	Günlük planın öğretmeni sınıfta ayakta tutan, saygınlığını arttıran, otoriterliğini kazandırarak öğrencilerin bilgisel gelişimine katkı sağlayan unsur olduğu hakkında bilgilenme
	Etkinlik süresince
	Planlama yapmanın gereğini kavrama, uygulamasını gösterme (ders kontrolündeki önemini kavrama)
	Öğretmenin günlük planını inceleme
	Günlük planda amacın belirlenmesi sayesinde, anlatım sırasında veya plan yapılırken o amaca dönük uygulanacak öğretim tekniklerinin daha iyi belirlenmesinin sağlanabileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Günlük planların yıllık planla uyumluluk düzeyini irdeleme
	Yapılan günlük planı uygulama öğretmeninin kritiğine sunarak eksiklikleri düzeltme
	Özellikle dikkat edilmesi gereken noktaların ders anlatımından önce bir kez daha gözden geçirilmesi gerektiğini bilme
	Günlük planda yapılacak işlerin ayrıntılı bir şekilde konu akışına göre belirtilmesi gereğini bilme
	Konu sonunda değerlendirme soruları, ödev verme ve dersin kavranma düzeyi hakkında uygulama öğretmeni ile tartışma yapma
	Derste söylenecek her şeyin günlük planda bulunması gereği hakkında bilgi sahibi olma
	Günlük planın yapılma şeklinden çok içerdiği saatlerde hangi bilgilerin ve çalışmaların nasıl verileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Etkinlik sonunda
	Günlük planda bulunması gereken amaç, hedef davranış gibi maddeleri yazabilme becerisi kazanma
	Akıcı bir dille kısa ve öz olarak konuları düzenleyebilme becerisi kazanma
	Dersleri yıllık plan doğrultusunda işleme becerisi kazanma
	Konuya ilişkin sorularla dersi pekiştirme becerisi kazanma
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama becerisi kazanma
	Günlük plan vasıtasıyla öğretmenin neyi, niçin yaptığını bildiği hakkında bilinçlenme
	Günlük plan sayesinde araç-gereçlerin zamanında temin edilebilmesi hakkında bilinçlenme
	Günlük plan sonunda konuların değerlendiriliş şeklini belirleyebilme becerisini geliştirme
	İyi ve güzel bir planın iyi bir öğretmen demek olduğu bilincine sahip olma
	Planlılığın sağladığı verim hakkında bilinçlenme
	Planlı insanın kendine güven duyduğu konusunda bilinçlenme

Tablo 39. Öğretmen adaylarının ‘Derse Hazırlanma’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Derse Hazırlanma	Etkinlik başlangıcında
	Öğretim tekniklerini önceden hazırlama
	Eğitim teknolojilerinden yararlanarak derse hazırlanma
	Öğrencilerin karşısına çıkmadan önce hangi hazırlıkların yapıldığını bilme
	Öğrenci profili hakkında bilgilenilerek karşılaşılabilecek sınıf ortamına karşı hazır hale gelme
	Alan bilgisinde yeterli birikime sahip olmanın gereğini bilme
	Öğrencinin önceki konularla ilgili sorularına yeterli cevaplar verebilmeye hazırlıklı olma
	Tahta kullanımında şekil, renkli tebeşir, satır veya sütun şeklindeki yazma kullanımıyla ders sonunda anlatılan dersin özetinin tahtada bulunmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Zamanın etkili kullanımının; öğrencinin öğrenmeye karşı tutumu, öğretmenin psikolojisi ve öğretmenin deneyimiyle ilişkili olduğu bilinciyle, zamanla geliştirilebileceği hakkında bilgilenme
	Öğretmenin sınıfta rolünü iyi yapan bir aktör olarak kesinlikle başarılı olması için, disiplini sağlayarak bilgilerini iyi sunabilmesinin önemini bilme
	Öğrencilerin zorlama olmaksızın merak uyandırma ile tabii bir öğrenme ortamı oluşturularak fizik dersine yönelik bilgileri almaya hazır hale gelebilecekleri bilincinde olma
	Fizik öğretiminde öğrenci ilgisini çekebilmek için, öğretmenin kapsamlı bir yedek bilgi hazinesine sahip olmasının yanında, aktörlük yeteneğini ve inandırıcılık kabiliyetini de sergilemesinin gereğini bilme
	Konu anlatımındaki açıklamaların kapalı cümlelerle ifade edilmemesinin gereğini bilme
	Etkinlik süresince
	Alan bilgisi hakimiyetinin, diksiyon ve fiziksel terminolojiye uygun olarak yürütülmesinin gereği hakkında bilgilenme
	Öğretmen olarak verici olunup olunmadığı konusunda kendini sorgulama
	Öğrenmenin gerçekleşme şekli konusundaki düşünceleri ifade ederek bilgilendirme yapma
	Öğrencilerin dersten kopmasını önlemek için, dersin belirli kişilerle yürütülmemesi hakkında bilgilenme
	Seçilecek örneklerin konunun tamamını içererek, vurgulanacak ayrı bir noktaya yönelik olması hakkında bilgilenme
	Konunun anlaşılma düzeyini yükseltici kapsamlı örnekler çözmenin önemi hakkında bilgilenme
	Fiziğin insan hayatını kapsadığını dikkate alarak kavram öğretiminde her ortamın bir laboratuvar gibi düşünülerek ilişkilendirilebilecek farklı modellerin geliştirilebileceği bilincine sahip olma
	Konu ile ilişkili bir ev ödevi verilerek pekiştirilmesinin sağlanması hakkında bilgilenme
	Tahtanın etkili kullanımının öğrenciyi derse çektiği hakkında bilgilenme
	Öğrencilere çözülen soruların anlaşılmayan yerlerinin belirlenerek açıklık kazandırılması, gerektiğinde konunun tekrar edilmesi gereği hakkında bilgilenme
	Ders gözlemleme sırasında uygulama öğretmenin sağlıklı bulduğu davranışlarla daha önceki öğretmenlerinin sahip olduğu olumlu yaklaşımları birleştirerek kendine has bir yaklaşım yöntemi geliştirmeye çalışma
	Aktif öğrencilerle aktif olmayanların derse katılım dengesini sağlayabilmek için, sadece parmak kaldıranları değil, diğerlerini de olaya katmanın gerekliliğini bilme
	Ders anlatımı sırasında önce öğrencinin bilgisini yoklayarak, yeni kavramları öğretmenin önemini bilme
	Dersin işleniş sırasında hakimiyetinin kaybolmaması için, sınıfın dolaşılması gereğini bilme
	Çok uzun notlar tutturularak öğrencilerin sıkılmasına fırsat vermemenin gereğini bilme
	Öğrencilerin tahtadakileri defterine geçirirken, öğretmenin sınıfta dolaşıp aralarına girerek, sıcak iletişime girmesi gereğini bilme
	Dikkati istenen seviyede tutabilme becerisi 21 dakika olduğundan, dersin ikinci bölümünde uygun zamanda ve uygun şekilde tekrar dikkat çekmenin gerekliliği hakkında bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Etkili öğrenme konusundaki görüşleri değerlendirerek netleştirme
	İçine dâhil edilebilecek hatalara, otoritenin kaybolmasına fırsat vermeyecek şekilde müdahale etme becerisi geliştirme

Tablo 39'un devamı

Derse Hazırlanma	Fizik konularını günlük hayatla ilişkilendirerek kalıcı ve etkili öğrenme sağlayabilme becerisini geliştirme
	Fizik ders kitabı paralelindeki kaynak kitaplardan dersi destekleme becerisini geliştirme
	Değerlendirme sorularında fazla soru bulundurarak günlük planı ders saatine yayma becerisini geliştirme
	Fizik laboratuvar çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile dersten önce gerçekleştirilip eksiklikler giderilerek her şeyden emin olduktan sonra sınıfa sunma becerisi kazanma
	Dersin bilen bir gruba değil, bilmeyen, öğrenmekte zorluk çeken bir gruba anlatıldığı bilinciyle, verimliliğin onların anlama seviyesine inilmesiyle sağlanabileceği bilincine sahip olma

Tablo 40. Öğretmen adaylarının 'Ders Yürütme' etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Ders Yürütme	Etkinlik başlangıcında
	Gerçek bir sınıf ortamında deneyim kazanma
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama
	Ders yürütürken yapılabilecek hataları tespit etme ve heyecanı yenme
	Teknolojik aletlerin çalışma prensiplerinin dayandığı fiziksel ilkeleri, derste işlenecek kavramlarla ilişkilendirerek öğrencilerin ilgilerini çekmenin gereğini bilme
	Dersin, öğrenciyi aktif kılan, derse katan, öğrenmeye teşvik eden öğrenci merkezli yürütülmesinin önemi hakkında bilgilenme
	Öğretmen olarak, öğrencilere neyi, nasıl, ne derece verebileceği konusunda kendini sorgulama fırsatını yaşama
	Monotonluktan uzaklaşıp, dersi sıkıcı olmaktan çıkarmanın, öğretmenlik sanatının iyi oynanması ile gerçekleştirilebileceği hakkında bilgilenme
	Bilgi kaynakları ile öğrenci arasında bir köprü görevi gördüğü bilincine sahip olma
	Etkinlik süresince
	Daima başarısız öğrenciyi rencide edecek davranışlarda bulunmamanın gereği hakkında bilgilenme
	Ders yürütme sırasında benimsediği davranışları uygulama öğretmenine yaşantı şekline sergileyerek kritiğine sunma
	Soyut fizik kavramlarının öğretiminde sürekli olarak öğrencilerle etkileşime girip, onları cesaretlendirip düşüncelerini ifade etmelerini sağlayarak, anlaşılmayan veya yanlış anlaşılan kısımları tespit etme
	Fizikteki anlaşılması zor kavramların öğretiminde, öğrencilere çok sayıda örnekleme yaparak, tekrar tekrar anlatarak, modelleme kullanarak ve çelişkiye düşürecek sorularla onları araştırmaya ve düşünmeye yönlendirme
	Fizik öğretim programına bağlı kalarak öğrencileri sıkıp dersten uzaklaşmalarına fırsat vermemek için, onların içinde bulundukları ortama girip dersi dinlemeye hazır hale gelmelerini sağlama becerisi kazanma
	Verilen ödevlerin takibi için en azından birkaç farklı öğrencinin ödevlerinin kontrolünün yapılmasının gereği hakkında bilgilenme
	Öğrencilerden gelen dönütleri inceleme (sordukları soruları ve merak ettikleri konuları belirleyerek konulara özgü örneklendirmeler yapabilme becerisi kazanma)
	Önce öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini öğrenip, hatalı düşüncelerini giderdikten sonra doğru kavramı ifade etme hakkında bilgilenme
	Fiziksel olayları açıklayarak öğrencilerin dünyayı algılayabilme becerilerini geliştirmede deneyim kazanma
	Değişik öğretim tekniklerini uygulama becerisini geliştirme
	Öğrencilerin tümüne karşı objektif bir tutum sergileme becerisini geliştirme
	Planı sunabilme ve değerlendirme yapabilme becerisini geliştirme

Tablo 40'ın devamı

Ders Yürütme	Sınıf kontrolünü sağlama becerisini geliştirme
	Öğrencileri derse motive etme becerisini geliştirme
	Öğrencilere anlaşılabilir düzeyde konu anlatımı gerçekleştirme
	Tahtayı kullanma becerisini geliştirme
	Öğrenciye yöneltilen sorulara, sorulacak soruları tespit etme becerisini geliştirme
	Konuyla ilgili ilginç fiziksel olayları gündeme getirerek öğrencinin ilgisini toplama becerisi geliştirme
	Sınıf seviyesine göre öğrencinin bilgisini ve konuyu sorgulayıcı ödev verme becerisi geliştirme
	Sınıf ortamında öğretmenliğe geçişi hissederek davranışlarını düzenleme becerisi geliştirme
	Ders dışı soruların cevaplarının, hangi ortamda ve nasıl ifade edebileceğini belirleyebilme becerisi geliştirme
	Ders yürütürken okulun öğrenci kaynağını dikkate alma becerisi geliştirme
	Öğrenci ile iletişimde seviyeyi koruyabilme becerisini geliştirme
	Dersi ilgi çekme, güdüleme, dikkat çekme ve pekiştirme ile aktif hale getirme becerisini geliştirme
	Soruya öğrenci yorumunu katabilme becerisini geliştirme
	Etkinlik sonunda
	Karşılaşılan sorunlara karşı nasıl önlem alınabileceği hakkında bilinçlenme
	Ders içerisinde dönüt verme becerisini geliştirme
	Sürekli ders işleyerek, esprisiz, soğuk, sevimsiz sınıf ortamının öğrencileri dersten uzaklaştıracağı hakkında deneyim kazanma
	Öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için, öğrencilere söz hakkı verilerek güdüleme yapma becerisi kazanma
	Sınıfa hakim olarak değişik yapı, görüş ve düşüncedeki öğrencileri konunun amacı etrafında birleştirebilmenin, öğretmenin rolünü iyi oynayan çok iyi aktör olmasına bağlı olduğu hakkında deneyim kazanma
	Önemli kısımlara vurgu yapma ve gerektiğinde tekrarlama becerisi kazanma
	Öğrenciyi anlayarak iç dünyasını öğrenmeye çalışma becerisi kazanma
	Öğrencilerin uygun davranış, çalışma ve derse katılımlarını notla değerlendirme becerisi geliştirme
	Anlatılan fizik kavramları ile ilgili öğrencilere değişik problemler çözündürerek konuları pekiştirebilmelerini sağlama becerisi kazanma
	Fizik kavramlarının öğretiminde destek materyallerden yararlanma becerisi kazanma
	Anlaşılmayan fizik kavramları ile ilgili öğrenci sorularını, sınıf geneline yönelterek cevabın sınıftan çıkmasını sağlayacak tartışma ortamı oluşturma becerisi kazanma
	Fizik ilkelerinin günlük hayattaki kullanım alanlarından bahsedip öğrencilerin öğrenmelerini ihtiyaç haline getirerek etkili öğrenme ortamı oluşturma becerisi kazanma
	Orta öğrenim, kişilik özelliklerinin pekiştiği tehlikeli bir ergenlik çağı olduğundan, sadece dersle ilgili özelliklerin dikkate alınmamasının önemi hakkında bilinçlenme
	Öğrencilik hayatı boyunca etkileşime girilen öğretmenlerden kendine göre en verimli olan öğretmen profilini kendisi ile bütünleştirerek sergileme becerisi kazanma
	Verimli bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi için sınıf disiplininin sağlanmasının ön koşul olduğu hakkında deneyim kazanma
	Dersi ilgi çekici hale getirmek için konu ile ilgili ÖSS sorularını çözme becerisini geliştirme
	Ses tonunu vurgulu kullanarak dikkati dağılan öğrencileri derse çekebilme becerisini geliştirme
	Ders anlatımında ders araç ve materyallerini kullanma becerisini geliştirme
	Yüksek seviyeli sınıflarda öğrencilere değerlendirme soruları hazırlatarak sınıfa yöneltmelerini sağlayarak, değerlendirmeyi öğrencilere yaptırma becerisini geliştirme
	Dikkatin dağıldığının hissedildiği anda, biraz konudan uzaklaştırarak tamamen koparmadan tekrar konuya çekebilme becerisi kazanma

Tablo 41. Öğretmen adaylarının ‘Konu tekrarı ve Test Çözme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Konu Tekrarı ve Test Çözme	Etkinlik başlangıcında
	Test çözümü ile ilgili önemli noktalar hakkında bilgilenme
	Sınavda sorulabilecek soru türleri hakkında bilgi edinme
	Test sorularının seçeneklerinin ve cevap anahtarının hazırlanması hakkında bilgi sahibi olma
	Konu tekrarı yapmanın zamanlanmasını ve planlamasını bilme
	Konu sonunda klasik sorulara ek olarak ÖSS soruları ile konuya ısınmanın sağlanarak özgüvenin oluşturulabileceğini bilme
	Öğrencilerin konuyu anlama düzeylerini belirlemede sorulacak soru türünün önemi hakkında bilgi sahibi olma
	Konularla ilgili sorulabilecek soru kalıplarını tanıma
	Konu tekrarının öğrenme düzeyini artırarak bilgilerin kalıcılığını sağladığını bilme
	Etkinlik süresince
	Önceki soru örneklerinin muhakemeye mi ezbere mi yönelik olduğu hakkında bilgi sahibi olma
	Uygulanmış test sorularından seçilmiş örnekler üzerinde sorulardaki amaç ve hedef davranışları irdeleyerek test çözme becerisi geliştirme
	Test çözümü sırasında konunun çözümü katılışını, sınıf seviyesine göre açıklama yaparak gerçekleştirmenin önemini bilme
	Etkinlik sonunda
	Sınav öncesi öğrencilerin eksik kalan noktalarını tamamlama becerisi kazanma
	Test sonuçlarındaki eksikliklerin yoğunlaştığı bölümlerin konu tekrarı yapılmasında belirleyici olduğu hakkında bilinçlenme
	Öğrenciler üniversite sınavlarına gireceklerinden bazı test çözme teknikleri hakkında bilgilendirilmelerinin gereğini bilme
	Öğrencilerin yetişmeleri açısından tekrarlardan ziyade, geçmiş konulara ait sorular sormalarını teşvik ederek sorularına cevap bulmanın daha faydalı olacağı hakkında bilgilenme
	Test sorularının çözümü sırasında pratik bilgileri de öğrencilere açıklama becerisi kazanma
	Lisenin esas amacı üniversiteye öğrenci hazırlamak olduğundan, daha çok değişen ÖSS sisteminde yer alan konulara yönelik test soruları çözme becerisi geliştirme
	Konuları pekiştirici sorular hazırlayabilme becerisini geliştirme
	Her konu sonunda teknik olarak hazırlanmış kısa yanıtlı ve çok sorulu test sınavları uygulama becerisi kazanma
	Konuyla ilgili değişik sistematik sorularla konu tekrarının yapılarak daha yararlı olunabileceği hakkında bilinçlenme
	Konuları pekiştirici sorular hazırlayabilme becerisini geliştirme
	Pratik çözümün nasıl yapılacağını kavratma becerisi kazanma
	Konu anlatımı sırasında, not tuturma aşamasında bazı paragraflara yıldız koydurtup altını çizdirerek dikkat çekimi sağlama becerisi kazanma

Tablo 42. Öğretmen adaylarının ‘Laboratuar Çalışması Yürütme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Lab. Ç. Yür.	Etkinlik başlangıcında
	Öğrencinin kendi yeteneğini laboratuar koşullarında ölçebilmeyi bilme
	Fizik deneylerinin gruplar halinde ödev olarak hazırlanması ile öğrencilerin deney sonuçlarını yorumlayabilme becerilerinin geliştirilebileceğini bilme

Tablo 42'nin devamı

Laboratuvar Çalışması Yürütme	Fizik deneylerini gösteri şeklinde yaparken öğrencileri olaya katıp onları deney ortamına çekmenin gereğini bilme
	Fizik deneyleri ile ilgili verilerin farklı değişkenlere göre grafiklerinin çizilmesi hakkında bilgilendirme yapmanın gereğini bilme
	Çalışkan fiziği seven öğrencilerden fizik laboratuvarında görevli öğrenci tespit edip, öğretmen olmadığında öğrencileri içeriye alma sırasında disiplin ve kontrol altında tutma yaklaşımı hakkında bilgilendirme
	Fizik deney raporlarını kontrol etmenin önemini bilme
	Fizik öğretiminde deneysel çalışmaların verimli şekilde yürütülmesi için izlenecek yönlendirmeler hakkında bilgilendirme
	Fizik deneylerinin mümkün olduğu ölçüde öğrencilerle yapılmasının önemini bilme
	Etkinlik süresince
	Öğrencilerin araştırmacı yönünü geliştirerek projelere karşı ilgilerini çekebilmeyi bilme
	Deneyle ilgili sorular sorarak teorik bilgilerini pekiştirme
	Fizik laboratuvarının kullanım sıklığını belirleme
	Fizik deneyleri için kullanılacak aletlerin tanıtımı ve kullanılış biçimlerinin bilgilendirilerek, tek veya gruplar halinde öğrencilerin deneylerini gerçekleştirmelerinin sağlanmasıyla, grup çalışmasının önemini ön plana çıkarma becerisini geliştirme
	Fizik deneylerine ilişkin düzeneklerle güncel hayatta kullanılmakta olan yapılar arasında analogi kurup öğrencilerin ilgilerini çekerek, kalıcı ve etkili öğrenme gerçekleştirme
	Araçlara verilen zararın tutanak tutularak idareye bildirilmesi gereği hakkında bilgilendirme
	Öğretim programının uygulanması sürecinde kullanılacak fizik deney araçlarını ve laboratuvar ortamını tanıma
	Araştırma ruhunun ön plana çıkarılmasının gerekliliği bilincine sahip olma
	Fizik laboratuvar çalışmalarının sözlü notu ile değerlendirilmesinin, etkin katılımın sağlanmasında önemli bir faktör olduğu hakkında bilgilendirme
	Deney düzeneği hazırlama ve sınıfa görsel olarak sunma becerisini geliştirme
	Fiziksel olayları deney yöntemi ile öğrencilere sunma becerisi geliştirme
	Fizik deneyleri yürütülürken gerçekleşen olayları öğrencilere yorumlatarak deneyin mantığını anlamalarına katkıda bulunma becerisi geliştirme
	Öğrencilerin zihinlerinde soru oluşturma becerisini geliştirme
	Pozitif bilimlerde, deneyin bir amaç olduğuna dikkat çekme becerisini geliştirme
	Konu dışında konuya bağımlı olabilecek sorular üretebilme becerisini geliştirme
	Fizik deney sonuçlarını hassas ve dikkatli bir şekilde elde edebilme becerisini geliştirme
	Fizik öğretiminin çok önemli bir parçası olan fizik laboratuvar çalışmalarının, öğrencide merak uyandırma, el becerilerini geliştirme, soru sormalarını sağlama, öğrenme isteklerini geliştirme amacı doğrultusunda yürütülmesi için gerekli düzenlemeleri yapma becerisini geliştirme
	Fizik laboratuvarı deney araçlarını konulara göre sınıflandırıp, listeleyerek düzenleme becerisi geliştirme
	Fizik deneylerinin bitiminde araçları temiz bırakma alışkanlığını kazandırma becerisini geliştirme
	Basit araçlarla yıllık plan dışı günlük plana alınabilecek gösteri deneyleri yapabilme becerisi geliştirme
	Fizik laboratuvarı uygulamalarında, güncel ve somut olaylarla yaşatarak öğretme yaklaşımını kullanma becerisini geliştirme
	Fizik laboratuvar ortamında öğrencilere sürekli olarak yöneltilecek sorularla, yakın temasa girilerek ilgilerini canlı tutabilmeyi sağlama becerisi geliştirme
	Etkinlik sonunda
	Fizik deney aletlerini öğrencilere tanıtmaya becerisi kazanma
	Araç-gereçlere zarar vermeden kullandırtma becerisi kazanma
	Fizik öğretimindeki deneysel çalışmaların uygulanma yaklaşımlarını gözlemleyerek deneyim kazanma
	Kalabalık sınıflarda grup çalışması yaptırma becerisi kazanma
	Sınıf ve fizik laboratuvarı ortamları arasındaki farklılıkları, benzerlikleri ve etkinlik derecelerini ayırt etme becerisi kazanma
	Gözlemlere dayalı olarak yöntemlerin kullanılmasında seçici davranma becerisi kazanma

Tablo 42'nin devamı

Laboratuvar Çalışması Yürütme	Öğrencilere deney raporunun hazırlanışını öğretme becerisi kazanma
	Mevcut malzemeleri en iyi şekilde kullanma ve aktif öğrenme ortamı oluşturabilme becerileri kazanma
	Deneyleri önceden hazırlayarak, deneyin sonuç verme düzeyini belirleyerek uygulamaya alma becerisi kazanma
	Öğrencilerin yapabileceği en uygun anlaşılabilir fizik deneyini yürütme becerisi kazanma
	Fizik deney raporu hazırlatarak sonuçları değerlendirme becerisi kazanma
	Öğrencileri Türk Milli Eğitimi'nin temel ilkelerine göre yetiştirmek için, özellikle fizik dersinin laboratuvar çalışmaları ile yürütülmesinin önemi hakkında bilinçlenme
	Sınıf seviyesine göre fizik laboratuvarı uygulamalarının değişkenliğinin mümkün olabileceği bilincine sahip olma
	Fizik dersinin deneysiz yapılamayacağı bilincine sahip olma
	Fizik deneylerinin gerçekleştirilmesinde güvenliği sağlayabilme becerisi kazanma
	Öğrencilerin ilgilerini bir yöne kanalize ederek fikir üretebilmelerini sağlama becerisi kazanma
	Öğrencilerin fizik laboratuvarını ders kaynatma ortamı olarak algılamalarını engelleyip, öğrenmeyi güdüleyici bir mekan olduğu bilincini oluşturma becerisi kazanma

Tablo 43. Öğretmen adaylarının 'Yazılı Yoklama Yapma' etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki	Hedef Davranış
Yazılı Yoklama Yapma	Etkinlik başlangıcında
	Okuldaki not ölçeğinin nasıl kullanıldığını bilme
	Kolay yapılabilecek türdeki soruları ilk sorular arasına alarak, öğrencilerin motive olmasını sağlamanın gerekliliği konusunda bilgi sahibi olma
	Sınav sorularının sınıf seviyesine uygun ve anlaşılır nitelikte hazırlanmasının gereği hakkında bilgilenme
	Öğrenciyi düşünmeye yöneltici püf noktasına sahip sorular hazırlamanın gereğini bilme
	Sınav süresini netleştirmek açısından cevap anahtarının sınav öncesi hazırlanarak çözüm süresinin üç katı kadar süre tanınmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Soruların not bareminin önceden belirlenmesi gereğini bilme
	Sınav sorularının öğretim programında hedeflenen davranışlara ulaşılma düzeyini belirleyecek nitelikte hazırlanması gereği hakkında bilgilenme
	Sınav sorularının konunun özünü sorgulayıcı nitelikteki sorulardan oluşturulması gereği hakkında bilgilenme
	Yazılı değerlendirmenin yanında sözlü değerlendirmenin de yapılışı hakkında bilgilenme
	Yazılı sınavda sınıf içi disiplinin oluşturulması ve kopya çeken öğrenciye davranış şekli hakkında bilgilenme
	Etkinlik süresince
	Öğretmenin not defterini inceleyerek doldurulması hakkında bilgi sahibi olma
	Klasik sınavda bilgi test sınavında ise sonuç değerlendirildiğinden, test sorularının sadece konu testi ve tarama testinin yapılmasında kullanılmasının gereğini bilme
	Yazılı sınav sorularının öğretici olduğunu gözlemleme
	Sınav sorularının hazır olarak alınması yerine öğretmen tarafından özel olarak hazırlanmasının önemi hakkında bilgilenme
	Soruları ve cevap anahtarını hazırlayıp sınıfa uygulayarak yazılı yoklama yapma hakkında deneyim kazanma
	Geçerli ve güvenilir bir sınav yapabilme becerisini geliştirme
	Öğretilen konular paralelinde sorular yöneltme becerisi geliştirme
	Yazılı sorusu hazırlayarak sınav yapmanın öğretmenliğin ikinci bir yanı olarak ayrı bir titizlik gerektirdiği bilincine sahip olma

Tablo 43'ün devamı

Yazılı Yoklama Yapma	Etkinlik sonunda
	Öğrencinin bazı noktaları sınav aracılığı ile görmesi gerektiği bilincine sahip olma
	Soruların kesinlikle çelişki içermemesi, kısa ve net cevaplı olması gerektiği konusunda bilinçlenme
	Sınav sırasında öğrencilerin bilinmeyen yönlerinin ortaya çıkabileceği bilincine sahip olma
	Bazı ÖSS sorularının sınav sorularına dahil edilip, sınav sonrası öğrencilere soruların niteliğinin bildirilmesiyle ÖSS sınavına karşı tedirginliklerini yenebilecekleri bilincine sahip olma
	Anlatılan konuları belirleyerek her konuya ait soru sayısını konu sırasına göre dağıtma becerisi kazanma
	Sınav sorularının sınıftaki yapılabirlik düzeyinin, soru sayısının yarısının sınıfın yarısı tarafından, diğer birkaç tanesinin daha az kişi tarafından ve son olarak bir iki adette belirleyici sıvri tipte analiz düzeyinde soru yöneltme becerisi kazanma
	Sınavların konu akışına göre zamanlamasını ayarlama becerisi kazanma
	Sınav sorularını öğretici, pekiştirici, ayırt edici olarak düzenleme becerisi kazanma
	Çok sorulu sınav yaparak konunun tümünü kapsayabilen kısa, değişik nitelikte (doldurmalı, test tipi, klasik) sorularla çeşitlilik sağlayabilme becerisi kazanma

Tablo 44. Öğretmen adaylarının 'Sınav Kağıtlarını Değerlendirme' etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Sınav Kağıtlarını Değerlendirme	Etkinlik başlangıcında
	Öğrencilerin başarılarının objektif bir biçimde nasıl değerlendirileceği hakkında bilgilenme
	Sınav kağıdında bilimsel olan her bilginin notla değerlendirilmesi gereğini bilme
	Ölçme ve değerlendirmede eşitlik ve eşitsizliğin kurulmasının, işlem yapma yeteneğinin ve birim analizinin yapılışının ölçüt olarak alınmasının gereğini bilme
	Formül-işlem-sonuç bölümlerinin kendi içinde ayrı ayrı değerlendirilmesinin gereği hakkında bilgilenme
	Etkinlik süresince
	Farklı yollardan farklı çıkarımlar yapabilme yeteneğine sahip öğrencilerin, okul adına yarışmalara girebileceğine karar verilebileceği hakkında bilgilenme
	Cevap anahtarının detaylı bir şekilde hazırlanarak her aşamanın puanlandırılarak değerlendirilmesinin gerekliliğini bilme
	Objektif bir değerlendirmenin mutlaka cevap anahtarının hazırlanması ile gerçekleştirilebileceğini bilme
	Cevap anahtarının bir başka branştaki öğretmen tarafından bile değerlendirme yapılabilecek şekilde hazırlanması gereği hakkında bilgilenme
	Cevabın bütün veya parçalanarak değerlendirmesinin verimli yönleri hakkında bilgilenme
	Objektif bir değerlendirme yapabilmek için, bütün kağıtları soru soru değerlendirmenin önemini bilme
	Sorulan soruların ağırlığına göre puanlama yapılmasının önemi hakkında bilgilenme
	Sınav kağıtları değerlendirilirken fizik mantığının ön planda tutularak, değerlendirmenin sonuca şartlandırılmaması gereğini bilme
	Öğrencinin notla değerlendirilmesi sırasında öğrenci güveninin kazanılması gereği hakkında bilgi sahibi olma
	Değerlendirmede aksayan yönlerin telafi ediliş biçimi hakkında bilgilenme
	Haftalık ders saatine göre öğrenciye bir dönemde kaç not verilebileceği hakkında bilgilenme
	Raporlu öğrencilerin değerlendirilişi konusunda ilgili yönetmelikleri inceleyerek bilgilenme
	Öğrencinin cevap kağıdının isteği ve itirazı durumunda, olumsuz tepkisinin cevap anahtarı ile karşılaştırılarak giderilebileceği hakkında bilgilenme
	Sınav sorularının cevaplarının sınav sonrası tahtada çözülerek puanlamanın bildirilmesiyle, notların belirlenmesine fırsat tanıyarak, değerlendirme sonucunda belirgin farklılıkların olduğu durumlarda kağıdın tekrar gözden geçirilmesinin gereği hakkında bilgilenme

Tablo 44'ün devamı

Sınav Kağıtlarını Değerlendirme	İdealde soru kağıtlarının tekrar öğrenciye dağıtılarak hatalı yerlerin gözlemlenmesinin sağlanabileceği hakkında bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Değerlendirme sırasında sorumluluk bilincine sahip olma
	Değişik puanlama yöntemlerinin kullanılmasında deneyim kazanma
	Öğrencide meydana gelen davranış değişikliklerini belirleyebilme becerisi kazanma
	Öğrencilerin cevaplamakta zorluk çektikleri hususlar veya en iyi başarının alındığı bölümler yeniden irdelenerek, öğretmenin hatalı veya başarılı tarafları belirlenerek, eksikliklerin giderilmeye çalışılması bilincine sahip olma
	Cevap anahtarındaki not baremini bilgi ağırlığına göre belirleme becerisini geliştirme
	Ölçme ve değerlendirmede esas alınacak kriterleri düzenleyebilme becerisi geliştirme
	Soruların doğru cevaplanma istatistiğini çıkararak anlaşılmayan konuları belirleme becerisi kazanma
	Çetele oluşturarak her soruya verilen puanı toplayarak değerlendirmeye netlik kazandırma becerisi kazanma

Tablo 45. Öğretmen adaylarının 'Nöbet Tutma Çalışmalarına Katılma' etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Nöbet Tutma Çalışmalarına Katılma	Etkinlik başlangıcında
	Nöbet yönetmeliği hakkında bilgilenme
	Nöbet tutma çalışmalarının niçin ve hangi kurallar çerçevesinde yapılması gerektiği hakkında bilgi edinme
	Nöbet sırasındaki koordinasyon hakkında bilgilenme
	Nöbet çalışmasına başlama ve bitirme işlemlerini gözlemleme
	Nöbet tutma çalışmaları sırasında karşılaşılabilecek özel durumlarda yapılması gerekenler ve öğrencilerle kurulacak diyaloglar konusunda bilgilenme
	Etkinlik süresince
	Nöbetten önce görev yerinin kontrolünün yapılmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Olumsuz durumların nöbet defterine kayıt edilmesi gereğini bilme
	Nöbet anında öğrencinin kontrolde tutularak, görev yerinin terk edilmemesinin önemini bilme
	Nöbet tutma sorumluluğunu yaşayarak hissetme
	Sadece sorumlu olduğu bölümden değil okulun diğer bölümlerinde de sorumlu olduğunun bilincinde olması gerektiği konusunda bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Ortaöğretim dönemindeki gençlerin psikolojik yapıları hakkında bilgi sahibi olarak, nöbet tutma çalışmaları sırasında onlarla iletişim kurma becerisini geliştirme
	Öğrenciye baskıcı bir uygulama olmaksızın, kendi bilinci ile derse girip hazırlık yaptırma becerisi kazanma
	Baskısız bir şekilde, öğrenciye ders dışında rahat hareket edebilme bilinci oluşturma becerisi kazanma
	Nöbet tutma çalışmalarına katılarak, korkutucu değil, rehberlik edici ve hatalı davranışın yanlışlığını uygun tarzda bildirme becerisi kazanma
	Okul düzenini sağlamak için, eğitim-öğretimi engellemeye dönük olaylara müdahale etme yaklaşımları hakkında deneyim kazanma
	Nöbet tutmanın gereği, önemi hakkında bilgilenerek, dikkat edilmesi gerekenlerin ve sorumlulukların bilincinde olma
	Ders dışı öğrenci-öğretmen ilişkisinde seviyeli bir iletişim kurabilme becerisi kazanma
	Okulun demirbaşlarının korunmasının gerekliliği bilincine sahip olma

Tablo 46. Öğretmen adaylarının ‘Dönem Ödevi Verme’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Dönem Ödevi Verme	Etkinlik başlangıcında
	Tebliğler dergisinden ödev yönetmeliğini inceleyerek zümre toplantısında alınan kararlar ve ödev konuları hakkında bilgilenme
	Dönem ödevi konularının belirlenişi hakkında bilgilenme
	Öğrencilerin ilgi duydukları fizik konuları ile ilgili üretkenliklerini ön plana çıkarıcı ve yorum yapabilecekleri ödev vermenin gereğini bilme
	Fizikteki temel ilkeleri ve kavramları uygulamaya imkan sağlayacak ödevler vermenin önemi hakkında bilgilenme
	Etkinlik süresince
	Ödevlerin yürütülme sürecindeki aşamalarda, zaman zaman yönlendirme yapılarak teslimi izleyen 15 gün içinde değerlendirme yapılması gereği hakkında bilgilenme
	Ödev çalışmalarının tek tek, grup çalışması veya proje çalışması şeklinde de yürütülebileceği hakkında bilgilenme
	Dönem ödevlerinin öğrencilerin araştırmacı yönlerinin gelişmesine yardımcı olacak şekilde yürütülmesi gerektiği hakkında bilgi sahibi olma
	Ödevlerin öğrencilerin kendi kabiliyetini ortaya koyabileceği nitelikte seviyelerine uygun olması gereğini bilme
	Ödevlerin niteliğinin ezber ve teorik bilgiden daha çok, öğrencinin kendisini deneyerek ortaya çıkardığı günlük yaşamla ilişkili olayları değerlendirmesini amaçlayan, araştırmaya dönük bir tür proje niteliği taşıması gerektiği hakkında bilgilenme
	Dönem ödevlerinin hazırlanma süresi ve kapsamı hakkında bilgilenme
	Dönem ödevini değerlendirmede not bareminin yapılış şekli hakkında bilgilenme
	Ödev notunun ders notuna nasıl yansdığı hakkında bilgilenme
	Değerlendirmedeki kriterlerin ödev üzerinde belirtilmesinin önemini bilme
	Ödevle yönelik kaynaklar konusunda bilgilendirme yapılmasının gerekliliğini bilme
	Ödev konularının zümre öğretmenleri kararlarıyla belirlendiğini bilme
	Yıllık ödevlerin değerlendirilmesinde, bilgi içeriği, düzen, kaynaklar ve araç yapılmışsa kullanılabilirliğini dikkate almanın gereği hakkında bilgilenme
	Öğrencinin hazırladığı ödevi kendisinin yapıp yapmadığını kontrol etmeyi bilme
	Etkinlik sonunda
	Örnek ödev konularının seçimi, öğrencilere verilmesi ve kazandırılmak istenen davranışların gerçekleşme düzeyini belirleme becerisini geliştirme
	Dönem ödevi verilmesinden sonra, her aşamanın takibi için ödev izleme formu geliştirerek, kontrollü yönlendirmelerde bulunma becerisini geliştirme
	Ödev konularını öğrencilerin istek ve arzuları doğrultusunda diğer branşlarla dengeli bir biçimde dağıtma becerisi kazanma
	Ödev bitiminde öğrencinin düzenli bir çalışma oluşturmalarını sağlama becerisini geliştirme
	Ödevlerin değerlendirilmesi çalışmalarına katılarak deneyim kazanma
	Öğrencinin yapacağı çalışma yöntemini belirleme becerisini geliştirme
	Ödevin öğrenci tarafından hazırlanmamasında öğretmenin de sorumlu olduğu bilincine sahip olma

Tablo 47. Öğretmen adaylarının ‘Rehberlik Çalışmaları’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Rehberlik Çalışma.	Etkinlik başlangıcında
	Sınıf öğretmeninin sorumluluklarını ve yürüttüğü çalışmaları bilme
	Sınıf öğretmeni rehberlik planlarının amaç ve hedefleri hakkında bilgilenme
	Sınıf öğretmenlerinin görevlerinin çok iyi bilinmesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Rehberlik faaliyetleri hakkında rehber öğretmenden bilgi alma

Tablo 47'nin devamı

Rehberlik Çalışmaları	Öğrencilerin gerekli davranışları rehberlik hizmetleri ile kazanabileceğini bilme
	Rehberlik hizmetinin eğitim ve öğretimde son derece önemli olduğu hakkında bilgilenme
	Öğrencilerin öğretmenin aynası olduğunun unutulmaması gerektiğini bilme
	Etkinlik süresince
	Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini en az zararla bir üst sınıfa taşımaları gerektiği bilincine sahip olma
	Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini bilgi, kabiliyet, akıl ve düşünce yapısı yönleriyle geliştirme çabası içinde olması gerektiği hakkında bilgilenme
	Sınıf öğretmenin rehberlik çalışmaları kapsamında ayrı bir yıllık faaliyet planı yapmasının gereği hakkında bilgilenme
	Başarısız öğrencilerin başarısızlık nedenlerine çözüm yolları önerme
	Öğrencileri daha yakından tanıma
	Öğrencilerin mevcut dilek ve şikayetlerini belirleme
	Sınıfın diğer öğretmenleri, öğrenciler ve velilerle sürekli iletişim halinde olmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrenciyi ders dışı, bahçede ve her yerde izleyerek, davranış bozukluklarını düzeltme yoluna gitme hakkında bilgilenme
	Disiplinsiz öğrencilerle yürütülebilecek rehberlik etkinlik yaklaşımları hakkında bilgilenme
	Okul ortamında öğrenci iyiliğinin düşünüldüğü bilinci oluşturulmasının iletişimin sağlıklı kurulmasında önemli bir etken olduğu hakkında bilgi sahibi olma
	Rehber öğretmenlerinin çözemediği problemleri okul idaresi ile işbirliği yaparak çözülebileceği hakkında bilgilenme
	Öğretmenin sadece bilgisiyle değil her yönüyle öğrencilere rehber olması gerektiğini bilme
	Rehberlik çalışmalarının öğrencinin okuldaki bütün davranışlarını etkilediği bilinciyle yürütülmesi gereğini bilme
	Rehberlik servisinin, öğrencileri öğretmenlere yaklaştıran bir köprü ve araç olarak algılanmasının önemi hakkında bilgilenme
	Her yılın ilk döneminin ortalarında veya sonlarında sınıf ortamında öğrencilerin başarısızlığının nedenleri hakkında irdeleme yapmanın önemi hakkında bilgilenme
	Öğrencinin başarısının artırılması için zihinsel kapasitesinin ve karakter yapısının tanınması gereği hakkında bilgilenme
	Öğretmen ve öğrencilerle iyi diyalog kurabilme becerisini geliştirme
	Öğrencilere rehberlik yapma becerisini geliştirme
	Öğrencilerin tüm özel sorunları ile ilgilenilebileceği atmosferi öğrenciye hissettirilerek, kontrol altında olduğu bilincine sahip olmasını sağlama becerisini geliştirme
	Davranış bozukluklarında, sınıfa liderlik yapan öğrencilerin fikirlerinin sınıf ortamında dinlenilerek çürütülmesi yoluyla, onların sükunete çekilmesini sağlama becerisi geliştirme
	Disiplinsiz davranış gösteren öğrencilerin, bu davranışları sergileme nedenleri irdelenerek, kalıcı çözüm sağlayabilme becerisini geliştirme
	Sınıfı tanıyabilmek için bir takım rehberlik tekniklerini uygulama becerisini geliştirme
	Başarısız olan öğrencileri başarılı kılmayı sağlayıcı güdülemelerde bulunma becerisi geliştirme
	Rehberlik dersini, eğitime yönelik her şeyin konuşulabildiği tartışılabilirdiği eleştiriye açık demokratik bir ortam oluşturarak yürütme becerisi geliştirme
	Öğrenci yeteneklerini tespit etme becerisi geliştirme
	Rehber öğretmenin verdiği bilgiler doğrultusunda öğrencileri sınava dönük olumsuz psikolojik durumlardan kurtarma becerisi geliştirme
	Etkinlik sonunda
	Yardıma muhtaç öğrencilerin öğretmen tarafından belirlenerek idare ve okul aile birliği tarafından desteklenmelerinin sağlanması gerektiği hakkında bilinçlenme
	Öğrencinin yapısını, sağlık ve aile durumunu tanıyarak problemlerine çözüm üretebilme becerisi kazanma
	Öğrencilerin sorunları ile ilgilenirken okul rehber öğretmeni ve okul idaresi ile işbirliği içinde, gerekirse veli ile de iletişime girmenin önemi hakkında bilinçlenme

Tablo 47'nin devamı

Rehberlik Çalışmaları	Sınıfın toplu sorunlarına çözüm arayarak öğrencilerin sorunları ile ilgilenmenin (hiçbir öğrenci kendisini düşündüğünü hissettiği bir kimseye saygısızlık etmeyeceğinden) öğretmenin otoritesinin artmasına yardımcı olacağı bilincine sahip olma
	Öğretmen-öğrenci-veli üçgeninde biraraya gelerek, sorunları netleştirip karşılıklı beklentileri ortaya koyarak, ortak bir çözümde fikir birliğine varma bilincine sahip olma
	En iyi müfettişin öğrenciler olduğunun bilincine sahip olma
	Öğrencilerin hiçbir zaman küçümsenmemesi gerektiği hakkında bilinçli olma
	Öğrencileri ahlakî ve psikolojik yönden destekleme becerisi kazanma
	Öğrencilerin sınıf ortamında aktaramayacağı problemlerini birebir görüşme yolu ile çözme becerisi kazanma
	İçine kapanık öğrencilerin ailesi ile paylaşamadığı takıntılarını öğretmeni ile paylaşabilecek derecede güven oluşturma becerisi kazanma
	Uygulanan tanıma testleri, eleştiri, kimdir bu, problem tarama, otobiyografi vb. testlerinin sonuçlarını çok iyi değerlendirip, öğrencilere sınıf öğretmeni olarak aktarma becerisi kazanma

Tablo 48. Öğretmen adaylarının 'Okuldaki Diğer Etkinlikler'e katılarak kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Okuldaki Diğer Etkinlikler	Etkinlik başlangıcında
	Eğitimin sağlıklı yürütülebilmesinde sosyal etkinliklerin önemini bilme
	Önemli gün ve haftalarla yapılmakta olan eğitsel kol faaliyetlerinin yürütülüşünü gözlemleme ve amacını bilme
	Okuldaki resim, müzik, spor, tiyatro ve bilimsel yarışma ve projelerin düzenlenişi ve amacı hakkında bilgi sahibi olma
	Sosyal etkinlikleri sayısal olarak artırmanın önemi hakkında bilgilenme
	Okuldaki faaliyetleri gözleme
	Etkinlik süresince
	Okulu çevresiyle ve velilerle olan ilişkileriyle gözleme
	Okulda öğretmen-öğrenci idareci-memur ilişkilerini gözlemleme
	İl içi ve il dışı gezilerin yapılışı hakkında bilgi sahibi olma
	Geziler sırasında öğrenci davranışları ve yönlendiriliş biçimleri hakkında bilgilenme
	Okulca yapılan sosyal etkinliklere gerekli desteğin verilmiş şekli hakkında bilgilenme
	Öğrencilerin özel yeteneklerinin belirlenerek ilgi alanlarına yönlendirilişleri hakkında bilgilenme
	Kutlama ve anma günlerinin velilere açık olarak düzenlenerek, öğrencilerin çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabileceğini bilme
	Çevredeki kültürel faaliyetlere öğrencilerin de katılımın sağlayıcı düzenlemeler yapmanın gereği hakkında bilgilenme
	Okulun çevresi, ailelerin kültür ve ekonomik durumu, öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirme biçimi ve bilgi sevilerinin tespit edilmesinin önemi hakkında bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Okul genelinde uygulanmakta olan etkinliklerin geliştirilmesine yönelik fikir üretme becerisi geliştirme
	Başarılı öğrencilerin onurlandırılmasının önemi hakkında bilinçlenme
	Okulda eğitim-öğretim adına yapılan etkinliklerin gençleri eğitime ve hayata hazırlayabilme açısından değerlendirmesini yapma becerisi kazanma
	Sosyal etkinlikler vasıtasıyla öğrencilere sorumluluk vererek bireysel ve grup halinde hareket etme yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma

Tablo 49. Öğretmen adaylarının ‘Zümre Toplantıları’ etkinliğini gerçekleştirerek kazanmaları beklenen becerilere ilişkin hedef davranışlar

Etki.	Hedef Davranış
Zümre Toplantıları	Etkinlik başlangıcında
	Zümre öğretmenler toplantısının eğitim-öğretimdeki önemi hakkında bilgilenme
	Zümre öğretmenleri ile yıl boyunca yapılacak etkinlikler hakkında bilgilenme
	Fizik ders kitabının seçiminde dikkate alınması gereken kriterler hakkında bilgilenme
	Etkinlik süresince
	Tebliğler dergisinin her öğretmen tarafından iyi okunarak, ilgili kısmın imzalamasının gereği hakkında bilgilenme
	Okul yönetiminin, gerek gördüğü taktirde öğretmenler kurulu kararı ile, her ay bir zümre toplantısı düzenlenebileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Konu işlenişindeki karşılaşılan sorunların genellenebilirlik düzeyinin irdelenip, okul idaresinin bilgilendirmesi gereğini bilme
	Yıllık plan kapsamında öğretim programındaki yetiştirilemeyen eksikliklerin zümre toplantısı ile sonraki yıllarda programa alınabileceğini bilme
	Zümre toplantılarının, bir önceki yılda karşılaşılan sorunların da dile getirilerek, yeni yılda alınacak önlemler konusunda bilgilendirme yapılarak, yılda en az iki kere toplandığı hakkında bilgi sahibi olma
	Zümre toplantılarının; ders değerlendirmelerinin yapılışı, öğrencilerin başarısını artırıcı görüş ve düşüncelerin belirlenmesi kapsamında yürütüldüğünü bilme
	Öğretmenler ve sınıflar arasındaki konu paralellliği uyumunun zümre öğretmenler toplantısıyla sağlandığı hakkında bilgi sahibi olma
	İlgi çekici hikâyelerle öğrenci ilgisini çekebilecek bol şekilli, büyük puntolu yazımı olan fizik kitaplarının seçimine dikkat etmenin gereğini bilme
	Fizik kitaplarının açıklayıcı nitelikteki bilgilerin yanında, basit ve karmaşık seviyeli örnek sorulara da sahip olması gereğini bilme
	Diğer zümre öğretmenleriyle nasıl işbirliği yapıldığı hakkında bilgilenme
	Yıl boyunca uygulanacak kuralların zümre toplantıları ile belirlenerek resmiyet kazandırıldığı hakkında bilgilenme
	Zümre toplantılarının, sadece dönem başında değil, aynı zamanda planlanan çalışmaların ne düzeyde gerçekleştirebildiğini değerlendirmek için gerektiği zaman yapılmasına önemi hakkında bilgilenme
	Öğretim programındaki konuların hangi öğretim metotları ile öğretileceğini zümre öğretmenlerinin belirleyebileceğini bilme
	Yıllık planın uygulanış şeklinin zümre toplantılarında yıllık akademik takvime göre belirleneceğini bilme
	Zümre toplantısının yapılış zamanı, nasıl ve kimler arasında yapılması gerektiği hakkında bilgilenme
	Zümre toplantılarında alınan kararlar hakkında bilgilenererek uygulanışlarını gözlemlene
	Zümre toplantısı gündemini zümre öğretmenlerinin belirleyebileceği konusunda bilgi sahibi olma
	Müfettişlerin özellikle zümre kararlarının uygulanabilirliğine dikkat ettikleri hakkında bilgilenme
	Etkinlik sonunda
	Cuma günleri haftalık olarak aynı sınıflara giren öğretmenlerin karşılaştıkları bireysel ya da ortak sorunları belirleyerek okul idaresi ile çözüme kavuşturabileceği bilincine sahip olma
	Zümre başkanının önderliğinde yapılacak işlemleri, gündem dahilinde ele alıp netleştirerek organize etme becerisi kazanma
	Zümre öğretmeni toplantısının önemi hakkında bilgilenip, gerekliliğini kavrayarak alınan kararları yazılı hale getirme becerisini geliştirme

4.3. Modelin Uygulanması Sürecinde İlgili Taraflara Yönelik Dikkate Alınması Gereken Uyarılar

Bu kısımda; öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde uygulama etkinliklerini doğrudan etkileyebilecek sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerine dayalı bulgular (Tablo 5, 10, 11, 12, 15, 19, 20, 21, 33) incelenerek düzenlenmiştir. Bu işlemde; uygulama öncesi, uygulama süreci ve uygulama sonrası uyarılar göz önünde bulundurulmuştur. Belirtilen bu uyarıların, uygulama etkinlik modeli ve bu modeldeki etkinliklere ilişkin davranışların gerçekleştirilmesi sürecinde dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde, uygulamaların başlangıcında dikkate alınması gereken uyarılar Tablo 50’de, uygulama sürecine yönelik uyarılar Tablo 51’de ve uygulama sonrasına yönelik dikkate alınması gereken uyarılar da Tablo 52’de belirtilmektedir.

Tablo 50. Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenlik uygulamaları başlangıcında dikkate alınacak uyarılar

İlgili Taraf	Uyarı
Fakülte	Uygulama çalışmalarının önemine inanan, alanda birikimli ve adaylara yardımcı olma çabasında olan öğretim elemanları, uygulama çalışmalarında görevlendirilmeli
Uygulama Öğretim Elemanı	Öğretmenlik uygulamaları döneminin, öğretmenliğe geçişte önemli bir basamak olduğu bilinciyle, çok iyi değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları öncesi uygulama dersi yoğunluğu artırılarak, etkinliklerin hedef davranışlarına yönelik kitapçık, makale ve tartışmalar yoluyla adaylar bilinçlendirilmeli
	Uygulama etkinlikleri başlangıcındaki, uygulama dersinde uygulama okulunun tanıtımı yapılmalı
	Yürütülen uygulama etkinliklerini verimli kılabilmek için, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri kapsamındaki bilgi birikimlerini belirleyici anket ve mülakatlar yapılarak, yeterli ve istekli görülen uygulama öğretmenleri görevlendirilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, uygulamaya gitmeden önce karşılaşılabilecek sorunlar karşısında yapılması gerekenler tartışılmalı
	Uygulama öğretmeni, öğretmenlik uygulamalarından önce seminer ve konferanslara davet edilmeli
	Yaz dönemi sonunda, öğretmenlik uygulamaları dersini alacak adaylar ve uygulama okulları belirlenerek, yeni dönemin başlangıcında hemen öğretmenlik uygulamalarına başlanılarak zaman kaybının önlenebileceği dikkate alınmalı
	Fakülte bünyesinde uygulama öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim düzenleyerek, öğretmen adaylarına yardımcı olmaları, güven duymaları ve okul içerisinde beklenen etkinlikleri gerçekleştirme fırsatı vermelerinin önemi hakkında bilgilendirme yapılmalı
	Adaylar, uygulama okuluna uyum sağlamanın, uygulama öğretmenleri ve öğrencilerle iletişim kurabilmede önemli bir faktör olduğu konusunda bilgilendirilmeli
	Fakülte-Okul İşbirliği’nin daha etkin hale dönüştürülmesiyle beklenen verimin elde edilebileceği dikkate alınmalı
	Uygulama öğretmenleri ile iletişime geçerek öğretmenlik uygulamaları sürecinde adaylara kazandırılması planlanan davranışlar belirlenmeli

Tablo 50'nin devamı

Uygulama Öğretim Elemanı	Hizmet içi eğitimle uygulama çalışmaları desteklenmeli, uygulama öğretmenleri yeterlilik kazandıktan sonra öğretmenlik uygulamaları çalışmalarında görevlendirilmeli
	Uygulama öğretmenin aday ile beklenen iletişimi sağlayamaması sonucu, eksikliklerin belirlenemediği dikkate alınmalı
	Adayların uygulama sürecinin kısıtlılığını yaşamalarına fırsat vermemek için, uygulama okuluna karşı oluşabilecek yabancılığın giderilmesinde, okul deneyimi çalışmalarına katıldıkları okulun, uygulama okulu olarak belirlenebileceği dikkate alınmalı
	Yürütülecek uygulama etkinlikleri hakkında uygulama öğretmeni bilgilendirilmeli
Uyg.Öğ.	Adayın yasal yaptırım gücünün olmadığı hissini yok etmek için uygulama öğretmenin öğrencileri bilinçlendirerek sınıf atmosferini, sınıf içi öğretim uygulamasına hazır hale getirmesi gerektiği unutulmamalı

Tablo 51. Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenlik uygulamaları sürecinde dikkate alınacak uyarılar

İlgili Taraflar	Uyarı
Öğretmen Adayı	Öğretmen adayı kazandığı davranışları ve gördüğü sorunları, öğretmenlik uygulamaları dersinde uygulama öğretim elemanına rapor halinde sunarak diğer adaylarla tartışmalı
	Öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları süresince etkinliklere yoğunlaşarak, uygulama öğretmeni ile daha etkili bir iletişim kurması gerektiği unutulmamalı
	Adayların samimi, çalışkan ve istekli olmaları öğrencileri sevmeye kendilerini mecbur hissetmeleri gerektiği unutulmamalı
	Türkçe'nin ve bilimsel terminolojinin beklenen düzeyde kullanılmasına dikkat edilmeli
	Zamanı daha etkili kullanarak süreklilik oluşturup, verimli ve doyurucu bir öğrenme ortamı oluşturulabileceği unutulmamalı
	Öğrencileri soru sormaya teşvik etmede yetersizlik yaşanmamasına dikkat edilmeli
	Hedef davranışlara ulaşma düzeyini belirlemeye yeterli zaman ayrılması gerektiği dikkate alınmalı
	Konu anlatımında bütünlük sağlanması gerektiği unutulmamalı
	Konuda geçen kavramları açıklama gereksinimi duyulmalı
	Genelde, klasik ders anlatım yaklaşımının uygulandığı dikkate alınarak, beklenen nitelikte ders yürütme becerisi sergileme çabasında olunmalı
	Sınıf yönetimi konusunda beklenen davranış örüntüsüne sahip olunmalı
	Açıklamalardaki yönergeler arasındaki ilişkinin kopuk olmamasına dikkat edilmeli
	Açıklamaları yavaş yazdırmanın, dersin kopuk olmasına sebep olduğu dikkate alınmalı
	Tahtaya dönük olarak ders anlatımının, öğrenciyle etkileşimin kopmasına neden olduğu unutulmamalı
Uygulama Öğretmeni	Adayların, ders yürütme sürecinde öğrencilerin derse katılımını sağlamada yetersiz kaldığı dikkate alınmalı
	Adayların, sınıf içi öğretim uygulamasında etkinlikler arası geçişi tam olarak gerçekleştirmediği dikkate alınmalı
	Uygulama öğretmenlerinin bıkkın ve ilgisiz tavırlarının adayların motivasyonunu bozduğu unutulmamalı
	Adayların, konunun öğrenilme düzeyini belirlemede, değerlendirme yapma konusunda eksiklik yaşadığı dikkate alınmalı
	Öğretmen adayı, farklı seviyedeki sınıflarda sınıf hakimiyetinin sağlanmasında, yapılabilecek etkinlikler ve deneyimler hakkında bilgilendirilmeli
	Adayın ders planını inceleyerek uygulanabilirliğini değerlendirmeli
	Sık sık en çok karşılaşılan mesleki sorunlar ve çözümleri hakkında bilinçlendirme yaparak, tecrübelerinden bahsetmesinin öğretmen adayını çeşitli ortamlara hazırlayacağı dikkate alınmalı

Tablo 51'in devamı

Uygulama Öğretmeni	Adaylar, ders işleme sürecinde ölü zaman geçirilmesinin öğretmenin deneyimiyle doğrudan ilgili olduğu hakkında bilinçlendirilmeli
	Adaylar, öğretmenin performansını etkileyen faktörlerin neler olabileceği ve bu olumsuz etkenlerin nasıl telafi edileceği hakkında bilgilendirilmeli
	Ders aralarında ve genel olarak da haftada bir kez adayla görüşerek, sınıfın durumu, öğrencilerdeki değişiklikler, eksiklikler ya da güncel olaylar hakkında tartışma ve durum değerlendirmesi yapılmalı
	İki haftada bir gözlem sonuçlarını rapor aracılığıyla adaya bildirerek değişen, gelişen veya eksik yönlerini listelleyip iyileştirilmesi konusunda bilinçlendirme yapılmalı
	Adayların uygulama öğretmenini, notunu etkileme endişesi olmadan eleştirilebilmesi sağlanmalı (çift taraflı eleştiri yolu ile daha nitelikli öğretmenlik uygulamaları sağlanması açısından)
	Öğretmen adayına sınıfta öğretmen kimliğiyle hitap ederek, onu motive etmeli
	Öğrenci hakkındaki görüşlerini öğretmen adayı ile paylaşarak, adaylara öğrencileri yakından tanıyabilme fırsatı verilmeli
	Adayları kendi haline bırakmadan sürekli denetim altında tutmalı
	Adayların yaptığı hataların yadırganmaması gerektiği unutulmamalı
	Hazırlanan bir soru formu ve cevap anahtarının adayla birlikte irdelenmesiyle, onun değerlendirme sistematığını kavrayabileceği dikkate alınmalı
	Öğrencilerin yaptığı ödevlerden örnekler alınıp incelenerek, ödev yönetmeliğindeki amaçlara göre değerlendirilmesinin yapılabileceği dikkate alınmalı
	Ders yürütme sırasında adaya müdahale edilmemesi gerektiği unutulmamalı
	Sınıf disiplini sağlama becerisi yeterince kazanılmadan ders yürütmeye başlanıldığında, ders sürecinde bütün gayretin disiplini sağlamaya harcandığı dikkate alınmalı
	Öğretmen adayının sınıf içi öğretim uygulamasında beklenen gelişimi gösterebilmesi için, yeterli düzeyde ders gözlemlemesi yapmadan, ders yürütmesine izin verilmemeli
	Adayın kendisinden ve diğer benimsediği öğretmen davranışlarından model aldıklarını, sınıf içi öğretim uygulamasında sergiledikten sonra, davranışların adayla uyumluluk düzeyi birlikte değerlendirilmeli
	Model ve benzetme kullanma becerilerinin geliştirilmesiyle, fizik laboratuvarı imkansızlıklarının aşılabileceği hakkında, adayların bilinçlenmeleri gerektiği unutulmamalı
	Program dışında da uygulama okulunda bulunularak, okulun mevcut yapısı, yönetmelikler, disiplin kuralları, idare personelinin çalışması gibi sınıf dışı etkinlikler hakkında da adayın bilgilendirebileceği dikkate alınmalı
Uygulama Okulu	Adayların, öğretmenlik uygulamalarından beklenen verimi alabilmeleri için, lise son sınıfların ikinci dönem rapor almasına engel olunması gerektiği unutulmamalı
	Anlatılmakta olan dersle ilgili ÖSS' de soru çıkmamasının, öğrencilerin dersi dinlememelerine dolayısıyla adayın beklenen davranışları gerçekleştirememesine neden olduğu dikkate alınmalı
	Kayıt işlemleri ve sınıf geçme kalma durumları hakkında bilgilendirme yapılması unutulmamalı
	Disiplin kurulunun işleyiş biçimi ve oluşturuluş şekli hakkında adaylar bilgilendirilmeli
	Öğretmen adaylarının; müfredatın takibi, kapsamı ve diğer öğretmenlerin yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabilmesi için, onlara diğer uygulama öğretmenlerinin de derslerini gözlemleme fırsatı verilmeli
	Uygulama öğretmenlerinin adaylara danışmanlık yapabilmeleri için, ders programlarında uygun bir zamanın belirlenmesi gerektiği dikkate alınmalı
	Okul idaresi, öğretmen adaylarına ılımlı ve toleranslı davranmalı
	Adaylara, Milli Eğitim Bakanlığı' nda yürürlüğe giren uygulamaları takip etme imkanı sağlanmalı
	Diğer öğretmenlerin de adaylara, yakın ilgi göstermelerinin gerektiği konusunda bilinçlenmeleri sağlanmalı
	Uygulama okulunun fiziki imkanlarından adayların yeterince yararlanabilmesi sağlanmalı
	Adayların uygulama okulu ile bütünleşmesini sağlamak için, okulca yapılan, gezi, müsamere, maç gibi faaliyetlere öğretmen adayı da davet edilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları süresince öğretmen adaylarına eğitim-öğretimin amaçlarına yönelik seminerler verilerek bilgilencilmeleri sağlanmalı

Tablo 51'in devamı

Fakülte	Adayların, mesleki becerilerinin belirlenebilmesi ve geliştirilebilmesi için, kendilerini tam olarak sergileyebilmelerine fırsat tanınmalı
	Öğretmenlik uygulamaları sürecinde adayların motivasyonunun bozulmaması için, uygulama süresince ve bitiminden sonraki hafta sınav yapılmaması için gereken düzenlemeler yapılmalı
	Öğretmenlik uygulamaları günlerinin uygulama öğretmenlerinin programı ile uyuşması sağlanmalı
	Öğretmen adaylarına fakültede; öğretmeni olacakları yaş grubu gençlerinin psikolojik durumları ile ilgili dersler verilmesi yanında, hukuk ve insan hakları konusunda da yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaları sağlanmalı
Uygulama Öğretim Elemanı	Aday, öğretmenlik uygulamaları dersinde yürütülen ödev çalışmalarının uygulama çalışmalarına katkısı hakkında bilinçlendirilmeli
	Uygulama öğretmenin aday hakkında tuttuğu rapor sonuçlarına göre, öğretmenlik uygulamaları derslerinde eksikler dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmalı
	Öğretmen adayının, uygulama okulunda olumsuz davranışlarla karşılaşmaması için, uygulama öğretim elemanı tarafından uygulama okuluna götürülerek sağlam bir iletişim kurulmalı
	Öğretmen adayının davranış yapısı hakkında uygulama öğretmene ön bilgi verip, uygulama dönemi boyunca onunla, adayın durumu, gelişimi hakkında fikir alışverişinde bulunmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri kapsamında hazırlanan dosyada, sınıf öğretmenin rehberlik planının da bulundurulması sağlanmalı
	Öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin amaçlarının tam olarak açıklanmadığından dolayı, ödevlerle ilgili yöneltilen sorulara tatmin edici açıklamalar getirilemediği dikkate alınmalı (hangi ödevden ne kazanılmasının beklendiği ve niçin yapıldığı gibi)
	Adaylarda öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin etkin şekilde hazırlanması sayesinde, mesleğe başladığında karşılaşılabilecek sorunların telafi edilebileceği bilinci oluşturulmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin, dönem sonunda teslimi halinde gereken önem verilmediğinden, belirli zamanlarda teslim edilmeleri sağlanarak daha faydalı olunabileceği dikkate alınmalı
	Öğretmenlik uygulamaları ödevleri dışında adayların ilgilendikleri başka konularda da çalışmalar hazırlamalarını sağlayıcı düzenlemeler yapılmalı
	Öğretmenlik uygulamaları dersleri, tartışma şeklinde yürütülerek, daha aktif hale getirilmeli
	Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ile organize bir iletişim kurarak, adayları yönlendirebilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, uygulamalara ilişkin sorunları dönem içerisinde çözebilecek öneriler geliştirilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında, her uygulama öğretim elemanının grubundan birer kişi, dönem sonunda sınıf ortamında karşılaştıkları ortak sorunları belirtmeli ve çözümler birlikte irdelenerek yazılı doküman haline getirilmeli
	Uygulama öğretmenlerinin de öğretmenlik uygulamaları derslerine katılmaları sağlanarak taraflara aynı ortamda olayları irdeleme fırsatı verilmeli
	İdari çalışmalarla ve veli toplantılarına katılma ile ilgili etkinlikler de planlanmalı
	Adayların, sınıf içi öğretim uygulamasında yürüteceği dersi, önce öğretmenlik uygulamaları dersinde uygulama yapmaları sağlanıp, eksiklikleri irdelenerek deneyim kazanabilecekleri dikkate alınmalı
	Gözlem zamanı adaylara bildirilmeyip, onları daha sıkı denetleyerek her an gözlem yapılabileceği bilinci oluşturulup daima hazırlıklı olmaları sağlanmalı

Tablo 52. Uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenlik uygulamaları sonrası dikkate alınacak uyarılar

İlgili Taraf	Uyarı
Uyg.Öğ.	Uygulama öğretmenleri arasında öğretmen adaylarının değerlendirilmesinde tutarlılık olmalı
Uygulama Öğr. Elemanı	Aday uygulama öğretim elemanı tarafından değerlendirilirken, sadece uygulama okulundaki sınıf öğretim uygulaması değil, uygulama çalışmalarındaki diğer etkinliklerdeki becerisi de dikkate alınmalı
	Öğretmenlik uygulamaları çalışmaları sonrası, adayların eksikliklerini giderici düzenlenmelere gidilmeli
	Öğretmenlik uygulamaları dersinde, yazılı doküman haline getirilen karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri yeni adayların bilgisine sunulmalı

5. TARTIŞMA

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin toplumun en önemli ögesini insan gücü haline getirmesi, bu gücün en etkin bir şekilde kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Geline bu noktanın, özellikle eğitime ve eğitim kaynaklı olarak da öğretmen eğitime ayrı bir önem kazandırması kaçınılmaz olmaktadır. Bu zincirleme ilişki, öğretmen eğitiminden mesleki niteliklerin geliştirilme aşaması olan, öğretmenlik uygulamalarına ve bu uygulamaların odak noktasını teşkil eden uygulama etkinliklerine ulaşmamızı sağlamaktadır. Bu bağlamda uygulama etkinlikleri, öğretmen adaylarının mesleki becerilere yönelik davranışlarını geliştirmelerine fırsat veren ve bu alandaki kapasitelerini belirlemelerini sağlayarak, öğretmenliğe hazır hale gelmelerinde önemli bir yere sahip olan yaşantılar dizisidir.

Uygulama etkinliklerinin belirtilen ilişkideki rolünü gerçekleştirebilmesi için, hedeflenen şekilde yapılandırılıp modellenerek, uygulamanın amaçlarına hizmet edecek şekilde organize edilerek yürütülmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımla, yapılan araştırmadan elde edilen bulgular, aşağıdaki başlıklar altında ele alınarak irdelenmektedir.

5.1. Öğretmen Adayları İle İlgili Bulguların İrdelenmesi

Öğretmenlik uygulamaları sürecinde yapılan ön çalışma kapsamında örneklemdeki öğretmen adaylarına anket uygulanmıştır. Bu anket sonucunda adayların özellikle, sınıf kontrolü, öğrenci seviyesine inme, öğrenci ile iletişim ve tahta kullanımında problem yaşadıkları belirlenmiştir (Tablo 5). Bu durum Weinstein [100]'in, öğretmen adaylarının sınıf kontrolü, ders işleme hızı ve öğrenci öğretmen ilişkisini oluşturmayı, potansiyel problem olarak teşhis ettikleri yönündeki ifadesi ile uyum göstermektedir. Diğer taraftan, Çepni [23], Veenman [101], Starvitz ve Molona [102] sınıf disiplininin sağlanma düzeyine yönelik yaptıkları araştırmalar sonucu, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin en ciddi probleminin sınıf disiplininin sağlayamama olduğunu belirtmektedirler. Bu sonuç, mesleğin başlangıcı aşamasında olan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarına yönelik değerlendirmelerindeki, sınıf disiplininin sağlanmasında problemle karşılaştıkları ifadeleriyle uyum göstermektedir. Araştırma sonuçları ile uyumluluk gösteren Hacıoğlu

[103]'nın çalışması da, adayların öğrenci seviyesine inmede problem yaşadığı görüşünü desteklemektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde sınıf içi öğretim uygulamasında, özellikle sınıf yönetimi, öğrenci seviyesine inme ve ders işleme hızı alanlarındaki becerilere yönelik davranışları istenen düzeyde kazanamadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu durum, uygulama etkinlikleri kapsamındaki derse hazırlanma ve ders yürütme etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde, söz konusu becerilerin kazanılmasına yönelik bilinçlendirilmelerin yapılmasını gerektirmektedir.

Bölüm 3.2.1'de belirtildiği gibi, araştırma kapsamında öğretmen adaylarına uygulanan ankette, adayların dörtte biri öğretmenlik uygulamalarında okul ortamını tanıyıp, ders dinlerken ve yürütürken yapılması gerekenler hakkında bilgi sahibi olarak ilk heyecanlarını yaşadıkları için, uygulamaların gerekliliğine inandıklarını, yarıdan azı fakültede öğrendiklerini uygulama imkanı bularak ön hazırlık yaptıklarını ve bu yüzden öğretmenlik uygulamalarının son derece önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, öğretmenlik uygulamaları sonucu mesleki becerileri kazanma düzeylerine ilişkin adayların çoğunluğu sürecin faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, adayların uygulamaları istenen şekilde yürütebilmeleri için, öğretmenlik uygulamalarının önemini kavramalarının gerekliliği ön koşulunu yerine getirdiklerini görmek açısından sevindirici bir gelişmedir. Bu görüşü destekler nitelikteki bir araştırma Georgia Üniversitesi'nde yapılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, yeni öğretmenlerin üçte biri ilk beş yılda görevlerinden ayrılmaktadır. Bu grubun çoğunun öğretmen adayı deneyimleri en üst düzeyde olmadığından, sınıfta kendilerini hiçbir zaman rahat hissetmedikleri düşünülmektedir. Bu nedenle hizmet öncesi eğitimde, öğretmen adaylarının kendi sınıfları için hazırlanmalarında öğretim deneyimleri, bazı kurumlarla işbirliği ve öğretim pratiği en önemli basamak olarak kabul edilmektedir [104]. Diğer taraftan, yapılan çalışmanın yukarıda belirtilen adayların uygulama çalışmalarının önemine inanmalarına ilişkin sonuçları, Kettle ve Sellars [59] tarafından 1991 sonlarında iki öğretmen adayı ile yürütülen araştırma sonuçları ile uyum göstermektedir. Bu araştırma kapsamında öğretmen adayları ile yapılan mülakatlarda, mesleği benimsemelerinde fakülte çalışmalarının aksine uygulamaların büyük rolü olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, uygulama etkinliklerinin titizlikle yürütülmesi ile öğretmenlik uygulamaları sürecinin verimli kılınarak adayların mesleki havaya girmelerinin sağlandığını göstermektedir. Adayların öğretmenlik uygulamalarından hedeflenen düzeyde faydalanabilmeleri için, bu

sürecin onlar açısından önemine inanmış olmaları ve bu bilinçle uygulama etkinliklerini yürütmeleri zorunlu hale gelmektedir. Bundan dolayı, adayların öncelikle öğretmenlik uygulamalarına karşı pozitif tutum geliştirecek bilince sahip olmalarının son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerindeki yazılı ifadelerinden oluşturulan Tablo 18'in incelenmesiyle, öğretmenlik uygulamaları sürecinde beklenti sonucu kazanılan davranışların; uygulama, gözlem ve bilgilenme yoluyla edinildiği belirlenmiştir. Uygulama yoluyla kazanılması beklenen davranışlar yarıdan fazla düzeyde kazanıldığından, uygulama aşamasından beklenen davranışların istenen düzeyde kazanılamadığı söylenebilir. Bu görüş, Saka ve Akdeniz [105] tarafından fizik uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları sürecinde yürüttükleri etkinliklerin adayların beklentilerini karşılama düzeyine ilişkin yapılan araştırma sonuçları ile desteklenmektedir. Bu durum, uygulama sürecinde fizik uygulama öğretmenlerinin görevlerini amaçlanan düzeyde benimseyip yerine getirmediklerinden ve uygulama okulunun fiziki imkanlarının yetersizliğinden kaynaklanabilir. Bu şartların oluşmasında ayrıca, idari çalışmalardan öğretmen adaylarının beklenen düzeyde bilgilendirilmemelerinin ve sınıfta eğitim-öğretim ortamının her durumda oluşmamasının da etkisi olduğu ifade edilebilir. Bu değerlendirmeler, öğretmen adaylarının belirttiği problemlerle desteklenmektedir (Tablo 19). Ayrıca, uygulama sürecinde fakültedeki derslerin devam etmesinin ve uygulama okuluna kesintili gidilmesinin adaylardan kazanmaları beklenen davranışları kazanamamalarındaki en önemli etkenler arasında yer aldığı düşünülebilir. Diğer taraftan, öğretmenlik uygulamalarında gözlem yoluyla adayların beklenen ve kazanılan davranışları incelendiğinde, derslerde uygulanan etkinlikleri ve sınıf yönetimini gözleme beklentilerinin büyük oranda gerçekleştirildiği görülmektedir (Tablo 18). Bununla birlikte, okulda yaşanan öğretmen-idareci, öğretmen-öğretmen, öğretmen-öğrenci ve öğretmen-veli ilişkilerinin beklenen düzeyde gözlenmediği belirtilmiştir. Öğretmenlik uygulamaları sürecinin yetersizliğinin, ilişkilerin beklenen düzeyde gözlenememesinin sebeplerinden biri olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, uygulama öğretmenlerinin adaylarla yeterince ilgilenememelerinin, bu sonucun ortaya çıkmasında etken olduğu söylenebilir. Öğretmenlik uygulamaları sürecinde bilgilenme yoluyla beklenen ve kazanılan davranışlar arasındaki ilişki düzeyinin farklı olmasının, öğretmen adayının belirtilen davranışlara ihtiyaç hissetmemesinin, uygulama öğretmenin adaya karşı olumlu bir

yaklaşım göstermemesinin ve uygulama öğretim elemanlarının gerekli yönlendirmeleri yapmamalarının bir sonucu olduğu ifade edilebilir.

Bölüm 3.2.2’de uygulama öğretmenleri ile araştırmaya yönelik olarak yapılan mülakatlarda, adayların ders gözlemleme sırasında uygulama öğretmenin benimsediği davranışlarını daha önceki okul öğretmenlerinininkilerle bütünleştirerek, kendilerine özgü bir öğretmen profili oluşturmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, uygulama öğretmenleri adayların model aldığı öğretmen davranışlarını ders yürütme sürecinde sergilemesi sonrası, uyumluluk düzeyini onlarla birlikte değerlendirmeleri gereğine dikkat çekmişlerdir. Bu noktada, uygulama öğretmenin öğretmen adayının gelişimindeki önemli etkisi hakkında Kettle ve Sellars [59], literatürde kuvvetli bir söz birliğinin olduğunu belirtmektedirler. Uygulama öğretmenlerini örnek almak için, adayların sınıf uygulamasında bilinçli ve bilinçsiz olarak oluşturdıkları kalıpların bulunduğu ifade edilmektedir. Uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları arasındaki ilişki, adayların temel eğitim yeteneklerini geliştirmesine yardım etmesi şeklinde görünmektedir. Bu yeteneklerin oluşturulmasının, öğretmen adaylarının özgüvenlerinin gelişmesine katkısı olmakla birlikte, alternatif stratejilerin karşılaştırmalı değerlendirilmesine fırsat vermediği düşünülmektedir. Bu durum, uygulama öğretmenin adayın gelişimi üzerindeki önemli etkisinin dikkate alınarak, uygulama öğretmenlerinin seçiminde adaylara ideal bir öğretmen modeli yansıtacak nitelikteki öğretmenlerin tercih edilmesini zorunlu hale getirmektedir. Bununla birlikte istenen niteliklere sahip uygulama öğretmenlerinin de, adaylara uygulama etkinliklerinin yürütülme sürecinde farklı öğretim tekniklerini uygulayarak irdeleme fırsatı vermelerinin gerektiği düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Lewis [106], Zeichner [107] ve Azar [19] tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlik uygulamalarının geleneksel modelinde, öğretmen adaylarının birlikte çalıştığı öğretmenin uygulamalarını taklit ettiği görüşü desteklenmektedir. Zeichner [107], öğretmen adaylarının kişisel deneyimler üzerinde düşünmelerinin, onların eğitimlerini geliştirmeleri için gerekli olduğuna dikkat çekmektedir. Diğer taraftan, araştırmacılar uygulama öğretmenlerinin adayların isteklerine göre onlara yardım ettiklerini belirtmektedirler. Bununla birlikte araştırmacılar tarafından, adayların uygulama öğretmenlerini kendilerine tanımlayıcı bir model sağlamaları açısından algılamadıkları, ancak uygulama öğretmenlerinin adaylar için kendi yollarını bulana kadar bir başlangıç noktası oldukları ifade edilmektedir [106], [108]. Bunun, mevcut genel

durumla tamamıyla uygunluk içinde olduğu, uygulama öğretmenlerinin yardım ettiği, ancak çeşitli şekillerde öğretim ipuçlarının önemli olduğu açık olarak görülmektedir. Fakat, bu durumun farklı durumlardaki farklı öğrenciler için değişiklik göstereceği söylenebilir. Diğer taraftan bu süreçte adayların, uygulama öğretmeni yaklaşımını kendi becerileri ile bütünleştirerek değişik bir şekilde yansıtabileceği de düşünülmektedir.

5.2. Uygulama Öğretmenleri İle İlgili Bulguların İrdelenmesi

Bölüm 3.2.1’de öğretmen adaylarına araştırmaya yönelik olarak uygulanan ankette, adayların çoğu uygulamaların öğretmen yetiştirmede büyük rolü olduğuna katıldıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, görev ve sorumlulukları hakkında, yarıdan fazlası kısmen bilgilendirildiklerini ve dörtte birden azı hiç bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan, öğretmen adayları bu süreçte kazanacakları davranışlara yönelik bilgilendirildiklerine katılma durumuna ilişkin, adayların yarıdan fazlası kısmen katıldığını ve beşte bir’e yakını katılmadığını belirtmişlerdir. Uygulamaların alana sağladığı yararların adaylar tarafından kavrandığına katılma düzeylerine ilişkin, adayların yarıdan fazlası kısmen katıldığını, dörtte birden azı katılmadığını ifade etmişlerdir. Uygulama öğretmenleri, Bölüm 3.2.2’deki mülakatlarda, uygulama çalışmalarına yönelik yeterince bilgilendirilmediklerini ve daha çok geleneksel öğretmen yaklaşımıyla yaşadıkları deneyimlerle çalışmaları yürüttüklerini belirterek açıklamaktadırlar. Aslında bu açıklamalar, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden ne isteyebileceklerini bilmeleri ve onları isteyebilmeleri gerektiğini göstermektedir [46]. Bu noktada, adayların uygulama etkinliklerini yürüterek kazanabilecekleri becerilere yönelik davranışlar hakkında bilgi sahibi olup, uygulama öğretmenlerini ilgili becerileri kazandırıcı etkinliklerin gerçekleştirilmesi konusunda yönlendirmelerinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Öğretmen adaylarına araştırmaya yönelik olarak uygulanan anket çalışmasında, adayların sadece yarısı, uygulama öğretmenleri ile öğretmenlik uygulamalarına ilişkin, her konuda iyi iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir (Tablo 11). Diğer yarısı, iletişim kurma konusunda çeşitli problemlerle karşılaştıklarını ifade etmektedirler. Ayrıca, uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakatlarda adayların, uygulama sürecinde etkinliklere yoğunlaşarak, uygulama öğretmenleri ile daha etkili iletişim kurmaları gerektiğini

belirtmişlerdir. Terry [109], uygulama öğretmenini ile destekleyici ilişkiler kurma fırsatı sağlanan öğretmen adaylarının amaçlarını oluşturmada, sınıflandırmada ve benlik saygılarını yükseltmede daha başarılı olduklarına işaret etmektedir. Bu bağlamda, deneyimli öğretmenlerle doğrudan etkileşim halinde olmanın, öğretmen adaylarının eğitimlerindeki yeterliliklerini geliştirmelerine önemli bir etkisi olduğu yaygın olarak kabul edilmektedir [61]. Reid ve Jones [50], uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları başlangıcında yeni öğretmen adaylarının düşük seviyedeki yeteneklerine şaşırıklarını belirtmektedirler. Ancak dört aylık bir süreç sonrası kaydettikleri ilerleme karşısında hayran kaldıklarını ifade etmektedirler. Calderheat [1988], uygulama deneyiminin öğretmen adaylarına öğretmeyi öğrenmek amacı ile verildiğine işaret etmektedir [110]. Diğer taraftan, deneyime kendi kattıkları bilgi ve becerilerin, adayların gelişimlerinde oynadıkları rolü küçümsemememiz gerekmektedir [111]. Buradan, uygulama etkinliklerinin yürütülme aşamasında adayların uygulama öğretmenleri ile destekleyici ilişkiler kurup, deneyimli öğretmenlerle direkt etkileşime girerek öğretmeyi öğrenme ile ilgili gerekli yaşantılardan geçmelerinin önemi ön plana çıkmaktadır.

Uygulama öğretmenlerinin yürüttüğü 16 etkinlik, ifade edilme yoğunluğuna göre sıralanarak oluşturulmuştur. Çoğunlukla yürütülmekte olan etkinliklerin; ders gözleme, ders yürütme, günlük ve yıllık plan hazırlama, laboratuvar çalışması yürütme ve sınav kağıtlarının değerlendirilmesi olduğu görülmektedir (Tablo 22). Tablo 23'ten uygulama okullarında düzenli eğitim-öğretim etkinlikleri dışında öğretmen adaylarına yaptırılacak fazla etkinlik bulunmadığı görülmektedir. Diğer taraftan, uygulanacak etkinlikler okulların çalışma düzeyi ile paralellik göstermektedir. Bu durum, uygulama öğretmenlerinin hizmet içi kurslarla yetiştirilerek okullarında düzenli uygulanan etkinliklere ek olarak, öğretmen adaylarının gelişmesine yardımcı olacak farklı etkinlikler geliştirebilmelerini gerekli kılmaktadır. Bu görüş, Saka ve Akdeniz [112] tarafından uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları sürecinde yürüttüğü etkinlikleri belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonuçları ile desteklenmektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının kazanacakları davranışların dağılımında belirgin farkların olduğu görülmektedir. Bu farklılığın, öğretmenlik uygulamaları dersini yürüten öğretim elemanlarının eğitim-öğretime ilişkin bilgi ve beceri farklılıklarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu durumun oluşmasında; uygulama okullarının fiziksel şartları, uygulama öğretmenlerinin tutumları ve

öğretmen adaylarına kazandırılacak davranışlara yeterli duyarlılığın gösterilmemesinin de etken olabileceği söylenebilir.

Tablo 23'te de belirtildiği gibi, uygulama öğretmenlerinin belirgin bir çoğunluğu tarafından ders dinleme ve anlatma etkinliği gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, uygulama okullarındaki belirli etkinlikler dışında, yürütülen etkinliklerde çeşitlilik olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, gerçekleştirilen iki etkinlik dışında diğer etkinliklerin, yürütülme düzeylerinde belirgin bir azalmayla karşılaşılmaktadır. Yürütülen diğer etkinliklerin yoğunlukları arasındaki aşırı düşüşün, uygulama öğretmenlerinin Fakülte-Okul İşbirliği'nde belirtilen görev ve sorumlulukları istenen düzeyde yerine getirmediklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Tablo 24'te de görüldüğü gibi mevcut uygulamalarda ancak altı etkinlik ağırlıklı olarak yürütülmektedir. Yapılan çalışma ile bu etkinliklere ek olarak, belirlenen diğer etkinliklerin de uygulanabilirliğini mümkün kılacak fizik uygulama öğretmenleri için uygulama etkinliklerinin yürütülüşüne yönelik bir materyal oluşturulmuştur.

Öğretmen adayları ile araştırma kapsamında yürütülen anket sonucu, adaylar uygulama öğretmenlerinin yarıya yakınına yeterli, diğer yarısını ise kısmen yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, Azar [19] tarafından fizik öğretmenlerinin mesleklerinin ilk yıllarında karşılaştıkları problemleri belirlemek amacı ile yapılan araştırmaya göre, uygulama öğretmenlerinin yeni öğretmenlerin problemlerini bilmediği belirtilmektedir. Diğer taraftan, Saka ve Akdeniz [113] tarafından uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını belirlemek amacı ile yapılan araştırmada, uygulama öğretmenlerinin Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'nde belirtilen görev ve sorumluluklarını istenen düzeyde yerine getirmedikleri tespit edilmiştir. Bu yetersizliğin, uygulama öğretmenlerinin rastgele seçilmesi ve bu seçimde belirli kriterlerin aranmamasının sonucu olduğu ifade edilmektedir.

Bölüm 3.2.3'te uygulama öğretim elemanları ile yapılan mülakatların sonucunda ise uygulama öğretmenlerinin seminer ve panellerle desteklenerek ve istekli şekilde uygulamalara yönelmeleri sağlanarak yetersizliklerinin giderilebileceği belirlenmiştir. Araştırma kapsamında yürütülen öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin analizinden, adayların fizik dersinin nasıl en iyi şekilde öğretilbileceği konusunda istenen düzeyde bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır (Tablo 5). Bu bağlamda Hacıoğlu [103], adayların

uygulama etkinliklerinde öğretim ilke ve yöntemlerini etkili bir şekilde kullanamadıklarını belirtmektedir. Bununla birlikte Feiman-Nemser ve Buchmann [70], uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama deneyimlerine etkili bir şekilde katılacaklarsa, görevlerini öğretmenliğin yanında öğretmen eğitimcisi olarak da algılamaları gerektiğini ifade etmektedirler. Shulman [61], genelde deneyimli öğretmenlerin öğretim hakkında neyi, nasıl bildiklerini iletmede zorluk çektiklerini belirtmektedir. Bu durumun, birikim yetersizliği sonucu daha da zor hale gelebileceği düşünülmektedir. Bu şartlarda, adayların sınıf içi öğretim etkinliklerini uygulamada yetersiz kalabileceğinin kaçınılmaz olacağı söylenebilir. Hawke [7] tarafından öğretmenlerin farklı evrelerde mesleki gelişimleri için gerçekten ne yaptıkları hakkında yapılan araştırmanın bulgularından çıkan sonuçlara göre, uygulama öğretmenlerinin bile öğretmen adaylarının yararına olan eylemlerin arkasındaki düşünceleri açıkça ifade etmede zorluk çektikleri kabul edilmektedir. Buna rağmen, uygulama öğretmenlerinin kendi danışmanlık stilleri üzerinde düşünmelerinin aydınlatıcı olduğu ifade edilmektedir. Bu paralelde birçok uygulama öğretmeni, adayın uygulama öğretmeninden öğrendiği kadar uygulama öğretmenin de adaydan bir şeyler öğrendiği, iki yönlü öğrenme yöntemini en iyi yaklaşım olarak görmektedirler [50]. Bu yüzden, öğretmen adayı ile çalışmanın hem aday, hem de uygulama öğretmeni için faydalı bir deneyim olacağı düşünülmektedir. Bu noktada uygulama öğretmenleri ve adaylar, uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde oluşturdukları etkileşimle, bu süreçte kazanılabilecek becerilere yönelik gerekli yaşantıları gerçekleştirmiş olacaklardır.

Bölüm 4.1’de belirtilen uygulama öğretmenlerinin önerdiği modelin uygulanabilirliği, Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında ilgili tarafların görev ve sorumluluklarına karşı duyarlı ve özverili bir yaklaşım içerisinde bulunma ve çalışmaların verimine inanma düzeyleri ile doğrudan ilişkilidir. Ayrıca, bu süreçte yetersizliği belirlenen sorumlu tarafların hizmet içi eğitim, panel ve konferanslarla desteklenmesinin de önerilen modelin verimliliğine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bununla birlikte, uygulama öğretmenlerinin Bölüm 3.5’te yürütülen uygulama etkinliklerine ilişkin belirttikleri kapsamlı ve nitelikli davranışlar, öğretmenlik uygulamaları hakkında istenen düzeyde birikim sahibi olmalarının göstergesi sayılabilir. Diğer taraftan, uygulama öğretmenlerinin önerdiği uygulama etkinlikleri modellerinin mevcut uygulamalarda gerçekleştirilme düzeyi, öğretmenlik uygulamalarına katılan

öğretmen adaylarının bu sürece ilişkin deneyim ifadelerine dayalı olarak irdelenebilir. Bu bağlamda, adayların öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaştığı problemlerin giderilmesi halinde, önerilen modelin uygulanabilirliğinin bütünüyle sağlanabileceği düşünülmektedir. Ancak, burada irdelenmesi gereken diğer bir durum da, öğretmen adayı anketindeki ifadelerde uygulama öğretmenlerinin yeterli düzeyde bulunmamasına rağmen, önerilen modelin oldukça nitelikli ve kapsamlı bir uygulama etkinliklerinden oluşmasıdır. Bu durumun oluşmasında, çalışma kapsamındaki uygulama öğretmenlerinin alanda deneyimli, istekli ve bu çalışmalara özverili katılım gösterme eğiliminde olmasının etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu yapıdaki bir modelin önerilmesinde ayrıca, örneklemdaki uygulama öğretmenlerine öğretmenlik uygulaması yönergesinin verilmesinin, yönerge ve araştırmanın amacı doğrultusunda bilinçlendirilmelerinin etkisi olduğu belirtilebilir. Bu durumun uygulama öğretmenlerinin, adaylara kısa uygulama süreci kapsamında kazandırabildikleri becerileri geliştirme, diğerlerini işbaşında zaman içerisinde kazanabilecekleri fikrine sahip olmalarından kaynaklanabileceği de dikkate alınmalıdır. Ayrıca, fakültenin yetiştirmek istediği öğretmen profili ile uygulama öğretmenin şekillendirmek istediği öğretmen tipi arasında fark oluşmasının da bir etken olabileceği düşünülmektedir. Bu noktada, uygulama öğretmenlerinin adayların alan bilgilerini kontrol etmelerinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Ancak, uygulama öğretmenlerinin genelde bu tür bir yaklaşım içerisine girmedikleri göze çarpmaktadır. Bunların dışında, uygulama öğretmenlerinin iyi bir “uygulama etkinlikleri modeli” önermelerine rağmen, bu alandaki deneyimlerini uygulama etkinliklerine yansıtmadıkları da düşünülebilir. Bu bağlamda, uygulama öğretmenlerinin deneyimlerini adaylara yansıtmada zorluk yaşadıklarının da dikkate alınması gerekmektedir. Çünkü, uygulama öğretmenlerinin deneyimlerinin adaylara aktarılmasının zor bir işlem olduğu ve çoğu zaman uygulama öğretmenlerinin bile adayların yararına olan eylemleri açıklamada zorluk çektikleri belirtilmektedir [7]. Bazı uygulamaların, onların alandaki deneyimlerini adaylarla paylaşamamalarına neden olduğu da dikkate alınması gereken bir husustur. Bu durumun oluşmasında etkili olabilecek uygulamalardan bazıları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

Öğretmenlik uygulamalarındaki katkılarından dolayı, uygulama öğretmenlerine ücret verilmeye başlanılmadan önce her uygulama öğretmenin sorumluluğuna üç veya dört aday verilmekteydi. Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi gereğince uygulama öğretmenlerine ücret verilmeye başlandıktan sonra, her uygulama öğretmenine yedi adayın

sorumluluğu verilmiştir. Fakat, uygulama öğretmenleri zaten önceki aday yoğunluğunda onlarla yeterli düzeyde ilgilenememekteydiler. Buna rağmen, uygulama öğretmenlerinin sorumluluğuna verilen aday sayısının artırılmasının, onların adaylara verimli olma düzeylerini daha da azaltacağı ifade edilebilir. Ayrıca, bu aday yoğunluğunun sınıf içi uygulama etkinliklerinin yürütülmesinde öğretmenin öğretim programını aksatacağından, uygulama öğretmenlerinin bu etkinlikleri istenen düzeyde yürütememelerine neden olabileceği belirtilebilir. Bunların yanında, uygulama öğretmenlerinin aday sayısına göre verilen ücreti yeterli bulmamalarının da adaylarla ilgilenme düzeylerinde belirleyici olabileceği ifade edilebilir.

Uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları arasındaki diyalog eksikliği sonucu, uygulama öğretmenleri adaylara gerekli bazı sorumlulukları vermede yetki sahibi olma noktasında çekince hissetmektedirler. Bu çekincelerin varlığı da, uygulama öğretmenlerinin adayları beklenen düzeyde yönlendirememelerine neden olmaktadır. Uygulama öğretmenleri mesleki tükenişlik nedeni ile adaylarla deneyimlerini beklenen düzeyde paylaşamamaktadırlar. Bu durumun oluşmasında, okuldaki ders programlarının yoğunluğu da ayrı bir olumsuz etken olarak düşünülebilir.

Uygulama öğretmenleri, adayların öğretmenliği işbaşında öğrenebilecekleri fikrine sahip olduklarından, adaylarla beklenen düzeyde ilgilenmemektedirler. Bu yaklaşımın, onların uygulama etkinliklerinin önemi hakkında yeterli bilince sahip olmamalarından kaynaklandığı ifade edilebilir. Uygulama öğretim elemanlarının, adayları okul ortamında denetimsiz bırakmalarının, uygulama öğretmenlerinin yürütülen etkinlikleri gereken nitelikte gerçekleştirmelerini olumsuz etkilemektedir. Bundan dolayı, bazı adayların fakültedeki derslerin devamını bahane ederek, uygulama etkinliklerine karşı ilgisiz tutum ve davranışlarda bulunmaları, uygulama öğretmenlerinin onlara karşı olan görev ve sorumluluklarını beklenen düzeyde yerine getirmemelerine neden olmaktadır.

Belirtilen durumların dışında, öğretmen adayları ifadelerine rağmen uygulama öğretmenlerinin böylesine nitelikli bir uygulama etkinlikleri modeli önermelerinde, araştırma verilerinin iki buçuk yıllık bir süreçte toplanmasının da etkisi olduğu düşünülmektedir. Çünkü, yeniden yapılanmanın ilk yıllarından günümüze kadar öğretmenlik uygulamaları yıldan yıla daha nitelikli hale getirilmeye çalışılmaktadır. Özellikle, öğretmenlik uygulamaları ödevleri önceleri gerekli doküman fotokopilerinden

oluşan bir dosya hazırlamaktan ibaretti. Ancak, mevcut uygulamalarda bu dokümanlara ek olarak, adayların hazırlayacağı ödevler kapsam ve nitelik açısından geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ödevlerle uygulama öğretmenlerinin, görev ve sorumlulukları kapsamında mesleki becerilerini adaylara kazandırmak amacı ile gerekli yaşantılardan geçirilmelerini sağlayacak etkinlikler planlamaları için yönlendirilmeleri amaçlanmaktadır. Bundan dolayı, zaman içerisinde adayların hazırladıkları ödevlerdeki bu gelişmenin, öğretmenlik uygulamaları sürecinde kazandıkları becerilere olumlu katkılarda bulunduğu düşünülebilir.

Yukarıda belirtilen bu ifadelerle, öğretmen adaylarının verilerin alınma sürecinin başlangıcında ve süreç boyunca belirttikleri ifadeler arasındaki değişkenliğin sebepleri açıklanabilir. Ayrıca, uygulama öğretmenlerinin genelde adaylarca yeterli bulunmamalarına rağmen, nitelikli modeller sunmalarının nedeni de açıklık kazanmaktadır.

5.3. Uygulama Okulu İle İlgili Bulguların İrdelenmesi

Bölüm 3.2.2’de uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakatlarda, uygulama okulunun adaylara kendi öğrencileri gibi sıcak davranması ile, adayların uygulama okulundaki bireylerle etkili iletişim kurabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, Hargreaves [114] adayların meslektaşlarıyla ilişkilerinin, sınıf öğretmenliğine nasıl adapte olduklarında ve ne tür bir öğretmen haline geldiklerinde çok önemli bir etkisi olduğunu belirtmektedir. Bu etkinin oluşmasında, öğretmenlik uygulamalarının uygulama alanı olan okullara uyum sağlamanın belirleyici olduğu söylenebilir. Bu noktada, uygulama okulu idaresinin öğretmenlik uygulamalarının amaçları hakkındaki bilinçsizliklerinin ve idari işlerinin yoğunluğunun, adaylara beklenen ilgiyi gösterememelerine neden olduğu düşünülmektedir.

Öğretmen adayları ile yürütülen anket sonuçlarına göre, adayların çoğunluğu uygulama okulundaki fizik laboratuvar imkanlarının yeterli olmasına karşın, bu imkanlardan faydalandırılmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 9). Bu bağlamda Reid ve Jones [50], uygulama okulunun genel durumunun bir adayın ilerleyişini nasıl etkilediğini bilmenin önemli olduğunu ve bu şekilde adayın uygulama deneyiminde başarılı kılınabileceğini ifade etmektedir. Bu durumda, uygulama okulunun fiziki imkanlarının yeterli olmasının, etkinliklerin beklenen düzeyde yürütülmesini sağlamadığı söylenebilir. Bu noktada, özellikle uygulama öğretmenlerinin tamamen ÖSS sınavına yönelik olarak öğrencileri

hazırlama yaklaşımı içerisinde, fizik ders saatinin programın yetiştirilmesinde laboratuvar kullanımını sınırlandırılması düşüncesine sahip olması, laboratuvar çalışması yürütme becerilerinin beklenen düzeyde geliştirilmemiş olması veya mesleki bıkkınlık gibi etkenlerin, yetersizliklerin yaşanmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, mevcut imkanlardan faydalanmayı olumsuz etkileyen faktörler de belirlenerek, bunların giderilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması gerektiği ifade edilebilir.

Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin doküman analizinden, öğretmen adaylarının uygulama okulunu tanıtan, neyin nerede olduğunu gösteren bir rehberlik dersi öğretmenin, okul koordinatörü tarafından görevlendirilmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir (Tablo 21). Diğer yandan, McNally vd. [108] öğrencilerin uygulama okulunda, deneyimli öğretmenlerin ders yürütüşünü gözlemleyerek öğrendiği, belirli durumlar üzerindeki çalışmaların yanında, ders bölümündeki etkileşimin ve personel odasındaki konuşmaların da onlar açısından daha çok anlam taşıdığını belirtmektedirler. Bu bağlamda, Martin [6] son zamanlarda öğretmen eğitimindeki eğilimde, uygulama okullarının önemi ve uygulama öğretmenliğini kabul eden öğretmenlerle, öğretmen adayları arasında işbirliği yapmanın gerekliliğinin vurgulandığını belirtmektedir. Bu durumda, dikkat çekilen konuların uygulama okulu personeli tarafından önemsenerek uygulanmaya konulmasının, bu çalışmalardan hedeflenen verimin alınmasında etkili olabileceği söylenebilir.

5.4. Uygulama Öğretim Elemanı İle İlgili Bulguların İrdelenmesi

Bölüm 3.2.1’de öğretmen adayları ile yürütülen ankette, adayların yarıya yakını öğretmenlik uygulamaları dersinden kısmen yararlandıklarını, dörtte birden fazlası da yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte adaylar, öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin amaçlarına yönelik yeterince bilgilendirilmemeleri ve sınırlı uygulamalar gerçekleştirmeleri dışında adaylık uygulamalarının çok faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durumda uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarına beklenen düzeyde yardımcı olamadığı söylenebilir. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) tarafından 21. yüzyılda Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu çağdaş öğretmen profilini belirlemek amacı ile 1999 yılında yapılan araştırmada [115], uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına mesleki nitelikleri orta düzeyde

kazandırabildiklerinin belirtilmesi bu görüşü destekler niteliktedir. Bu durumun, uygulama öğretim elemanlarının yetersizlikleri, öğretmenlik deneyimlerinin bulunmaması, araç gereç eksikliği, eğitim programlarının mevcut koşulları karşılayamaması ve yeterli uygulamaların yapılmamasının sonucu olduğu düşünülmektedir. Bu paralelde, Yost vd. [58] düşünsel yeteneklerin, seminer eğitimi, kritik düşünme, meslektaşlarla işbirliği ve yapılanmış sözel rehberlikle geliştirilebileceğini belirtmektedirler. Bu bağlamda Reid ve Jones [50], uygulama öğretmenlerinin beklentileri ve prosedürleri açıklığa kavuşturma, çevrelerindeki meslektaşları bilgilendirme, ilerlemeyi gözlemlemeye yarayacak uygun kriterler geliştirme ve adayları fakülte gereksinimleri konusunda bilgilendirmesinin pratik günlük meselelerden olduğunu belirtmektedirler. Diğer taraftan Eğitim Fakülteleri'nin yeniden yapılanması kapsamında, uygulamaya konulan akreditasyon çalışmaları sonucu, fakülteye yönelik olarak belirlenen yetersizlik alanlarının uygulama öğretim elemanını da kapsamaması halinde, onların Fakülte-Okul İşbirliği kapsamındaki misyonlarını yürütebilecek düzeyde eksikliklerini giderici yönlendirmeler yapılabileceği düşünülmektedir. Böylece, uygulama öğretim elemanlarından öğretmenlik uygulamaları çalışmalarına yönelik olarak beklenen verimin alınabileceği söylenebilir.

Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamaları dersinin yürütülmesi sürecinde karşılaşılan sorun ve çözüm önerilerinin yazılı doküman haline getirilerek, yeni adayların bilgisine sunulması gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 20). Wubbles vd., [64]'nin teşvik edici, uzun dönemli öğrenme süreçlerine yardımcı olması amacıyla, öğretmen adaylarının güçlü ve zayıf yönlerini kaydetmek ve buna bağlı olarak öğrenme istek ve hedefleri üzerinde düşünmek için, günlük kullanabileceğini ifade etmeleri bu görüşü desteklemektedir. Bununla birlikte adayların kendilerinin, mesleki becerilerinin gelişimlerdeki kayıtları, aşama aşama sistematik ve kalıcı bir şekilde takip edebileceği düşünülmektedir. Bu şekilde kalıcı hale getirilmiş dokümanlardan, yeni adayların da faydalanmaları sağlanarak, her defasında yaşanan deneyimler aracılığı ile adayların daha donanımlı bir şekilde üst aşamalardan uygulama çalışmalarına katılmalarına fırsat verilebileceği söylenebilir.

Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin incelenmesi sonucu, onların sınıf içi öğretim uygulamasında yürütecekleri dersi önce, öğretmenlik uygulamaları dersinde arkadaşlarına uygulayıp eksikliklerinin belirlenerek irdelenmesi sonrası, gerçek uygulamaya geçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 20). Bu görüş,

Hacıoğlu [103] tarafından desteklenerek adayın, öğrenme davranışlarını gösterme, gözleme, kendini ve arkadaşlarını değerlendirme ve arkadaşları ve uygulama öğretimi elemanından aldığı değerlendirmelere göre eksikliklerini giderme fırsatı elde ettiği ifade edilmektedir. Böylece, sınıf içi öğretim uygulamasında adayların yaşayabileceği birçok eksiklik hakkında, onların önceden bilinçlendirilebileceği düşünülmektedir. Bu yolla, sınırlı olan uygulama sürecinin etkin bir şekilde kullanılabileceği ifade edilebilir.

5.5. Fakülte İle İlgili Bulguların İrdelenmesi

Öğretmen adaylarının tamamı, daha nitelikli uygulamaların yürütülmesine yönelik olarak Tablo 20’de, sürecin uzun ve kesintisiz olmasının sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, Calderhead [110] ve Shulman [61] öğretmen eğitimi programlarının reformu için yapılan son önerilerin büyük kısmının gerçekte adayların eğitiminin genişletilmesine yönelik olarak yapılandırıldığını belirtmektedirler. Bununla birlikte bu reformlar kapsamındaki önerilerin, yeni ve deneyimli öğretmenler arasında artan etkileşimi kolaylaştırma ile ilgili atama ve uygulama deneyimlerinin açıklamasını içerdiğini ifade etmektedirler. Sınıf deneyimi ne kadar fazla olursa, öğretmen eğitimlerinin gerektirdiği bilgi ve becerilerin, o kadar iyi geliştirilebileceği çok yaygın bir anlayış olarak kabul edilmektedir [116]. Diğer taraftan, Sandlin vd., [117] uzun öğrenci eğitim periyotları veya alana erken girişin, öğretmen eğitiminin teori ve uygulama bileşenleri arasındaki problemli ilişkinin çözümünde etkileyici unsurlar olarak belirtilebileceği görüşünü savunmaktadırlar. Uygulama deneyimleriyle başlamanın, adayın kendi mesleki birikimleri ile uygulama öğretmenlerinin birikimlerini birleştirmesine yardım edecek çok önemli bir yol olduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte, öğretmen eğitime bu tür yaklaşım başarıyı garanti etmemektedir. Gerçekte uzun eğitim periyotlarının, mesleki gelişmeye bir fırsat tanınmasından ziyade, bir sosyalleştirme faktörü olabileceği gösterilmektedir [117]. Adayların uygulama sürecinden beklenen verimi almalarını sağlayabilmek için öğretmenlik uygulamalarının uzun ve kesintisiz olmasını sağlayıcı düzenlemelerin yapılması zorunlu hale gelmektedir. Çünkü, bu süreç ile adayların, deneyimlerini uygulama öğretmeninkilerle bütünleştirerek mesleki uyum sağlama fırsatı elde ettikleri düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Bölüm 3.2.1’de belirtilen fakülteadaki alan ve alan eğitimi derslerinin adayları uygulama çalışmalarına hazırlama düzeyine ilişkin yapılan ankette, adayların sadece dörtte biri alan bilgisinin, yarıdan fazlası ise alan eğitimi bilgisinin faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, adayların fakülte istenen düzeyde yetiştirilemediğinin bir göstergesidir. Diğer taraftan, McNally vd., [118] fakülteadaki hazırlıkların, adayları belli yönlerde okul deneyimine önceden hazırlayabileceğini ifade etmektedirler. Bu noktada fakülteadaki derslerin, adayların uygulama etkinliklerini etkili bir biçimde yürütebilecek şekilde yapılandırılması gerektiği ön plana çıkmaktadır. Bundan dolayı, alan ve alan eğitimi dersleri sonunda adayların kazanmaları beklenen hedef davranışların, uygulama etkinliklerinin yürütülmesine katkı sağlayıcı nitelikte tasarlanmasını zorunlu hale getirdiği düşünülmektedir.

Bölüm 3.2.2’de uygulama öğretmenleri ile yapılan mülakatlarda, mevcut uygulamalarda fakültelerdeki derslerin devam etmesinin adaylarla gerekli iletişimin kurulamamasına, uygulama öğretmenlerinin yoğun çalışmaları yüzünden planlanan etkinliklerin beklenen düzeyde gerçekleştirilememesine ve bunların sonucunda da sürecin verimsiz yaşanmasına neden olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Bu görüş, Hacıoğlu [103] tarafından belirtilen görevlilerin ders yükünün fazlalığı, uygulamalarla ilgili düzenleme, danışma ve rehberlik çalışmalarında yetersizlik gibi sorunların, uygulama etkinliklerinin yürütülmesini olumsuz etkilediği düşüncesiyle desteklenmektedir. Buradan, uygulama sürecinde fakülteadaki derslerin devam etmesinin uygulama etkinliklerinin istenen düzeyde yürütülememesine neden olduğundan adayların bu süreçten beklenen verimi almalarını olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Bundan dolayı, fakülte tarafından uygulama süresince fakülteadaki derslerin devam etmemesini sağlayıcı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Yeniden yapılanmanın (3,5+1,5) son 1,5 yıllık programı kapsamında öğretmenlik uygulamalarının bu olumsuzluğu giderici nitelikte düzenlenmiş olması sevindirici bir gelişme olarak görülmektedir.

Diğer taraftan, literatürde fakülte eğitiminin öğretmen adaylarının üzerine etkisi konusunda farklı fikirler vardır. Birçoğu, öğretmenlik için fakülte eğitiminin önemli bir etken olduğu görüşünü savunurken, Lortie [119] gibi araştırmacılar, fakülte derslerinin öğretmenler üzerinde düşük oranda etkisi olduğunu iddia etmektedirler. Martinez [120] ve diğer bazı araştırmacılar bu görüşe karşı çıkmaktadırlar. Kettle ve Sellars [59] araştırmasında, mesleki gelişmeye yönelik üniversite derslerinde gereken sürekli

düşünmenin ve öğretmen adaylarının diğerleriyle (örneğin; emsalleri, öğretim görevlileri, araştırmacılar, uygulama öğretmenleri ile) düşüncede birlik olmalarına teşvik edilmelerinin, uygulama teorisinin daha belirgin ve başarılabilir olmasına yardım ettiğini göstermektedir. Bu ifadelerin, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında fakültenin sorumluluğunun da büyük ölçüde dikkate alınması gerektiğini açıklar nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı, fakülteadaki derslerin adayları uygulama sürecinde yaşayabilecekleri etkileşime hazırlayıcı nitelikte planlanması gerekmektedir.

5.6. Fakülte-Okul İşbirliği İle İlgili Bulguların İrdelenmesi

Fakülte-Okul İşbirliği'nin gerçekleştirilme düzeyini, Bölüm 3.2.1'de öğretmen adayı anketi sonucunda adayların yarısına yakını yeterli, diğer yarısına yakınının yetersiz bulmalarının yanında, uygulama öğretmenleri yapılan mülakatlarda Bölüm 3.2.2'de bu ilişki düzeyini kesinlikle yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, uygulama öğretim elemanları da Bölüm 3.2.3'de hazırlanan Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi'nin uygulama öğretmenlerine ulaşmasında sorunlar yaşanması, onlar tarafından tam olarak anlaşılamaması ve bazı maddelerin istenilen şekilde uygulanamamasından dolayı Fakülte-Okul İşbirliği'ni istenen düzeyde yürütemediklerini ifade etmişlerdir. Bu üç bulgu birbiriyle uyum içerisindedir. Ayrıca, EARGED tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin meslek öncesi, mesleğe alınma süreci ve meslek içi eğitimlerinde ilgili kurumların yeterince işbirliğine girmediklerinin tespit edilmesi bu görüşü desteklemektedir [115].

Uygulamalardaki eksikliklerin değiştirilmeden geleneksel bir şekilde devam ettiğine katılma durumuna ilişkin Bölüm 3.2.1'de belirtilen adaylarla yürütülen ankette; adayların yarıdan azı katıldıklarını, dörtte biri kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun, duyarsız bir iletişim kopukluğunun sonucu olduğu düşünülmektedir. Hacıoğlu [42] tarafından, yönetsel boyutuyla organizasyon ve iletişimin sınırlı ve bozuk nitelikte olmasının işbirliğinin yetersizliğine neden olduğu belirtilmektedir. Bu konuda daha iyi bir ortaklığın mali imkanlarla sağlanabileceği de kaçınılmazdır. Diğer taraftan, Popleton [121] yeterince açık şekilde hedeflenmiş finansman olmadan daha iyi ortaklık için yapılan her türlü önerinin yersiz olacağını ifade etmektedir. Bunların ötesinde Lemma [122],

üniversiteler arası etkileşimin iyi kurulması ve uygulama öğretmenlerin sonuçta kritik dönütler sağlayabilmesi için istekli olmaları gerektiğini belirtmektedir.

Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını gözlemleyerek değerlendirmelerinde (Şekil 20-21), uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretim elemanlarına göre, belirgin bir şekilde iyimser bir yaklaşımla değerlendirme yaptıkları belirlenmiştir. Bu görüş, Köroğlu [123] tarafından öğretmenlik uygulamalarının değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışma sonuçları ile uyum göstermektedir. Bu durumun, uygulama öğretmenlerinin deneyim eksikliği, öğretmenlik uygulamalarının amaçları hakkında yeterli bilince sahip olmamaları ve adaylara mesleklerini sevdirebilmek için bol not verme eğiliminde olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca, söz konusu iyimser değerlendirmede, bu süreçte beklenen denetim ve kontrollerin yapılmamasının ve Fakülte-Okul İşbirliği yetersizliğinin oluşturduğu boşluğun da etken olduğu ifade edilebilir.

Şekil 19'da görüldüğü gibi, değerlendirmeler arasındaki en belirgin farklılığın planlama, daha sonra ise öğretim süreci ve sınıf yönetimi konularında ve en az farklılığın da iletişimde olduğu söylenebilir. Bu durum, adayların iletişim becerilerini beklenene yakın düzeyde geliştirmiş olmaları ile açıklanabilir. Tablo 26-31'den öğretmen yeterlik alanlarında, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunması, uygulama öğretmenlerinin adayları uygulama öğretim elemanlarına göre, fazla iyimser bir şekilde değerlendirdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte, Şekil 3'te uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının son değerlendirme notları arasındaki belirgin fark, bu notların arasında istatistiksel olarak da anlamlı bir farkın bulunması ile açıklanabilir (Tablo 32).

Öğretmenlik uygulamaları süresinin çok az olduğu ve programdaki kapsamının sınırlı olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte, 2001-2002 eğitim-öğretim bahar yarıyılından itibaren yeniden yapılanma kapsamındaki Fizik Öğretmenliği Programı'na kayıtlı öğrencilerin 1,5 yıllık alan eğitimi dersleri yürütülmeye başlanacağı için, programın ve sürecin kısıtlılığı ile ilgili belirlenen problemlerin kendiliğinden giderileceği düşünülmektedir. Ayrıca, yeni uygulamalarla Okul Deneyimi 1-2 derslerinde gözlemlenmesi istenen davranışların çoğunun artan ölçüde gerçekleştirilebilmesi mümkün olacaktır. Böylece, önerilen modelin bu kapsamda uygulanabilirliğinin artacağı

söylenabilir. Bu açıdan düşünüldüğünde, önerilen yapı sadece bir model olarak algılanmamalıdır. Bu yaklaşımla yeniden yapılanma kapsamında yürütülecek derslerin uygulanmasında, belirtilen davranışların istenen ölçüde kazandırılabilmesine inanılmaktadır.

Diğer taraftan, karşılaşılan olumsuzlukların yeniden yapılanmanın işlerlik kazanması için yeterli zamanın geçmemesi ile de ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu olumsuzluklar, yeniden yapılanma kapsamında eğitim fakültelerinde yürütülecek bir buçuk yıllık programın uygulanmaya başlanması ile zaman içerisinde karşılıklı tarafların Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'ni daha etkin hale getirmeleri sonucu giderilebilecektir. Bununla birlikte, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'ndeki karşılıklı tarafların bu kapsamdaki görev ve sorumluluklarını, geliştirilecek öneriler ışığında daha bilinçli bir şekilde benimseyecekleri söylenebilir. Böylece, öğretmen eğitimi açısından öğretmenlik uygulamalarından beklenen verimin alınmasında önemli aşamalar kaydedilebilecektir. Diğer taraftan, öğretmen eğitiminin çoğu bilimsel tartışma ve toplantılarda farklı açılardan ele alınarak irdelenmesine karşın, çözüme ulaşmaya yönelik alınan kararların uygulanmasında tekrar sorunlarla karşılaşılmasının da dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

6. SONUÇLAR

Bu araştırmada; öğretmenlik uygulamalarında fizik öğretmen adaylarına uygulanabilecek etkinliklere ve bunların yürütülmesiyle kazanılabilecek davranışlara dayalı bir etkinlik modeli ortaya konmuştur. Bu modelde geliştirilen etkinliklerin 5 tanesi Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu'nda Okul Deneyimi 1-2 dersleri kapsamında genel olarak yer almaktadır. Geliştirilen diğer 11 uygulama etkinliği ise aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- 1) Okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma
- 2) Yıllık plan hazırlama
- 3) Derse hazırlanma
- 4) Konu tekrarı ve test çözme
- 5) Laboratuvar çalışması yürütme
- 6) Yazılı yoklama yapma
- 7) Nöbet tutma çalışmalarına katılma
- 8) Dönem ödevi verme
- 9) Rehberlik çalışmaları
- 10) Okuldaki diğer etkinlikler
- 11) Zümre toplantıları

Ayrıca, kılavuzda mevcut olan derslerin gözlenmesi, dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma ve dersin yönetimi ve sınıf yönetimi etkinlikleri, sırasıyla ders gözlemleme, günlük plan hazırlama ve ders yürütme etkinlikleri başlıkları altında davranış boyutuna indirgenerek fizik branşına özgü kazandırabilecekleri beceriler belirlenmiştir.

Bu bölümde araştırma bulgularından varılan sonuçlar; öğretmen adayı ve uygulama öğretmeni, okul koordinatörü, uygulama öğretim elemanı, Fakülte-Okul İşbirliği ve önerilen model başlıkları altında belirtilmiştir.

Öğretmen Adayı ve Uygulama Öğretmeni İle İlgili Sonuçlar

1. Öğretmen adaylarının yazılı ifadelerinden oluşturulan tabloların incelenmesiyle (Tablo 18), öğretmenlik uygulamaları sürecinde kazanılan davranışların; uygulama, gözlem ve bilgilenme yoluyla edinildiği ifade edilmiştir. Uygulama yoluyla beklenen davranışların yarıdan fazla düzeyde kazanıldığı görülmektedir. Bu durumun, uygulama sürecinde öğretmenlerin görevlerini amaçlanan düzeyde benimseyip yerine getirmeye çalışmadıklarının, uygulama okulunun fiziki imkansızlıklarının ve idari çalışmalardan öğretmen adaylarının yeterli düzeyde haberdar edilmemesinin sonucu olduğu düşünülmektedir.

2. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları sürecinde özellikle mesleğin benimsenebilmesi için gerekli yaşantıların gerçekleştirilmesine yönelik beklentiler içerisinde oldukları sonucuna varılmıştır. Bu durum, uygulama etkinliklerinde bilgilendirmeden daha çok uygulama yapmaya önem verilmesini gerektirmektedir. Diğer taraftan, bu süreçte ders yürütme etkinliğinde ağırlıklı olarak deneyim kazanma fırsatı elde edildiği ve okullarda fizik laboratuvarlarının yetersiz olduğu da, belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının, uygulama sürecine yönelik olarak (Tablo 18), uygulama yoluyla davranış kazanma beklentisi içerisinde bulunmalarının, beklenen amaçlara odaklandıklarının bir göstergesi olduğu düşünülmektedir. Uygulamanın yanında, bilgilenme ve gözlem yoluyla davranış geliştirme beklentileri içerisinde olmaları, adayların istenen hedeflere ulaşabilmelerine yönelik olumlu bir tutum olarak ifade edilebilir. Bu beklentilere ilişkin kazanılamayan davranışların bu süreçteki karşılaşılan bazı problemlerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında, uygulama öğretmenlerinin ilgisiz davranmalarının ve deneyim yetersizliklerinin de rolü olduğu sonucuna varılabilir.

3. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları sürecinde uygulama yaparak kazanabilecekleri davranışları, bekledikleri düzeyde gerçekleştiremedikleri belirlenmiştir. Bu davranışların en önemlileri arasında öğrencilerle iletişimde deneyim sahibi olma, etkili ders yürütme becerisi geliştirme, öğretmenliğe alışma ve fizik laboratuvarı çalışması uygulama becerisi geliştirme yer almaktadır. Bu durum, uygulama sürecinde fakülte derslerinin devamının adayın motivasyonunu ve sürecin etkin kullanımını olumsuz etkilemesinin bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

4. Öğretmen adaylarının daha nitelikli uygulamalar için yaptığı öneriler göz önünde bulundurularak, uygulama öğretmenlerinin adaylarla yürütülecek etkinlikleri yeterince bilmediği, öğretim elemanlarının gerekli kontrol ve yönlendirmeleri yapmadığı, uygulamalara yönelik ayrıntılı rehber dokümanların olmadığı sonucuna varılabilir. Diğer taraftan, uygulama öğretim elemanlarının gözlem değerlendirmelerinden (Tablo 33) ve öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarına ilişkin beklenti ve kazanım ifadelerinden (Tablo 18), öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında öğretim ilke ve yöntemlerini beklenen düzeyde kullanamadıkları görülmektedir. Bu sonuca ulaşılmasında, adayların fakülte'deki derslerini gerekçe göstererek uygulama etkinliklerini aksatmalarının etken olduğu düşünülmektedir.

5. Öğretmenlik uygulamaları sürecinde adayların, sınıf içi gözlemleri beklenen düzeyde gerçekleştirmelerine rağmen, uygulama okulundaki ilişkileri istenen düzeyde gözlemleyemedikleri belirlenmiştir. Bu durumun, sürecin yetersizliğinin ve uygulama öğretmeni ile aday arasındaki yetersiz iletişim düzeyinin bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Okul Koordinatörü İle İlgili Sonuçlar

1. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları ile öğretmenlik uygulamalarının değerlendirilmesine yönelik yapılan mülakatlardan, öğretmenlik uygulamalarından beklenen verimin alınabilmesi için okul koordinatörünün adaylara karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmesinin ve onları kendi öğrencileri gibi benimsemesinin büyük rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

2. Okullarda öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaşılan problemler, okul idaresinin ve uygulama öğretmenlerinin bu çalışmaların amaçları ve önemi hakkında yeterli bilince sahip olmamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Bu durumun fakültenin ve uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerini bu konularda istenen şekilde bilgilendirmemesinin sonucu olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, bu olumsuzluğun Fakülte-Okul İşbirliği'nin beklenen düzeyde yürütülememesinden kaynaklandığı belirtilebilir.

3. Öğretmenlik uygulamaları sürecinde, okulun fizik laboratuvarı imkanlarından genelde öğretmen adaylarının faydalanmasına fırsat verilmediği belirlenmiştir. Bu sonucun, öğretim programının yoğunluğundan, uygulama öğretmenlerinin laboratuvar çalışması yürütme becerilerinin yetersizliğinden, öğrencilerin tamamen ÖSS sınavına yönelmelerinden ve araç-gereç eksikliğinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Uygulama Öğretim Elemanı İle İlgili Sonuçlar

1. Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adaylarına istenen düzeyde yardımcı olmadığı belirlenmiştir. Bu durumun, uygulama öğretim elemanlarının ders yoğunluğundan adayları istenen düzeyde gözleyemediklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

2. Öğretmenlik uygulamalarının gerektirdiği bilgi ve davranışlar, verilen ödevler aracılığı ile öğretmen adayları için ihtiyaç haline getirilmiştir. Bu durumun, öğretmen adaylarının uygulamalara ilişkin amaçladıkları davranışları kazanmalarına önemli ölçüde katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Bundan dolayı, uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında verilen ödevlerle yaptığı yönlendirmeler sonucu, öğretmen adaylarının daha başarılı olmalarının sağlandığı düşünülmektedir.

3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında sınıf içi öğretim uygulamasını, önce arkadaşları önünde yapması sağlanıp, yetersizlikleri irdelenip bilinçlendirilerek, gerçek uygulama ortamında yaşanabilecek eksikliklerin azaltılabileceği sonucuna varılmıştır. Bu yaklaşımla, uygulama sürecindeki kısıtlılığının kısmen de olsa aşılabileceği düşünülmektedir.

4. Öğretmenlik uygulamaları süresince fakültedeki derslerin devam etmesinin adayların motivasyonunu olumsuz etkileyerek, beklenen verimin alınamamasına neden olduğu söylenebilir.

Fakülte-Okul İşbirliği İle İlgili Sonuçlar

1. Adayların görüşlerine göre, başarılı bir deneyimin yalnız uygulama okuluna veya fakülteye bağlı tek boyutlu olarak gerçekleştirilemeyeceği ortaya konmuştur. Bu düşünce

ile, uygulama çalışmalarında beklenen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için, tarafların organize bir şekilde uygulama çalışmalarının amaçlarını irdeleyerek, sorumluluk alanlarını tamamlayıcı bir yapıda paylaşımları gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. Uygulama öğretmenlerinin adayları değerlendirmeleri sırasında uygulama öğretim elemanlarına göre belirgin bir şekilde iyimser bir yaklaşımla değerlendirdikleri sonucuna varılmıştır (Şekil 2, Şekil 3, Tablo 26-31). Fakülte-Okul İşbirliği'nin yürütülmesinde bu sonucun dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

3. Özellikle süreçle ilişkili olarak yaşanmakta olan sorunların, Yeniden Yapılanma Programı kapsamındaki öğretmen adaylarının alan eğitimi derslerine başlaması ile, büyük oranda çözüme kavuşacağı düşünülmektedir. Bu sorunların giderilmesinde Fakülte-Okul İşbirliği kapsamındaki görev ve sorumlulukların, araştırmada belirtilen önerilere göre dikkate alınması gerekmektedir. Bununla birlikte, dikkate alınan öneriler kısa zamanda yeniden yapılanmanın öğretmenlik uygulamaları boyutunun uygulanabilirliğinin artırılmasına olumlu katkıda bulunacaktır. Böylece, öğretmenlik uygulamalarında ve dolayısıyla öğretmen eğitiminde hedeflenen düzeye ulaşılmasında gerekli gelişmeler sağlanmış olacaktır.

Önerilen Model İle İlgili Sonuçlar

1. Genel olarak uygulama okulları arasındaki farklılıklar dikkate alınarak, uygulama etkinliklerinde kazanılabilecek beceriler belirli bir standarda kavuşturulmaya çalışılmıştır.

2. Mesleki gelişmenin ve uygulamanın çok daha etkili görüşleri kapsayarak yürütülebilmesi için, mesleki becerileri belirli işler ve davranışlarla özetleyebilen gerekli bir model sunulmuştur.

3. Önerilen model ile, uygulamalara aşama aşama katılma ve mesleki becerinin derece derece elde edilmesi sonucunu verecek bir eğitim planı yapılandırılmaya çalışılmıştır.

4. Uygulama öğretmenlerinin önerdiği uygulama etkinlikleri modellerinin genel çatı olarak birbirine yakın ve uygulanabilir nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, adayların öğretmenlik uygulamalarında yaşadığı sorunların ortadan kaldırılması ile, önerilen uygulama etkinlikleri modelinin tamamen uygulanabilir kılınabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın amacına yönelik olarak yürütülen uygulama etkinlikleri, örneklemdaki uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının açıklamalarına dayalı olarak etkinlik-hedef davranış ifadeleri incelenip analiz edilmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlik uygulamaları sürecinde kazanılabilecek becerilere yönelik önemli davranışlar belirlenmiştir. Adayların kazanamadığı davranışların, uygulama etkinliklerinin istenen düzeyde yürütülememesinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca, adayların bu etkinlikleri yürüterek belirtilen becerileri kazanabilmeleri için hangi yaşantı ve ortamlardan geçirilmelerine yönelik akademik çalışmaların yapılması gerektiği ön plana çıkmaktadır.

Belirlenen yetersizliklerin çözümüne yönelik olarak çalışmadan elde edilen bulgulara dayalı oluşturulan uygulama etkinlikleri modelinin uygulanmasında, bu araştırmadaki ilgili bölümler dikkate alınarak Tablo 53'te belirtilen aşamaların izlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır:

Birinci aşamada, uygulama öğretmenlerine Fakülte-Okul İşbirliği kapsamındaki görev ve sorumlulukları ayrıntılı bir şekilde belirtilmelidir. Daha sonra, uygulama öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki nitelikler ve uzmanlaşmaları gereken alanlar tanıtılmalıdır.

İkinci aşamada, önerilen uygulama etkinlikleri modelinin uygulanmasına geçilmelidir. Bu modelin uygulanması sürecinde, her basamak ilgili davranışları kazandırmaya yönelik olarak yürütülmeye çalışılmalıdır. Ayrıca, geliştirilen etkinliklerin modelin diyagramsal ifadesinde yer aldığı durumlarda, ilgili etkinliklerin yürütülmesi ile kazandırılacak mesleki becerilere yönelik davranış ifadeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Üçüncü aşamada, bu modelin (Bölüm 4) uygulanmasında süreç öncesinde, süreç boyunca ve süreç sonrası belirtilen uyarılar dikkate alınmalıdır.

Dördüncü aşamada ise öneriler bölümünde taraflara yönelik olarak belirtilen ifadelere ilişkin gerekli hazırlıklar yerine getirilmelidir (Bölüm 7).

Belirtilen bu aşamalar Tablo 53'teki gibi özetlenebilir.

Tablo 53. Önerilen uygulama etkinlikleri modelinin kullanılması sürecindeki aşamalar

Aşama	Süreçte yerine getirilecek düzenleme
1	Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında uygulama öğretmenlerini bilgilendirme <i>(Bölüm 1)</i> } Görev ve sorumlulukları Sahip olmaları gereken nitelikler Uzmanlaşmaları gereken alanlar
2	Önerilen uygulama etkinlikleri modelini uygulama <i>(Bölüm 4)</i> } Geliştirilen uygulama etkinliklerinin, uygulama etkinlikleri modelinde yer aldığı durumlarda ilgili etkinliğe yönelik mesleki becerileri kazandıracak davranışları dikkate alma
3	Modelin uygulanması sürecinde dikkate alınacak uyarılar <i>(Bölüm 4)</i> } Uygulamalar öncesi Uygulamalar boyunca Uygulamalar sonrası
4	Öneriler bölümünde ilgili taraflara yönelik olarak belirtilen düzenlemeler <i>(Bölüm 7)</i>

Uygulama etkinlikleri modelinin yürütülmesinde bu aşamaların izlenmesi ile, uygulama öğretmenlerinin adaylara deneyimlerini yaşatma sürecinde gerekli mesleki becerileri kazandırarak, öğretmenlik uygulamalarına yönelik hedeflenen verime ulaşılacağı düşünülmektedir.

7. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre geliştirilen öneriler, araştırmanın konusu kapsamında, özellikle Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'ndeki ilgili taraflara yönelik olarak ifade edilmiştir.

Öğretmen Adaylarına Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlik uygulamaları süresince uygulama okuluna yoğunlaşarak uygulama öğretmenleri ile daha nitelikli bir etkileşim sağlamalıdır.
2. Uygulama etkinliklerinin yapılması ile kazanılması beklenen davranışlar hakkında bilgilenererek ilgili becerilerin geliştirilmesine hazırlıklı olmalıdırlar.

Fizik Uygulama Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlik uygulamaları başlangıcında adaylara, mesleğin gerektirdiği rol ve davranışları büyük bir özenle bildirmelidirler.
2. Öğretmen adaylarının yasal yaptırım gücünün olmadığı hissini yok etmek için, kendi öğrencilerini bilinçlendirerek sınıf atmosferini, sınıf içi öğretim uygulamasına hazır hale getirmeleri gerektiğini unutmamalıdır.
3. Kendilerini sadece, dersleri kritik eden ve değerlendiren olmaktan çok öğretmen adaylarının öğretim becerilerini geliştirici olarak görmelidirler. Uygulama okulunda gözlenemeyen deneyimlerinden adayları haberdar etmeli ve öğrenci hakkındaki görüşlerini öğretmen adayı ile paylaşarak, adaylara öğrencileri yakından tanıyabilme fırsatı vermelidirler. Bıkkın ve ilgisiz tutumların adayların motivasyonunu bozduğunu dikkate alarak, adayların ders planlarını inceleyip uygulanabilirliklerini değerlendirmeli ve model ve benzetme kullanma becerilerini geliştirerek fizik laboratuvarı imkansızlıklarını aşılabilecekleri hakkında adayların bilinçlenmeleri sağlanmalıdır.

4. Adayların ders yürütme sürecinde öğrencilerin derse katılımını ve etkinlikler arası geçişi sağlamada yetersiz kaldıklarını dikkate alarak, ders işleme sürecinde ölü zaman geçirilmesinin öğretmenin deneyimiyle doğrudan ilgili olduğu hakkında onları bilinçlendirmelidirler.

5. Adayların sınıf disiplini sağlama becerisini yeterince kazanamadan ders yürütmeye başladıklarında, ders süresinde bütün gayretlerini disiplini sağlamaya harcadıklarını dikkate almalıdırlar. Öğretmen adayları, farklı seviyedeki sınıflarda sınıf hakimiyetinin sağlanmasında yapılabilecek etkinlikler ve deneyimler hakkında bilgilendirilmelidirler.

6. Adayların uygulama öğretmenlerinin deneyimlerinden faydalanmalarının yanında, uygulama öğretmenlerinin de adayların bilgi ve becerilerinden faydalanabilecekleri bilinciyle öğrenmeye hazırlıklı olmaları ve öğrendikleri ile olayları irdeleyerek bakış açılarını geliştirmelidirler.

7. Adaylar, uygulama öğretmenini notunu etkileme endişesi olmadan eleştirmeli karşılıklı tartışma ile daha nitelikli öğretmenlik uygulamaları sağlanmaya çalışılmalıdır.

8. Adayları kendi haline bırakmadan sürekli denetim altında tutarak, Ders Gözlem Formu'nu en az üç kez kullanıp gerekli dönütleri ve değerlendirmeleri titizlikle gerçekleştirmelidirler.

9. Adayların uygulama öğretmenlerinden ve diğer benimsedikleri öğretmen davranışlarından model aldıklarını sınıf içi öğretim uygulamasında sergiledikten sonra, bu davranışların adaylarla uyumluluk düzeylerini birlikte değerlendirmelidirler.

10. Fizik öğretmen adaylarının, sürekli değişimi ve pratik karar verme becerilerini geliştirecek uygulama etkinlikleri modellerini uygulamalarını sağlamalıdırlar. Öğretmen adaylarına uygulama etkinlikleri kapsamında mesleki becerileri kazanmaya yönelik gerekli davranışları, ayrıntılı bir şekilde basite indirgeyerek açıklamalıdırlar.

11. Fizik öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları sürecinde gerçekleştirdiği ilerleme olduğu gibi kabul edilmeden, onlara verilen sorumlulukları arttırarak ilerlemelerini derece derece organize etmelidirler.

Fizik Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Denetleyicileri Olarak Kullanabilecekleri Stratejiler

Belirtilen öneriler dışında, fizik öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerinin gelişmesine yardımcı olabilmek için, öğretmen adaylarının denetleyicisi olarak uygulama öğretmenleri için etkin kullanabilecek stratejiler aşağıdaki şekilde önerilebilir:

- Aday; uygulama öğretmenin planı, değerlendirmesi veya davranış yönetimi hakkında bilgilendirilirken, alternatif önerileri bilmesi ve sunması için ona zaman tanınmalıdır. Daha sonra neyin etkili neyin etkisiz olduğu birlikte irdelenmelidir.
- Uygulama öğretmeni bir plan dahilinde sınıf içinde ve sınıf dışında adayı gözlemlemeli ve her gözlem sonunda dönüt vererek adayın becerilerinin gelişimine yardım etmelidir.
- Uygulama öğretmeni, deneyimleri doğrultusunda adaya yazılı veya sözlü dönütler sağlamalıdır. Sözlü dönütler doğal ortamda gün içerisinde verilmelidir. Formal veya informal yazılı dönütler ise öğretmen adaylarının zayıf ve iyi yönlerini kapsayacak tarzda verilmelidir. Ayrıca, düzenli olarak yazılı dönüt vermek için günlük veya haftalık bir sistem oluşturulmalıdır.
- Öğretmen adayı ile düzenli olarak biraraya gelinmelidir. Mümkünse, dersleri önceden düşündürmek, günün nasıl geçtiğini tartışmak, dersleri gözden geçirmek için her günün sonunda zaman ayrılmalıdır. Bu yaklaşım, hem uygulama öğretmenine hem de öğretmen adayına ilerlemeyi değerlendirme imkanı tanıyarak kendi kendini değerlendirici becerilerinin gelişimine yardım edecektir.
- Öğretmen adaylarının hata yapmalarına izin verilmelidir. Hata yaparak öğrenme, öğretmen adayı için en iyi yollardan biridir. Ancak, problemler ortaya çıktıktan sonra uygulama öğretmeni ile birlikte irdelenmelidir.
- Eğer dönüt ve öneriler verildikten sonra öğretmen adayının zorluk yaşadığı konular var ise örnek bir ders yürütülmelidir. Yürütülen bu derste, eksikliği belirtilen davranış modellendikten sonra aday ile biraraya gelinerek, dersin farklı tarafları etraflıca tartışılmalıdır.

- Öğretmen adayına dönüt verilerek belirli bir dersteki davranış eksikliği irdelendikten sonra, tekrar dersi düşünmesi ve yürütmesi sağlanmalıdır. Bunu takiben aday ile, başarısının nasıl etkilendiği ve ders değerlendirmesindeki farklılıkları tartışılmalıdır.
- Aday öğretim deneyimi boyunca fakülte personelinden kaynak ve destek almaya çalışmalıdır. Bu bağlamda uygulama öğretmenleri, adayın öğretim deneyimi sırasında fakülte koordinatörü veya uygulama öğretim elemanı ile iletişim kurmak için asla tereddüt etmemelidir.
- Uygulama öğretmeni, adayın bütün davranışlarında özeneceği bir model olmalıdır. Çünkü o, okulda öğretmen adayının her yönüyle gözlemi altındadır. Bu durum, uygulama öğretmenin günlük davranışlarının aday için örnek teşkil ettiğinden büyük öneme sahiptir. Uygulama öğretmeni aday için, onun gibi olmak istemesini sağlayacak bir model olmalıdır. O, eğitici öğretmen rolünde olduğunu ve yarının öğretmenlerini şekillendirmeye yardım ettiğini unutmamalıdır.
- Uygulama öğretmenleri deneyimlerini öğretmen adayı ile paylaşmalı, tavsiye ve öneriler sunmalıdır.
- Uygulama öğretmenleri sınıfta rahat bir öğrenme ortamı oluşturmalıdır. Öğrenciler, öğretmen adaylarını kendilerini göz hapsinde tutan ikinci kişiler olarak görmemelidirler. Ayrıca, adayların öğrencilerle bir öğretmen gibi etkileşime girmelerine izin verilmelidir.
- Eleştiri yapan fakat bu eleştirileri, problemin çözümüne katkı sağlamayan uygulama öğretmenleri, görevlerini tam olarak yapmamaktadırlar. Öğretmen adayları ile çalışmanın en önemli kısmı, onların becerilerini geliştirmektir. Fizik uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı gelişim planı yapmak için işbirliği yapmalıdır.
- Uygulama öğretmenleri, veli toplantılarına katılmaları için öğretmen adaylarını teşvik ederek (veya zorunlu kılarak), onların mesleklerini daha çok hissetmelerine ortam hazırlamalıdır. Uygulama öğretmenleri, veli toplantılarının nasıl

üstesinden geldiği ve kızgın, mutsuz velilerle nasıl iletişim kurduğu hakkındaki tavsiyelerini adayla paylaşmalıdırlar.

Okul Koordinatörüne Yönelik Öneriler

1. Adayların, uygulama okullarında öğretmen kimliği ile karşılanması için uygulama okulu personeli, okul koordinatörü tarafından bilinçlendirmelidir.

2. Adayların, öğretmenlik uygulamalarından beklenen verimi alabilmeleri için, lise son sınıfların ikinci dönem rapor almalarına engel olunmalı ve önce seviyesi düşük sınıflardan başlayarak lise 1, lise 2 ve lise 3. sınıflarda da öğretim deneyimi kazanmalarını sağlayıcı düzenlemelere gidilmelidir. Ayrıca, adayların fizik öğretim programının takibi, kapsamı ve diğer öğretmenlerin yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabilmesi için, onlara diğer uygulama öğretmenlerinin de derslerini gözlemleme fırsatı verebilecek düzenlemeler yapılmalıdır.

3. Uygulama öğretmenlerinin, ders ile ilgili araç-gereç temininde, ders planı ve laboratuvar hazırlıkları konusunda üzerlerine düşen görevleri tam anlamı ile yapmaları için bilinçlenmelerini sağlamalıdır.

4. Öğretmen adaylarına okul koordinatörü tarafından, Türk eğitim kurumlarının durumu açıkça anlatılmalı, karşılaştıkları sorunları aşabilmek için, ne yapabilecekleri konusunda kısa süreli uyum kursları verilmelidir. Bununla birlikte adaylara, Milli Eğitim Bakanlığı'nda yürürlüğe giren yeni uygulamaları takip etme imkanı sağlanmalıdır.

5. Fizik öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde fakülte ile uygulama okulu arasında bir işbirliği dahilinde; idari çalışmalar, okulla ilgili etkinlikler, rehberlik çalışmaları, nöbet görevlerinin öğrenilmesi, okulun ve fizik öğretim programının tanıtılmasında, öğretmenlerin görevleri ve özlük hakları konusunda, devlet memurluğunun anlamı hususunda, adaylara uygulama okulunda eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde toplu konferanslar verilmelidir.

6. Adayların uygulama okulu ile bütünleşmesini sağlamak için, okulca yapılan gezi, müsamere, maç gibi faaliyetlere öğretmen adayı da davet edilmelidir.

7. Uygulama koordinatörü tüm adaylarla beklenen düzeyde iletişime girme fırsatı elde edemediğinden, okul bünyesinde adayların uygulama etkinliklerine hazır hale gelmeleri ve uygulama etkinliklerini yürütme sürecinde uygulama öğretmenleri dışında her zaman faydalanabilecekleri etkin bir rol üstlenebilecek, kolay ulaşılabilen bir ara birim oluşturmalıdır.

8. Uygulama okulları, sadece öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları bir mekan olarak kalmamalıdır. Bu okullar aynı zamanda Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında öğretmenler için düzenlenecek hizmet içi eğitim, panel seminer ve konferans etkinlikleri ile, araştırma projelerinin uygulandığı birer mesleki gelişim merkezi haline dönüştürülmelidir.

Uygulama Öğretim Elemanlarına Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin amaçlarına yönelik kazanılması beklenen davranışlar açıklanmadığından dolayı, ödevlerle ilgili yöneltilen sorulara tatmin edici açıklamalar getiremedikleri dikkate alınmalıdır. Ayrıca, öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında yürütülen ödevlerin, adaylar için önem derecesi hakkında bilgilenmeleri sağlanarak kapsamı genişletilmelidir. Bunun yanında adaylarda, öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin etkin şekilde hazırlanması ile, mesleğe başladığında karşılaşılabilecek sorunların telafi edilebileceği bilinci oluşturulmalıdır. Uygulama öğretim elemanı, okulun tanıtımından ve uygulama öğretmeni ile tanışmadan önce, uygulama okulu koordinatörü ile mutlaka işbirliği yapmalıdır.

2. Öğretmenlik uygulamaları dersinde, uygulamaya gitmeden önce karşılaşılabilecek sorunlar karşısında yapılması gerekenler tartışılmalıdır. Uygulama öğretim elemanlarının hedefi, öğretmenlik uygulamaları eğitimini öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına yönelik teorik yapıyı okulda yaptıkları çalışma ışığında incelemeleri için bir yöntem olarak kullanmak olmalıdır.

3. Fizik uygulama öğretim elemanları uygulama etkinliklerine başlanmadan önce, uygulama okullarının yapısına göre uygulama etkinliklerinin uygulanabilirliklerini, fizik uygulama öğretmenleri ile öğretmenlik uygulamaları dersinde irdeleyerek, öğretmen adaylarını gidecekleri uygulama okulunun imkanlarına yönelik olarak bilgilendirmelidirler.

4. Öğretmenlik uygulamaları öncesi uygulama dersi yoğunluğu artırılarak, etkinliklerin hedef davranışlarına yönelik kitapçık, makale ve tartışmalar yoluyla adaylar bilgilendirilmelidirler. Bu bağlamda, fizik öğretmen adaylarının uygulamalara tutarlı ve uygun beklentilerle başlamaları sağlanmalıdır.

5. Öğretmen adaylarının, uygulama okulunda olumsuz davranışlarla karşılaşmaması için, uygulama öğretim elemanı tarafından uygulama okuluna götürülerek sağlam bir iletişim kurulmalıdır. Bunun yanında, fizik uygulama öğretim elemanlarının sorumlulukları artırılarak adayların daha etkili takibi sağlanmalıdır.

6. Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayının davranışları hakkında uygulama öğretmenine ön bilgi verip, uygulama dönemi boyunca onunla adayın durumu, gelişimi hakkında fikir alışverişinde bulunmalıdır. Uygulama öğretmenin aday hakkında tuttuğu rapor sonuçlarına göre, öğretmenlik uygulamaları derslerinde eksiklikleri dikkate alarak gerekli düzenlemeleri yapmalıdır.

7. Öğretmenlik uygulamaları dersleri, tartışma şeklinde yürütülerek daha aktif hale getirilmelidir. Uygulama öğretmeni ile organize bir iletişim kurarak, adayların birbirlerini motive edip üretken hale getirerek dikkatlerini yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına yönlendirmeleri sağlanmalıdır. Bunun yanında, adayların bu ders kapsamında hazırlanan ödevler dışında, ilgilendiği konularda da çalışmalar hazırlamalarını sağlayıcı düzenlemeler yapılmalıdır.

8. Adayların, öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri kapsamında uygulama çalışmalarına ilişkin günlük tutmasının, deneyimlerin gözden geçirilmesi ve tutumların belirlenmesi açısından faydalı olduğu dikkate alınmalıdır. Adayların deneyimleri bu yolla, yazılı doküman haline getirilerek yeni adayların bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

9. Öğretmenlik uygulamaları dersinde, uygulamalara ilişkin sorunları dönem içerisinde çözebilecek öneriler geliştirilmelidir. Bu bağlamda, öğretmenlik uygulamaları dersi kapsamında her uygulama öğretim elemanının grubundan birer kişi, dönem sonunda sınıf ortamında karşılaştıkları ortak sorunları belirtmeli ve çözümler birlikte irdelenerek yazılı doküman haline getirilmelidir.

10. Öğretmenlik uygulamaları ödevlerinin, dönem sonunda teslimi halinde gereken önem verilmediğinden, belirli zamanlarda teslim edilmeleri sağlanarak daha faydalı olunabileceği dikkate alınmalıdır.

11. Uygulama öğretmenlerinin de öğretmenlik uygulamaları derslerine katılmaları sağlanarak, taraflara aynı ortamda olayları irdeleme fırsatı verilmelidir.

12. Uygulama öğretim elemanının gözlem yapacağı zaman adaylara bildirilmeyip, onları daha sıkı denetlenerek her an gözlem yapılabileceği bilinci oluşturulup, daima hazırlıklı olmaları sağlanmalıdır.

13. Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ile iletişime geçerek öğretmen adaylarının değerlendirilmeleri sürecinde, eksiklikleri belirlenen yeterlik alanlarına yönelik, davranışların geliştirilmesi için etkinlikler tasarlamalıdır. Özellikle adayların, fizik laboratuvarı çalışması yürütme becerilerini geliştirmek için, fakülte'deki dersler kapsamında bu yöndeki becerilerini geliştirici yeni yaklaşımlar uygulanmalıdır.

14. Uygulama öğretmenleri arasında, öğretmen adaylarının değerlendirilmesinde tutarlılık olmalıdır. Diğer taraftan adayların, uygulama öğretim elemanı tarafından değerlendirilirken, sadece uygulama okulundaki sınıf öğretim uygulaması değil, uygulama çalışmalarındaki diğer etkinliklerdeki becerileri de dikkate alınmalıdır.

15. Yürütülen uygulama etkinliklerini verimli kılabilmek için, uygulama öğretmenlerinin uygulama dersi ödevleri kapsamındaki bilgi birikimlerini belirleyici anket ve mülakatlar yapılarak, yeterli ve istekli görülen uygulama öğretmenleri görevlendirilmelidir.

16. Öğretmen adaylarına “Alan Çalışması” dersi kapsamında, karşılaşılan sorunları ve yeni öğretmenlerin yaşadıkları problemleri irdeleyici projeler hazırlatılarak, yeni öneriler geliştirmeleri sağlanmalıdır. Diğer taraftan, titiz bir şekilde hazırlanarak tez formatında doküman haline getirilen bu projeler, yeni adayların bilgisine sunularak, yıldan yıla daha nitelikli projelerin hazırlanmasına ortam hazırlanmalıdır.

Fakülteye Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlik uygulamaları sürecinin uzun ve kesintisiz olmasını sağlayıcı düzenlemeler öncelikle gerçekleştirilmelidir. Bu bağlamda, öğretmenlik uygulamaları sürecinde adayların motivasyonunun bozulmaması için, uygulama süresince ve bitiminden sonraki hafta sınav yapılmamasına yönelik gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının uygulama sürecinin kısıtlılığını yaşamalarına fırsat vermemek için, uygulama okuluna karşı oluşabilecek yabancılığın giderilmesinde, okul deneyimi çalışmalarına katıldıkları okulun, uygulama okulu olarak belirlenebileceği dikkate alınmalıdır.

2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecini en aktif şekilde kullanabilmelerini sağlamak için, fakültede her eğitim öğretim yarıyılı sonunda, sonraki yarıyıldaki öğretmenlik uygulamalarına katılacak adayların ve uygulama okullarının belirlenerek, kurumlar arasındaki gerekli yazışmaların başlatılmasını sağlayıcı düzenlemelere gidilmelidir. Ayrıca, sürecin bitirilmesi aşamasında bazı uygulama etkinliklerinin gerçekleştirilemediği dikkate alınarak, fakültenin öğretmenlik uygulamaları süreci ile uygulama okulu öğretim programı sürecinin tamamen örtüşmesi sağlanmalıdır. Böylece, fizik öğretmen adaylarının “Zümre Toplantılarına Katılma” ve “Dönem Ödevi Verme ve Değerlendirme” etkinliklerine katılmaları sağlanabilecektir.

3. Öğretmenlik uygulamalarında başarının ilgili taraflar arasındaki ilişkilere bağlı olduğu bilinciyle, Fakülte-Okul İşbirliği'nin istenen düzeyde yürütülebilmesi için, Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi'nin görev ve sorumluluk alanlarını daha ayrıntılı tanımlayacak şekilde düzenlenmesi sağlanmalıdır. Diğer taraftan, söz konusu görev ve sorumluluk alanlarının kesin çizgilerle ayrılamayacağı dikkate alınarak, ilgili taraflara hizmet içi eğitimi, konferans veya paneller aracılığı ile bilinçlendirmeler yapılarak özverili bir şekilde çalışmaları sağlanmalıdır. Böylece, Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında ilgili taraflardan en üst düzeyde faydalanma imkanı sağlanabilecektir. Bu noktada, ilgili kişilerin uygulamaya yönelik belirlenen sorumluluklarını hedeflenen amaçlar dahilinde gerçekleştirebilmesi için, çalışma koşullarının da düzenlenmesinin istenen başarıya ulaşılmasında belirleyici olacağı unutulmamalıdır.

4. Yeni öğretmenler için belirlenmiş mesleki standartlar ve bu standartların kazanılmasında öğretmenlik uygulamalarının önemi hakkında öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri hizmet içi eğitim programları ile bilinçlendirilmelidirler. Diğer taraftan, belirlenen her bir standart için Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'ndeki ilgili taraflar bir masa etrafında toplanıp alanlarının güçlükleri ve gelişimin genel biçimleri hakkında tartışmalıdırlar. Bununla birlikte, tartışma sonucu paylaştıkları fikirleri yazılı özetler haline getirerek görev ve sorumluluklarına yönelik belirlenen hizmet alanını kesintisiz tamamen doldurabileceklerine inanılmaktadır. Bu yolla, alanda yapılan araştırma verilerinin sonuçlarının değerlendirilmesinde karşılaşılan yetersizliklerin önüne geçilerek, varılan sonuçlara uygun etkin düzenlemelerin yapılması imkanı elde edilebilecektir.

5. Fizik uygulama öğretmenleri yeni fikirlerle teşvik edilmeli, kendi hatalarını kabul etmeleri, tevazu göstermeleri, öğrenmeye ve gelişmeye istek duymaları için hizmet içi eğitim yoluyla bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır. Uygulama öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarının kapsamı, uygulama etkinliklerini yürüterek adaylara kazandırılacak becerilere ilişkin gerekli davranışları öğretmeye yönelik olarak yapılandırılmalıdır. Ayrıca, fakültelerde öğretmenlik uygulamaları ile ilgili, öğretmen adayları ve fizik uygulama öğretmenlerinin de katılımının sağlandığı konferanslar verilmelidir. Bunun yanında, ***hizmet içi eğitim kapsamındaki fizik uygulama öğretmenlerinin eğitimlerinin ana içeriğinde;*** fizik öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulamaları sürecinde yapılması gereken genel danışmanlık, gereksinimlerin değerlendirilmesi yöntemi, sorunları çözme, gözlem, sınıf ve fizik laboratuvarı ortamında etkin öğretim, teknoloji kullanımı, değerlendirme, rapor yazma, olumlu ve olumsuz dönüt verme, hedef belirleme ve ortak çalışma konuları öncelikli olarak yer almalıdır. Bu sayede, Fakülte-Okul İşbirliği Modeli'nin uygulanmasında, fizik uygulama öğretmenleri açısından belirlenen eksiklerin giderilmesine önemli ölçüde katkıda bulunulabilecektir.

6. Alanında kendisini geliştirmeye eğilimli olan uygulama öğretmenlerinin, yeniden yapılanma kapsamında uygulamaya konulan tezsiz yüksek lisans programlarına katılmalarını sağlayıcı kolaylıklar sunulmalıdır.

7. Genel olarak fizik uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına faydalı olabilme potansiyeli dikkate alınarak, bu rolü üstlenebilecek doğru kişiyi seçmenin son derece önemli olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda, görevlendirilecek fizik uygulama

öğretmenin seçiminde, çalışma planlarının niteliğinden, diğer meslektaşları ile ilişki düzeyinden, öğrencilerin ihtiyaçları ve yetenekleri kadar iletişim sınırlarını çizebilme ve okulundaki mümkün kaynakları kullanabilme becerilerinin beklenenleri karşılayabilme düzeyinden emin olunmalıdır. Diğer taraftan, verimli bir öğretmenlik uygulamalarının gerçekleştirilmesi için, personel arası becerilerin iyi olması gerekmektedir. Bunun için, fizik uygulama öğretmenleri, teşvik edici, sempatik, iyi dinleyici, bilgilendirici ve çözümleyici, iyi organizatör, esnek ve cana yakın olmalıdır. Bundan dolayı, uygulama çalışmalarının önemine inanan, alanda birikimli ve adaylara yardımcı olma çabasında olan öğretim elemanları, uygulama çalışmalarında görevlendirilmelidir.

8. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları sürecinden daha etkin faydalanabilmeleri için, mesleklerinin ilk iki veya üç yılı boyunca alandaki araştırmalarla gelişimleri takip edilmelidir. Böylece, belirlenen eksiklikler hizmet içi eğitimle giderilmeye çalışılmalı ve bu eksiklikleri yeni adayların yaşamaması için, öğretmenlik uygulamaları değerlendirilerek gereksinim duyulan düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konularda yapılacak araştırmalar çoğaltılarak, Fakülte-Okul İşbirliği'ndeki ilgili taraflardan özellikle, öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını ayrıntılı olarak ele alan materyaller geliştirilmeli ve ilgililerin hizmetine sunulmalıdır.

9. Önerilen Uygulama Etkinlikleri Modeli yürütülerek belirlenen eksiklikler dikkate alınıp, önerilecek farklı etkinliklerle yeniden geliştirilmelidir. Bununla birlikte, akreditasyon çalışmaları sonucunda yetersizlikleri belirlenen fakültelerde eksikliklerini giderici düzenlemeleri kapsayan sistematik bir program uygulanmalıdır.

10. Nitelikli fizik uygulama öğretim elemanı açığını kapatmak için, Türkiye'de yürütülmekte olan tüm yüksek lisans ve doktora tez konuları, yeniden yapılanmanın gerektirdiği nitelikte öğretim elemanı yetiştirilmesini yapılandırıcı yönlendirmeleri sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır. Bunun yanında, eğitim fakültelerindeki fizik uygulama öğretim elemanlarının uygulama etkinlikleri ile ilgili araştırmaları desteklenmelidir.

11. Eğitim Fakülteleri ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında Öğretmenlik Uygulamaları Programı'nın yürütülmesindeki işbirliğine ivme kazandırıcı araştırmalar çoğaltılıp, değerlendirme sonuçları dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Bu bağlamda, alanda yapılabilecek araştırma konusu önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Uygulama sürecinde fizik öğretmen adaylarının düşünme ve pratiğine uygulama öğretmenlerinin danışmanlık-rehberlik yolu ile yaptığı desteklerle ilgili, adayların anlayışlarının ortaya çıkarılması hakkında çalışmalar yapılmasına gereksinim vardır.
2. Fakülte koordinatörünün, uygulama öğretim elemanının ve uygulama okulunun Fakülte-Okul İşbirliği'ndeki görev ve sorumluluklarını, hangi düzeyde yerine getirebildiğini ve bu konudaki gayreti hakkında tarafların kendi kendilerini değerlendirmelere ve bu değerlendirmeler doğrultusunda yeni düzenlemelere gidici çalışmalar yapılmalıdır.
3. Ülkemiz şartlarında, öğretmenlerin farklı aşamalarda mesleki gelişimleri için ne yaptıklarının belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
4. Önerilen uygulama etkinlikleri modelinin uygulanmasının adayların özellikle mesleki becerilerinin gelişimine beklenen katkıyı sağlayabilmesi için, hangi öğrenme ortamlarında bulunmaları gerektiğini ön plana çıkarıcı araştırmaların yapılması gerekmektedir.

Örneklemin genişletilip mülakat yönteminin ağırlıklı olarak yürütülmesiyle, öğretmenlik uygulamalarındaki ilgili tarafları ayrı ayrı konu alan araştırmaların derinleştirilerek yapılmasının daha geçerli ve güvenilir veriler elde edilmesini sağlayacağına inanılmaktadır.

Araştırmada, Önerilen Uygulama Etkinlikleri Modeli ve belirtilen diğer önerilerin bu alanda belirlenen sorunların çözümüne katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Bunların dışında, uygun bir görevi sürdürecektir yapıcı uygulamalarla birleştirilebilen öğretmen eğitim programlarının da geliştirilip yürütülmesi gerekmektedir.

8. KAYNAKLAR

1. Hacıoğlu, F., Alkan, C., Öğretmenlik Uygulamaları, Haziran 1997, Ankara.
2. Erkamp, A., Ervaringsleren (Experimental Learning), Amersfoort, Netherlands, 1981.
3. Tüfekçi, S., Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi, DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, (1999) 211-216.
4. Battal, N., YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesinin Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği), III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, KTÜ, 23-25 Eylül 1998, Trabzon, 332-336.
5. Shaw, R., Teacher Training in Secondary Schools, London, Kogan Page, 1992.
6. Martin, D., Mentoring in One's Own Classroom: An Exploratory Study of Contexts, Teaching and Teacher Education, 13,2 (1997) 183-197.
7. Hawke, K., Roles, Responsibilities and Relationships in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48, 5 Now/Dec 97 325-335.
8. Baki, A., Çepni, S., Ayas, A., Akdeniz, A.R., Türkiye'de Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması Raporu, Mart 1996, Trabzon.
9. Demirtaş, A., ABD'de Öğretmen Eğitimi, Yerel Eğitim Örgütü ve Öğretmen İstihdamı H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, (1993) 161-169.
10. Demir, D., Eğitim Fakültelerinde Nitelik Bunalımı, Eğitim Araştırmaları, yıl:1, sayı:1 Haziran 2000 27-30.
11. Akyüz, Y., "II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme" Sempozyumundan Önemli Notlar, Çağdaş Eğitim, 267, Temmuz-Ağustos 2000, 15-31.
12. Gürşimşek, I., Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, (1999)14, 25-27.
13. Tekişik, H.H., Hizmet İçi Eğitim, Çağdaş Eğitim, Temmuz-Ağustos 2000, 267 1-5.

14. Çepni, S., Akdeniz, A.R., Fizik Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde Yeni Bir Yaklaşım, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (1996) 12.
15. Ersoy, Y., Sancar, M., Okullarda Fen/Fizik Eğitimi I: Boyutlar ve Öğretmen Değişkeni, Türk Fizik Vakfı Sempozyum 97 İlk ve Orta Öğretimde Fen-Fizik Eğitimi, Fizik Dergisi Özel Sayı 4-8 Nisan 1999 4-7.
16. Akyüz, M.Y., İlköğretimde Görev Yapan Öğretmene Yönelik Hizmet İçi Eğitim, Eğitimde Yansımalar V Ulusal Sempozyumu 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi 25-27 Kasım 1999 Ankara 294-308.
17. Weenman, S., Perceived Problems of Beginning Teachers, Review of Educational Research, 54 (1984) 143-178.
18. Bircan, İ., Türkiye’ de Eğitim İstihdam İlişkileri (Durum Sorunlar ve 21. Yüzyıl İçin Öneriler), Eğitimde Yansımalar V Ulusal Sempozyumu 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi 25-27 Kasım 1999 Ankara 118-125.
19. Azar, A., Fizik Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Süreçlerindeki Özel Konular, Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1998.
20. Arı, A., Kiraz, E., Okul Deneyimi Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu 23-25 Eylül 1998, K.T.Ü. Trabzon 307-311.
21. Çepni, S., Fizik Öğretmen Adaylarının Doğal Gelişim Süreçlerinin Fuller Teorisi ile Uyuşumu, Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler (Sempozyum 96), 30 Eylül-4 Ekim 1996 Ankara.
22. Caruso, J.J., Professional Preparation and Certification: Teacher education, European Journal of Teacher Education, 34,1 Jan 1999 63-65.
23. Çepni, S., New Secondary Science Teachers Developmental in Turkey Implications for The Academy of New Teachers Programme, Doktora Tezi, University of Southampton, İngiltere 1993.
24. Çepni, S., Azar, A., Two Approaches to the International Initial Science Teacher Training for the Twenty First Century, (1995) Çeşme, İzmir.
25. Shulman, L.S., The Dangers of Dichotomous Thinking in Education, 1988. In Yost, D.S., Sentner, S. M., Bailey, A.F., An Examination of The Construct of Critical Reflection: Implications For Teacher Education Programming in The 21 st Century, Journal of Teacher Education, 51,1 (January-February 2000) 39-49.

26. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Fakülte-Okul İşbirliği, Ankara 1998.
27. Azar, A., Çepni, S., Fizik Öğretiminde Kullanılan Öğretim Etkinliklerinin Mesleki Deneyime Göre Değişimi, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 16,17 (1999) 24-33.
28. Secondary Course Handbook of the PGCE Programme, School of Education of University of Leeds, 1996.
29. Kıran (Eziler), A., Fransız Öğretim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme, H.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi 11 (1995) 163-169.
30. Eberhard, J., Federal Almanya' da Öğretmen Eğitimi, Avrupa Konseyi Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi İzmir, M.E. Basımevi 3, Ankara 1995 25-30.
31. Gary, E., Pre-service Teacher Education in the United States, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon Konferansı, 12-14 Kasım1998, Ankara.
32. Kesercioğlu, T., Balım, A.G. ve Serin, O., ABD'nin Florida Eyaleti'ndeki Fen Bilgisi Öğretmeni'nin Yetiştirilmesi Modeli ile Ülkemizdeki Modelin Karşılaştırılması, III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu 23-25 Eylül 1999, K.T.Ü. Trabzon 329-332.
33. Cruhukfan, G., Amerika Birleşik Devletlerinde Öğretmen Eğitimi, Avrupa Konseyi Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi İzmir, M.E. Basımevi 3, Ankara 1995 31-34.
34. Bishop, P., Models of Pre-Service Teacher Education in the UK, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon Konferansı, 12-14 Kasım1998, Ankara.
35. Watts, R., PGCE History Birmingham: The University of Birmingham Unpublished 1997.
36. Demircioğlu, İ.H., Educating Secondary School History Teachers in Turkey and England: A Comparative Approach, Ph.D. Thesis, The University of Birmingham, 1999.
37. Perrin, A.,M., Fransa' da Öğretmen Eğitimi, Avrupa Konseyi Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi İzmir, M.E. Basımevi 3, Ankara 1995 83-91.

38. Dilaver, H.H., Türkiye' de Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam Şartları, M.E.B. Yayınları: 2775, İstanbul, 1994.
39. Binbaşoğlu, C., Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2705, İstanbul, 1995.
40. Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Mart 1998, Ankara.
41. Özer, B., 1990'lı Yılların Başında Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme-Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3,2 (1990) 29.
42. Eğitim Fakültelerindeki Yeni Düzenleme İle İlgili Uygulama İlkeleri, YÖK Raporu, 6 Kasım 1997, Ankara.
43. Kavcar, C., Nitelikli Öğretmen Sorunu, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı, 11 (1999) 1-13.
44. Gower, R., Phillips, D., Walters, S., Teaching Practice Handbook, Great Britain, The Bath Press, 1995.
45. Fairbanks, C.M., Freedman, D., Kahn, C., The Role of Effective Mentors in Learning to Teach, Journal of Teacher Education, 51,2 March-April 2000 102-112.
46. Harrison, B.T., Deas, R., Framework and Process in Teaching Practice: A Suitable Case for RE-Modelling?, Educational Review, 92,3 (1990), 247-249.
47. Drewer, E., Cope, P., Students' use of Theory in an Initial Teacher Education Programme, Journal of Education for Teaching, 25,2 Jul 99 97-109.
48. Brooks, V., Sikes, P., The Good Mentor Guide, Open University Press, Buckingham Philadelphia, 1997.
49. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Öğretmen Adaylarının MEB'na Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge, Ankara, Temmuz 1998.
50. Reid, D., Jones, L., Partnership in Teacher Training: Mentors' Constructs of Their Role, Educational Studies, 23,2 Jul 97 263-277.
51. Brooks, V., Mentoring: The Interpersonal Dimension, Teacher Development, February 1996, 5-10, in Hawke, K., Roles, Responsibilities and Relationships

in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48, 5 Nov/Dec 1997 325-335.

52. McIntyre, D., Hagger, H., Wilkin, M., Mentoring, London, Philadelphia, Kogan Page, 1994.
53. Oggle, L.T., The Condition of Education 1991: Elementary and Secondary Education, Washington DC: National Center for Education Statistics, 1, 1991.
54. Hermans, J.J., Creton, H.A., Korthagen, F.A.J., Reducing The Gap Between Theory and Practice in Teacher Education in Wubbles, T., Korthagen, F., Brekelmans, M., Developing Theory From Practice in Teacher Education, Teacher Education Quarterly, 31 May 1992, 8-22.
55. Furlong, J., Hirst, P.H., Pocklington, K., Miles, S., Initial Teacher Training and The School, Milton Keynes, UK: Open University Press, 1988.
56. Copeland, W.D., Lewin, B., The Reflective Practitioner in Teaching: Toward A Research Agenda, Teaching and Teacher Education, 9 (1993) 347-359.
57. Dieker, L.A., Monda, L.E., Using Problem-Solving and Effective Teaching Frameworks to Promote Reflective Thinking in Preservice Special Educators, Teacher Education and Special Education, 20,1 1997 22-36.
58. Yost, D.S., Sentner, S. M., Bailey, A.F., An Examination of The Construct of Critical Reflection: Implications For Teacher Education Programming in The 21 st Century, Journal of Teacher Education, 51,1 Jan/Feb 2000 39-49.
59. Kettle, B., Sellars N., The Development of Student Teacher's Practical Theory of Teaching, Teaching and Teacher Education, 12,1 (1996) 1-24.
60. Anderson, J., Cognitive Psychology and Its Implications, New York: W.H. Freeman 1980. In Genberg, V., Patterns and Organizing Perspectives: A View of Expertise, Teacher and Teacher Education, 8,5 1992 485-495.
61. Shulman, L.S., Knowledge as Teaching: Foundations of The New Reform. Harvard Educational Review, 57 (1987) 1-22.
62. Berliner, D., Ways of Thinking About Students and Classrooms by More and Less Experienced Teachers, 1987. in Hawke, K. Roles, Responsibilities and Relationships in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48,5 Nov/Dec 1997 325-335.

63. Galton, M., The Mentor in UK Teacher Preparation: Expert or Muddler? Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New York, April 1989. In Hawke, K. Roles, Responsibilities and Relationships in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48,5 Now/Dec 1997 325-335.
64. Wubbles, T., Korthagen, F., Brekelmans, M., Developing Theory From Practice in Teacher Education, Teacher Education Quarterly, 31 May 1992, 8-22.
65. Hulogregtse 1994 I. Keithegen vd. In Wubbles, T., Korthagen, F., Brekelmans, M., Developing Theory From Practice in Teacher Education, Teacher Education Quarterly, 31 May 1992, 8-22.
66. Maynard, T., Furlong, J., Learning to Teach and Models of Mentoring, 1993. In Hawke, K. Roles, Responsibilities and Relationships in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48,5 Now/Dec 97 325-335.
67. Fuller, F., Bown, O., Becoming A Teacher, Chicago IL: University of Chicago Press, 1975 In McIntyre, D., Hagger, H., Wilkin, M., Mentoring, London, Philadelphia, Kogan Page, 1994.
68. Calderhead, J., Learning from Introductory Schools Experience, Journal of Education for Teaching, 4,1 (1988) 64-73.
69. Einsenhart, M, Behm, L., Riomagdano, L., Learning to Teach: Developing Expertise or Rite of Passage?, Journal of Education for Teaching, 7,1 (1991) 421-431.
70. Feiman-Nemser, S., Buchmann, M., When is Student Teaching Teacher Education?, Teaching and Teacher Education, 3 (1987) 255-273.
71. Calderhead, J., The Quality of Reflection in Student Teachers' Professional Learning, European Journal of Teacher Education, 10,3 (1987) 147-158.
72. O'Hear, A., Who Teaches the Teachers?, London: Social Affairs Unit, 1988.
73. Hillgate Group, Learning to Teach, London: The Claridge Press, 1989.
74. Peker, B.G., Integrating Teacher Training and Development, Teacher Training/Teacher Development: Integration and Diversity, International Conference on Teacher Training and Teacher Development, Bilkent University December 6th and 7th 1996, Ankara 90-98.

75. Smyth, J., *Teachers as Collaborative Learners*, Milton Keynes: Open University Press, 1991.
76. Calderhead, J., Reflective Teaching and Teacher Education, Teacher and Teacher Education, 5,1 (1989) 87-96.
77. Tomlinson, P., *Understanding Mentoring: Reflective Strategies for School-Based Teacher Preparation*, Buckingham: Open University Press, 1995.
78. Furlong, J., Maynard, T., *Mentoring Student Teachers: The Growth of Professional Knowledge*, London: Routledge, 1995.
79. Rudduck, J., Sigsworth, A., *Partnership Supervision* in Brooks, V., Sikes, P., *The Good Mentor Guide*, Open University Press, Buckingham Philadelphia, 1997.
80. Turner, M., The Role of Mentors and Teacher Tutors in School-Based Teacher Education and Induction, British Journal of In-Service Education, 19 (1993) 36-45.
81. Bennett, N., Carrie, C., *Learning to Teach*, London: Routledge, 1993.
82. Kram, K., Phases of The Mentor Relationship, Administrative Science Quarterly, 1983 26. in Hawke, K. Roles, Responsibilities and Relationships in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48,5 Now/Dec 1997 325-335.
83. Phillips, L.L., *Mentors and Proteges: A Study of The Career Deveelopment of Women managers and Executives in Business and Industry*, Unpublished Doctoral Disseration, University of California at Los Angeles 1997. in Hawke, K. Roles, Responsibilities and Relationships in Mentoring: A Literature Review and Agenda for Research, Journal of Teacher Education, 48,5 Now/Dec 1997 325-335.
84. Martin, S., The Mentoring Process in Preservice Teacher Education, *School Organization*, 14, (1994) 269-277.
85. Wildman, T.M., Magliero, S.G., Niles, J.A., *Teacher Mentoring: An Analysis of Roles, Activities and Conditions*, Journal of Teacher Education, 43 (1992) 205-213.
86. Abell, S.K., Dillon, D.R., Hopkins, C.J., McInerney, W.D., O'Brien, D.G., *Somebody to Count on: Mentor / Intern Relationships in A Beginning Teacher Internship Program*, Teaching and Teacher Education, 11,2 (1995) 173-188.
87. Anderson, E.M., Shannon, A.L., *Towards A Conceptualization of Mentoring*, Journal of Teacher Education, 34 (1988) 38-42.

88. Gray, W.A., Gray, M.M., Synthesis of Research on Mentoring Beginning Teachers, Educational Leadership, 43,3 (1985) 37-43.
89. Saunders, S., Petlinger, K., Tomlinson, P., Prospective Mentors Views on Partnership in Secondary Teacher Training, British Educational Research Journal, 21,2 (1995) 199- 218.
90. Atkins, M.Y., Practitioner as Research Some Techniques for Analysing Semi-Structured Data in Small-Scale Research, British Journal of Education Studies, 17,3 (1984) 251-261.
91. Çepni, S., Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Erol Ofset Basımevi, Trabzon, 2001.
92. Stake, R.E., Seeking Sweats Case Study Methods in Educational Research, Audio-Tape Published by The American Educational Research Association, 1981.
93. Çepni, S., Eğitim Araştırmalarında Kullanılan Metotlar Üzerine Tartışma II, Ders Notları, Trabzon,1996.
94. Merriam, S.B., Case Study in Education, A Qualitative Approach, San Francisco: Jossey-Bass, 1988.
95. Bickhouse, N.W., Bodner, G.M., The Beginning Science Teacher Classroom Narratives of Convictions and Constrains, Journal of Research in Science Teaching, 29, 5 (1992) 471- 485.
96. Gess-Newsome, J., Lederman, N.G., The Preservice Microteaching Course and Science Teachers Instructional Decisions: A Qualitative Analysis, Journal of Research in Science Teaching, 27,8 (1990) 717-726.
97. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 1999.
98. Yin, R., Case Study Research Design and Methods, Newbury Park CA: Sage, 1989.
99. Bell, J., Doing Your Research Project A Guide for First-Time Researchers in Education and Social Science, Open University Press, 1989.
100. Weinstein, C.S., Preservice Teachers' Expectations about The First Year of Teaching, Teaching and Teacher Education, 4 (1988) 31-40.
101. Veenman, S., Perceived Problems of Beginning Teachers, Review of Educational Research, 54 (1984) 143-178.

102. Starvitz, B.M., Malone, M.R., The Influence of Field Experiences on Stages of Concern an Attitudes of Preservice Teacher Towards Science and Science Teaching, Journal of Resarch in Science Teaching, 23,4 (1986) 311-320.
103. Hacıoğlu, F., Öğretmen Eğitiminde Öğretmenlik (Özel Öğretim) Uygulamalarına Esas Olacak Bir Model Geliştirme, Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1988.
104. Backes, C.E., Backes, L.S., Making The Best of A Learning Experience, Making Education and Career Connections, 74,5 May 99 232-240.
105. Saka, A.Z., Akdeniz, A.R., Fizik Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarına Uygulamakta Oldukları Etkinliklerin Adayların Beklentilerini Karşılama Düzeyi, IV. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, 6-8 Eylül 2000, H.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara.
106. Lewis, J.L., Teaching School Physics, Penguin Books Ltd, England, London, 1972.
107. Zeichner, K., Rethinking The Practicum in The Professional Development School Partnership, Journal of Teacher Education, 43 (1992) 296-307.
108. McNally, J., Cope, P., Inglis B., Stronach, S., The Student Teacher in School: Conditions for Development, Teaching and Teacher Education, 13,5 (1997) 485-498.
109. Terry, J., A Community/School Mentoring Program for Elemantary Students, ASCA. Professional School Counselling, 2,3 Feb1999 237-240.
110. Calderhead, J., The Development of Knowledge Structures in Learning to Teach in J. Calderhead (Ed.), Teacher's Professional Learning, London:Falmer Press 1988. 51-64.
111. Tabachnik, B.R., Zeichner, K.M., The İmpact of The Student Teaching Experience on The Development of Teacher Perspectives, Madison, WI: Wisconsin Centre for Education Research, 1983.
112. Saka, A.Z., Akdeniz, A.R., Fizik Öğretmen Adaylarına Uygulama Öğretmenleri Tarafından Uygulanmakta Olan Etkinliklerin Belirlenmesi, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı, 10 (1999) 327-334.
113. Saka, A.Z., Akdeniz, A.R., Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Uygulama Öğretmenlerinin Görevleri, IX Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, A.Ü. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, 27-30 Eylül 2000, Erzurum.

114. Hargreaves, A., Cultures of Teaching: A Focus for Change in A. Hargreaves and M. Fullan (Eds) Understanding Teacher Development London: Cassell, 1992.
115. E.A.R.G.E.D. Çağdaş Öğretmen Profili, Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara, 1999.
116. Chastko, A.M., Field Experiences in Secondary Teacher Education: Qualitative Differences and Curriculum Change, Teaching and Teacher Education, 9 (1993) 169-181.
117. Sandlin, R.A., Young, B.L. Karge, B.D., Regularly and Alternatively Credentialed Beginning Teachers: Comparison and Contrast of Their Development, Action in Teacher Education, 14,4 (1992) 16-23.
118. McNally, J., Cope, P., Inglis, W., Stronach, I., Current Realities in The Student Teaching Experience, Journal of Teacher Education, 28,5 (1994) 51-55.
119. Lortie, D.C., School Teacher, Chicago: University of Chicago Press, 1975.
120. Martinez, K., Idealism Encounters the System: Personal, Institutional and Social Construction of Beginning Teaching, Unpublished Doctoral Thesis, James Cook University of North Queensland, 1990. In Kettle, B., Sellars, N., The Development of Student Teachers' Practical Theory of Teaching, Teaching and Teacher Education, 12, 1 (1996) 1-24.
121. Poppleton P., Teacher Professional Satisfaction: Its Implications for Secondary Education and Teacher Education, Cambridge Journal of Education, 18 (1988) 5-16.
122. Lemma, P., The Cooperating Teacher as A Supervision, Journal of Curriculum and Supervision, 8,14 (1993) 329-342.
123. Köroğlu, H., Başer, N., Yavuz, G., Okullarda Uygulama Çalışmalarının Değerlendirilmesi, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, (2000) 85-95.

9. EKLER

Ek 1. Bölüme verilen izin isteği dilekçesi

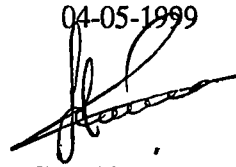
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLARI EĞİTİMİ BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞINA

Doktora çalışmalarının yürütülebilmesi için, ön görüşmeyle belirlenecek Trabzon ili merkez okullarında çalışan gönüllü 19 fizik öğretmeni ile birlikte mülakat çalışması yapılması gerekmektedir. Çalışma, araştırmanın amacına yönelik olarak seçilen fizik öğretmenlerinin okullarındaki eğitim-öğretim faaliyetleri aksatılmayacak şekilde yürütülecektir. Ayrıca bu süreçte, çalışmaya katılan öğretmenlerin sınıflarının gözlenmesi planlanmaktadır. Bu yaklaşımla planlanan çalışmanın gerçekleştirilebilmesi sürecinde, öğretmenlerin sınıflarında gözlenebilmesi ve ilgili öğretmenlerle mülakat çalışması yürütülebilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüğü' nün izni gerekmektedir.

Söz konusu iznin alınabilmesi için, gerekli yazışmanın dekanlık aracılığı ile, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne iletilmesini saygılarımla arz ederim.

Ek : Tez Önerisi

04-05-1999

Arş. Gör. Ahmet Zeki Saka
Fizik Eğitimi Anabilimdalı

Ek 2. İl Milli Eğitim Müdürlüğü' nden alınan izin belgesi

**T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü**

11 MAYIS 1999

SAYI : B.08.4.MEM.4.61.00.07.01.379/ 10403

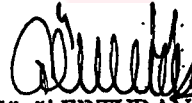
KONU: Doktora tezi

VALİLİK MAKAMINA

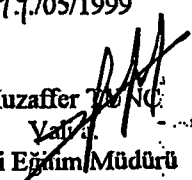
K.T.Ü.Fatih Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi doktora öğrencisi Ahmet Zeki SAKA' nın "Uygulama Okullarında Fizik Öğretmeni Adayları İçin Yürütülecek Programın Geliştirilmesi" adında Fizik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Doç Dr. Ali Rıza AKDENİZ' in danışmanlığında hazırlayacağı tezi tamamlamak için ilimiz merkezindeki lise ve dengi okullarda bir araştırma yapmak istediği ilgili dekanlığın 06.05.1999 gün ve 1159 sayılı yazılarıyla bildirilmektedir.

Ahmet Zeki SAKA' nın söz konusu doktora tezi çalışmalarını tamamlayabilmesi için ilimiz merkezindeki lise ve dengi okullarda görevli 17 fizik öğretmeni ile birlikte görevlerini aksatmayacak şekilde ortak çalışma yapması ve ilgili öğretmenlerce zaman zaman sınıfların gözlenmesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Gönül ERTURAN
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
11/05/1999

Muzaffer DOĞAN
Vali
Milli Eğitim Müdürü

Ek 3. Öğretmen Adayı Anketi

Değerli öğretmen adayı,

Bu anket fizik öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine yönelik görüş ve düşüncelerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde ‘Öğretmenlik Uygulamalarında Fizik Öğretmen Adayları İçin Uygulanabilecek Etkinlikler ve Kazandırılacak Davranışların Belirlenmesi’ adıyla yürütülmekte olan doktora tez çalışmasında kullanılacak olan bu ankete vereceğiniz tutarlı cevaplar, çalışmanın verimliliği açısından önem taşımaktadır. Bu bilinçle yapacağınız katkıdan dolayı teşekkür ederim.

ANKET SORULARI

1. Öğretmenlik uygulamalarının öğretmen yetiştirmede önemli bir rolü olduğu fikrine katılıyor musunuz ?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

2. Fakülte ve uygulama okulları arasında tam bir koordinasyon olduğu fikrine katılıyor musunuz ?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

3. Uygulama okullarında, uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarının bilincinde oldukları fikrine katılıyor musunuz ?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

4. Öğretmenlik uygulamalarına katılacak öğretmen adayına, kazanacakları davranışlar hakkında bilgi verildiği fikrine katılıyor musunuz?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

5. Öğretmenlik uygulamalarının alana sağladığı yararların öğretmen adayları tarafından kavrandığı fikrine katılıyor musunuz?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

6. Yapılan uygulamaların eksik yönlerinin değiştirilmeden geleneksel bir çizgide devam ettiğine katılıyor musunuz ?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

7. Eğitim fakültelerinin öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulamaları için hazır hale getirdiği fikrine katılıyor musunuz ?

a) Katılıyorum b) Kısmen katılıyorum c) Katılmıyorum d) Emin değilim

8. Size göre öğretmenlik uygulamalarına katılacak öğretmen adayının uygulama okulunda yapması gereken etkinlikler nelerdir?

Ek 3'ün devamı

9. Öğretmenlik uygulamalarına çıkmadan önce yaptığınız ön hazırlıkları birkaç cümle ile ifade ediniz.
10. Öğretmenlik uygulamalarının süreç olarak yeterliliği (en az bir dönem) hakkında ne düşünüyorsunuz?
11. Uygulama dosyasını hazırlarken karşılaştığınız sorunları yazınız.
12. Öğretmenlik uygulamalarında her bir öğretmen adayının uygulama öğretim elemanı tarafından, birden fazla gözlemlenerek değerlendirilmesi gerektiği konusundaki düşüncelerinizi belirtiniz.
13. Öğretmenlik uygulamalarının, mesleki yeterlilikleri kazandırmadaki yerini yazınız.

1- Az 2- Normal 3- Fazla

14. Aşağıdaki sorularda deneyimin eğitim faaliyetleri ile ilişkisi hakkındaki görüşlerinizi üstteki ölçütlere göre belirtiniz.

a- Öğretmen deneyiminin eğitim kalitesine etkisi sizce ne düzeydedir?

1 2 3

b- Öğretmen deneyiminin öğretmenlik uygulamalarındaki önem derecesi sizce nedir?

1 2 3

c- Öğretmen deneyiminin sınıf yönetimindeki etki derecesi sizce nedir?

1 2 3

d- Öğretmen deneyiminin öğrencilerle iletişimdeki etki derecesi sizce nedir?

1 2 3

e- Öğretmen deneyiminin öğrenci çalışmalarını değerlendirmedeki etki derecesi sizce nedir?

1 2 3

f- Öğretmen deneyiminin derslerin yürütülmesindeki etki derecesi sizce nedir?

1 2 3

15. Uygulama öğretmenlerinde bulunması gereken mesleki niteliklerden aşağıda belirtilenleri önem derecesine göre 1-6 puan arasında değerlendiriniz.

() Alan bilgisi

() Planlama

() Sınıf yönetimi

() Alan eğitimi bilgisi

() Sosyal olma

() Deneyim

() İletişim kurma

() Değerlendirme

() Kişilik

() Tahta kullanımı

Ek 3'ün devamı

16. Öğretmenlik uygulamalarında fakülteadaki alan eğitimi bilgisi derslerinin faydalı olma düzeyi hakkındaki düşünceniz nedir?

() Kesinlikle faydalı () Faydalı () Biraz faydalı () Çok az faydalı

17. Fakülteadaki alan bilgisi derslerinin öğretmenlik uygulamalarında faydalı olma düzeyi hakkındaki düşünceniz nedir?

() Kesinlikle faydalı () Faydalı () Biraz faydalı () Çok az faydalı

18. Uygulama öğretmenleri, öğretmenlik uygulamaları süreci başlangıcında uygulama okulu ve sınıfları hakkında size ne derece bilgilendirme yapmıştır.

() İyi düzeyde () Orta düzeyde () Zayıf düzeyde

19. Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları sürecinde size, sınıf disiplini sağlama veya ders anlatırken karşılaşılabilecek sorunlar ve çözümleri hakkında bilgilendirme yapma düzeyi hakkındaki düşünceniz nedir?

() Yeterli () Kısmen () Yetersiz

20. Uygulama öğretmenlerinin, öğretmenlik uygulamaları sürecinde plan hazırlama ve uygulanabilirliği hakkında size gerekli bilgilendirmeleri yapma düzeyi konusundaki düşünceniz nedir?

() İyi () Orta () Zayıf

21. Uygulama okulundaki fizik laboratuvar imkanlarının yeterliliği ve bu imkanlardan faydalanabilme düzeyleri hakkındaki düşünceniz nedir?

- () laboratuvar imkanları yeterli ve imkanlardan faydalandık
- () laboratuvar imkanları yeterli olmasına rağmen imkanlardan faydalanamadık
- () laboratuvar imkanları yetersiz ve imkanlardan faydalanamadık
- () laboratuvar imkanları biraz yeterli olmasına karşın faydalanamadık
- () laboratuvar imkanları biraz yeterli olmasına karşın çok az faydalandık
- () laboratuvar imkanları yeterli olmasına karşın az faydalandık

22. Uygulama öğretmenleri, öğretmenlik uygulamaları dersi ödevlerinin hazırlanmasında size nasıl yardım etmişlerdir.

- () gerekli dokümanları temin ederek kısmen yardımcı oldu
- () gerekli dokümanları temin etmesine rağmen istekli olarak yardımcı olmadı
- () gerekli dokümanları temin etti ve iyi bir düzeyde yardımcı oldu
- () ödevler hakkında bilgisi olmadığından yardımcı olmadı
- () önce yardımcı olmaya çalışmasına rağmen, daha sonra sıkılarak yardımını kesmeye başladı

23. Uygulama öğretmenleriyle öğretmenlik uygulamaları ile ilgili sorunlarınız hakkında iletişim kurma düzeyiniz nedir?

- () her konuda gayet iyi iletişim kuruldu
- () sorunların dışındaki konularda genel olarak iletişime girilebildi
- () sorunlarla ilgili kısmen olmasına karşın genelde iletişim sağlanabildi
- () sorunlarla ilgili hiç konuşamamanın yanında kısmen iletişime geçilebildi

Ek 3'ün devamı

- () uygulama öğretmeninin ilgisizliği yüzünden kısmen iletişim kurulabildi
 () iletişim sağlanamadı

24. Uygulama öğretmenlerinin mesleki yeterlilik düzeyleri hakkındaki düşünceniz nedir?

- () uygulama öğretmeni her yönüyle yeterli
 () öğrenci ile iletişim dışında yeterli
 () laboratuvar etkinlikleri yapmaması dışında yeterli
 () deneyim eksikliği nedeniyle yetersiz
 () öğrenci ile iletişim, alan bilgisi, geçerli ve güvenilir sınav yapma konularında yetersiz
 () zamanın kısıtlılığı sebebiyle konuları yüzeysel geçme dışında yeterli
 () eğitim-öğretim tekniklerini kullanma konusunda yardımcı olmada yetersiz
 () mesleki sorunlardan bunaldığından isteksiz ders anlattığı için yetersiz

25. Öğretmenlik uygulamaları sürecinde kendinizi mesleki alanda yeterli hissetme düzeyiniz nedir?

- () her yönden yeterli
 () alan bilgisi eksikliği dışında yeterli
 () deneyim eksikliği dışında yeterli
 () laboratuvar etkinlikleri dışında yeterli
 () öğrenci seviyesine inme dışında yeterli
 () tahtayı düzenli kullanma dışında yeterli
 () öğrenciler kendilerine öğretmen gözüyle bakmamaları yüzünden öğrenci ile etkili iletişim kuramama dışında yeterli
 () sınıf hakimiyetini sağlama dışında yeterli

26. Öğretmenlik uygulamalarında mesleğe hazırlanmaya yönelik becerileri kazanma düzeyiniz hakkındaki düşünceniz nedir?

- () çok önemli deneyimler kazandım
 () kısmen faydası oldu
 () süreç kısıtlı olduğundan becerileri kısmen kazandım
 () öğrenci başarısını arttırmak için velilerle iletişim kurabilme dışında çok beceri kazandım
 () uygulama sürecinin kopukluğu yüzünden kısmen faydalandım
 () süreç yetersizliğinden öğrencilerle iletişim ve idari çalışmalarda eksiklikler dışında çok beceri kazandım
 () sürecin yetersizliği ve fakülte'deki derslerin devam etmesinin olumsuz etkilerine rağmen gerekli becerileri kazandım
 () laboratuvar etkinliklerinden faydalanamama dışında çok beceri kazandım

27. Uygulama okulu idaresi tarafından nasıl bir yaklaşımla karşılandınız.

- () iyi () ilgisiz () yine mi öğretmen adayları geldi

28. Uygulamaya başlamadan önce uygulamanın gerçekleşme aşamalarını içeren bir kitapçığın olmasını ister miydiniz?

- () evet () fark etmez

Ek 3'ün devamı

29. Öğretmenlik uygulamaları dersinden, öğretmenlik uygulamalarının yürütülüşüne yönelik olarak faydalanma düzeyiniz nedir?

() yararlanabildim () kısmen yararlandım () yararlanamadım

30. Uygulama sırasında yaptığınız etkinlikler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

31. Öğretmenlik uygulamalarında karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Ek 4. Uygulama öğretmeni mülakat formu-1

- 1) Öğretmenlikteki mesleki deneyiminiz nedir ve öğretmenlik uygulamalarında kaç yıldır görev alıyorsunuz?
- 2) Öğretmenlik uygulamaları süresince uygulama okulu ile üniversite arasındaki iletişim sizce yeterli midir? Yeterli değilse yeterli olmasına yönelik neler önerirsiniz?
- 3) Öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adaylarına öncelikli olarak hangi becerileri kazandırmaya çalışırsınız? Öğretmen adaylarının bu becerileri geliştirmek için, hangi tür etkinliklere katılmaları gerektiğini düşünüyorsunuz?
- 4) Öğretmen adaylarına, yürütülen uygulama etkinlikleri ile planladığınız becerileri yeterli düzeyde kazandırabildiğinize inanıyor musunuz? Kazandıramadıysanız nedenleri nelerdir?
- 5) Gözlemlerinize göre, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları başlangıcı ile sonu arasında kazandığı davranış değişiklikleri nelerdir?
- 6) Öğretmen adaylarının uygulama süresince yapması gereken etkinlikler sizce nelerdir?
- 7) Öğretmen adaylarının eğitime yönelik olumlu ve olumsuz tarafları sizce nelerdir?
- 8) Öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi aşamasında ne gibi problemlerle karşılaşıyorsunuz?
- 9) Öğretmenlik uygulamalarının daha etkili gerçekleşmesi için uygulama öğretmenlerine sizce ne gibi görevler düşüyor?
- 10) Öğretmenlik uygulamalarına yönelik olarak yeterli düzeyde bilgilendiriliyor musunuz?
- 11) Öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği rol ve davranışları kazanmaları için neler önerirsiniz?

Ek 5. Uygulama ğretim elemanı mülakat formu

- 1) Mesleki deneyiminiz nedir ve öğretmenlik uygulamalarını kaç yıldır yürütüyorsunuz?
- 2) Uygulama okulu ile fakülte arasında öğretmenlik uygulamaları çalışmalarına yönelik kurulan iletişimin yeterlilik seviyesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce bu konuda neler yapılabilir?
- 3) ğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi sırasında, ğretmen adayları tarafından uygulama çalışmalarına yönelik en çok karşılaşılan problemler nelerdir? Bunların giderilmesine yönelik sizce neler yapılabilir?
- 4) ğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi ile ilgili, uygulama öğretmenleri tarafından fakültenin uygulamaları hakkında belirtilen sorunlar nelerdir?
- 5) ğretmenlik uygulamalarının yürütülüşü hakkındaki bilgileri içeren bir kitapçık hazırlamayı düşündünüz m? Böyle bir çalışmanın varlığı hakkında bilgi verir misiniz?
- 6) Fakltenizce, ğretmen adaylarına yönelik öğretmenlik uygulamaları hakkında panel, konferans, seminer şeklinde bir çalışma oldu mu?
- 7) Deneyimlerinizden yararlanarak öğretmenlik uygulamalarının kaç dönem yapılması gerektiği grşndesiniz? Öğretmenlik uygulamaları sırasında alan derslerinin devam etmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- 8) Uygulama ğretim elemanı ile uygulama öğretmenleri biraraya gelip öğretmenlik uygulamalarının yürütülme planını yapıyorlar mı? Bu yönde bir eksikliğin olduğuna inanıyor musunuz?
- 9) ğretmen adayları, öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesinde uygulama öğretmenlerini % 60 düzeyde yetersiz bulmaktadırlar. Sizce bu yetersizliğin giderilmesine yönelik neler yapılabilir?

Ek.6. Uygulama öğretmeni mülakat formu-2

Öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği rol ve davranışları kazandırmak için, onlara alan ve alan eğitimi bilgisi vermek yeterli olmamaktadır. Bunun yanında, öğretmen adaylarının öğrenmiş oldukları pratik bilgileri uygulamaya dönüştürmeleri için, öğretmenlik uygulamaları sürecinde yapılan etkinliklerin nitelikli ve kapsamlı uygulanabilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda, YÖK/MEB işbirliği sonucu geliştirilen yönergede uygulamalara katılacak uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- 1) Uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri hazırlar.
- 2) Uygulama programının gerektirdiği etkinliklerin yürütülmesini sağlar, uygulama etkinliklerinin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi için öğretmen adayına rehberlik eder, bu etkinlikleri izler ve denetler.
- 3) Uygulama sonunda öğretmen adayının uygulama çalışmalarını değerlendirir, uygulama okulu koordinatörüne teslim eder (MEB,1998).

Bu çalışmada; ifade edilen sorumlulukların yerine getirilebilmesi için, uygulama öğretmenlerinden istenen amaçları gerçekleştirecek etkinlikleri etkin kılabilmek amacıyla, aşağıda verilen etkinlikler paralelinde uygulanabilirliği olan bir etkinlik modeli oluşturulacaktır.

Çalışmamıza bir fikir vermesi açısından 1998-99 eğitim-öğretim güz yarısında, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFME Bölümü fizik öğretmenliği programında öğretmenlik uygulamalarına katılan 32 fizik öğretmen adayının uygulama öğretmenlerinin onlara yaptırmayı amaçladıkları etkinlikleri ve bu etkinliklerin geliştirebileceği becerilere ilişkin hedef davranışları içeren hazırladıkları ödevlerden elde edilen sonuçlar verilmiştir.

Ayrıca fizik öğretmen adayları ve öğretmenlerinin mesleklerinde eğitim-öğretim sürecinde karşılaştıkları problemleri ve mesleki gelişim süreçlerini doktora tezinde (Fizik Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Süreçlerindeki Özel Konular) tespit eden Yrd.Doç.Dr. Ali Azar'ın araştırmasında belirlediği problemleri de dikkate alarak çalışmamızın niteliğini arttırmayı planlıyoruz.

Ek 6'nın devamı

Bu bağlamda, uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarına yaptırılmakta olan etkinlikler ve bu etkinliklere yönelik adayların belirttiği hedef davranışlar da bilgilerinize sunulmaktadır. Belirtilen bu davranışların kapsamlı ve nitelikli açılımlarını ve sizin ilave görüşlerinizi belirtmeniz sonucu çalışmanın başarıyla tamamlanacağı kanaatindeyim.

İlginize şimdiden teşekkürler...

Ek 6'nın devamı

**Öğretmenlik uygulaması sürecinde yaptırılması amaçlanan etkinlikler
öğretmen adaylarına göre kazandırması düşünülen hedef davranışlar**

Etkinlik	Hedef Davranış
Okulun Tanıtımı ve Uygulama Öğretmeni ile Tanışma	Okula daha kolay uyum sağlayabilme
	Uygulama öğretmeninin ders programını öğrenme ve uygulama programını belirleme
	Okulun akademik yapısı ve MLO hakkında bilgi edinme
	Okulun mevcut imkanlarını bilme

Ders Gözlemleme	Öğretmenin öğrencilerle iletişim ilişkilerini inceleme
	Öğretmenin sınıf içi disiplini nasıl oluşturduğunu ve yürüttüğünü inceleme
	Dersin işlenmesi yöntemlerini inceleme
	Öğretmenin konu anlatımı sırasındaki davranışlarını gözleme (tutum ve duyarlılığını)
	Öğretmenin ses ve mimik hareketlerini nasıl kullandığını gözleme
	Zamanın etkili kullanımını belirleme
	Öğrenciler için en etkili öğretim platformu oluşturulmasını sağlayan beceri ve tutumları öğrenmeye çalışma
	Sorulan soruların ne düzeyde olduğunu tespit etme
	İçine dâhil edilebilecek hataları kestirme
	Öğrencilerin öğretmene karşı tutumlarını inceleme
	Öğrencilerin derse ilgilerini incelemek ve seviyelerini tespit etmek
	Sadece öğretimin değil, eğitimin de öğrencilere nasıl verilebileceğini görme
	Değişen koşullarda öğretmenin nasıl davrandığını gözleme
	Öğretmenlik mesleğinin inceliklerini kavramaya çalışma
	Öğretmenin dersi sevdirebilmek için ders içerisindeki yaptığı davranışları inceleme
	Programa göre hazırlanmış yıllık planın işleyişini ve uygunluğunu gözleme
	Fizik dersinin nasıl öğretildiğini gözlemleme
	Dersin işlenişindeki etkinliklerin uygulanış sırasını gözleme (giriş, işleyiş ve bitirme)
	Tahtayı etkili bir şekilde kullanmayı gözleme (ders araç-gereçleriyle birlikte)
	Sınıf defterinin kullanılmasını gözleyebilme
	Derse başlama ve soru sorma formunu gözleme
	Çözülen problemin öğrenciye aktarılışını kavrayabilme
	Dönüt verme işlemini gözleme
	Sınıf ortamını (atmosferini) tanıma
	Derslerin seviyeye uygun şekilde anlatılışını gözleme
	Ödev verme işlemlerini gözlemleme
	Etkili soru ve problem seçimi yöntemin uygulanışını gözleme

Ek 6'nın devamı

Günlük Plan Hazırlama	Günlük plan hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini tespit etme
	Konuları alt birimlere ayırarak genelden özele, özelden genele gidebilmeyi bilme
	Günlük planda bulunması gereken amaç, hedef davranış gibi maddeleri yazabilme becerisi kazanma
	Öğrencilerin karşısına hazır olarak çıkma
	Akıcı bir dille kısa ve öz olarak konuları düzenleyebilme becerisi kazanma
	Planlama yapmanın gereğini kavrama, uygulaması gösterme (ders kontrolündeki önemini kavrama)
	Öğretmenin günlük planını inceleme
	Bir ders planı hazırlayarak uygulama öğretmenine sunma
	Anlatılacak konuya ve sınıfın seviyesine uygun öğretim yöntemini belirleme
	Dersleri yıllık plan doğrultusunda işleme becerisi kazanma
	Etkili ders anlatımını gerçekleştirme
	Ders sonunda planın değerlendirilmesini bilme
	Günlük plan hazırlama becerisini geliştirme
	Konuya ilişkin sorularla dersi pekiştirme
	Dersin dakika dakika uygulama çizelgesini hazırlama
	Öğretim tekniklerini önceden hazırlayarak uygulama
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama
	Eğitim teknolojilerinden yararlanarak derse hazırlanma
	Konunun amacına uygun olarak kaynak, araç-gereç kullanımının nasıl sağlandığını bilme
	Öğrencilerin karşısına çıkmadan önce hangi hazırlıkların yapıldığını bilme

Derse Hazırlanma	Günlük plan hazırlanması becerisi geliştirme
	Konuya ilişkin sorularla dersi pekiştirebilme
	Dersin dakika dakika uygulama çizelgesini hazırlama
	Öğretim tekniklerini önceden hazırlayarak uygulama
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama
	Eğitim teknolojilerinden yararlanarak derse hazırlanma
	Konunun amacına uygun olarak kaynak, araç-gereç kullanımının nasıl sağlandığı hakkında deneyim kazanma
	Öğrencilerin karşısına çıkmadan önce hangi hazırlıkların yapıldığını bilme

Ek 6 'nın devamı

Ders Yürütme	Yaptığımız gözlemlerden yararlanarak dersi etkin sunma becerisi kazanma ve uygulama
	Öğretmenin sınıfta rolünü oynayan bir aktör olduğu fikrini hissetme
	Planı sunabilme ve değerlendirme yapabilme becerisi kazanma
	Sınıf kontrolünü sağlama (disipline edebilme)
	Öğrencilerle iyi ilişkiler kurma
	Sınıf içi etkinliklerin uygulanış biçimini kavrama (öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayabilme)
	Öğrencileri derse motive etme becerisini geliştirme
	Öğrencilerin anlaşılabilir düzeyde konu anlatımını gerçekleştirebilme
	İlgili sorularla ve olaylarla öğrencilerin zihinsel yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma
	Karşılaşılan sorunlara karşı nasıl önlem alınacağını bilme
	Değişik öğretim tekniklerini uygulama
	Gerçek bir sınıf ortamında deneyim kazanma
	Ders içerisinde öğrencileri dinlendirme süresini ayarlama
	Tahtayı kullanma becerisini kazanma
	Ders anlatılışında dikkat edilecek yaşantıları gerçekleştirme (ses tonu, etkinlikler arası geçiş, sınıfta dolaşma,..)
	Öğrencilere verilen ödevleri takip etme
	Ders içerisinde dönüt verme
	Ders anlatırken yapılabilecek hataları tespit etme ve heyecanı yenme
	Konuyu ve ilgili soruları belli seviyelere göre sunma
	Öğretmenlik psikolojisini hissedebilmek (kendine has bir yöntem belirleyebilme)
	Öğrencilerin tümüne karşı objektif bir tutum sergileme
	Öğrencilerden gelen dönütleri inceleme (sordukları soruları ve merak ettikleri konuları belirleyerek konulara özgü örneklendirmeler yapabilme becerisi kazanma)
	Soruların açık ve net olmasını sağlama

Konu Tekrarı ve Test Çözme	Test çözümü ile ilgili önemli noktaları vurgulama
	Öğrencilerin takıldıkları yerleri belirleyerek açıklık kazandırabilme (tekrarlama)
	Sınav öncesi öğrencilerin eksik kalan noktalarını tamamlama
	Çeşitli materyalleri kullanma
	Sınavda sorulabilecek soru türleri hakkında bilgi edinme

Ek 6'nın devamı

Laboratuvar Çalışması Yürütme	Deney aletlerini öğrencilere tanıtmaya becerisi kazanma
	Deney düzeneği hazırlama ve sınıfa görsel olarak sunma
	Deney yürütme becerisi kazanma
	Fiziksel olayları deney yöntemi ile öğrencilere gösterme
	Deney verilerini alma
	Öğrencilerin araştırmacı yönünü geliştirerek projelere karşı ilgilerini çekebilmeyi bilme
	Öğrencilerin zihinlerinde soru oluşturma
	Öğrencinin kendi yeteneğini laboratuvar koşullarında ölçebilme
	Laboratuvar kullanım sıklığını belirleme
	Deneyle ilgili sorular sorarak teorik bilgilerini pekiştirme
	Araç-gereçlere zarar vermeden kullandırtmayı bilme
	Öğrencilere deney raporunun hazırlanışını öğretme becerisi kazanma
	Mevcut malzemeleri en iyi şekilde kullanma ve aktif öğrenme ortamı oluşturabilme becerileri kazanabilme
	Laboratuvar araç-gereçlerinin düzenini bilme
	Kalabalık sınıflarda grup çalışması yaptırma becerisi kazanma
	Basit araç gereç kullanımını geliştirebilme
	Sınıf ve laboratuvar ortamları arasındaki farklılıkları, benzerlikleri ve etkinlik derecelerini ayırt etme
	Gözlemlere dayalı olarak yöntemlerin kullanılmasında seçici davranma becerisini geliştirme

Yazılı Yoklama Yapma	Yazılı yoklama sorusu hazırlamayı bilme (sınıf seviyesine göre)
	Okuldaki not ölçeğinin nasıl kullanıldığını bilme
	Öğretmenin not defterini inceleme
	Yıllık plandaki ağırlığına göre soru sayısını belirleme
	Geçerli ve güvenilir bir sınav yapabilmek

Sınav Kağıtlarını Değerlendirme	Cevap anahtarının neye göre nasıl hazırlandığını gözlemlene
	Öğrencilerin başarılarının objektif bir biçimde nasıl değerlendirileceği hakkında deneyim sahibi olma
	Değerlendirme sırasında sorumluluk bilincinin oluşması
	Verilen öğretimin başarı düzeyini saptama (öğretimin kalitesini ölçebilme)
	Öğrencilerin ağırlıklı olarak hatalı yerlerini saptayarak anlaşılmayan konuları tespit edebilme
	Değişik puanlama yöntemlerinin kullanılması hakkında bilgilenme
	Öğrencide meydana gelen davranış değişikliklerini belirleyebilme

Ek 6'nın devamı

Nöbet Tutma Çalışmaları	Uygulamalı olarak nöbet tutma çalışmalarına katılarak yapılanları gözleme
	Ders dışındaki öğretmen-öğrenci ilişkilerini gözlemleme
	Kantinde öğrenci ilişkilerini gözlemleme
	Nöbet tutma çalışmalarının niçin ve hangi kurallar çerçevesinde yapılması gerektiği hakkında bilgi edinme

Dönem Ödevi Verme	Dönem ödevlerinin konularını ve bu konuların nasıl hazırlandığı hakkında bilgi edinme
	Verilen ödevlerinin dağıtılışı, yürütülüşü ve değerlendirilmesi hakkında bilgi edinme

Rehberlik Çalışmaları	Sınıf öğretmeninin sorumlulukları ve yürüttüğü çalışmaları bilme
	Öğretmen ve öğrencilerle iyi diyalog kurabilme becerisini geliştirme
	Öğrencilere rehberlik yapma
	İyi bir öğretmenin niteliklerini bilme
	Öğretmenlik mesleğinin bazı inceliklerini özümseme (her zaman düzenli ve disiplinli biri olmayı gerektirdiği)
	Başarısız öğrencilerin başarısızlık nedenlerine çözüm yolları önerme
	Öğrencileri daha yakından tanıma
	Öğrencilerin sınav korkusunu yenebilmelerine dönük telkinlerde bulunma
	Öğrencilerin mevcut dilek ve şikayetlerini tespit etme

Okuldaki Diğer Etkinlikler	Okuldaki faaliyetleri gözleme
	Okulu tarihçesiyle tanıyabilme
	Okulu çevresiyle ve velilerle olan ilişkileriyle gözleyebilme
	Okulda öğretmen-öğrenci idareci-memur ilişkilerini gözlemleme
	Eğitsel kol etkinliklerinin nasıl ve nerede düzenleneceğini bilme
	Öğretmenler arası ilişkileri gözleme

Ek 6'nın devamı

Zümre Toplantıları	Zümre toplantısının zamanı, sıklığı ve kapsamı hakkında bilgi edinme Zümre öğretmenleri ile yıl boyunca yapılacak etkinlikleri tartışma
-------------------------------	--

Ek 7. Gözlem formu

DERS GÖZLEM FORMU

Öğretmen Adayı : Okulu :
 Gözlemci : Sınıfı :
 Konu : Öğrenci Sayısı :
 Tarih :

Bu değerlendirme formundaki maddelerin karşısında bulunan kısaltmaların anlamı :
 (E) = Eksikliği var (K) = Kabul edilebilir (İ) = İyi yetiştirilmiş Uygun olan seçeneği (+) ile işaretleyiniz.

		E	K	İ	AÇIKLAMA VE YORUMLAR
1.0	KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİ				
1.1	KONU ALANI BİLGİSİ				
1.1.1	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme				
1.1.2	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal ve tutarlılıkla ilişkilendirebilme				
1.1.3	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül vb.) uygun biçimde kullanabilme				
1.1.4	Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme				
1.2	ALAN EĞİTİMİ BİLGİSİ				
1.2.1	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme				
1.2.2	Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme				
1.2.3	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme				
1.2.4	Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme				
1.2.5	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme				
2.0	ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ				
2.1	PLANLAMA				
2.1.1	Ders planını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme				
2.1.2	Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme				
2.1.3	Hedef davranışları uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme				
2.1.4	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme				
2.1.5	Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme				
2.1.6	Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme				
2.2	ÖĞRETİM SÜRECİ				
2.2.1	Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanabilme				
2.2.2	Zamanı verimli kullanabilme				
2.2.3	Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme				
2.2.4	Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme				
2.2.5	Öğretim araç-gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme				
2.2.6	Özetleme ve uygun dönütler verebilme				
2.2.7	Konuyu yaşamla ilişkilendirebilme				
2.2.8	Hedef davranışlarına ulaşma düzeyini değerlendirebilme				
2.3	SINIF YÖNETİMİ				
	Ders başında				
2.3.1	Derse uygun bir giriş yapabilme				
2.3.2	Derse ilgi ve dikkati çekebilme				
	Ders süresinde				
2.3.3	Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme				
2.3.4	Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme				
2.3.5	Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme				
2.3.6	Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme				
	Ders sonunda				
2.3.7	Dersi toparlayabilme				
2.3.8	Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme				
2.3.9	Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme				

Ek 7'nin devamı

		E	K	I	AÇIKLAMA VE YORUMLAR
2.4	İLETİŞİM				
2.4.1	Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme				
2.4.2	Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme				
2.4.3	Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme				
2.4.4	Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme				
2.4.5	Öğrencileri ilgi ile dinleme				
2.4.6	Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme				
Toplam					Not :

Özet Bilgi :

Öğretmen adayının yukarıdaki yeterlik alanlarının her birinde yapmış olduğu çalışmalara ilişkin düşünceler

Gözlemcinin İmzası

Öğretmen adayının görüşleri (varsa)

İmza

Ek 8. Uygulama etkinliklerinin yürütülmesi ile adayların kazanabilecekleri davranışlar

Ek Tablo 1. Uygulama öğretmenlerine göre ‘Okulun Tanıtımı ve Uygulama Öğretmeni ile Tanışma’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
A	Hangi etkinliklerle uygulama amacına yönelik becerileri kazanılabileceği hakkında bilgilenme
	Öğretmenlik uygulamalarının amaçlarının yerine getirilmesinde uygulama okulunun rolü hakkında bilgilenme
	Kazanılması hedeflenen beceriler hakkında bilgilenme
	Her günün sonunda, neyin yapıldığı-neyin yapılmadığı-neyin yapılması gerektiği konularında muhasebe yapma bilincine sahip olma
C	Öğretmenlik mesleği ve devlet memurluğu hakkında genel bilgilenme
	Devletin temel esaslarına ters düşmeyecek davranış sergilemenin gereği hakkında bilgi sahibi olma
	Çalışılan ortam hakkında bilgi edinerek mesleğe uyum sağlama
	Öğrenci merkezli eğitim şekli olan Müfredat Laboratuvar Okulu programını inceleyerek bilgilenme
E	Özellikle düşük seviyeli sınıflarda öncelikle eğitimin ele alınarak, öğrencinin öğretime hazır hale gelmesinin sağlanacağını bilme
F	Uygulama öğretmeninin programını alarak, uygulamalar hakkında bilinçlenme
	Öğrencilerin aile, yetiştiği çevre, arkadaş ilişkileri, derse karşı ilgi ve istekleri gibi genel yapılar hakkında bilinçlenme
G	Kendine saygı oluşturarak, giyim ve kuşamın temiz ve düzenli olması gereği hakkında bilgilenme
	Öğretmen odasında öğretmenler arası ilişkilerin gözlemlenmesinde daha sıcak bir atmosferin oluşmasına katkıda bulunma
H	Okulun çevre imkanlarını ve diğer okullarla olan işbirliğini bilme
I	Psikolojik açıdan olumlu gelişmeler hissederek meslekle bütünleşme sağlama
	Okulun seviyesi ve fiziki durumuna göre kendini hazırlayarak planlarını düzenleme
K	Tedirginliğini gidererek mesleğe ilk adımı atma
	Öğretmenin kişiliğini ve öğretmenlik formasyonunu bilme
	Okulun seviyesi ve fiziki durumuna göre planını yaparak hazırlanma
	Çalışılan ortam hakkında bilgi edinerek ortama uyum sağlama becerisi geliştirme
	Okulda uyulacak kurallar hakkında bilgilenme
L	Çalışanlarla iletişim kurmanın, ilk izlenimleri sağlıklı kılarak mesleki uyumun kolaylaşmasını sağlaması
	Sıcak ilişkiler kurarak, psikolojik olarak olaya daha istekli bakma
	Yakın branşlarda dahil, hangi tebliğler dergisinde hangi yönetmeliklerin bulunduğunu, numara yada fotokopi olarak edinerek dosyalama
M	Öğrencinin dikkatini bozmayacak tarzda öğretmenin giyim şekline dikkat etmesinin gereğini bilme
	Eğitim-öğretimde etkili olan öğrenci potansiyelinin, sosyoekonomik ve psikolojik seviyesi hakkında bilgi edinme
N	Okulda uyulacak kurallar hakkında bilgilenme
	Uygulama etkinlikleri süresince titiz çalışılması gerektiği konusunda istenen bilinçlenmeye sahip olma
	Okuldaki diğer öğretmenlerle ve idari görevlilerle tanışarak okul atmosferine uyum sağlama
O	Herhangi birinin etkisinde kalmamak için, özlük hakları hakkında bilgilenme
	Diğer öğretmenlerle diyalogun gerekliliği bilincinin yerleşmesi
R	Okula uyum sağlama, tedirginliğini üzerinden atma
S	Okul idaresi, okul personeli ile iletişim kurabilme
	Öğretmenin kişiliği ve öğretmenlik formasyonu hakkında bilgi sahibi olma
	Öğretmen yetiştirmeye karşı yaklaşım ve duyarlılığı hakkında bilgi sahibi olma
T	Öğrencilerin seviyesinin adaydan daha düşük olduğu telkini, heyecanın yenilmesinde önemli bir etken olduğu hakkında bilgilenme

Ek Tablo 2. Uygulama öğretmenlerine göre ‘İdare ve Öğretmenlerle Diyalog’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
B	Karşılaşılabilecek olumsuz durumlar karşısında hangi davranışlarda bulunulacağı konusunda bilgi sahibi olma
	Sınıf disiplinini bozanlara karşı sinirlenerek olayın büyütülmemesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Öğrencinin verdiği cevaplara göre öğrenmenin gerçekleşme düzeyinin belirlenebileceği hakkında bilgilenme
C	Karşılaşılabilecek olumsuz durumlar karşısında hangi davranışlarda bulunulacağı konusunda bilgi sahibi olma
	Sınıf disiplinini bozanlara karşı sinirlenerek olayın büyütülmemesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Öğrencinin verdiği cevaplara göre öğrenmenin gerçekleşme düzeyinin belirlenebileceği hakkında bilgilenme
D	Uygulama okulunda kılık kıyafete dikkat etmenin gereği hakkında bilgilenme
	Sadece okulda değil her yerde öğretmen olunduğu bilincine sahip olmanın gereği hakkında bilinçlenme
E	Branş öğretmenleri ile bilgi alış verişinde bulunup önyargılarını değerlendirerek, kendini yenileme yoluna gitme becerisini geliştirme
F	Tebliğler dergisinden ve disiplin yönetmeliklerinden izin, rapor prosedürleri hakkında bilgilenme
	Milli Eğitim Temel kanunu ve Atatürk İlke ve İlkeleri’nin Fen derslerinde öğretim esaslarını gözden geçirerek kendi statüsünü belirleyerek bilinçlenme
G	Öğrencilerin öğretmenlerinden şikayetlerini belirmeleri halinde, konunun o öğretmene açıklanmasını gözlemlene
	Olumsuz davranışlara karşı savunma yapmak için haklarının bilincinde olma
	Öğrencinin zihni gelişiminin iletişimle sağlanabileceği konusunda bilinçlenme
	Öğrenciye ait dersle ilgili yanlış bir düşüncenin tepki gösterilmeden ortaya çıkarılarak algılama yeteneğinin geliştirilebileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrencilerin özgüvenlerinin oluşturulmasında gerekli telkinlerde bulunma becerisi geliştirme
	Öğrencilerin kendi kendilerine yeterek öğrenmelerine katkıda bulunma becerilerini geliştirme hakkında bilgilenme
	Öğretmenliği sanat haline getiren kavramın iletişim olduğu hakkında bilgi sahibi olma
I	Okul idaresini aşan problemlerin nasıl giderildiği hakkında bilgi sahibi olma
K	Mesleki alanda yaşanabilecek zorluklar hakkında bilgi sahibi olarak, karşılaşılabilecek durumlara karşı hazırlıklı olma becerisini geliştirme
	Öğretmenin başarısının öğrettikleri ile değil şekillendirdikleri ile değerlendirilmesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Sadece başarılı öğrencilere değil, başarısız öğrencilere de bir şeyler kazandırma çabasında olunması gerektiği hakkında bilgilenme
	Okul idaresini aşan problemlerin çözüm şekilleri hakkında bilgilenme
	Deneyimli öğretmenlerin öğrenci iletişimindeki yaklaşım tarzları ve ideal öğretmen modelindeki birikimleri hakkında bilgi sahibi olma
	Sorunları çözmede tek başına hareket etme yerine gerektiğinde idare ve öğrencilerle organize olmanın gereği hakkında bilgilenme
L	Ders dışında öğrencilerle etkileşime girerek, sorularına cevap verme ve birebir görüşme yaparak, velileriyle iletişime girerek onların ruhsal veya bedensel problemlerini belirleyebilme becerisi geliştirme
	Her şeyin sevgiyle başlayıp sevgiyle devam edebileceği bilincine sahip olma
	Sınıf içerisinde tümüyle gezerek, öğrencilerin dersle veya ders dışı ilgilenmeleri halinde müdahale etmenin gereği hakkında bilgilenme
	Diğer öğretmenlerle de iletişime girerek, onların deneyimlerinden, öğrencilerle diyaloglarından, anılarından, idealindeki öğretmen modelleri konusunda bilgilenme
	Öğrenci ile kurulan iyi iletişimin, saygısızlık yapma eğilimindeki öğrenciyi olumlu hale getirebileceği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 2'nin devamı

L	Şekilleri öğrenci seviyesine incek şekilde, çizimlerle belirterek, açık net çizimler gerçekleştirmeyi bilme
M	Yönetmelikler hakkında geniş bilgiye sahip olma İnsan psikolojisini iyi bilmenin önemi hakkında bilgilenme İnsani değerlere önem vererek, tüm öğrencilere karşı demokrat olabilmeyi bilme Sorunların çözümünde, tek başına hareket etme yerine, gerektiğinde idare ve öğrencilerle sorunu çözmede organize olmanın gereğini bilme
N	Öğrencinin bir soruya ait yaptığı yorumu mükafatlandırarak notla değerlendirmenin, motivasyonunu arttırarak derse katılımı sağladığını bilme
O	Psikolojik çöküntüye uğramaması için mesleki olumsuzluklara karşı hazır bulunuşluğun sağlanması Yönetmeliklerin bilinmesi ile bazı eksikliklerin kendiliğinden giderilebileceği bilincine sahip olma Öğretmenin, sorumlulukları ve görevleri hakkında bilgilenme Öğrenci psikolojisinden kurtulmak için bilinçlenme
R	Diğer öğretmenlerle kurulacak sıcak ilişki ve fikir alış veriş sonucunu, mesleğin ince yönleri hakkında bilgi sahibi olma İdare ile iletişime geçerek sorumluluk, yetki ve davranışlar hakkında bilgilenme ve ileride mesleğin yürütülmesi sürecinde karşılaşılabilecek zorluklar hakkında bilgi sahibi olma Öğretmenlerin özlük hakları ve özellikle problemli öğrencilerle iletişim konusunda öğretmenlerin tecrübelerinden istifade etme Diğer öğretmenlerin de deneyimlerinden faydalanarak, öğrencilikten öğretmenliğe geçiş sürecini olumsuzluklara meydan vermeden hızlandırma Diğer öğretmenlerin deneyimleri hakkında bilgilenip, olumsuz davranışlara karşı hazırlıklı olarak, olayları uygun bir şekilde geçiştirme becerisi geliştirme
S	Problemli öğrencilerin sorunlarının, öğretmen-idare ve rehber öğretmen işbirliği ile çözülüşü hakkında bilgilenme İyi bir öğretmende bulunması gereken nitelikleri, öğretmenin olaylar karşısında göstermesi gereken davranışları öğrenme Öğretmenin görev ve sorumluluklarını bilme Öğretmenin sicil amirlerine davranma şekli ve iletişim düzeyi hakkında bilgilenme
T	Öğretmen-öğrenci iletişimde aradaki saygı kavramının yok olmasına sebep olacak söz ve davranışlarda bulunmamanın gerekliliği hakkında bilgilenme Öğrencilikten öğretmenliğe geçme sonucu sosyalleşmenin gerekliliği bilinciyle kontrollü davranmanın gereği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 3. Uygulama öğretmenlerine göre 'Yıllık Plan Hazırlama' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
A	Yıllık planın ön tasarım olduğu bilinciyle, yıldan yıla iyileştirilmesinin gereğini bilme Sınıf seviyesine göre plan yaparak zamanın etkili kullanımını sağlama becerisini geliştirme
B	Yıllık planın fizik öğretim programına ve akademik takvime göre zümre öğretmenlerince belirleneceği hakkında bilgilenme
C	Öğretmenin otoritesini arttıran en önemli unsurun sınıfta ne yapacağını çok iyi bilmesine bağlı olduğu hakkında bilgi sahibi olma Öğrenci ile iletişimi müfredat sağladığından, planın amaca yönelik uygulanabilir nitelikte düzenlenerek hazırlanmasının gereğine dikkat çekme
D	Müfredat programını inceleyerek programdaki konuların yıl içinde ne zaman ve nasıl değerlendirileceği hakkında bilgilenme Hangi konuda hangi araç gereçlerin kullanılacağı hakkında bilgilenme Okul laboratuvar şartlarına göre yapılacak deney ve gözlemlerin yıllık planda gösterilişi hakkında bilgilenme Planlarda yöntem, öğrenilecek konulara, konuların amacına dikkat etme

Ek Tablo 3'ün devamı

F	Konu paralelliğini sağlamak için fizik dersiyle bağlantılı olan branş öğretmenleri ile, bu dersin tebliğler dergisinde yayınlanan amaçları doğrultusunda iletişime geçerek, yıllık plan hazırlama becerisi kazanma
	Yıllık planları, zümre öğretmenler kurulunda alınan kararlar doğrultusunda hazırlamanın gereğine dikkat çekme
H	Rehberlik planının yapılmasını bilme
	Rehberlik planının hedeflerini bilme
I	Yıllık planın yıl sonunda değerlendirilerek karşılaşılan problemlerin gelecek yıllara yansıtılmaması için alınan tedbirler hakkında bilgilenme
	Yıllık plan yapılırken konu akışına göre gerekli düzenlemelerin diğer zümre öğretmenleri ile görüşerek uyum ve paralellik sağlanmasının önemine dikkat çekme
J	Lise fizik müfredat programını en son haliyle tebliğler dergisinden inceleme
	Zümre kararıyla belirlenen değişiklikleri gözden geçirerek yıllık plan hazırlıklarına başlama
K	Yıllık planı uygulanabilir kılmak için, yıldan yıla yeniden değerlendirilerek düzenlenmesi gerektiği bilincine sahip olma
	Dönem içinde yıllık planda yapılacak değişikliklerin zümre kararlarıyla alınabileceğini bilme
L	Konu paralelliği sağlayabilmek için branş öğretmenleri ile sürekli iletişim halinde bulunulmasının önemi hakkında bilgilenme
	Müfredat ve eğitim-öğretim iş takvimi alınıp, konuları işleniş sırasına göre dağıtıp, uygulama öğretmenin planını örnek alarak, kendi yıllık planını düzenleme becerisi geliştirme
L	Konu paralelliğinin sağlanabilmesi için branş öğretmenlerinin sürekli diyalog halinde olması gerektiği hakkında bilgilenme
	Dönem içinde yıllık plan da yapılacak değişikliklerin zümre öğretmenleri işbirliği ile kararlaştırılabileceği hakkında bilgi sahibi olma
L	Yıllık planları eğitim öğretim yılı takvimine göre, hangi hafta, hangi günler tatil, başlama ve bitiş, önemli gün ve haftalar dikkate alarak fizik öğretim programının dağıtımını yapma becerisi geliştirme
	Konu akışını verimli kılabilmek için yerine göre, matematik, kimya ve inkılap tarihi öğretmenleri ile iletişim halinde olmanın önemi hakkında bilgilenme
O	Yıllık plan yapmanın yaşayarak geliştirileceği hakkında bilgilenme
	Yıllık planı uygulanabilir kılabilmek için, yıldan yıla yapılan değişikliklere göre, yeniden düzenlenmesi gereği hakkında bilgilenme
O	Yıllık plan yapmanın hazırlanarak yaşayarak öğrenilebileceğini bilme
	Anlatılan konular arasında konu paralelliği ve gerekli konuların önceden plana alınabilmesi için diğer zümre öğretmenleri ile iletişime girerek planı düzenleyebilme becerisi kazanma
P	Fizik öğretim programında yer alan konuların yıllık plandaki işleniş zümre kararlarıyla okul yönetimine onaylatılarak, konu akışının gerekiyorsa değiştirilmesi gereği hakkında bilgilenme
	Özellikle plan yapma aşamasında zümre öğretmenlerinin biraraya gelerek bireysel olarak sınıfları bölüşmeden organize olarak toplu halde plan ve ödev konularını düzenlenmesi becerisi geliştirme
R	Uygulanabilir bir yıllık planın birlikte yapılarak, ilgili bölümlerin düzenlenme biçimi hakkında deneyim kazanma
	Plan yapma sırasındaki bölümlerin önemlilik düzeyleri hakkında bilgilenme
S	Yıllık plan işlenirken çıkabilecek aksaklıkların giderilişi hakkında bilgilenme
	Yıllık planlarda zümre öğretmenleri kararları paralelinde hareket etmenin gereği ve önemi hakkında bilgilenme
S	Yazılı sınavların yıllık planlara yerleştirilmesi hakkında bilgilenme
	Yıllık planın yüzeysel geçilmeyip, konu detayına inerek temel kısımlarıyla konunun saat saat planının düzenlenmesinin önemi hakkında bilgilenme
T	Ödev konularının planda belirtilmesinin gerekliliği hakkında bilgi sahibi olma
	Yıllık plandaki aksaklık ve eksikliklerin planın düşünceler kısmına belirtilerek müfettişlerin dikkatine sunulması hakkında bilgi sahibi olma
T	Planın gereken eksiklik ve aksaklıkları bildiren bir ifade şekli olduğu hakkında bilgilenme
	Yıllık planın akışı içerisinde müfredatta yer alan deneylerin yapılamama sebeplerinin (araç, gereç, müfredat yetişememesi endişesi) rapor halinde plana kaydedilmesinin gerekliliği hakkında bilgi sahibi olma

Ek Tablo 4. Uygulama öğretmenlerine göre ‘Günlük Plan Hazırlama’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
B	Dersin özelliğine göre günlük planın kapsam ve açılımının farklı şekilde olabileceği konusunda bilgilenme
	Anlatılacak konu ile ilgili fiziksel kavramları ön plana çıkarıcı fizik deneylerini, laboratuvar veya sınıf ortamında modelleme veya basit araçlarla destekleyerek sunabilmek için gerekli hazırlıkları plana alma becerisi kazanma
C	Günlük planda amacın belirlenmesi sayesinde, anlatım sırasında veya plan yapılırken o amaca dönük uygulanacak öğretim tekniklerinin daha iyi belirlenmesinin sağlanabileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Özellikle ilk yıllarda öğretmenin ne yapacağını bilmesi bakımından günlük planın öğretmene kolaylık sağladığı hakkında bilgilenme
D	Günlük plan vasıtasıyla öğretmenin neyi, niçin yaptığını bildiği hakkında bilinçlenmesinin sağlandığı hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrencide zihinsel dağınıklık oluşmasının günlük plan yapılarak engellendiği hakkında bilgi sahibi olma
F	Günlük plan sayesinde araç-gereçlerin zamanında temin edilebilmesi hakkında bilinçlenme
	Günlük planın, hazırlayanın yokluğunda bir başkasının sunabileceği tarzda hazırlaması gereği hakkında bilgilenme
G	Günlük planların yıllık planla uyumluluk düzeyini irdeleme becerisi kazanma
	Fizik bağıntılarının basite indirgenip boyut analizi yapılarak çıkarılmasının günlük plana alınması gereğini bilme
J	Yapılan günlük planı uygulama öğretmenin kritiğine sunarak, eksiklikleri düzeltme
	Özellikle dikkat edilmesi gereken noktaların ders anlatımından önce bir kez daha gözden geçirilmesi
K	İyi bir öğretmen olmanın göstergelerinden birinin de günlük plan hazırlama olduğu hakkında bilgilenme
	Günlük planın önemi hakkında bilinçlenme
L	Günlük plan sonunda, konuların değerlendiriliş şeklini belirleyebilme becerisini geliştirme
	Günlük planın özellikle ilk yıllarda öğretmenin, yaptığının bilincinde olmasını ve sınıf hakimiyetini sağlamada kolaylık oluşturduğunu bilme
O	İyi öğretmen olmanın göstergelerinden birinin günlük plan hazırlamak olduğu hakkında bilgilenme
	Günlük planın; öğretmeni sınıfta ayakta tutan, saygınlığını artıran, otoriterliğini kazandırarak öğrencilerin bilimsel gelişimine katkı sağlayan unsur olduğu hakkında bilgilenme
R	Öğrenci karşısında takınılan cümle veya kavramın günlük plan vasıtasıyla aşılabileceğini bilme
	Günlük plana ek olarak kaynakların girilmesi gerektiği bilincine sahip olma
S	Günlük planda yapılacak işleri ayrıntılı bir şekilde konu akışına göre belirtme becerisi geliştirme
	Çözülecek örnek ve verilecek örneklemelerin günlük planda belirtilmesinin gereğini bilme
T	Dersin özelliğine göre günlük planın kapsam ve açılımının farklı şekilde olabileceği konusunda bilgilenme
	Derste söylenecek her şeyin günlük planda bulunması gereği hakkında bilgi sahibi olma
U	Öğretmeni sınıfta ayakta tutan, saygınlığını artıran, otoritesini kazandıran ve öğrencilerin gelişmesine aracılık yapan günlük planın önemi hakkında bilgilenme
	Günlük plan hazırlanması ile ders saatini verimli bir biçimde kullanma becerisi geliştirme
V	Günlük planın yapılma şeklinden çok, içerdiği saatlerde hangi bilgilerin ve çalışmaların nasıl verileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Konularla ilgili günlük planlar hazırlayarak uygulama öğretmenin değerlendirilmeleriyle eksikleri belirleme
W	İyi ve güzel bir planın iyi bir öğretmen demek olduğu bilincine sahip olma
	Eğitim teknolojisinin getirdiği yenilikler ve bu yeniliklerden yararlanmanın planlara alınmasının yararları hakkında bilgilenme
X	Planlılıktaki verimi kavrama
	Planlı insanın kendine güven duyduğu konusunda bilinçlenme
Y	Günlük plan sonunda konuların değerlendiriliş şekli hakkında bilgi sahibi olma

Ek Tablo 5. Uygulama öğretmenlerine göre ‘Derse Hazırlanma’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
A	Sınıf seviyelerinin adaya bildirilmesiyle anlatım sırasında seviyeye inilebileceğini bilme
	Karşılaşacak öğrenci profili hakkında bilgilenilerek, sınıf ortamına karşı hazır hale gelme
	Alan bilgisi hakimiyetinin, diksiyon ve fiziksel terminolojiye uygun olarak yürütülmesinin gereği hakkında bilgilenme
	Bir öğretmen olarak verici olup olmadığı konusunda kendi kendine sorgulama yapma
	Sınıf içi öğretim uygulaması sırasında tabii bir öğrenme ortamının oluşturulmasında fizik dersinin diğer derslere oranla günlük yaşamla ilişkilendirilme boyutuyla daha avantajlı olduğu bilincine sahip olma
	Öğrenmenin gerçekleşme şekli konusundaki düşünceleri ifade ederek bilgilendirme yapma
	Etkili öğrenme konusundaki görüşleri değerlendirerek netleştirme
	Konusunda adayların yeterli birikime sahip olması gerekliliğine dikkat çekme
	Öğrencilerin dersten kopmasını önlemek için, dersin belirli kişilerle yürütülmemesi hakkında bilgilenme
	Seçilecek örneklerin konunun tamamını içerek, vurgulanacak ayrı bir noktaya yönelik olması hakkında bilgilenme
	Konunun anlaşılma düzeyini yükseltici kapsamlı örnekler çözmenin önemi hakkında bilgilenme
	Konu anlatımındaki açıklamaların kapalı cümlelerle ifade edilmemesi gereğine dikkat çekme
	Konu ile ilişkili bir ev ödevi verilerek pekiştirilmesinin sağlanması hakkında bilgilenme
	Etkili tahta kullanımının öğrencinin derse motive olmasını sağladığı hakkında bilgilenme
	Fizik dersine öğrencilerin ilgilerini çekebilmek için, konuya yönelik bilim adamlarının icatlarından bahsetmenin önemini bilme
	Öğrencilere çözülen soruların anlaşılmayan yerlerinin belirlenerek açıklık kazandırılması, gerektiğinde konunun tekrar edilmesi gereği hakkında bilgilenme
B	Öğrencinin önceki konulara ait sorularına karşı hazırlıklı olmanın gerekliliğini bilme
	Anlatılacak konuya özgü fizik alan bilgisine hakim olmanın yanında, ilgili genel kültür alanında da yeterli bilgiye sahip olmanın gereğini bilme
	Aktif öğrencilerle, aktif olmayanların derse katılım dengesini sağlayabilmek için, sadece parmak kaldıranları değil, diğerlerini de olaya katmanın gerekliliğini bilme
	Fiziğin insan hayatını kapsadığını dikkate alarak kavram öğretiminde her ortamın bir laboratuvar gibi düşünülerek ilişkilendirilebilecek farklı modellerin geliştirilebileceği bilincine sahip olma
	Fizik öğretiminde öğrenci ilgisini çekebilmek için, öğretmenin kapsamlı bir yedek bilgi hazinesine sahip olmasının yanında, aktörlük yeteneğini ve inandırıcılık kabiliyetini de sergilemesinin gereğini bilme
	İçine dâhil edilecek hatalara, otoritenin kaybolmasına fırsat vermeyecek şekilde müdahale etmenin gereğini bilme
E	Açıklamalarda öğrenci seviyesine inebilmenin gereğini bilme
	İnsan tabiatında var olan merak duyusunun en çok fizik öğretiminde öğrencilerin öğrenme arzularını güdülemede kullanılabileceğini bilme
	Ders kitabı paralelindeki kaynak kitaplardan dersi desteklemenin gerekliliğini bilme
	Ders anlatımı sırasında önce öğrencinin bilgisini yoklayarak, yeni kavramları sunmanın önemini bilme
	Dersin işleniş sırasında sınıf hakimiyetinin kaybolmaması için, sınıfın dolaşılması gereğini bilme
	Değerlendirme sorularında fazla soru bulundurarak günlük planı ders saatine yaymanın gereği hakkında bilgi sahibi olma
J	Ders dinleme arzusunda olmayan öğrencilere bir şeyler anlatmanın mantıksız olduğu bilinci ile, fizik konularını öğrencilerin ilgilerini çekebilecek şekilde anlatmanın gerekliliğini bilme
	Fizik laboratuvar çalışmalarını uygulama öğretmeni ile dersten önce gerçekleştirip eksiklikleri gidererek, her şeyden emin olduktan sonra sınıfa sunmanın gereği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 5'in devamı

K	Yıllık ve günlük planın önemi hakkında bilinçlenerek uygulama öğretmeninin planlarını inceleme
	Dersin bilen bir gruba değil, bilmeyen, öğrenmekte zorluk çeken bir gruba anlatıldığı bilinciyle, verimliliğin onların anlama seviyesine inilmesiyle sağlanabileceği bilincine sahip olma
	Öğretmenin yaptığına bilincinde olması gerektiğini bilme
	Fizik konularını günlük hayatla ilişkilendirerek kalıcı ve etkili öğrenme sağlanabileceğini bilme
	Öğrencinin önceki konularla ilgili sorularına yeterli cevaplar verebilmeye hazırlıklı olma
L	Sınıfın sadece bir kısmı ile değil, tümüyle ilgilenilmesinin önemine dikkat çekme
	Çok uzun notlar tutturulmayarak öğrencilerin sıkılmasına fırsat vermemeye dikkat çekme
	Öğrencilerin zorlama olmaksızın merak uyandırma ile fizik dersine yönelik bilgileri almaya hazır hale gelebilecekleri bilincinde olma
	Öğrencilerin tahtadakileri defterine geçirirken, öğretmenin sınıfta dolaşıp aralarına girerek, sıcak iletişime girmesi gerektiğini bilme
P	Dikkati istenen seviyede tutabilme becerisi 21 dakika olduğundan, dersin ikinci bölümünde uygun zamanda ve uygun şekilde tekrar dikkat çekmenin gerekliliği hakkında bilgilenme
	Fizik kavramlarına ilişkin karmaşık şekilleri, tahta yerine tepegözde sunmanın zamanın verimli kullanımını sağladığının bilincinde olma
R	Öğretmenin sınıfta rolünü iyi yapan bir aktör olarak kesinlikle başarılı olması için, disiplini sağlayarak bilgilerini iyi sunabilmesinin gerektiğini bilme
	İyi bir ders anlatmak için, öğrencilerin ön bilgilerini belirleyerek sınıf seviyesini ölçmenin gerektiği hakkında bilgilenme
	Öğrencide merak uyandırarak fizik öğretiminde tabii bir öğrenme ortamı sağlanacağını bilme
T	Anlatılacak konunun ortaokul fen bilgisinde nasıl ve ne düzeyde anlatıldığını irdeleyip, bu düzeyden lise düzeyine taşıyarak öğrenci seviyesine inilebileceğini bilme
	Tahta kullanımında şekil, renkli tebeşir, satır veya sütun şeklindeki yazarak, ders sonunda anlatılan dersin özetinin tahtada bulunmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Ders sonunda konu ile ilgili yöneltilecek sorularla dersin anlaşılma düzeyinin belirlenebileceği hakkında bilgilenme
	Fizik konularını günlük hayatla ilişkilendirerek etkili öğrenmenin gerçekleştirilebileceğini bilme
	Fizik öğretiminde konu ile ilgili yeterli genel kültür desteği sağlamanın gerektiğini bilme
	Zamanın etkili kullanımının; öğrencinin öğrenmeye karşı tutumu, öğretmenin psikolojisi ve öğretmenin deneyimiyle ilişkili olduğu bilinciyle, zamanla geliştirilebileceği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 6. Uygulama öğretmenlerine göre 'Ders Yürütme' etkinliği gerçekleştirilerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
A	Öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için, öğrencilere söz hakkı verilerek güdüleme yapma becerisi kazanma
	Fiziksel olayları açıklayarak öğrencilerin dünyayı algılayabilme becerilerini geliştirmede deneyim kazanma
	Ders gözlemleme sürecinde benimsediği davranışları uygulama öğretmenine yaşıntı şeklinde sergileyerek kritiğine sunma
C	Sınıfa hakim olarak değişik yapı görüş ve düşüncedeki öğrencileri konunun amacı etrafında birleştirebilmenin, öğretmenin rolünü iyi oynayan çok iyi aktör olmasına bağlı olduğu hakkında deneyim kazanma
	Ders anlatımında doğruyu öğrenciye buldurma çabası içerisinde, öğrencilerin katılımını sağlayabilme becerisini geliştirme
	Fizik öğretim programına bağlı kalarak öğrencileri sıkıp dersten uzaklaşmalarına fırsat vermemek için, onların içinde bulundukları ortama girip dersi dinlemeye hazır hale gelmelerini sağlama becerisi kazanma

Ek Tablo 6'nın devamı

C	Ders yürütme sürecinde öğrencilerin derse katılma, yorum yapma, görüş ve düşüncelerini belirtme ile bağımsız düşünme ve zeka yönünden gelişmelerini sağlayarak, topluma hitap edebilme yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma
	Öğrenciyi üretken hale getirme becerisini geliştirme
D	Ders saati boyunca sürekli konuşulmaması gerektiği konusunda deneyim kazanma
	Ele alınan konuları kolaydan zora doğru sunma becerisi geliştirme
	Önemli kısımlara vurgu yapma ve gerektiğinde tekrarlama becerisi kazanma
	Verilen konunun pekiştirilmesi için, uygun problem çözme becerisini geliştirme
	Teknolojik aletlerin çalışma prensiplerinin dayandığı fiziksel ilkeleri, derste işlenecek kavramlarla ilişkilendirerek öğrencilerin ilgilerini çekme becerisi kazanma
	Mümkün olduğu ölçüde her öğrenciye soru sorarak, öğrencinin güven oluşturma becerisini geliştirmede deneyim kazanma
	Daima başarısız öğrenciyi rencide edecek davranışlarda bulunmamanın gereği hakkında deneyim kazanma
	Öğrenciyi anlayarak, iç dünyasını öğrenmeye çalışma becerisini geliştirme
	Ev-okul-çevre-arkadaş ilişkilerini göz önünde tutmanın önemi hakkında deneyim kazanma
	Dersin, öğrenciyi aktif kılan, derse katan, teşvik eden öğrenci merkezli yürütülmesinin önemi konusunda deneyim kazanma
	Uygun davranış, çalışma ve derse katılımları notla değerlendirme becerisini geliştirme
	Fizik öğretiminde değişik modellerden faydalanarak soyut kavramları anlatmanın gereğini bilme
E	Dersi sıkıcı olmaktan çıkarmanın, öğretmenlik sanatının iyi oynanması ile gerçekleştirilebileceği hakkında bilgilenme
	Sözlü notu vererek değerlendirme işlemine katılmanın mesleğe ısınmayı ve otorite kurabilmeyi sağlayacağı hakkında deneyim kazanma
	Sınıf seviyesini tanıyabilme becerisini geliştirme
	Fizik ilkelerinin günlük hayattaki kullanım alanlarından bahsederek öğrencilerin öğrenmelerini ihtiyaç haline getirme becerisi kazanma
	Sınıf seviyesine göre, öğrencinin bilgisini ve konuyu sorgulayıcı ödev verme becerisi geliştirme
	Dersi pekiştirmenin, dikkat çekme ve güdüleme ile aktif katılım sağlanarak gerçekleştirileceği hakkında deneyim kazanma
F	Verilen ödevlerin takibi için, en azından birkaç farklı kişinin kontrolünün yapılmasının gereği hakkında bilgilenme
	Öğrencilik hayatı boyunca etkileşime girilen öğretmenlerden kendine göre en verimli olan öğretmen profilini kendisi ile bütünleştirerek sergileme becerisi kazanma
	Kendine göre belirlenen yöntemi zaman zaman gözden geçirip değerlendirme becerisi kazanma
G	Fizik kavramlarının öğretiminde basit araç gereç ve modeller kullanarak etkili öğrenme ortamı oluşturabilme becerisi geliştirme
	Sınıf ortamında öğretmenliğe geçişi hissederek davranışlarını düzenleme becerisi geliştirme
	Öğrencilerle iletişimde öğrenci-öğretmen düzeyini dengeleyebilme becerisi geliştirme
	Öğrencilere tahtayı iyi kullandırma becerisini geliştirme
	Fizikteki karmaşık olayları basit modellendirmelerle veya şekillerle basite indirgeyerek öğrenci seviyesine inme becerisi geliştirme
J	Ders dışı soruların cevaplarının, hangi ortamda ve nasıl ifade edebileceğini belirtebilme becerisi geliştirme
	Ders yürütürken öğrencinin ilgisini çekebilmek için, günlük yaşamdan örnekler vermenin, dersin daha etkili hale gelmesinde etkili olduğu konusunda deneyim kazanma
	Fizikteki anlaşılması zor kavramların öğretiminde, öğrencilere çok sayıda örnekleme yaparak, tekrar tekrar anlatarak, modelleme kullanarak ve çelişkiye düşürecek sorularla onları araştırmaya ve düşünmeye yönlendirme becerisi kazanma
K	Anlatılanların öğrenilebilmesi için, sınıf disiplininin sağlanmasının ön koşul olduğu hakkında deneyim kazanma
	Öğrenci ile iletişimde seviyeyi koruyabilme becerisini geliştirme
	Dersi; ilgi çekme, güdüleme, dikkat çekme ve pekiştirme ile aktif hale getirme becerisini geliştirme
	Dersi ilgi çekici hale getirmek için konu ile ilgili ÖSS sorularını çözme becerisini geliştirme

Ek Tablo 6'nın devamı

K	Ses tonunu vurgulu kullanarak dikkati dağılan öğrencileri derse çekebilme becerisini geliştirme
	Anlaşılmayan fizik kavramları ile ilgili öğrenci sorularını, sınıf geneline yönelterek cevabın sınıftan çıkmasını sağlayacak tartışma ortamı oluşturma becerisi kazanma
	Öğretmen olarak, öğrencilere neyi, nasıl, ne derece verebileceği konusunda kendini sorgulama fırsatını yaşama
	Öğretmen öğrenci ilişkilerinde seviyeyi muhafaza etme açısından deneyim kazanma
L	Kitabın, bilgi kaynakları ile öğrenci arasında bir köprü görevi gördüğü bilincine sahip olma
	Anlatılanların sınıfça anlaşılabilmesi için, disiplinin sağlanması gerekliliğinin ön koşul olması
	Çok geniş kapsamlı derse hazırlanmanın önemini bilme
	Öğrencilerin fizik konuları ile ilgili açıklamalarının yanlış olmasını önemsemeden, bir öğrenme sürecine girdiklerini dikkate alma bilincine sahip olma
	Konu ile ilgili bilimsel gelişmeleri takip etme becerisi kazanma
	Yeni gelişmelerden haberdar olarak fikir yürütmenin, öğrencinin güveninin kazanılmasını sağlaması
	Ses tonunu inişli çıkışlı kullanarak dikkati dağılanları uyarma yaklaşımı hakkında bilgilenme
	Dersi çekici hale getirebilmek için, sınıf seviyesine göre konu ile ilgili ÖSS soruları çözme becerisi kazanma
M	Çalışan öğrenciye karşı, motive etme açısından daha yakın olduğunu hissettirme
	Öğrencilerin, konuları öğrenme süresini dikkate alarak açıklama yapma becerisini geliştirme
	Soyut fizik kavramlarının öğretiminde sürekli olarak öğrencilerle etkileşime girip, onları cesaretlendirip düşüncelerini ifade etmelerini sağlayarak, anlaşılmayan veya yanlış anlaşılan kısımları tespit etme becerisi kazanma
	Fizik öğretiminde konu detayını alma kapasitesi olmayan öğrencilere zoraki detayı anlatmaya çalışarak ana temayı kaçırmamanın gereğini bilme
O	Konu içinde, önceki bölüm yada konuları da kapsayan problem çözümü yapma becerisini geliştirme
	Ders anlatımı sırasında, öğrencinin monotonluktan sıkıldığını hissederek, dersi canlı ve aktif hale getirme becerisini geliştirme
	Öğrenci seviyesine hitap etme becerisini geliştirme
	Fizik kavramlarının öğretiminde destek materyallerden yararlanma becerisi kazanma
P	Güncel örneklendirme yaparak ilgi çekici ve kalıcı öğrenme sağlama becerisini geliştirme
	Konu anlatımı sürecinde not tuturma sırasında bazı paragraflara yıldız koydurtup, altını çizdirerek dikkat çekimi sağlama becerisi geliştirme
	Sorularla aktif dinlenme sağlama becerisi geliştirme
	Anlatılan fizik kavramları ile ilgili öğrencilere değişik problemler çözdürerek konuları pekiştirebilmelerini sağlama becerisi kazanma
R	Anlaşılmada zorluk yaşanan fizik kavramlarına yönelik deneylerle ve video gösterimleri gibi materyallerle konu öğretimine destek sağlama becerisi geliştirme
	Değerlendirmenin ders anlatımı sonrası veya sınav öncesi de olabileceği hakkında bilgilenme
	Ders anlatımında ders araç ve materyallerini kullanma becerisini geliştirme
	Fizik canlılık ihtiva eden bir bilim dalı olduğundan kuvvetlerin büyüklüğünden çok, bu kuvvetlerin varlığına açıklık kazandırmanın gereğini bilme
S	Sürekli ders işleyerek, esprisiz, soğuk, sevimsiz sınıf ortamının öğrencileri dersten uzaklaştıracağına dikkat çekme
	Bir önceki dersle konuyu ilişkilendirme becerisini geliştirme
	Geçmiş dersi özetleme becerisini geliştirme
	Dersi sınıf seviyesine göre değişik metotlarla anlatabilme becerisi kazanma
	Seviyesi yüksek sınıflarda öğrencilere soru hazırlatarak sonraki derste sınıfa yöneltilmeleriyle, değerlendirmenin öğrenciye yaptırılabilirliği hakkında bilgilenme
	Sınıfı aktif tutabilmek için verilen örneklerde öğrenciyi olaya katarak bütünleştirme yapma becerisini geliştirme
	Konuyu önce basitten zora doğru yönlendirme, basit soru ile güven oluşturarak ayrıntıya girme becerisi kazanma
	Dikkatin dağıldığının hissedildiği anda biraz konudan uzaklaştırarak tamamen koparmadan tekrar konuya çekebilme becerisi kazanma

Ek Tablo 6'nın devamı

S	Konu ile ilişkisiz cevaplar karşısında, arkadaşları önünde onları rencide etmeden hatalarını bildirme becerisini geliştirme
	İnsanların hata yapabileceği bilinciyle, hatayı geçiştirme yoluna gidilmemesi gerektiği hakkında bilgilendirme yapma
	Sınıf genelinin öğrenme düzeyini dikkate alarak, öğrenci psikolojisine göre farklı öğretim yöntemi uygulama becerisi kazanma
	Soruya öğrenci yorumunu katabilme becerisini geliştirme
	Sınıf ortamında bazı öğrencilere iltimas tanındığı izleniminin oluşmasına fırsat verilmemesinin önemi hakkında bilinçlenme
	Önce öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini öğrenip, hatalı düşüncelerini giderip, doğru kavramı ifade etme becerisi geliştirme

Ek Tablo 7. Uygulama öğretmenlerine göre 'Konu Tekrarı ve Test Çözme' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilerine ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
A	Konu testinden çıkan değerlendirme sonuçlarındaki eksikliklerin yoğunlaştığı bölümlerin konu tekrarı yapılmasında belirleyici olduğu hakkında bilinçlenme
	Önceki örnek sorular üzerinde; sorulardaki amaç ve hedef davranışları irdeleyerek test çözme becerisini geliştirme
B	Test çözümü sırasında konunun çözüme katılmasında, seviyeye inilerek açıklama yapmanın önemini bilme
	Sınav öncesi tekrar sırasında, konunun yoğunlaştığı önemli noktalara vurgu yapmanın önemi hakkında bilinçlenme
C	Öğrenciler üniversite sınavlarına girecekleri için, bazı test çözme teknikleri hakkında bilgilendirilmelerinin gereğine dikkat çekme
	Sınavlarda öğrencilerin çoğunlukla eksik kaldıkları konular tespit edilerek, zaman-zaman konu tekrarının yapılabileceği hakkında bilgi sahibi olma
	Öğrencilerin yetişmeleri açısından, tekrarlardan ziyade, geçmiş konulara ait sorular sormalarını teşvik ederek, sorularına cevap bulmanın daha faydalı olacağı hakkında bilgilendirme
	Test çözümü sonrası yetersiz bulunan konuların tekrarına gidilmesinin gerekliliği bilincine sahip olma
E	Sınıf geneline dönük eksikliğin belirlenmesiyle, konu tekrarı yapmanın gereği bilincine sahip olma
F	Lisenin esas amacı üniversiteye öğrenci hazırlamak olduğundan, daha çok değişen ÖSS sisteminde yer alan konulara yönelik test soruları çözme becerisi geliştirme
	Önceki soru örneklerinin irdelenerek muhakemeye mi, ezbere mi yönelik olduğu hakkında bilgi sahibi olma
I	Cevabın bütün veya parçalanarak değerlendirmesinin verimli yönleri hakkında bilgilendirme
	Sınıf seviyesine göre anlama düzeyleri arasındaki farklılıkları belirleyerek, gerekli sınıf içi planlarını düzenleme ve belirlenen eksiklikler doğrultusunda konu tekrarı yapma
J	Öğrencileri ÖSS sınavına hazırlamak amacıyla testler hazırlama ve zamanı iyi kullandırtma hakkında bilgilendirme
	Sadece test çözme değil, test hazırlamayı da öğrenme
	Test sorularını, seçenekleri ve cevap anahtarını hazırlama hakkında bilgi sahibi olma
	Test sorularının çözümü sırasında pratik bilgileri de öğrencilere açıklama becerisi kazanma
	Test hazırlayıp değerlendirme yaparak deneyim kazanma
K	Konu sonunda klasik sorulara ek olarak, ÖSS soruları ile konuya ısınmanın sağlanarak özgüvenin oluşturulabileceğini bilme
	Konuları pekiştirici sorular hazırlayabilme becerisini geliştirme
	Konu tekrarının zamanlanması ve planlamasını bilme

Ek Tablo 7'nin devamı

K	Anlama düzeyleri arasındaki farklılıkları belirleyerek, bu eksiklikleri giderici konu tekrarı yapma becerisini geliştirme
M	Her konu sonunda, teknik olarak hazırlanmış kısa yanıtı ve çok sorulu test sınavları uygulama becerisi kazanma
N	Test çözüm teknikleri hakkındaki püf noktalarını dikkatle özümseme Konuyla ilgili değişik sistematik sorularla konu tekrarı yaparak, daha yararlı olunabileceği hakkında bilinçlenme
R	Öğrencilerin konuyu anlama düzeylerini belirlemede, sorulacak soru türünün önemi hakkında bilgi sahibi olma
S	Konularla ilgili sorulabilecek soru kalıplarını tanıma Konuları pekiştirici sorular hazırlayabilme becerisini geliştirme Konu tekrarının öğrenmeyi ve bilgilerin kalıcılığını sağladığını bilme Konu tekrarının zamanlamasını ve planlamasını bilme Test çözümünde zamanlamanın önemini bilme
T	Pratik çözümün nasıl yapılacağını kavratma becerisi kazanma

Ek Tablo 8. Uygulama öğretmenlerine göre 'Laboratuvar Çalışması Yürütme' etkinliği yapılarak öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
A	Deney sonuçlarının izlenmesinin önemi hakkında bilinçlenme Pozitif bilimlerde, deneyin bir amaç olduğuna dikkat çekme becerisini geliştirme Laboratuvar çalışmalarıyla el becerilerini geliştirme fırsatı elde etme Fizik deneyleri ile ilgili verilerin farklı değişkenlere göre grafiklerinin çizilmesi hakkında bilgilendirme yapmanın gereğini bilme Konunun dışında konuya bağımlı olabilecek sorular üretebilme becerisini geliştirme Deney sonuçlarını hassas ve dikkatli bir şekilde elde edebilme becerisini geliştirme
B	Fizik deneyleri için kullanılacak aletlerin tanıtımı ve kullanılış biçimlerinin bilgilendirilerek, tek veya gruplar halinde öğrencilerin deneylerini gerçekleştirmelerinin sağlanmasıyla, grup çalışmasının önemini ön plana çıkarma becerisini geliştirme
C	Fizik öğretiminin çok önemli bir parçası olan laboratuvar çalışmalarının, öğrencide merak uyandırma, el becerilerini geliştirme, soru sormalarını sağlama, öğrenme isteklerini geliştirme amacı doğrultusunda yürütülmesi için gerekli düzenlemeleri yapma becerisini geliştirme Fizik laboratuvarı çalışmalarında öğrencilerin araştırma yönlerinin geliştirilerek, zihinlerinde sorular oluşturulabileceği hakkında bilgi sahibi olma
F	Fizik laboratuvarı deney araçlarını konulara göre sınıflandırıp, listeleyerek düzenleme becerisi geliştirme Çalışkan fiziği seven öğrencilerden laboratuvarında görevli öğrenci tespit edip, öğretmen olmadığında öğrencileri içeriye alma sırasında disiplin ve kontrol altında tutma yaklaşımı hakkında bilgilendirme Fizik deneylerini önceden hazırlayıp, deneylerin sonuç verme düzeyini belirleyerek uygulamaya alma becerisi kazanma Fizik deneylerini yapmaya başlamadan önce öğrencilere deney aletlerinin tanıtımının yapılıp meraklarını gidermenin gereğini bilme Öğrencilerin yapabileceği en uygun anlaşılabilir deneyi yaptırma becerisi kazanma Deney raporu hazırlatarak sonuçları değerlendirme becerisi kazanma Deney raporlarını kontrol etmenin önemine dikkat çekme Araçlara verilen zararın tutanak tutularak idareye bildirilmesi gereği hakkında bilgilendirme
G	Öğretim programının uygulanması sürecinde kullanılacak deney araçlarını ve laboratuvar ortamını tanıma Fizik deneylerinin yürütülmesi ile, araştırma ruhunun ön plana çıkarılmasının gerekliliği bilincine sahip olma

Ek Tablo 8'in devamı

G	Sınıf seviyesine göre laboratuvar uygulamalarının değişkenliğinin mümkün olabileceği bilincine sahip olma
I	Fizik dersinin deneysiz yapılamayacağı bilincinin oluşması
J	Fizik deneylerini gösteri şeklinde yaparken öğrencileri olaya katıp onları deney ortamına çekmenin gereğini bilme
J	Öğrencilerin laboratuvar çalışmasına etkili katılımının sözlü notu olarak değerlendirilmesiyle, bu çalışmalara daha istekle katılmalarının sağlanabileceği konusunda adayın bilgilendirilmesi
K	Laboratuvar çalışmalarının sözlü notu ile değerlendirilmesinin, etkin katılımın sağlanmasında önemli bir faktör olduğu hakkında bilgilenme
K	Deney bitiminde araçları temiz bırakma alışkanlığını kazandırma becerisini geliştirme
K	Fizik dersinin deneysiz yapılamayacağı bilincine sahip olma
K	Basit araçlarla yıllık plan dışı günlük plana alınabilecek gösteri deneyleri yapabilme becerisi geliştirme
P	Öğrencilerin laboratuvar çalışmasına etkili katılımının sözlü notu olarak değerlendirilmesiyle, bu çalışmalara daha istekle katılmalarının sağlanabileceği konusunda adayın bilgilendirilmesi
P	Fizik deneylerine ilişkin düzeneklerle güncel hayatta kullanılmakta olan yapılar arasında analogi kurup öğrencilerin ilgilerini çekerek, kalıcı ve etkili öğrenme gerçekleştirme becerisi kazanma
R	Öğrencileri Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerine göre yetiştirmek için, özellikle fizik dersinin laboratuvar çalışmaları ile yürütülmesinin önemi hakkında bilinçlenme
R	Deneysel çalışmaların verimli şekilde yürütülmesi için izlenecek yönlendirmeler hakkında bilgilenme
R	Deneysel çalışmaların uygulanma yaklaşımlarını gözlemleyerek deneyim kazanma
S	Deney föyü hazırlama becerisini geliştirme
S	Deneylerin önceden yapılarak hazırlıklı olmanın gereğini kavrama
S	Deneylerin günlük hayatla ilişkisini kurma becerisini geliştirme
S	Fizik deneyleri yürütülürken gerçekleşen olayları öğrencilere yorumlatarak deneyin mantığını anlamalarına katkıda bulunma becerisi geliştirme
S	Fizik deneylerini tekrar tekrar yaparak verimli sonuçlar alınabileceği bilincine sahip olma
S	Deneylerin mümkün olduğu ölçüde öğrencilerle yapılmasının önemini bilme
S	Deney güvenliğini sağlayabilme becerisini geliştirme
T	Deneyi dersten önce bireysel olarak yaparak, sınıf ortamında beklenmeyen sonuçlara yönelme ihtimalini gidermenin gereğini bilme
T	Fizik deneyleri ile ilgili grafik hazırlanıp yorumlanması fazla zaman aldığından, deneylerin üçerli gruplar halinde ödev olarak verilmesinin gereğini bilme
T	Fizik deneylerinin gruplar halinde ödev olarak hazırlanması ile öğrencilerin deney sonuçlarını yorumlayabilme becerilerinin geliştirilebileceğini bilme
T	Öğrencilerin ilgilerini yönlendirerek fikir üretebilmelerini sağlama becerisi kazanma
T	Deney ortamını ders kaynatma olarak algılamalarını engelleyip öğrenmeyi güdüleyici yönü ile bakmalarını sağlama becerisi kazanma
T	Laboratuvar ortamında fizik deneylerini güncel ve somut olaylarla yaşatarak öğretme yaklaşımını kullanma becerisini geliştirme
T	Laboratuvar ortamında; öğrencilerle sürekli olarak yöneltilen sorularla yakın temasa girerek, ilgilerini canlı tutabilmeyi sağlama becerisi geliştirme

Ek Tablo 9. Uygulama öğretmenlerine göre ‘Yazılı Yoklama Yapma’ etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
A	Klasik sınavda bilgi, test sınavında ise sonuç değerlendirildiğinden test sorularının sadece konu testi ve tarama testinin yapılmasında kullanılmasının gereğine dikkat çekme
	Öğrenciye sınav anında bir ivme kazandırabilmek için, kolay sorulara öncelik tanınmanın gereğine dikkat çekme
	Fizik dersine ait özel çalışma yapabilecek öğrencilerin detay sorularıyla belirlenebileceği için detay sorularının gerekliliğine dikkat çekme
B	En az bir sorunun tüm sınıf tarafından yapılabilecek düzeyde olmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Kolay yapılabilecek türdeki soruların ilk sorular arasında yer almasıyla, öğrencilerin motive olmasının gerekliliği konusunda bilgi sahibi olma
C	Yazılı sorusu hazırlayarak sınav yapmanın, öğretmenliğin ikinci bir yanı olarak, ayrı bir titizlik gerektirdiği bilincine sahip olma
	Yazılı sınavın eğitimin bir parçası olarak sınav yoluyla öğrenilenlerin kolay unutulmadığı bilincine sahip olma
	Kapsamlı bir sınavın dört derse değer olduğu hakkında bilgi sahibi olma
	Sınavdaki amacın öğrenciye ne kazandırabildiğini kontrol ederek, zeka yönünden sağlanan gelişmeyi belirlemek olduğu hakkında bilgilenme
	Yazılı sınavların öğretmen için değerlendirme aracının olması yanında, öğrenci açısından da iyi bir eğitim aracı olarak karşılaşılabilecekleri zorlukları gösterip, bu zorlukları yenebilme becerilerini geliştirmesi gereği hakkında bilinçlenme
	Sınav sorularının fizik öğretim programında hedeflenen davranışlara ulaşılma düzeyini belirleyecek nitelikte hazırlanması gereği hakkında bilgilenme
	Sınavlarda kopya çekilmesini engellemek için gruplara ayrılan soru ağırlıklarının dengelenmesinin adalet duygusunun gelişmesine yardımcı olacağı hakkında bilgilenme
	Sınav soruları sınıf seviyesine uygun ve anlaşılır nitelikte hazırlanmasının gereği hakkında bilgilenme
E	Öğretilen konular paralelinde sorular yöneltme becerisi geliştirme
F	Öğrenciyi düşünmeye yöneltici püf noktasına sahip sorular hazırlamanın gereğine inanma
	Öğrencinin bazı noktaları sınav vasıtasıyla görmesi gerektiği bilincine sahip olma
G	Soruların kesinlikle çelişki içermemesi, kısa ve net cevaplı olması gerektiği konusunda bilinçlenme
	Yazılı sınav sorularının öğretici olduğunu gözlemleme
H	Sınav sırasında öğrencilerin bilinmeyen yönlerinin ortaya çıkabileceği bilincine sahip olma
I	Sınavların konuların özüne yönelik olup olmadığını irdeleme becerisi geliştirme
J	Yazılı değerlendirmenin yanında, sözlü değerlendirmenin de yapılışı hakkında bilgilenme
	Yazılı sınavda sınıf içi disiplinin oluşturulması ve kopya çeken öğrenciye davranış şekli hakkında bilgilenme
K	Sınav sorularının, kağıt düzeninde açık ve net olarak kolay okunabilir nitelikte düzenlenmesiyle, istenilenlerin anlaşılabilir kılınabileceği hakkında bilgilenme
	Soruların not bareminin önceden belirlenmesini gereğine dikkat çekme
	Sorulardaki amacın öğrenciye ne kazandırıldığını kontrol etmek olduğu hakkında bilgilenme
	Uygulaması yapılmayan konularda soru yöneltmemesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Sınav sorularının fizik öğretim programındaki hedef davranışları kazandırma düzeyini belirleyici nitelikte olmasını bilme
L	Soru ağırlığının basitten zora doğru yönelmesinin önemi hakkında bilgi sahibi olma
	Konuları belirleyerek, her konuya ait soru sayısını konu sırasına göre dağıtma becerisi kazanma
	Bilgi veya kavrama şeklinde hep aynı amaca yönelik olmadan, değişik seviyelerde soru yöneltme becerisi kazanma
	Sınav süresini netleştirmek açısından, cevap anahtarının sınav öncesi hazırlanarak çözüm süresinin üç katı kadar süre tanınmasının gerekliliği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 9'un devamı

M	Sınav sorularını öğrenciyi değerlendirme amacına uygun olarak hazırlama becerisi geliştirme
	Sınav sorularını öğrenciyi öğretilen bilgi birikimine uygun olarak hazırlamanın gereğini bilme
	Soru ve cevap anahtarı hazırlayıp sınıfa uygulayarak yazılı yoklama yapmayı yaşayarak öğrenme
O	Yanlış anlaşılmaya neden olmamak için, soruların açık, anlaşılır ve kısa cevaplı olması gerektiği hakkında bilgilenme
	Sınavların öğrenmenin gerçekleşme düzeyini belirlemek için yapıldığı hakkında bilgi sahibi olma
	Sınavların değerlendirme yanında, öğrenciyi tanımak amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak yapıldığı hakkında bilgilenme
P	Sınav sorularını öğrenciler tarafından yapılabilirlik düzeyinin; soru sayısının yarısının sınıfın belli bir düzeyi (yarısı) tarafından yapılabilecek düzeyde, diğer birkaç tanesi daha az kişi tarafından ve son olarak bir iki adette belirleyici sıvri tipte analiz düzeyinde soru yöneltme becerisi kazanma
	Anlatılan konu dahilinde geniş bir yelpazede soru dağılımını tespit etme becerisi kazanma
	Sınav sorularına ağır sorularla giriş yaparak öğrenci performansını düşürmeyip, seviye düzeyi düşük öğrencilerin bile yapabileceği sorularla başlayıp basitten zora doğru soru hazırlama becerisi geliştirme
R	Yazılı sorularının sınıf seviyesi dikkate alınarak düzenlenmesi gereği hakkında bilgilenme
	Sınav sorularının hazır olarak alınması yerine öğretmen tarafından özel olarak hazırlanmasının önemi hakkında bilgilenme
	Hazır alınan soruların öğrenciler için, uygun bir ölçme metodu olmadığı konusunda bilinçlenme
	Sınıf seviyesine göre soru sormanın, normal sınıfların hazırlık sınıflarına göre ek puan almalarını sağladığı konusunda bilinçlenme
S	Soruları kolaydan zora doğru hazırlamanın gereği hakkında bilgilenme
	Sınav sorularının konu dağılımını dengeleme becerisi geliştirme
	Sınav sorularını; öğretici, pekiştirici, ayırt edici olarak düzenleyerek süre ayarlamasını yapma becerisi geliştirme
T	Sınav sorularının, konunun özünü sorgulayıcı nitelikteki sorulardan oluşturulması gereği hakkında bilgilenme
	Bazı basit ÖSS sorularının sınav soruları arasına katılması ve sınav sonrası ÖSS sorusu olduğunun belirtilmesiyle, ÖSS sorularına karşı tedirginliğin yenilmesine katkıda bulunma becerisini geliştirme
	Çok sorulu sınav yaparak konunun tümünü kapsayabilen kısa, değişik nitelikte (doldurmalı, test tipi, klasik) sorularla çeşitlilik sağlayabilme becerisi kazanma
	Yazılı kağıdı sorularının kağıt düzeninin açık ve net olarak kolay okunabilir nitelikte düzenlenip istenenlerin anlaşılabilir olmasının önemi hakkında bilgi sahibi olma

Ek Tablo 10. Uygulama öğretmenlerine göre 'Sınav Kağıtlarını Değerlendirme' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uy. Öğ.	Hedef Davranış
A	Değerlendirme sırasında kavramın temelini ifade eden öğrenciyi tam puan verirken, bilgi adına bir cümle ifade eden öğrencinin de dikkate alınması gereği bilincine sahip olma
	Ölçme ve değerlendirmede; eşitlik ve eşitsizliğin kurulmasının, işlem yapma yeteneğinin ve birim analizinin yapılışının ölçüt olarak alınmasının gereği hakkında bilgi sahibi olma
	Farklı yollardan farklı çıkarımlar yapabilme yeteneğine sahip öğrencilerin, okul adına yarışmalara girebileceğine de karar verilebileceği hakkında bilgilenme
B	Cevap anahtarının detaylı bir şekilde hazırlanarak her aşamanın puanlandırılarak değerlendirilmesinin önemini bilme
C	Cevap anahtarı ayrıntılı hazırlanıp, not baremi üzerinde belirtilerek, soruya ait öğrencinin küçük bir yorumunun da dikkate alınması gereği hakkında bilinçlenme
	Sınav kağıtları değerlendirilirken fizik mantığının ön planda tutularak, değerlendirmenin sonuca şartlandırılmaması gereğini bilme

Ek Tablo 10'un devamı

C	Değerlendirmede objektiflikten ve adaletten ayrılmayarak, itiraz eden öğrencinin kağıdını gördüğünde ikna olmasının önemi hakkında bilgilenme
	Sınav kağıtlarının değerlendirilmesinden sonra, öğrencilerin cevaplamakta zorluk çektikleri hususlar veya en iyi başarının alındığı bölümler yeniden düşünülerek, öğretmenin hatalı veya başarılı tarafları belirlenerek, eksikliklerin giderilmeye çalışılması bilincine sahip olma
D	Özellikle yazılan her doğruya not verilecek şekilde not baremi belirleme becerisi kazanma
	Olabildiğince puanlamayı en küçük parçalara bölerek, doğru yanıtın üzerine dağıtmayı becerisi geliştirme
F	Çözüme vereceği notu geniş kapsamda değerlendirerek notlandırma becerisi kazanma
	Cevabın bütün veya parçalanarak değerlendirmesinin verimli yönleri hakkında bilgilenme
H	Objektif bir değerlendirme yapabilmek için, bütün kağıtları soru soru değerlendirmenin önemini bilme
	Cevap anahtarının bir başka branştaki öğretmen tarafından bile değerlendirme yapılabilecek şekilde hazırlanması gereği hakkında bilgilenme
I	Sorulan soruların ağırlığına göre puanlama yapılmasının önemi hakkında bilgilenme
	Sınav kağıdında bilimsel olan her bilginin notla değerlendirilmesi gereğini bilme
J	Öğrencinin notla değerlendirilmesi sırasında öğrenci güveninin kazanılması gereği hakkında bilgi sahibi olma
	Haftalık ders saatine göre öğrenciye bir dönemde kaç not verebileceği hakkında bilgilenme
K	Raporlu öğrencilerin değerlendirilişi konusunda ilgili yönetmelikler incelenerek bilgilenme
	Sınav kağıtlarını soru-soru değerlendirmenin en güvenilir değerlendirme yaklaşımı olduğu hakkında bilgilenme
L	Cevap anahtarındaki not baremini bilgi ağırlığına göre belirleme becerisini geliştirme
	Sınav kağıtlarının değerlendirilmesiyle, eksikliklerin de belirlenebileceğini bilme
O	Yazılan her doğruyu not ile değerlendirecek şekilde, not baremini cevaplara yayma becerisini geliştirme
	Ölçme ve değerlendirmede esas alınacak kriterleri düzenleyebilme becerisi geliştirme
P	Düzgün, hatasız bir cevap anahtarı hazırlanmasının önemi hakkında bilgilenme
	Objektif değerlendirme için, soruların tek tek okunması hakkında bilgi sahibi olma
R	Soruların doğru cevaplanma istatistiği çıkarılarak, anlaşılmayan konuların belirlenmesi
	Genelde yapılamayan veya az yapılan soruların sınav sonrası sınıfta çözülmesinin önemi hakkında bilgilenme
S	Olabildiğince puanlamayı en küçük parçalara bölerek, doğru yanıtın üzerine dağıtma becerisi geliştirme
	Çözüme vereceği notu geniş kapsamda değerlendirerek notlandırma becerisi kazanma
T	Cevap anahtarı üzerinde puanlamanın açık ve net şekilde belirtilmesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Öğrencinin cevap kağıdını görme isteği ve itirazı durumunda, olumsuz tepkisinin cevap anahtarı ile karşılaştırılarak giderilebileceği hakkında bilgilenme
U	Çetele oluşturarak her soruya verilen puanı toplayarak değerlendirmeye netlik kazandırma becerisi kazanma
	Cevap kağıdı hazırlanmadan sınav kağıtları okunmaması gerektiği hakkında bilgilenme
V	Cevap anahtarlarında barem içi puanlama yapılmasının gereği hakkında bilgilenme
	Kağıtların değerlendirilmesinde öğrencinin güveninin sağlanmasının önemi hakkında bilgilenme
W	Öğrencilerin sorulara göre başarı durumları tespit edilerek, anlaşılmayan konuların belirlenebileceği konusunda bilgi sahibi olma
	Ölçme ve değerlendirme kavramlarını bilme
X	Her sorunun ağırlığına göre farklı puanla eşleştirilmesinin gerekliliği hakkında bilgilenme
	Objektif bir değerlendirme için mutlaka sınav cevap anahtarının hazırlanılmasının önemine dikkat çekme
Y	Formül-işlem-sonuç bölümlerinin kendi içinde ayrı ayrı değerlendirilmesinin gereği hakkında bilgilenme
	Tek bir işlemin de değerlendirilmesinin gereği hakkında bilgilenme
Z	Sınav sonuçlarını değerlendirme formunda, soruların doğru cevaplanma oranlarının belirlenmesi ile, anlaşılmayan konuların tespit edilerek, ilgili konuları tekrar yapmanın gereği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 10'un devamı

T	Sınav notuna itiraz eden öğrencilerin cevap kağıtları, sınıf önünde cevap anahtarı ile karşılaştırılarak öğrenciyi ikna etme becerisini geliştirme
	Sınav sorularının cevaplarının sınav sonrası tahtada çözülerek puanlamanın bildirilmesiyle, notların belirlenmesine fırsat tanıyarak, değerlendirme sonucunda belirgin farklılıkların olduğu durumlarda kağıdın tekrar gözden geçirilmesinin gereği hakkında bilgilenme
	İdealde, soru kağıtlarının tekrar öğrenciye dağıtılarak hatalı yerlerin gözlemlenmesinin sağlanabileceği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 11. Uygulama öğretmenlerine göre 'Nöbet Tutma Çalışmalarına Katılma' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğr.	Hedef Davranış
A	Okulun demirbaşlarının korunmasının gerekliliği bilincinin yerleşmesi
	Sergilenecek davranışlar hakkında bilinçlenerek, öğrenci-öğretmen ilişkisinin düzeyini belirleme becerisini geliştirme
B	Öğrenciyi dinlendirme süresini aşmadan sınıf düzenine geçmesini sağlama becerisini geliştirme
C	Ortaöğretim dönemindeki gençlerin psikolojik yapıları hakkında bilgi sahibi olarak, nöbet tutma çalışmaları sırasında iletişim kurma becerisini geliştirme
D	Öğrenciye baskıcı bir uygulama olmaksızın, kendi bilinci ile derse girip hazırlık yaptırma becerisi kazanma
	Baskısız bir şekilde, öğrencide ders dışında rahat hareket edebilme bilinci oluşturma becerisi kazanma
E	Nöbet çalışmasına başlama ve çıkış işlemlerini gözlemleme
	Nöbetten önce görev yerinin kontrolünün yapılmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Olumsuz durumların nöbet defterine kayıt edilmesi gereğini bilme
	Nöbet anında öğrencinin kontrolde tutularak, görev yerinin terk edilmemesinin önemine dikkat çekme
F	Nöbet tutma çalışmalarına katılarak, korkutucu değil, rehberlik edici ve hatalı davranışın yanlışlığını uygun tarzda bildirme becerisi kazanma
	Nöbet çalışmalarına katılarak yaşayarak öğrenme
G	Nöbet tutma sorumluluğunu yaşayarak hissetme
H	Sorunlu öğrencilerin tespit edilmesini gözlemleme
I	Nöbet görevinin ders anlatımı kadar önemli olduğunu hakkında bilgilenme
	Meydana gelebilecek olaylara nasıl müdahale edilmesi gerektiği hakkında bilgilenme
J	Nöbetçi öğretmenin görevleri hakkında bilgi sahibi olma
K	Nöbet sırasında uygulama öğretmenin davranışlarını inceleme
M	Öğrenciye baskıcı bir uygulama olmaksızın, kendi bilinci ile derse girip hazırlık yapma becerisi kazandırma
	Baskısız bir şekilde, öğrencide ders dışında rahat hareket edebilme bilinci oluşturma becerisi kazanma
O	Nöbet tutma çalışmalarına katılarak, bizzat olayı yaşayarak, müdahale şeklini yerinde görme ve ilgili sorulara cevap bulabilme
	Okul düzenini sağlamak için, eğitim-öğretimi engellemeye dönük olaylara müdahale etme yaklaşımları hakkında deneyim kazanma
	Nöbet yönetmeliği hakkında bilgilenme
R	Nöbet tutmanın gereği, önemi hakkında bilgilenerek, dikkat edilmesi gerekenlerin ve sorumlulukların bilincinde olma
	Nöbet tutma çalışmaları sırasında karşılaşılabilecek özel durumlarda yapılması gerekenler ve öğrencilerle kurulacak diyaloglar konusunda bilgilenme
S	Nöbetin okuldaki önemini bilme
	Nöbet sırasındaki öğretmenin davranışlarını izleme

Ek Tablo 11'in devamı

S	Nöbet sorumluluğunu bilme
	Nöbetin başlama ve bitiş zamanını bilme
	Nöbet sırasındaki koordinasyon hakkında bilgilenme
T	Ders dışı sıcak ilişkiler kurulduğunu gözlemleme
	Ders dışı öğrenci-öğretmen ilişkisinde mesafeyi iyi ayarlayarak seviyeli bir iletişim kurabilme becerisi kazanma

Ek Tablo 12. Uygulama öğretmenlerine göre 'Dönem Ödevi Verme' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
A	Ödevlerin yürütülme sürecindeki aşamalarda, zaman zaman yönlendirme yapılarak teslimi izleyen 15 gün içinde değerlendirme yapılması gereği hakkında bilgilenme
	Ödev çalışmalarının tek tek, grup çalışması veya proje çalışması şeklinde de yürütülebileceği hakkında bilgilenme
B	Öğrencinin ilgilendiği ve sevdiği fizik alanına yönelik dönem ödevi vermenin önemini bilme
	Ödev verildikten sonra her ay öğrenci çalışmalarını bir raporla takip etmenin ödevin belirlenmiş amaçlarına olan katkısı hakkında bilgilenme
C	Dönem ödevlerinin öğrencilerin araştırmacı yönlerinin gelişmesine yardımcı olacak şekilde yürütülmesi gerektiği hakkında bilgi sahibi olma
D	Dönem ödevi verilen öğrenciyi, her aşamada değerlendirerek takip etme becerisi geliştirme
F	Ödevlerin verilme aşamasında öğrencinin konusunu tam olarak özümseyebilmesi için, bir kaynaktan belirtilen fikir vasıtasıyla, diğer kaynaklara yönelme becerisi kazanma
	Ödev konularını öğrencilerin istek ve arzuları doğrultusunda diğer branşlarla dengeli bir biçimde dağıtma becerisi kazanma
H	Ödevlerin, öğrencinin kendi kabiliyetini ortaya koyabileceği nitelikte olması gereğini bilme
	Fizikteki temel ilkeleri ve kavramları uygulamaya imkan sağlayacak ödevler vermenin önemini bilme
I	Yıllık ödevlerin değerlendirilmesinde; bilgi içeriği, düzen, kaynaklar ve araç yapılmışsa kullanılabilirliğini dikkate almanın gereği hakkında bilgilenme
	Verilecek ödevlerin öğrenci düzeyine uygunluğunun gereği hakkında bilgi sahibi olma
J	Ödev yönetmeliğini tebliğler dergisinden inceleyerek, zümre toplantısında alınan kararlar ve ödev konuları hakkında bilgilenme
	Yazılı ve sözlü notu gibi ödev notunun da doğrudan öğrencinin ortalamasını etkilediği hakkında bilgilenme
	Hazırlanan ödev hakkında öğrencileri zaman zaman yönlendirme ve takip yapma
	Öğrencinin kendisinin yapıp yapmadığını kontrol etmeyi bilme
M	Öğrencinin ilgi duyduğu fizik konuları ile ilgili üretkenliğini ön plana çıkarıcı ve yorum yapabileceği ödev vermenin gereğini bilme
	Dönem ödevi verilen öğrenciyi, her aşamada değerlendirerek takip etme becerisi geliştirme
O	Öğrencinin ödevdeki durumunu her aşamada kontrol ederek yönlendirme ve değerlendirme yapabilme becerisini geliştirme
	Yıllık ödev konularına ek olarak hazırlanan günlük plan sınırları içerisinde verilebilecek ödevlerin sonraki yıllarda dikkate alınması ve ödev verme becerisini geliştirme
	Ödevlerin niteliğinin, ezber ve teorik bilgiden daha çok, öğrencinin kendisini deneyerek ortaya çıkardığı olayları değerlendirmesini amaçlayan, araştırmaya dönük bir tür proje niteliği taşıması gerektiği hakkında bilgilenme
P	Dönem ödevi verilisinden sonra, her aşamanın takibi için ödev izleme formu geliştirerek, kontrollü yönlendirmelerde bulunma becerisi geliştirme
	Öğrencinin ödev hazırlama sürecindeki her aşamada, çalışmaya yönlendirilebilmesi için zaman zaman takip edilmesinin gerekliliği hakkında bilgilenme

Ek Tablo 12'nin devamı

R	Örnek ödev konularının seçimi, öğrencilere verilmesi ve kazandırılmak istenen davranışların gerçekleşme düzeyini belirleme becerisini geliştirme
	Örnek ödev konuları oluşturma becerisi geliştirme
	Ödevlerin değerlendirilmesi çalışmalarına katılarak deneyim kazanma
S	Dönem ödevi konularının belirlenmesi hakkında bilgilenme
	Öğrencinin yapacağı çalışma yöntemi belirleme becerisini geliştirme
	Dönem ödevi kaynaklarını belirleme becerisi kazanma
	Dönem ödevlerinin hazırlanma süresi ve kapsamı hakkında bilgilenme
	Dönem ödevlerinin yürütülmesindeki aşamaların, takip edilişi hakkında bilgi sahibi olma
	Dönem ödevini değerlendirmede not bareminin yapılış şekli hakkında bilgilenme
	Ödev notunun ders notuna nasıl yansıdığı hakkında bilgilenme
T	Değerlendirmedeki kriterlerin ödev üzerinde belirtilmesinin önemine dikkat çekme
	Ödevle yönelik kaynaklar konusunda bilgilendirme yapılmasının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Ödev konularının zümre öğretmenleri kararlarıyla belirlendiğini bilme
	Ödevlerin araştırmaya yönelik, günlük yaşamla ilişki kurulabilecek konulardan seçilmesi hakkında bilgi sahibi olma
	Ödev kontrol formu ile daha önceden belirlenen tarihlerde ödevin aşama aşama takip edilmesi gereğini bilme
	Ödevin öğrenci tarafından hazırlanmamasında öğretmenin de sorumlu olduğu bilincine sahip olma

Ek Tablo 13. Uygulama öğretmenlerine göre 'Rehberlik Çalışmaları' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
A	Öğrenci yapısını, hastalık ve aile durumunu tanıyarak problemlerine çözüm üretebilme becerisi kazanma
B	Sınıfta olumsuz olaylara sebep olan öğrenci durumlarını idareye bildirmeye gerek duymadan, diyalogla gidermeye çalışma becerisi geliştirme
	Davranış bozukluklarında, sınıfta liderlik yapan öğrencilerin fikirlerinin sınıf ortamında dinlenilerek çürütülmesi yoluyla, onların sükunete çekilmesini sağlama becerisi geliştirme
C	Yardıma muhtaç öğrencilerin öğretmen tarafından belirlenerek idare ve okul aile birliği tarafından desteklenmelerinin sağlanması gerektiği hakkında bilinçlenme
	Öğretmenliğin bir tür rehberlik olduğu bilinciyle, rehber öğretmen ile iletişime girilerek, tanıma anketleri düzenlenerek öğretmeni olunan sınıfın diğer sınıflardan daha iyi tanınması gereği hakkında bilgilenme
	Rehberlik faaliyetleri hakkında rehber öğretmenden bilgi alma
	Alt sorunların çözümüyle sorunların temeline inilerek, sonuca ulaşılabilmesi bilincine sahip olma
	Disiplinsiz davranış gösteren öğrencilerin, bu davranışları sergileme nedenleri irdelenerek, kalıcı çözüm sağlayabilme becerisini geliştirme
D	Sınıfın toplu sorunlarına çözüm arayarak öğrencilerin sorunları ile ilgilenmenin (hiçbir öğrenci onu düşündüğünü hissettiği bir kimseye saygısızlık etmeyeceğinden) öğretmenin otoritesinin artmasına yardımcı olacağı bilincine sahip olma
	Her hafta belirlenen uygun günde, birkaç veli ile veli-öğretmen-öğrenci iletişimi kurularak, sorunların çözülebileceği hakkında bilgilenme
F	Sınıfın öğrenme ortamının genelde sınıf lideri çerçevesinde yoğunlaşarak bozulmaya çalışıldığının bilincinde olma
	Sınıfı tanıyabilmek için bir takım rehberlik tekniklerini uygulama becerisini geliştirme
	Özel sorunları olan öğrencileri tespit ederek, aileleri ve rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde sınıf içinde aile ortamı oluşturmaya çalışarak problemleri giderme becerisi geliştirme
	Sınıfın diğer öğretmenleri, öğrenciler ve velilerle sürekli iletişim halinde olmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma

Ek Tablo 13'ün devamı

F	Öğrenciyi ders dışı, bahçede ve her yerde izleyerek davranış bozukluklarını düzeltme yoluna gitme hakkında bilgilenme
	Öğretmen-öğrenci-veli üçgeninde biraraya gelerek, sorunları netleştirip karşılıklı beklentileri ortaya koyarak, ortak bir çözümde fikir birliğine varma bilincine sahip olma
G	Disiplinsiz öğrencilerle yürütülebilecek rehberlik etkinlik yaklaşımları hakkında bilgilenme
	Okul ortamında öğrenci iyiliğinin düşünüldüğü bilinci oluşturulmasının iletişimin sağlıklı kurulmasında önemli bir etken olduğu hakkında bilgi sahibi olma
H	Başarısız olan öğrencileri başarılı kılmayı sağlayıcı güdülemelerde bulunma becerisi geliştirme
	Sınıf öğretmenini rehberlik planlarının amaç ve hedefleri hakkında bilgilenme
I	Rehberlik hizmetinin eğitim ve öğretimde son derece önemli olduğu hakkında bilgilenme
	Rehber öğretmenlerinin çözemediği problemlerin okul idaresi ile işbirliği yaparak çözülebileceği hakkında bilgilenme
J	Rehberlik çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgi alabilmek için rehber öğretmen ile iletişime girme
	En iyi müfettişin öğrenciler olduğunun bilincinde olma
	Öğretmenin sadece bilgisiyile değil, her yönüyle öğrencilere rehber olması gerektiğini uygulama sürecinde yaşayarak öğrenme
	Öğrencilerin hiçbir zaman küçümsenmemesi gerektiği hakkında bilinçli olma
	Öğrencilerin öğretmeninin aynası olduğunun unutulmamasına dikkat çekme
K	Rehberlik çalışmalarının, öğrencinin okuldaki bütün davranışlarını etkilediği bilinciyle yapılmasının gereğine dikkat çekme
	Sınıf öğretmenlerinin görevlerinin çok iyi bilinmesi gerektiği hakkında bilgilenme
	Rehberlik servisinin, öğrencileri öğretmenlere yaklaştıran bir köprü ve araç olarak algılanmasının önemi hakkında bilgilenme
	Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerini en az zararlı bir üst sınıfa taşımaları gerektiği bilincine sahip olma
	Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini; bilgi, kabiliyet, akıl ve düşünce yapısı yönleriyle geliştirme çabası içinde olması gerektiği hakkında bilgilenme
	Rehberlik dersini; eğitime yönelik her şeyin konuşulabildiği, tartışılabilirdiği eleştiriye açık demokratik bir ortam oluşturarak yürütme becerisi geliştirme
	Öğrenci ile diyalogu geliştirmek için, yapmacık olmadan doğal bir şekilde önemsendiğini hissettirme becerisini geliştirme
L	Öğrencilerin başarısızlık nedenlerini tespit ederek önlemler alabilme becerisi kazanma
	Öğrenci-veli işbirliği ile öğrenci başarısında istenen verimli düzeye ulaşma becerisi geliştirme
	Öğrenci yeteneklerini tespit etme becerisi geliştirme
	Rehber öğretmenin verdiği bilgiler doğrultusunda, öğrencileri sınava dönük olumsuz psikolojik durumlardan kurtarma becerisi geliştirme
M	Her hafta belirlenen uygun günde, birkaç veli ile veli-öğretmen-öğrenci iletişimi kurularak, sorunların çözülebileceği hakkında bilgilenme
	Sınıfın öğrenme ortamının genelde sınıf lideri çerçevesinde yoğunlaşarak bozulmaya çakışıldığı bilincinde olarak hazırlıklı olma
O	Rehber öğretmenin uygulayacağı anket ve yönlendirmelerde sınıf öğretmeni ile yardımlaşarak çözüm ve önerilerde bulunmanın önemi hakkında bilgilenme
	Sınıf öğretmeninin rehberlik çalışmaları kapsamında ayrı bir yıllık faaliyet planı yapmasının gereği hakkında bilgilenme
	Hazırlanan dosyada yıllık ve günlük plan dışında sınıf öğretmeninin rehberlik planının bulunmasının gerekliliği hakkında bilgi sahibi olma
	Her yılın ilk döneminin ortalarında veya sonlarında öğrencilerin başarısızlığının nedenleri hakkında irdeleme yapmanın önemi hakkında bilgilenme
	Rehberlik çalışmalarına katılmalarının gerekliliği hakkında bilgilenme
	Rehberlik servisinin uyguladığı anket sonuçlarının önerileri doğrultusunda açıklamalarda bulunma becerisi geliştirme
P	İyi diyalog kurabilme becerisi geliştirme
	Veli-öğrenci-öğretmen işbirliğinde, başarısızlığın nedenlerini araştırma becerisini geliştirme
	Öğrenci sorunlarının çözüme kavuşturulmasına bağlı olmaksızın, öğretmeni kendilerine yakın hissederek sorunlarını paylaşabilme becerisi geliştirme

Ek Tablo 13'ün devamı

P	Demokratik bir ortamda eğitim öğretime dönük her şeyi tartışıp, konuşarak öğrenci eleştirilerine açık olma becerisi kazanma
R	Rehberlik çalışmalarının sözde ve yazı üzerinde kalmaması için, önemi konusunda bilinçlenme Başarılı, başarısız ve problemli öğrencileri tanıyarak, iyi diyalog kurabilme becerisini geliştirme Önemli bir iki öğrenciyi seçip takip ederek, bütün davranışlarını dönem boyu not edip, sene sonunda ulaşılan noktayı belirleme becerisi geliştirme
S	Öğrencilerin gerekli davranışları rehberlik hizmetleri ile kazanabileceğini öğrenme Öğrencinin başarısının artması için öğrencinin tanınmasının gereği hakkında bilgilenme Öğrencileri moral ve psikolojik yönden desteklemek için bilinçlendirme becerisi kazanma
T	Öğrencilerin problemlerini bildirirken sınıf ortamında aktaramayacağı problemlerini birebir görüşme yolu ile çözme becerisi kazanma İçine kapanık öğrencilerin, ailesi ile paylaşmadığı takıntılarını öğretmeni ile paylaşabilecek derecede güven oluşturma becerisi kazanma Öğrencilerin tüm özel sorunları ile ilgilenebilme imkanına sahip olduğu atmosferinin öğrenciye hissettirilmesi ile kontrol altında olduğunun yansıtılması bilincine sahip olma Uygulanan tanıma, eleştiri, kimdir bu, problem tarama, otobiyografi vb. testlerinin sonuçlarını çok iyi değerlendirip öğrencilere sınıf öğretmeni olarak aktarma becerisi kazanma Önemli problemlerin tespit edilmesi halinde, rehberlik servisi, sınıf öğretmeni ve aile üçgeninde çözüm üretebilme becerisini geliştirme

Ek Tablo 14. Uygulama öğretmenlerine göre 'Okuldaki Diğer Etkinlikler'e katılarak öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğ.	Hedef Davranış
A	Sosyal etkinlikler vasıtasıyla, öğrencilere sorumluluk vererek, bireysel ve grup halinde hareket etme yeteneklerini geliştirme becerisi kazanma
D	Sosyal etkinlikleri sayısal olarak artırmanın önemi hakkında bilgilenme Sosyal etkinliklerde, öğrencilerin davranışlarını yetenekleri doğrultusunda geliştirerek yönlendirme becerisi kazanma Okul genelinde uygulanmakta olan etkinliklerin geliştirilmesine yönelik fikir üretme becerisi geliştirme
G	İl içi ve il dışı gezilerin yapılışı hakkında bilgi sahibi olma Geziler sırasındaki öğrenci davranışları ve yönlendiriliş biçimleri hakkında bilgilenme Başarılı öğrencilerin onurlandırılmasının önemi hakkında bilinçlenme
I	Okulca yapılan sosyal etkinliklere gerekli desteğin verilmiş şekli hakkında bilgilenme
J	Okul içi ve sosyal etkinliklerin öğrencileri hayata hazırlayabilme biçimi hakkında bilgilenme Öğrencilerin özel yeteneklerinin belirlenerek, ilgi alanlarına yönlendirilişleri hakkında bilgilenme Kutlama ve anma günlerinin velilere açık olarak düzenlenerek, öğrencilerin çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabileceğini bilme Çevredeki kültürel faaliyetlere öğrencilerin de katılımın sağlayıcı düzenlemeler yapmanın gereği hakkında bilgilenme
M	Sosyal etkinlikleri sayısal olarak artırmanın önemi hakkında bilgilenme Sosyal etkinliklerde, öğrencilerin davranışlarını yetenekleri doğrultusunda geliştirerek yönlendirme becerisi kazanma Okul genelinde uygulanmakta olan etkinliklerin geliştirilmesine yönelik fikir üretme becerisi geliştirme
O	Okulun bütün bireyleri ile ilişkiye girebilme becerisini geliştirme
P	Okulda eğitim öğretim adına yapılanların, gençleri eğitime ve hayata hazırlayabilme açısından değerlendirmesini yapma becerisi kazanma Yıl sonu ve ara etkinliklerinin halka yansıtılma şekli konusunda bilgilenme Eğitimin sağlıklı yürütülebilmesinde sosyal etkinliklerin önemi bilincini oluşturma becerisi kazanma

Ek Tablo 14'ün devamı

P	Önemli gün ve haftalarla yapılmakta olan eğitsel kol faaliyetlerini gözlemleme
R	Okulun çevresi, ailelerin kültür ve ekonomik durumu, öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirme biçimi ve bilgi seviyelerinin tespit edilmesinin önemi hakkında bilgilenme
R	Okuldaki sosyal faaliyetlere katılan öğrencilerin başarı gösterdiğinde diğer öğrencilerin önüne çıkarak alkışlatılması, spor yapan bilinçsiz öğrencileri daha da tembelliğe iterek, çalışanların yeterince ilgi görememesi sonucu, tembelliğin prim yapıyormuş gibi gözükmesine neden olduğu hakkında bilgilenme
R	Okul içi faaliyetler ve sosyal etkinliklerin öğrencileri olgunlaştırarak, hayata hazırladığı konusunda bilinçlenme
S	Eğitsel kol faaliyetlerinin yürütülüşünü ve amacını bilme
S	Öğrencilerin özel yeteneklerinin belirlenerek, ilgili alanlara yönlendirilişleri hakkında bilgilenme
S	Okuldaki;resim, müzik, spor, tiyatro ve bilimsel yarışma ve projelerin düzenlenişi ve amacı hakkında bilgi sahibi olma

Ek Tablo 15. Uygulama öğretmenlerine göre 'Zümre Toplantıları' etkinliği yürütülerek öğretmen adaylarının geliştirebilecekleri becerilere ilişkin hedef davranışlar

Uyg. Öğr.	Hedef Davranış
A	Tebliğler dergisinin her öğretmen tarafından iyi okunarak, ilgili kısmın imzalanması gereği hakkında bilgilenme
A	Zümre toplantısının her dönemde en az üç ve daha fazla yapılmasının gerekliliğinin işleyişi kolaylaştırdığı hakkında bilgilenme
B	Okul yönetiminin, gerek gördüğü takdirde öğretmenler kurulu kararı ile, her ay bir zümre toplantısı düzenleyebileceği hakkında bilgi sahibi olma
B	Öğrencinin hem gözüne hem de düşüncesine hitap edebilen fizik kitabının seçimine dikkat etmenin gereğini bilme
D	Cuma günleri haftalık olarak aynı sınıflara giren öğretmenlerin, karşılaştıkları bireysel yada ortak sorunları belirleyerek, okul idaresi ile çözüme kavuşturabileceği bilincine sahip olma
D	Konu işlenişinde karşılaşılan sorunların genellenebilirlik düzeyinin irdelenip, okul idaresinin bilgilendirilmesi gereğini bilme
E	Zümre toplantısının her dönem en az bir kez, gerektiğinde de yapılabileceği hakkında bilgilenme
E	Yıllık plandaki yetiştirilemeyen müfredat eksikliklerinin, zümre toplantısı ile, sonraki yıllarda programa alınabileceğini bilme
F	Zümre toplantılarının, bir önceki yılda karşılaşılan sorunların da dile getirilerek, yeni yılda alınacak önlemler konusunda bilgilendirme yapılarak, yılda en az iki kere toplandığı hakkında bilgi sahibi olma
F	Zümre toplantıları; derslerin ve değerlendirmelerin yapılışı, öğretmenlerin birbirleriyle ilişkileri, öğrencilerin başarısını artırıcı görüş ve düşünceler, konuların işlenişindeki düzeni içeren tutanaklar kapsamında yürütüldüğünü bilme
I	Zümre öğretmenler toplantısının eğitim-öğretimdeki önemi hakkında bilgilenme
I	Öğretmenler ve sınıflar arasındaki konu paralelliği uyumunun zümre öğretmenler toplantısıyla sağlandığı hakkında bilgi sahibi olma
I	Diğer zümre öğretmenleriyle nasıl işbirliği yapıldığı hakkında bilgilenme
J	Diğer zümre öğretmenleriyle işbirliğinde bulunmanın gerekliliğini bilme
J	Fizik ders kitabının seçiminde dikkate alınması gereken kriterler hakkında bilgilenme
K	Bazı konularda paralellik sağlamak için, diğer zümre grupları ile işbirliği yapmanın gereği hakkında bilgilenme
K	Zümre toplantılarının kimler arasında, hangi işlevle yapıldığı hakkında bilinçlenme
K	Zümre toplantılarının amaç ve önemini bilme
K	Konu işlenişinde karşılaşılan sorunların toplantı kapsamında ele alınarak çözüme ulaştırılışı hakkında bilgilenme

Ek Tablo 15'in devamı

L	Zümre başkanının önderliğinde yapılacak işlemleri, gündem dahilinde ele alıp netleştirerek organize etme becerisi kazanma
	Zümre toplantısında ele alınacak kararları uygulama
	İlgi çekici hikayelerle öğrenci ilgisini çekebilecek bol şekilli, büyük puntolu yazımı olan fizik kitaplarının seçimine dikkat etmenin gereğini bilme
	Zümre toplantıları ile, yıl boyunca uygulanacak kuralların belirlenerek resmîyet kazandırılması
M	Cuma günleri haftalık olarak aynı sınıflara giren öğretmenlerin, karşılaştıkları bireysel yada ortak sorunları belirleyerek okul idaresi ile çözüme kavuşturabileceği bilincine sahip olma
	Konu işlenişindeki karşılaşılan sorunların genellenebilirlik düzeyini irdeleyerek, okul idaresini bilgilendirme hakkında bilgilenme
O	Zümre toplantılarının, sadece dönem başında değil, aynı zamanda planlanan çalışmaların ne düzeyde gerçekleştirebildiğini değerlendirmek için gerektiği zaman yapılmasına önemi hakkında bilgilenme
P	Zümre toplantılarının genelde yılda iki kez, gerek duyulduğunda aylık da toplanabileceğini bilme
	Zümre öğretmenlerinin, müfredat konularının hangi öğretim metotları ile öğretileceğini organize olarak belirlemesi hakkında bilgi sahibi olma
	Zümre toplantılarında; yıllık akademik takvime göre, yıllık planın uygulanış şeklinin belirlenmesini bilme
R	Zümre toplantısının önemi, yapılış zamanı, nasıl ve kimler arasında yapılması gerektiği hakkında bilgilenme
	Fizik kitaplarının açıklayıcı nitelikteki bilgilerin yanında, basit ve karmaşık seviyeli örnek sorulara da sahip olması gereğini bilme
S	Zümre toplantılarının amacı ve önemini bilme
	Zümre öğretmenleri arasında işbirliğinin nasıl sağlandığını gözlemleme
	Zümre toplantısında alınan kararlar hakkında bilgilenme
	Zümre öğretmeni toplantısının önemi hakkında bilgilenip, gerekliliğini kavrayarak alınan kararları yazılı hale getirme becerisini geliştirme
	Zümrede alınan kararların uygulanışını gözlemleme
T	Konu paralelliği ve ön bilgi şartlarının yerine getirilmesi açısından diğer zümre öğretmenleri ile işbirliği yapma bilincine sahip olma
	Zümre toplantısı gündemini zümre öğretmenlerinin belirleyebileceği konusunda bilgi sahibi olma
	Zümre toplantısında gündemde bir yıl boyunca yapılacak tüm etkinliklerin bağlayıcı bir şekilde belirtileceği hakkında bilgilenme
	Müfettişlerin özellikle zümre kararlarının uygulanabilirliğine dikkat ettikleri hakkında bilgilenme

Ek 9. Uygulama öğretmenlerinin değerlendirme ve önerileri

C kodlu uygulama öğretmeninin değerlendirme ve önerileri

- *Öğretmenlik uygulamaları süresince, etkinliklere yoğunlaşarak uygulama öğretmeni ile daha etkili bir etkileşim sağlanabilir. Diğer taraftan, okul deneyimi dersini alan öğrencilerin, sıkı bir şekilde takip edilmesi gerektiği kanaatindeyim.*
- *Uygulama okuluna uyum sağlamanın, uygulama öğretmenleri ve öğrencilerle iletişim kurabilmede önemli bir faktör olduğu kanaatindeyim. Bir öğretmenin performansını etkileyen faktörleri ve bu faktörlerden olumsuz olanların giderilişi hakkında bilinçlenmelerinin sağlanmasına önem verilmelidir. Kırk dakikalık bir dersin en aktif ve verimli bir şekilde nasıl kullanılabileceği karşılıklı olarak titizlikle irdelenmelidir.*
- *Fizik laboratuvarı imkansızlıklarına mahkum olmamak için, model ve benzetmeler kullanma becerilerinin geliştirilmesinin önemine dikkat çekilmelidir. Tüm imkansızlıklara rağmen, bir konunun daha iyi öğretilmesi için, uygulanacak öğretim davranışları betimlenerek bu yöntemlere göre düzenlenmiş bir ders planı hazırlanıp değerlendirilmelidir. Adayların, uygulama okulunda öğretim uygulaması yapılan konuya ilişkin geliştirilecek model ve benzeşim gibi canlandırma etkinliklerinin, hem uygulama etkinliklerine, hem de mesleğin yürütülmesinde katkı sağlayacağı bilincine sahip olmaları sağlanmalıdır.*

D kodlu uygulama öğretmeninin değerlendirme ve önerileri

- *Öğretim etkinliklerinde temel amacımız öğrencinin öğrenmesidir. Burada, öğretmenin yaklaşımı en önemli temeli oluşturuyor. İyi eğitilmiş bir öğretmenle sorunların büyük oranda çözülebileceği açıktır. Çevrenin etkisi de ikinci derecede önem kazanmaktadır. Diyebiliriz ki, olumlu değişiklikler de eğitimde başarıyı arttıracaktır.*
- *Aile eğitimi de önemlidir. Bu nedenle, sadece formalite üzerindeki çalışmalar yeterli değildir. Fazla miktarda formaliteye boğulmaya gerek*

olmadığı ve olayın özünü yakalamak için, iyi bir eğitimin; öğretim-çevre-aile desteği ile gerçekleştirilerek, istenilen başarının sağlanabileceği unutulmamalıdır.

- Öğretmen adaylarının, zaman zaman öğrencilerle okul dışında birlikte yemek yemeleri gibi durumların okul içine yansiyarak, disiplinsizliğe yol açtığı konusuna dikkat çekilerek bilinçlenmeleri sağlanmalıdır. Bu durumda, öğrencilerin taviz görerek, çeşitli olumsuzluklara yol açtığı hakkında gerekli uyarılarda bulunulmalıdır. İstenmeyen durumlarla karşılaşılmasında için, bu tip davranışların daha dikkatli gerçekleştirilmesine özen gösterilmesi gerekmektedir.

H kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Uygulama öğretmeni model alarak, tamamen kopya etme çabası içerisinde olunmamalı, o ana kadar ki, öğretmenlerinin benimsenen pozitif yönlerinin alınarak, uygulama öğretmenin olumlu yönleri ile birleştirilip, kendine uyarlanarak, yaşantı haline dönüştürmelidir. Öğretmen adayının, bu birikimini ne derece hayata geçirebildiği, uygulama öğretmeni tarafından değerlendirilerek kritik yapılmalıdır. Uygulama öğretmeni, adayın sınıf içi öğretim uygulaması sürecindeki, diğer öğretmenlerinden aldığı olumlu yönlerini hayata geçirmedeki özelliklerin (ses tonu, fiziki yapısı, espri yeteneği, mimik hareketlerinin) uygun olması gerekmektedir. Aksi halde, pozitif yaklaşımları yaşantı haline geçirememenin, öğretmen adayını daha negatif (gülünç) durumlara düşürebileceğinin bilincinde olunmalıdır.

I kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Yıllık plan yapılırken adayların okulda bulunmaları sağlanmalıdır.
- Alan bilgisine sahip olmamanın; öğrenci seviyesine inememeye ve farklı örneklendirmeler sunamamaya neden olduğu, hatta iyi bir alan bilgisine sahip olduğunda da seviyeye inmede yetersizlik yaşandığı yaygın olarak tespit edildiği dikkate alınarak gereken bilinçlendirmeler yapılmalıdır.

- Uygulama okullarında bulunan kaynakların fakülte bünyesinde de bulundurulması sağlanmalıdır (Yönetmelikler, Tebliğler Dergilerinden örnekler...)
- Öğretmenlik uygulamaları dersi ödevleri kapsamında hazırlanan dosyada, yıllık ve günlük plan dışında sınıf öğretmenin rehberlik planının da bulunması gereği dikkate alınmalıdır.
- Adayların, rehberlik çalışmalarına katılmaları, titizlikle takip edilmelidir. Adayların uygulama okulunda bulundukları zaman diliminde zümre toplantısına katılmalarını sağlayıcı, düzenlemeler yapılmalıdır.

J kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Okulun tanıtımı ve uygulama öğretmeni ile tanışma etkinliğinden önce, uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü, mutlaka işbirliği yapmalıdır. Yapılacak işbirliğinde, kazanılması beklenen becerilere yönelik hedef davranışlar belirlenmelidir. Öğretmen adayları, zümre toplantılarına davet edilmelidir.

L kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Öğretmen adayları, konu detayına girmeden sanki üniversitede ders anlatıyormuş gibi sınıf içi öğretim uygulaması yapmaktadırlar.
- Öğretmen adayları, fakülteden fizik derslerinin dışında öğretmeni olacakları yaş grubu gençlerinin psikolojik durumları hakkında da bilgiler öğrenmelidirler. Ayrıca, bir miktar hukuk ve insan hakları konusunda da, bilgi sahibi olmalıdırlar (20 yıllık öğretmenler bile öğrenciler arasında ayırım yapabiliyor, onların psikolojik durumlarına göre hareket edemeyebiliyorlar, bunların bir kısmı fakültede öğrenilmelidir).
- Öğretmen adaylarının, öğretmenliğe hazırlanmaları birinci sınıftan itibaren başlamalıdır. Fazla zaman almayacak anket ve röportajlarla kendilerin geliştirmeye çalışmalıdırlar.
- Adayların öğretmenlik uygulamaları süresince ek görevleri (sınavlar, dersler, bitirme ödevleri vs...) en aza indirilmelidir.

- Aday, öğrenci ile iletişimi büyük ölçüde uygulama öğretmeninden öğrenir. Diğer mevzuatlarda, uygulama okulu ile eğitim fakültesinin birlikte düzenleyecekleri kurallar çerçevesinde adaylara yardımcı olunmalıdır (İdari çalışmalarda, okulla ilgili etkinliklerde, rehberlik çalışmalarında, nöbet görevlerinin öğrenilmesinde, okulun ve fizik öğretim programının tanıtılmasında, öğretmenlerin görevleri ve özlük hakları konusunda, devlet memurluğunun anlamı hususunda, adaylara uygulama okulunda eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde konferanslar verilebilir). Fakültede; Branş dersleri, sosyoloji, psikoloji ve hukuk dersleri verilmelidir.
- Öğretmenlik uygulamaları döneminin, öğretmenliğe geçiş aşaması olduğu bilinci ile, çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu dönemin, aday üzerinde kalıcı etkiler meydana getirebileceği uygulama öğretmeni tarafından dikkate alınmalıdır.

O kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Öğretmen adaylarının, mesleki beceri kapasitelerinin anlaşılabilmesi, kendilerini tam olarak sergileyebilmelerine fırsat tanımak için, öğretmenlik uygulamaları süreci ve sonrası birer hafta sınavların olmamasına yönelik gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Aksi halde, mevcut uygulamada adayların yeterince konsantrasyon sağlayamadıkları görülmektedir.
- Fakültedeki derslerin devam etmesi uygulamanın bölük pörçük olmasına sebep olduğundan, uygulama öğretmeniyle tam olarak bir bütünlük içerisinde birliktelik sağlanamamaktadır. Bazı becerilerin bilgilendirme ile kazanılmasından çok, gözlenilerek yaşanılmasının, daha etkili bir yaklaşım olacağı açıktır. Bundan dolayı, adayın uygulama öğretmeni ile daha yoğun bir dönem yaşaması sağlanmalıdır.
- Aday yeterince ders gözlenmesi sağlanmadan ders anlatmaya geçtiğinden istenen düzeyde verimli olamamaktadır.
- Adayların; fizik öğretim programının akışını, kapsamını ve diğer öğretmenlerin yaklaşımlarını gözleyebilmek için, diğer uygulama öğretmenlerinin de derslerini gözlemlemesi gerektiği kanaatindeyim.

- Öğretmenlik uygulamalarına yönelik etkinlik planının uygulama öğretmenlerine ulaştırılmasıyla, onların bu etkinliklere karşı daha hazırlıklı olmaları sağlanabileceği için, daha verimli uygulamaların gerçekleştirileceğini düşünüyorum.

P kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Fakültenin ücret dahilinde görevlendirme ile, uygulama öğretmenlerinin uygun saatlerinde yıllık plan dahilinde zümre ve sınıf öğretmenliği konusunda uygulama okulunda adaylarla, birebir görüşmeleri sağlanmasıyla, adaylar açısından verimli bir dönem gerçekleştirilmesi sağlanabilir.
- Uygulama öğretmenin; bir program dahilinde görevlendirilmesiyle, adayın haftanın belli gününde sınıf öğretmenliği, diğer gününde zümre toplantıları hakkında bilgilendirilmesi sağlanarak, uygulama dönemini daha etkin bir şekilde geçirmesi sağlanabilir. Mevcut uygulamalarda, uygulama öğretmenin yoğun ders saati arasında olayın hiçbir yönü yeterince ele alınamamaktadır.
- Mesleğin ilk yıllarında yıllık plan hazırlaması, adayın mesleki veriminin azalmasına sebep olabilir. Diğer bir yönüyle de, ilk göreve başladığı yerde yıllık plan hazırlamada, yardım alacağı kişi bulamayacağı düşüncesi ile yıllık plan hazırlatılması gerekmektedir. Yıllık planı fakültede öğretmenlik uygulamaları dersi ödevi olarak, kendisinin yaparak, yaşayarak öğrenmesinin yönlendirilmesiyle, daha ciddi olarak yaptırım gücü oluşacağından, kendini bizzat olayın içinde hissetmesi sağlanmış olacaktır.

R kodlu uygulama öğretmenin değerlendirme ve önerileri

- Öğretmen adaylarının, fizik laboratuvar çalışması yürütme becerilerini istenen düzeyde geliştiremeden uygulama etkinliklerine katıldıkları dikkate alınmalıdır.
- Uygulama okullarının sorumluluklarını yerine getirmesine rağmen, Fakülte-Okul İşbirliği'nin yetersiz kalması sonucu, uygulama öğretmenin

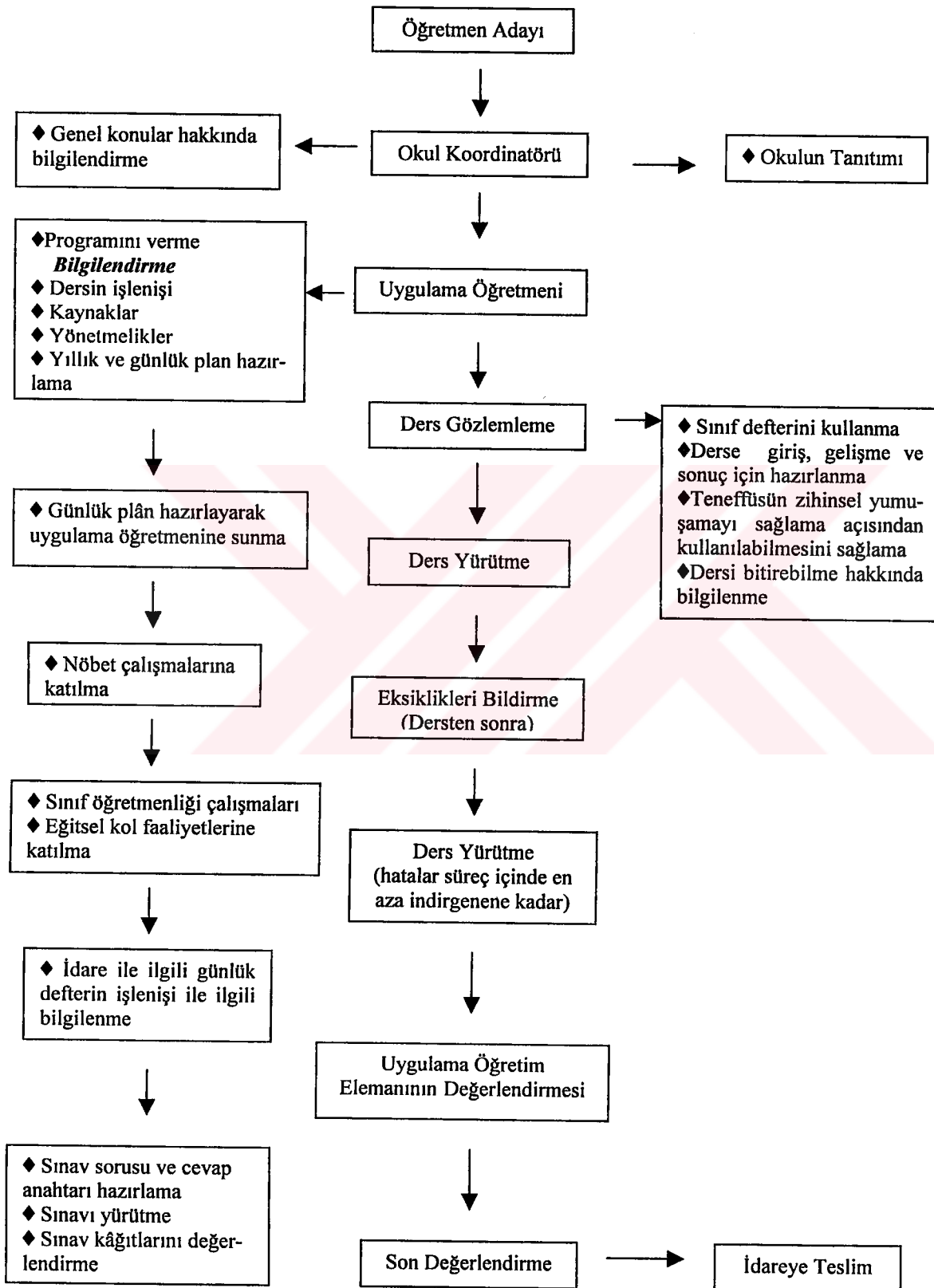
adayla olan iletişimi beklenen düzeyde gerçekleştirilememektedir. Bu durum, sürecin verimsiz bir şekilde yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu noktada, öğretmen adayını mesleğinden bıktırmamak için, onunla özverili bir şekilde ilgilenerek, mesleğini sevmesinin sağlanması büyük bir öneme sahiptir.

- *Ders dinleme ve gözleme etkinliği; öğretmen adayını en kısa sürede eğiten, bilgilendiren en yararlı etkinliktir. Uygulama okulunun, öğretmen adayını kendi öğrencisi gibi benimseyerek, bu bilinçle davranması sayesinde, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle olan iletişiminin de geliştirilebileceği unutulmamalıdır.*

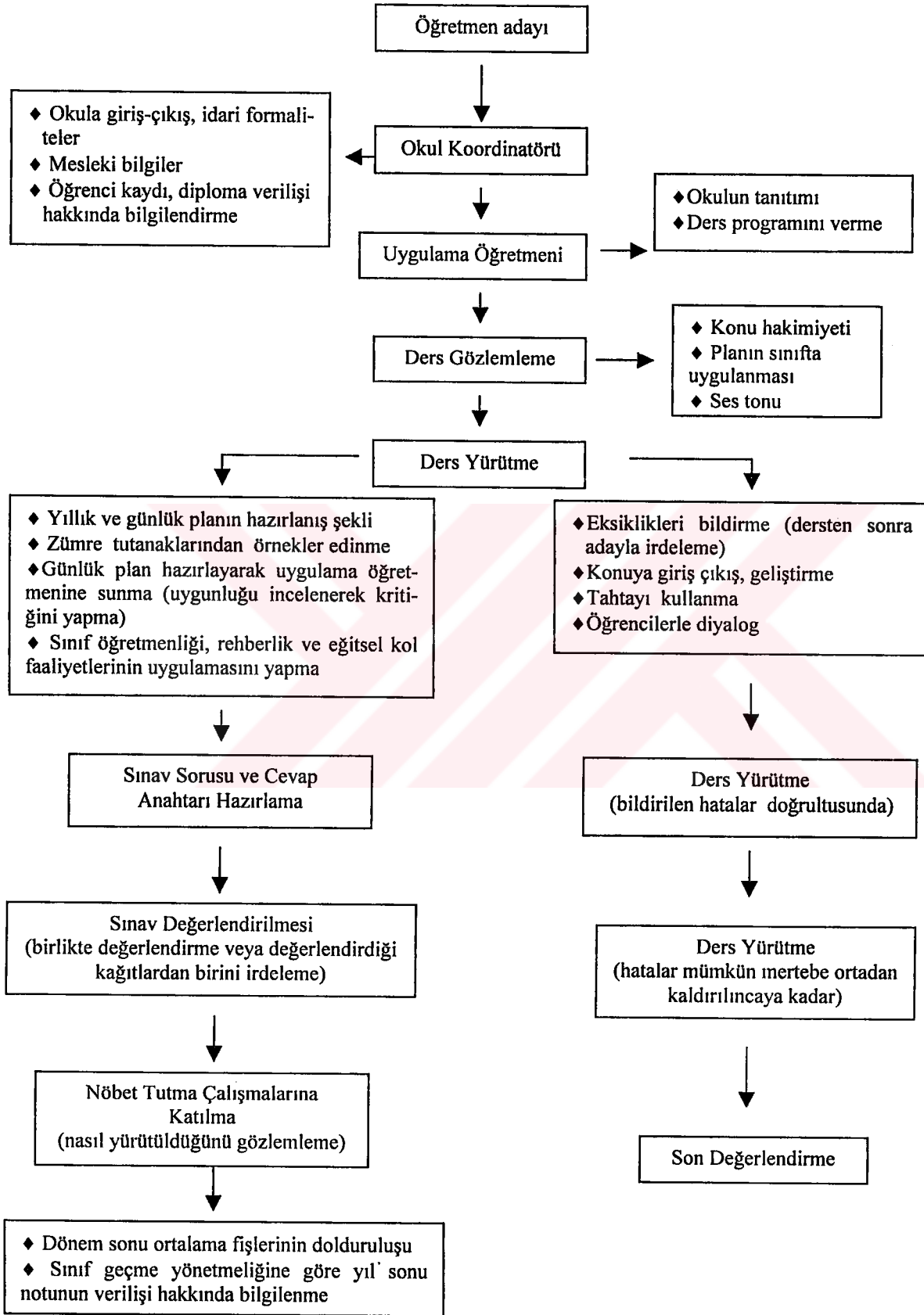

Ek.10. Uygulama etkinlikleri model önerileri

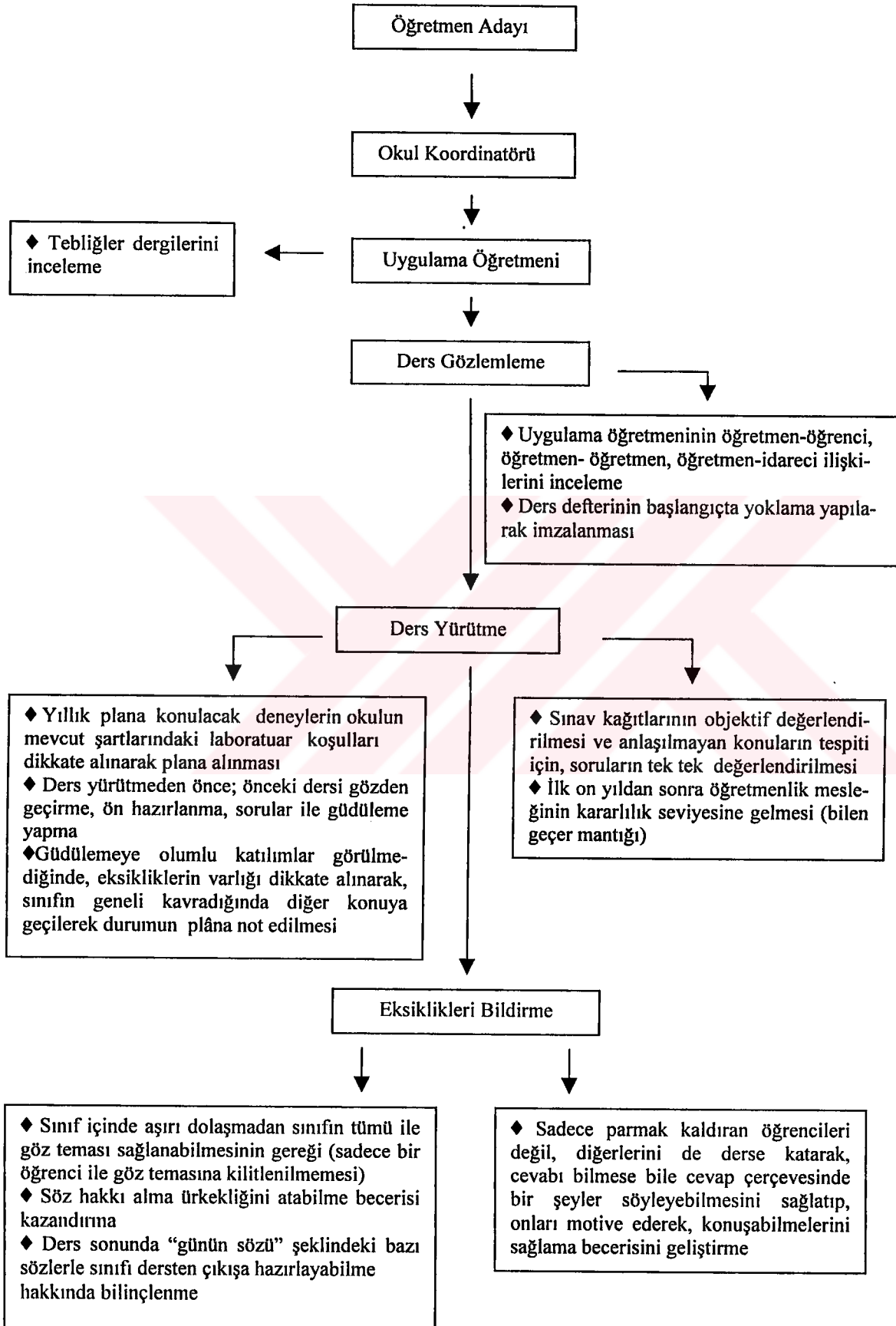
Ek Şekil 1. A kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

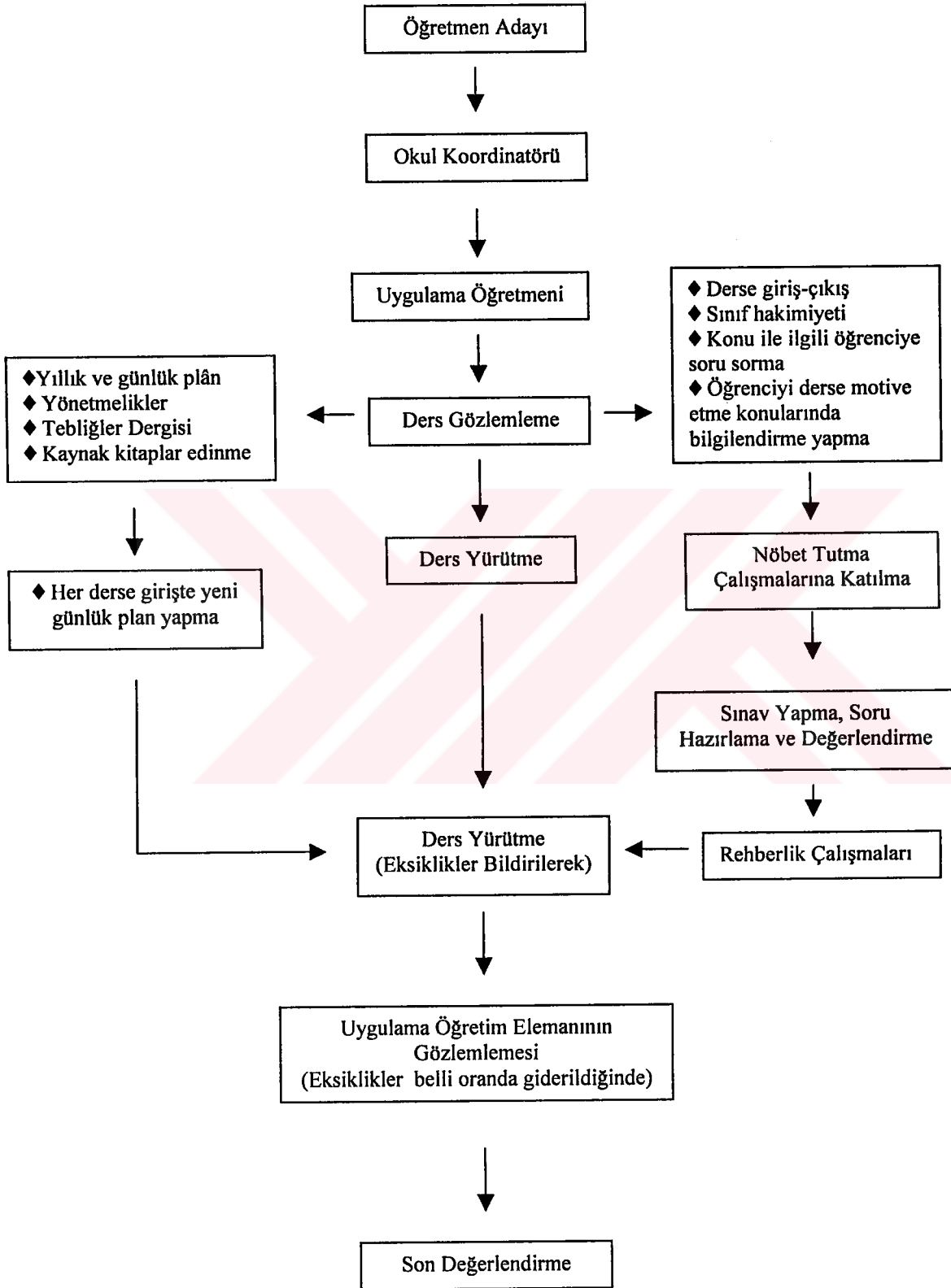
Ek Şekil 2. B kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

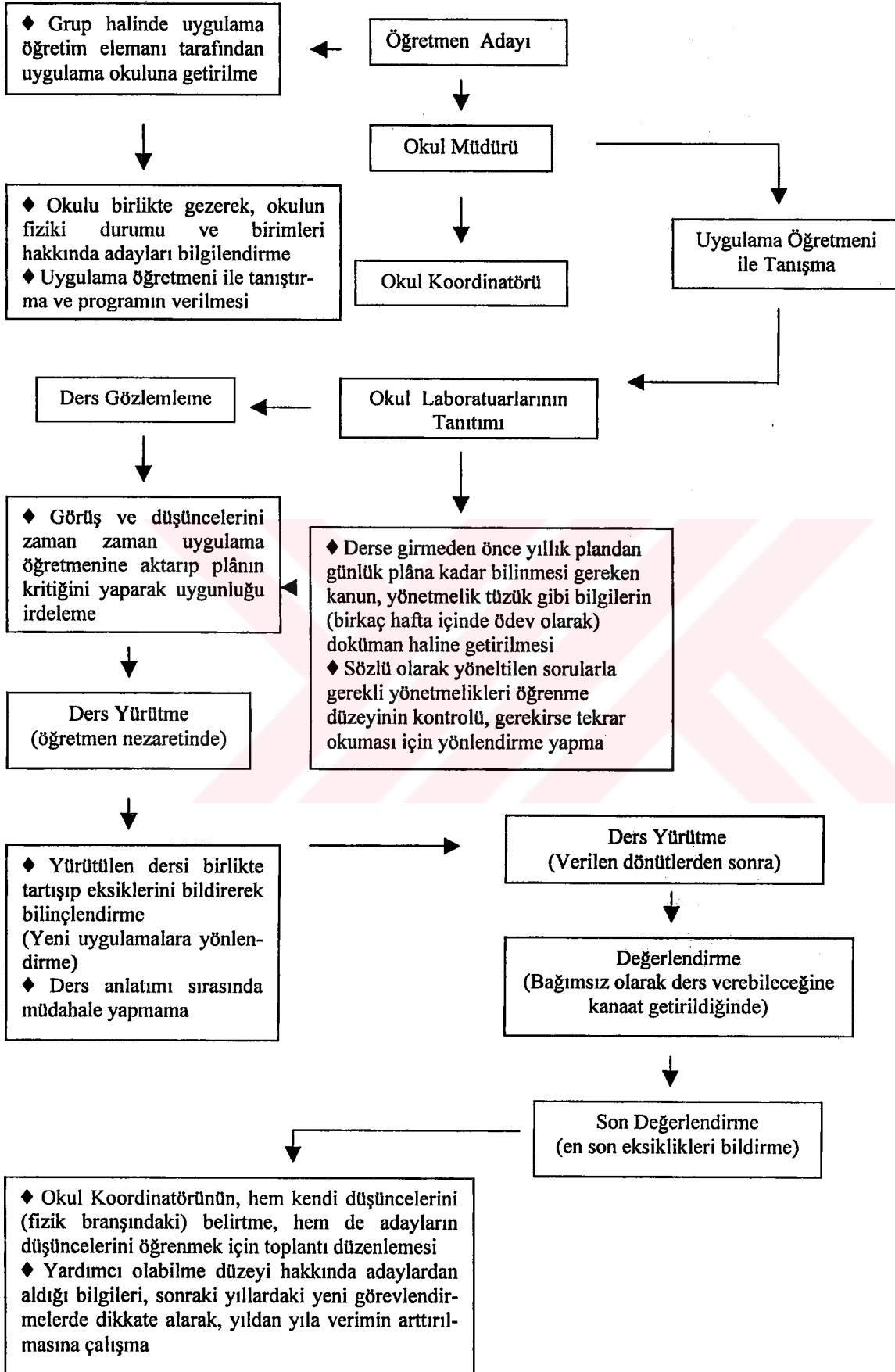
Ek Şekil 3. D kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

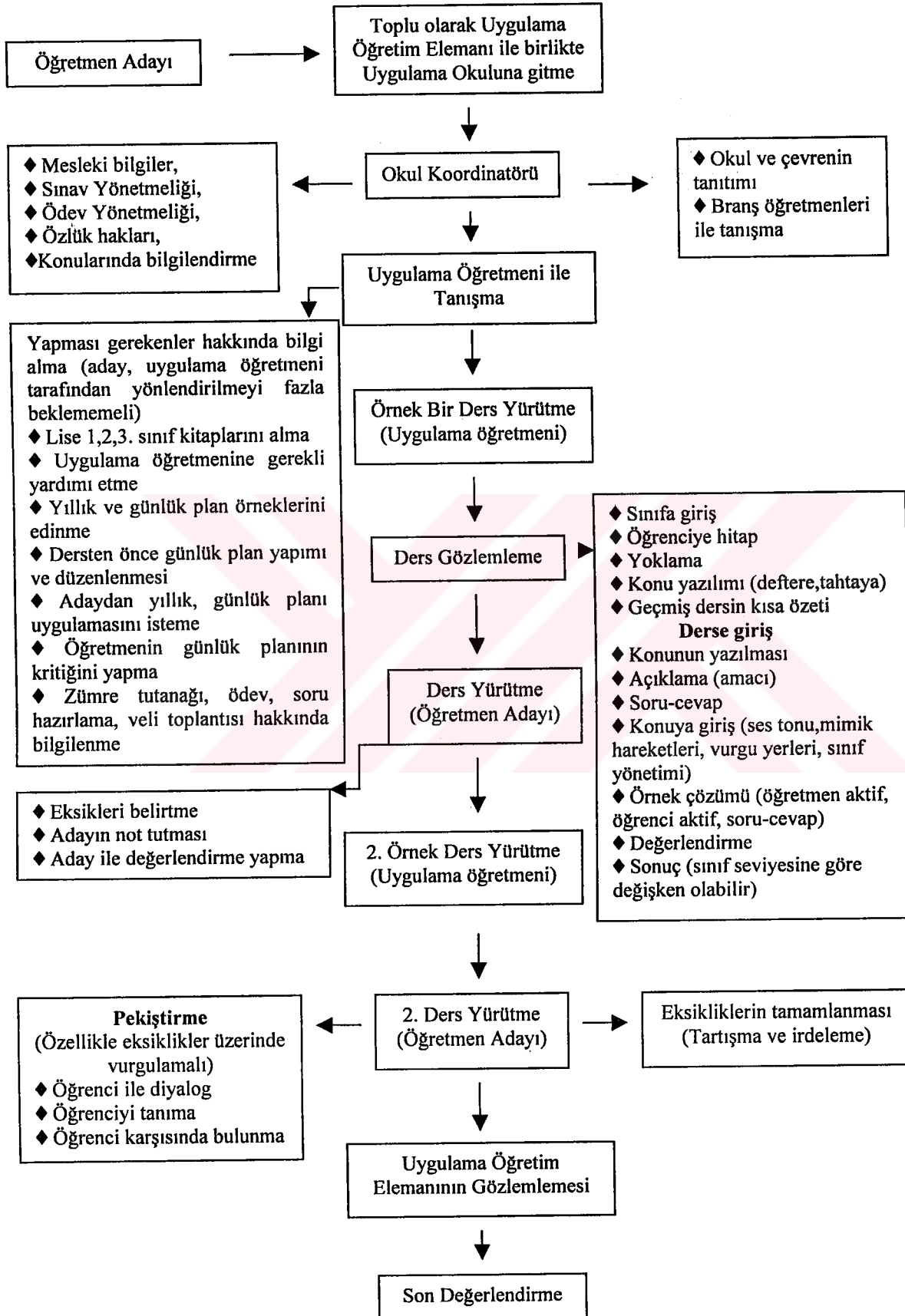
Ek Şekil 4. E kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

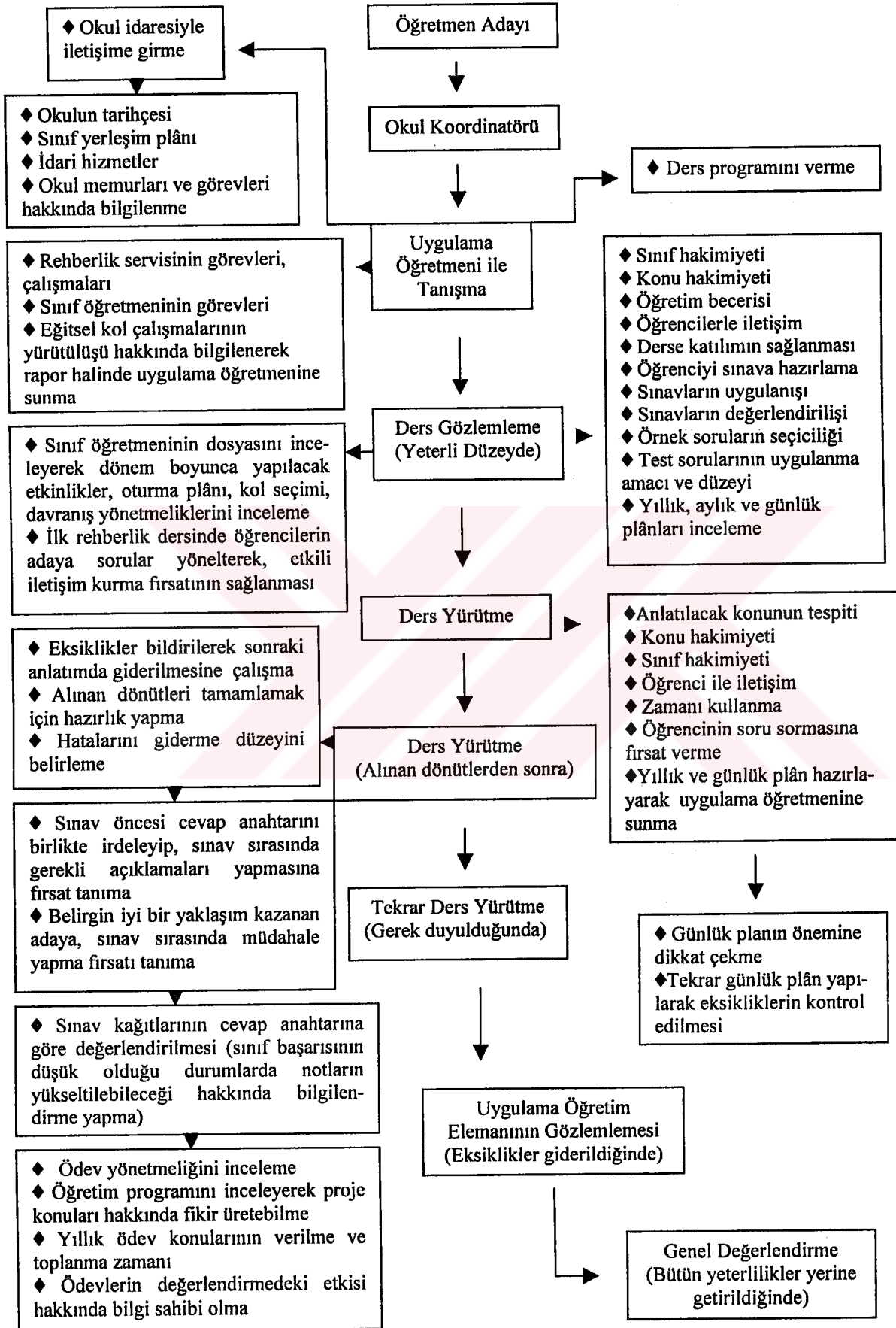
Ek Şekil 5. F kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

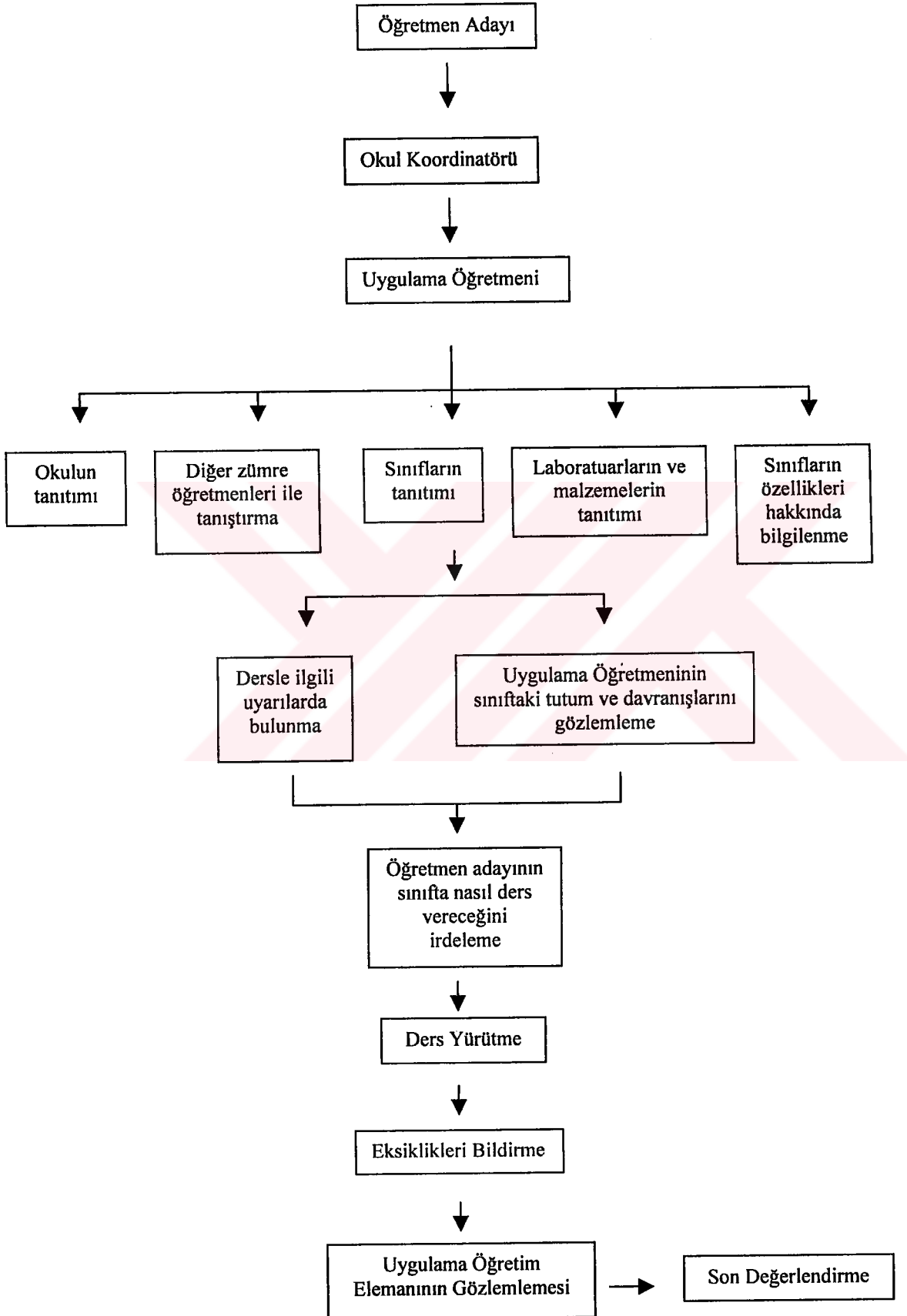
Ek Şekil 6. G kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

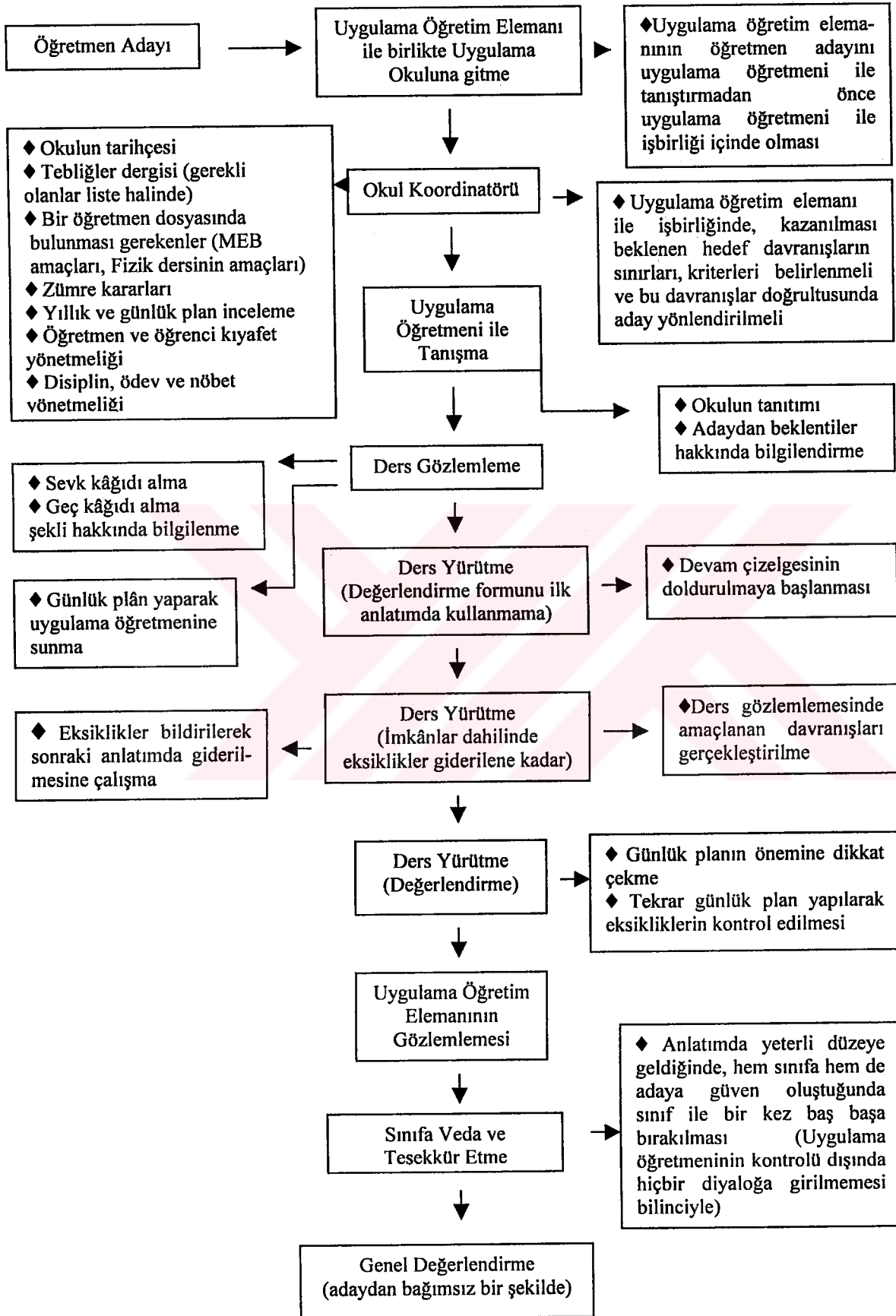
Ek Şekil 7. H kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

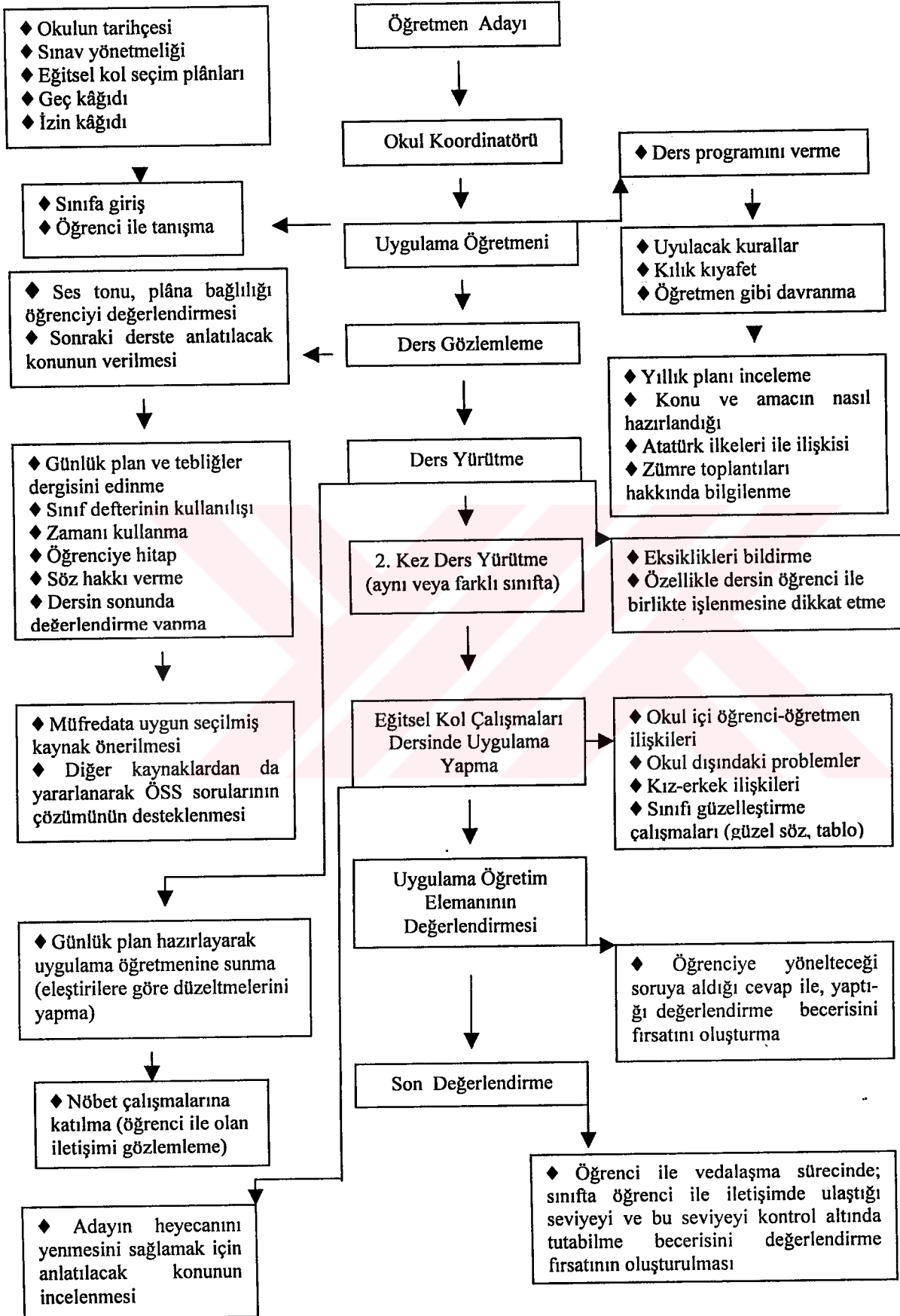
Ek Şekil 8. I kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

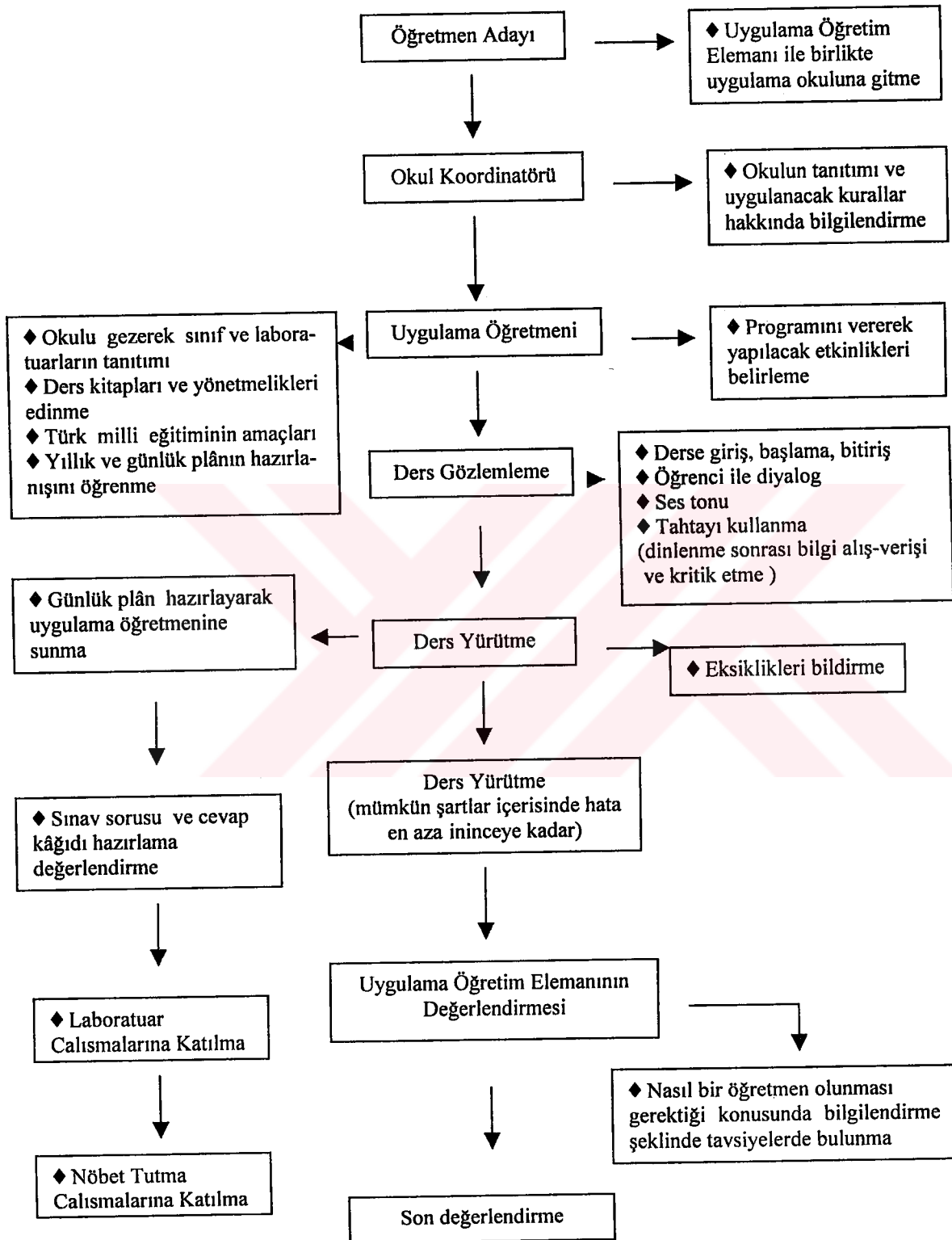
Ek Şekil 9. J kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

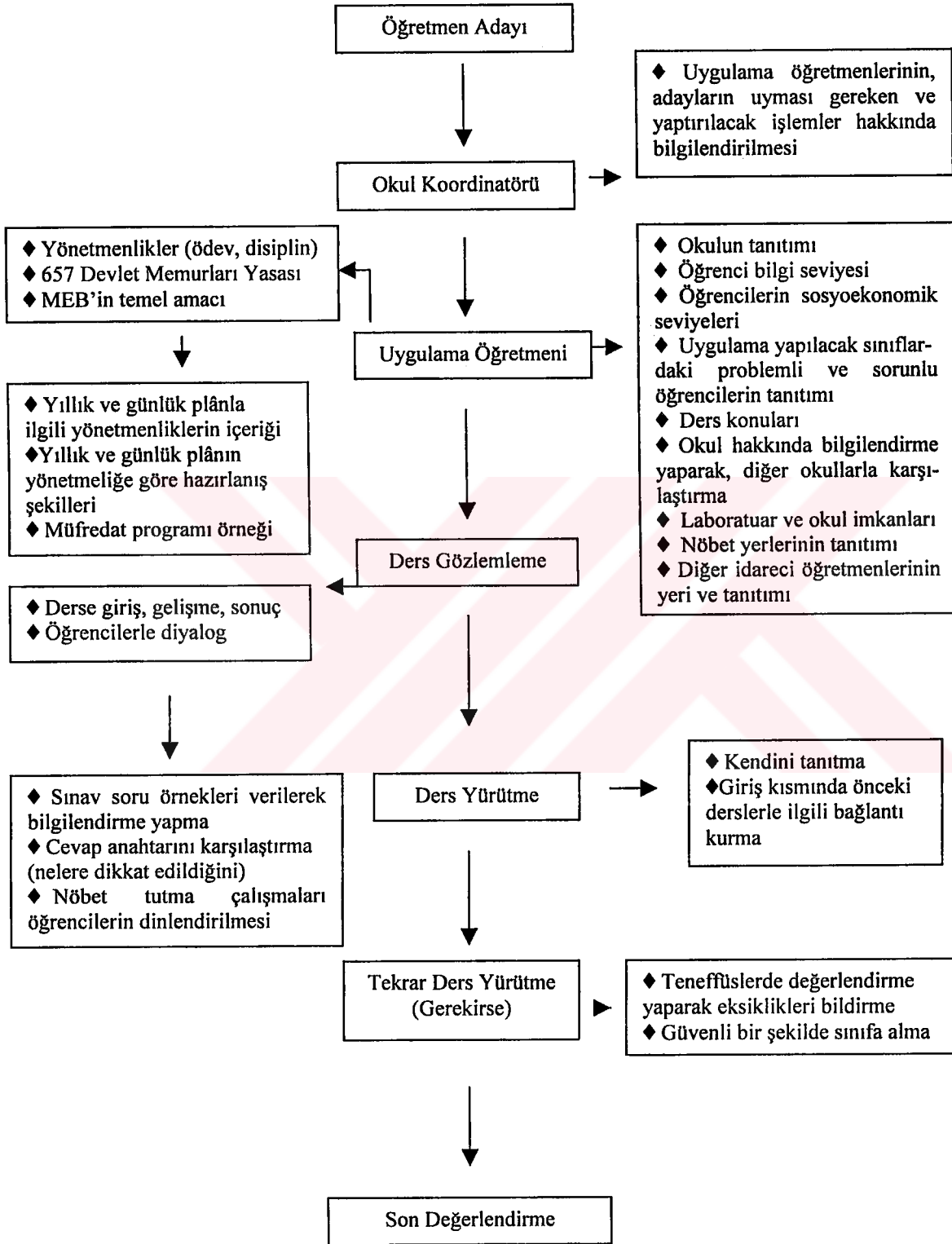
Ek Şekil 10. K kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

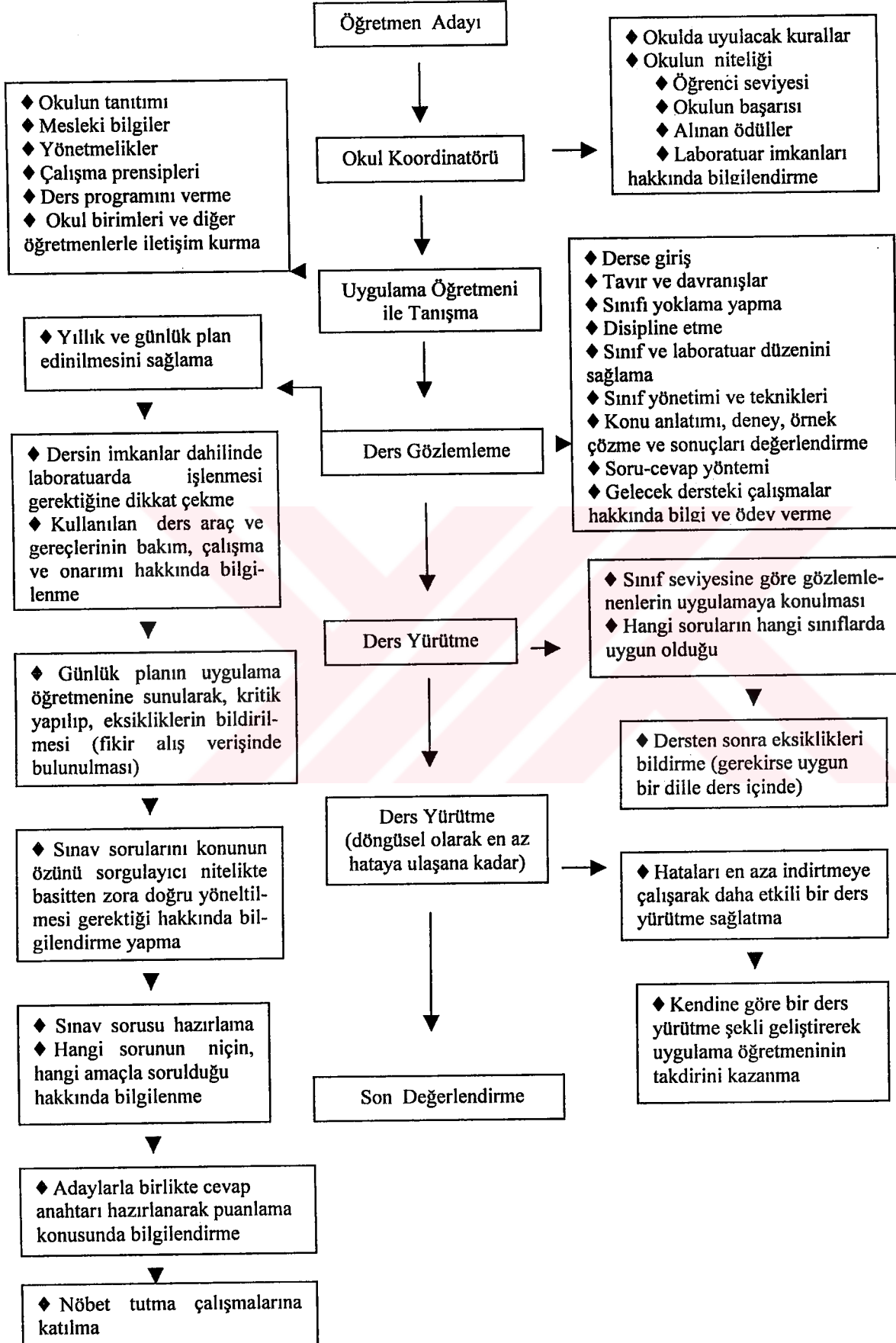
Ek Şekil 11. L kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

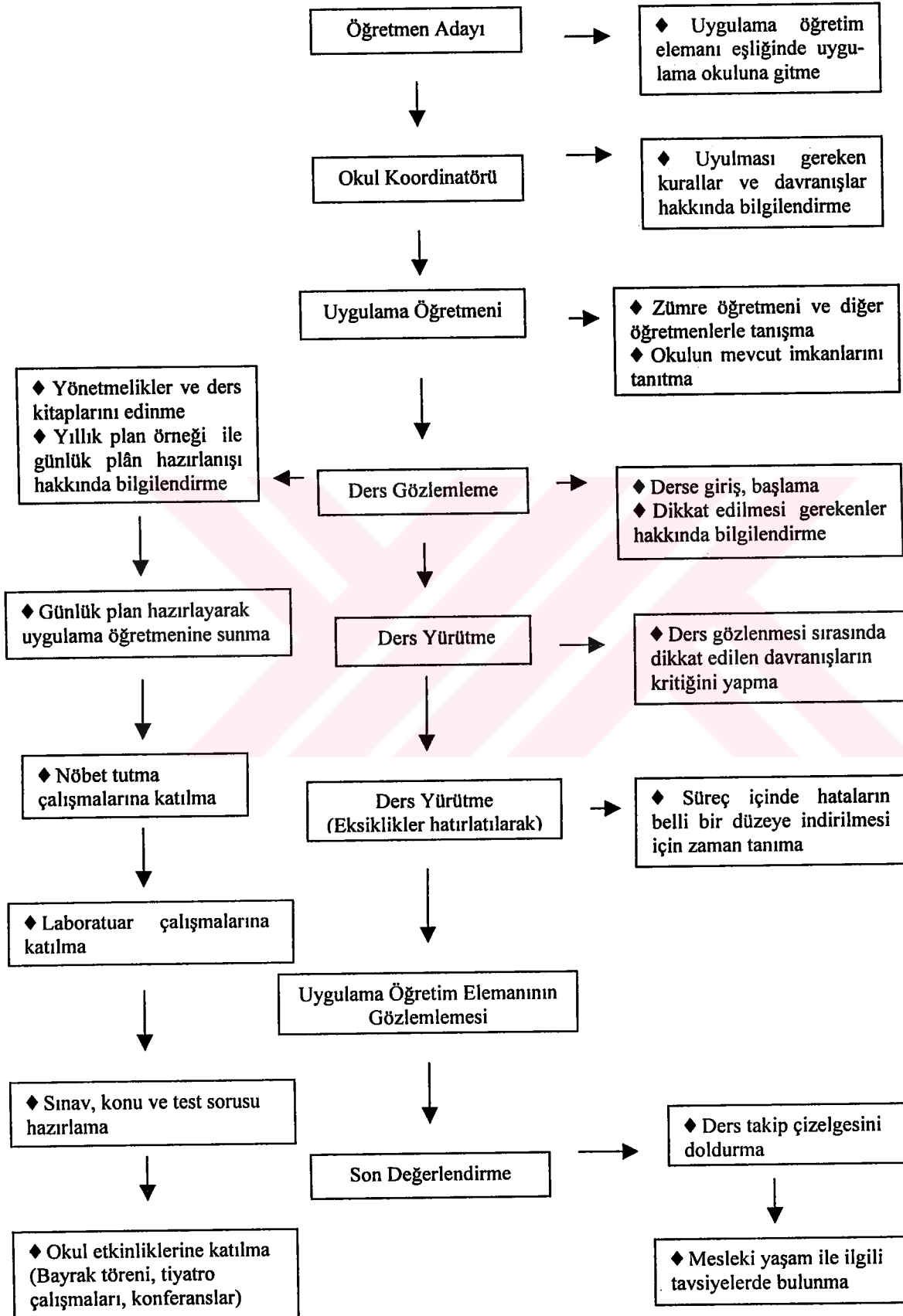
Ek Şekil 12. M kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

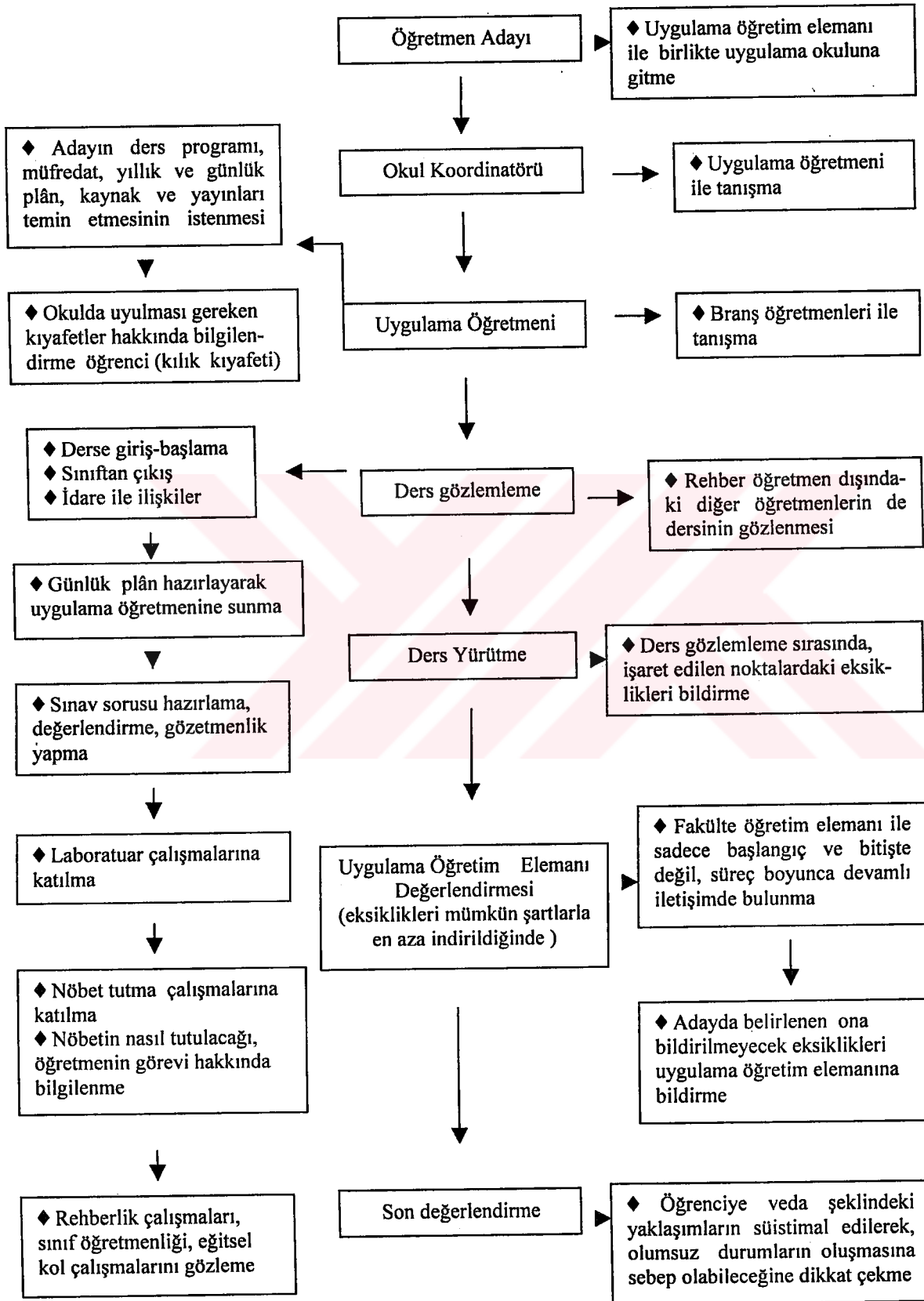
Ek Şekil 13. N kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

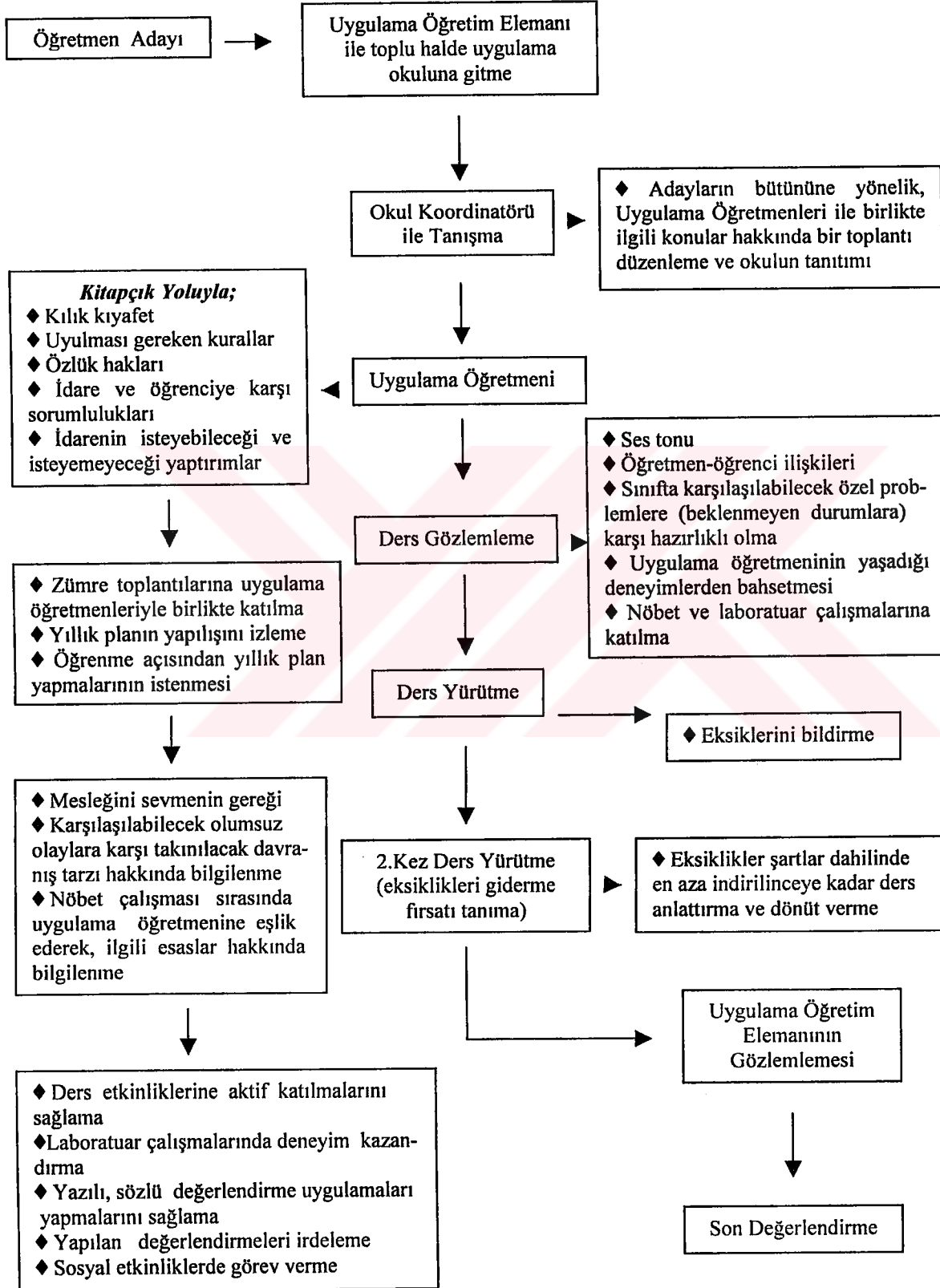
Ek Şekil 14. O kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

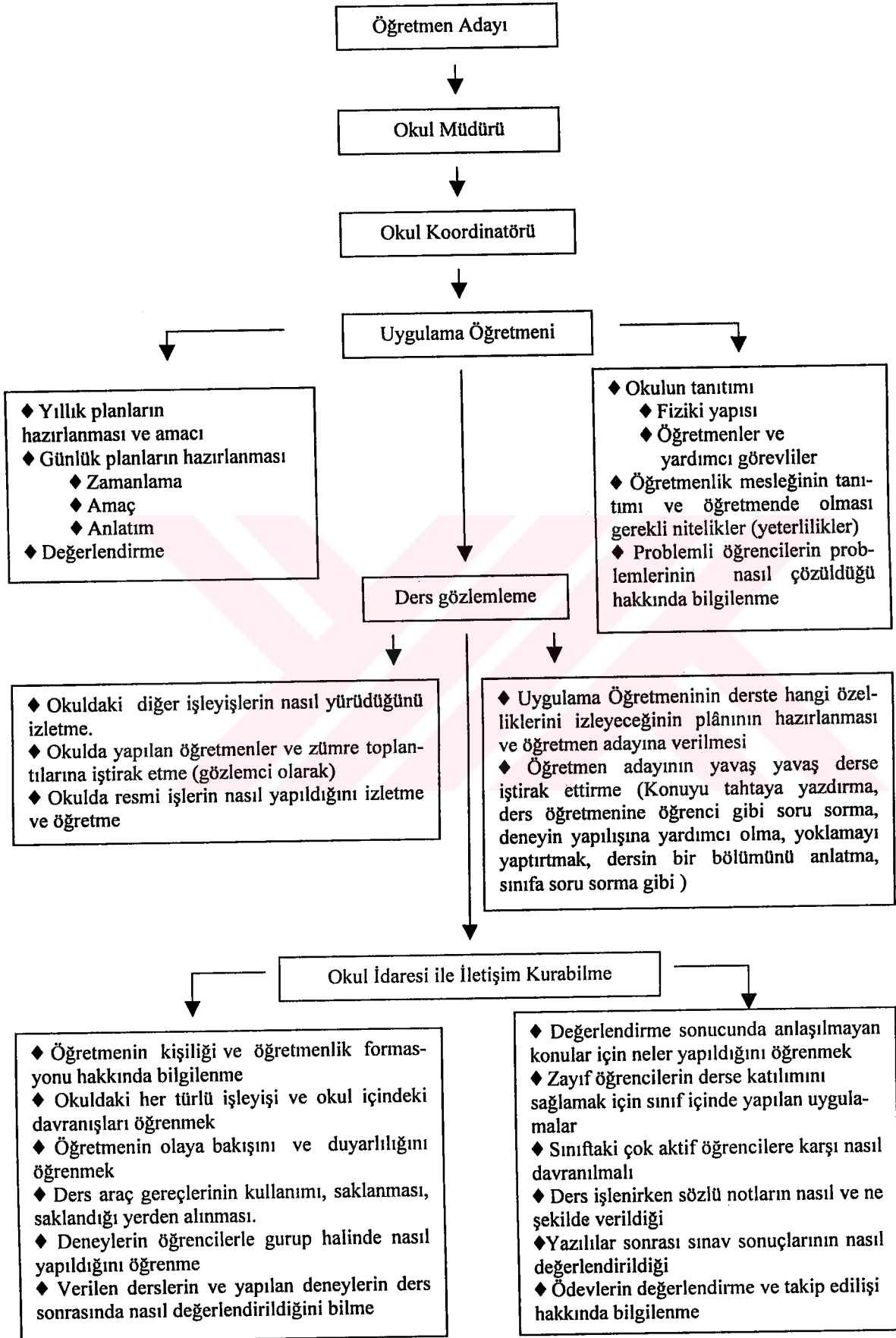
Ek Şekil 15. P kodlu uygulama öğretmeninin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

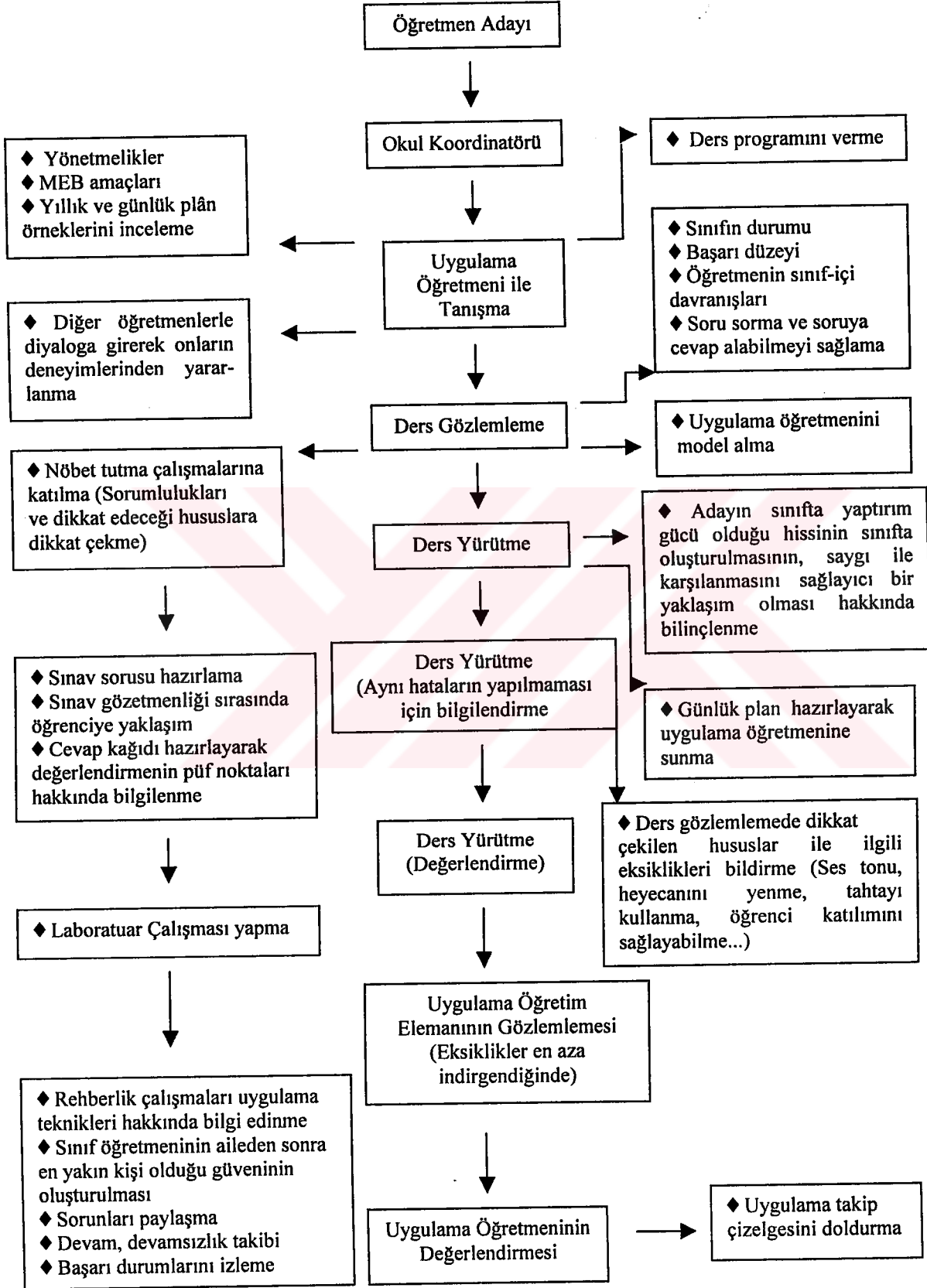
Ek Şekil 16. R kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

Ek Şekil 17. S kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

Ek Şekil 18. T kodlu uygulama öğretmenin önerdiği uygulama etkinlikleri modeli

ÖZGEÇMİŞ

14-09-1968 tarihinde Trabzon’ da doğdu. İlk orta ve lise öğrenimini Trabzon’da tamamlayarak, 1992 yılında KTÜ Fen Edebiyat Fakültesi Fizik bölümünden mezun oldu. Aynı yıl yüksek lisans öğrenimine başlayarak 1993 yılında araştırma görevlisi oldu. Bunu takiben, 1995 yılında yüksek lisansını bitirerek doktora öğrenimine başladı. 1997 yılında başladığı doktora tez çalışmalarını mayıs 2001 tarihinde tamamladı. Evli olup iyi derecede ingilizce bilmektedir.

